

# YENİ ÇAĞ

---

- **Valter Ulbriht:** Sosyalist Almanya yirmi yaşında
- **R. Ulyanovski:** Kapitalist olmayan gelişme yolu
- **Jan Frevil:** Lenin ve Fransa'daki devrimler
- **Güs Hol:** Emperyalizmin tarihinde büyük değişimler
- **E. Papayuanu:** Gericilere ve harpçilere karşı
- **P. Avesperg, V. Novi:** Çekoslovakya'da yeni gelişmeler
- **Yuvarlak masa toplantısı:** Sosyalizm ve aydınlar
- **T. Sinuraya:** Endonezya'da komünist hareketinin durumu
- **xx:** ABD Komünist Partisinin 50. yıldönümü
- **P. Volovuef:** Lenin ve Bolşevik Partisinin, Oktobr Devrimi arifesinde askerleri kazanmak için yürüttükleri savaş
- **xx:** Kısa haberler

## Özel sayfalarımız

TKP'nin ABSP'ne kutlama mesajı

**Ahmet Saydan:** Genel seçimler ve ulusal gelişmeler

**10—11** (64—65)

Ekim — Kasım

**1969**

---

B A R I Ş V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

***Bu sayıdaki imzalardan bazılarının kimlikleri***

***Valter Ulbriht***

**Almanya Birleşik Sosyalist Partisi Merkez Komitesi  
Birinci Sekreteri ve ADC Devlet Konseyi Başkanı**

***Güs Hol***

**Amerika Birleşik Devletleri Komünist Partisi  
Genel Sekreteri**

***Ezekias Papayoanu***

**Kıbrıs İlerici Emekçi-Halk Partisi  
Genel Sekreteri**

***Tomas Sinuroya***

**Endonezya Komünist Partisi Yurtdışı Komitesi  
Sekreteri**

***Pavel Avespers ve Vilem Novi***

**Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi  
üyeleri**

---

## Sosyalist Almanya yirmi yaşında

VALTER ULBRIHT

Alman Demokratik Cumhuriyeti, Batılı emperyalist devletler ve onların Batı Alman ortakları Almanya'yı ikiye ayırdıktan sonra, 1949 yılının Ekim ayında kuruldu. Sovyetler Birliği o sırada Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin 32'inci yıldönümünü kutlamaya hazırlanıyordu. Alman Birleşik Sosyalist Partisi Merkez Komitesiyle Alman Demokratik Cumhuriyeti hükümetinin bu yıldönümü münasebetiyle düzenledikleri törenli toplantıda «harabeler içinden yükselen» barışçı Alman devletinin ulusal marşı ilk defa çalındı. Ulusal marşımız, o zamanlar, İkinci Dünya Harbinin ve Alman emperyalizminin Nazi tipindeki kanlı egemenliğinin maddi ve manevi yıkıntıları arasından dalga dalga etrafa yayılmıştı.

Alman Demokratik Cumhuriyeti, o sırada, Avrupa'da kuruluş halinde bulunan halk demokrasili sosyalist devletler ailesinin en genç üyesiydi. Marks-Engels-Lenin öğretisinin, devlet iktidarının işçi sınıfı ve müttefikleri tarafından ele geçirilmesi, sosyalizm ve komünizm kuruculuğu ile ilgili temel kanunlarının hayati gücü ve doğruluğu Sovyetler Birliği'nde ispat olunmuştu. Artık, bunların dünya çapında doğruluklarının da halk demokrasili genç devletlerde, ve bu arada, Alman Demokratik Cumhuriyetinde fiilen ispatlanması gerekiyordu.

Arkada kalan yıllar, tarihsel bakımdan kısa bir zaman olmakla beraber, Doğu, Orta ve Batı Avrupa sosyalist ülkelerinin tecrübelerine dayanılarak belirli sonuçların elde edilmesi için yeterli bir dönemdir. Tabii, Alman Demokratik Cumhuriyetindeki yirmi yıllık sosyalizm kuruculuğunda böyle sonuçlar elde edilmiştir. Bu yılların, yalnız Alman ulusu için değil, aynı zamanda sosyalizmin teori ve pratiği için de semereli yıllar olduğunu memnurlukla belirtebiliriz.

Almanya'nın 1945'den sonraki durumu ile Rusya'nın 1917 yılındaki durumu arasında büyük farklar vardı. Bu fark, Almanya'nın yalnız sanayi seviyesinin üstünlüğünden değil, aynı zamanda buna bağlı olan kapitalist

toplumun başka bir sosyal yapıya sahip olmasından ileri geliyordu. Alman faşizmi, Almanya'da aklın alamıyacağı derecede büyük bir kaos yaratmıştı. Binlerle, onbinlerle anti-faşist, bu arada Alman Komünist Partisi Başkanı Ernst Telman ve partide sorumlu görevlerde bulunan daha pek çok komünist ve sosyal-demokrat, hapishalerde, toplama kamplarında öldürülmüşlerdi. Faşizm, ardında, içler acısı harabeler bırakmış, milyonlarca insanın ruhunu allak bullak etmiştir. Öncelikle Amerikan emperyalizmi ve onun himayesinde yeniden iktidara gelmeye çalışan Alman sanayici ve maliyeciler çevreleri tarafından izlenen parçalama politikası yüzünden, durum daha da karmaşık bir hale geliyordu. Bu güçler, hiç olmazsa Almanya'nın bir kısmında emperyalist egemenliğinin mevzilerini kurtarmak amacıyla, Batı Almanya'yı, Alman ulusal topluluğundan koparıp aldılar.

Öte yandan, İkinci Dünya Harbi yıllarında, özellikle, Sovyet Ordusu faşist istilâcılara ölümcül darbeler indirdikten sonra, Almanya'da hitlerci faşizme karşı direniş genişliyor ve belirli bir ayrışma meydana geliyordu. Birçok kişiler henüz aktif eylemlere geçmemiş olsalar da, ne yapacaklarını düşünmeye başlamışlardı. Geniş bir anti-faşist demokratik hareketin yaratılması için objektif ve sübjektif koşullar genişliyordu. İlegal savaş sırasında hapishanelerde ve toplama kamplarında, aynı zamanda emigrasyonda komünistlerle sosyal-demokratlar arasında eylem birliği büyüyordu.

1943 yılının Temmuz ayında Alman Komünist Partisi Merkez Komitesinin teşebbüsü ve Sovyet organlarının geniş ölçüde desteğiyle Moskova yakınındaki Krasnogorska «Hür Almanya» Ulusal Komitesi kuruldu. Harp esiri Alman asker ve subaylar, anti-faşist eğilimli işçiler, köylüler ve aydınlar, bu komitede, Almanya Komünist Partisinin Raystag milletvekilleri, sendika militanları ve ilerici yazarlarla birleştiler. Bunlardan bazıları, Sovyetlere saldıran faşist ordusunun saflarında Sovyetler Birliği'ne gelmiş bulunuyorlardı. Ötekileri ise, Hitlerin muhalifi, devrimci mülteciler olarak dünyanın ilk işçi-köylü devletinin himayesine sığınmış ve orada çalışma olanağına kavuşmuş kişilerdi.

Tabii, biz komünist militanlarla, Prusya-Alman militarizmi geleneklerine göre yetiştirilmiş bulunan, «Anavatan» ları uğrunda savaşmaları ve bayrak önünde içtikleri anda sadık kalmaları gerektiğine inanan, Hitler iktidarının eski subayları arasında birçok mesele üzerinde derin anlaşmazlıklar vardı. Fakat biz, birleştiğimiz meseleleri ön plâna almıştık.

Hepimiz, Hitleri devirmek suretiyle harbe son vermenin ve hızla barış yoluna geçmenin, Alman halkının kurtuluşu için tek çıkar yol olduğu fikrinde birleşiyorduk. İşte bu nedenle «Hür Almanya» Ulusal Komitesi, Hitlerci hükümetin devrilmesini ve gerçekten demokratik bir Alman hükümetinin kurulmasını istiyordu. Alman anti-faşistlerinin yaşayıp savaştığı her

yerde bu hareket destekleniyordu. «Alman anti-faşist koalisyonu» işte bu şekilde ortaya çıktı. Bu koalisyonun amaçları, Sovyetler Birliği'nin askeri hedeflerine ve müttefik devletler arasındaki anlaşmalara uygundu. Alman Komünist Partisi için, Alman halkının ulusal menfaatleri uğrunda yürütülen savaşla ardıcıl demokratik dönüşümler yapılması uğrunda savaş, aynı dâvanın iki yönü idi.

Nazi tipi Alman emperyalizminin askeri yenilgisi, yeni demokratik kuruluşun uluslararası hukuki temeli olan Potsdam anlaşmaları ve Sovyet işgal makamları tarafından bize daimi olarak yapılan yardım sayesinde, geniş bir anti-faşist ve demokratik birliğin gelişmesi için elverişli koşullar yaratıldı. Marksist-Leninistler, Alanya'da çok büyük ölçüde direniş ve güçlüklerle karşılaştılar. Almanya topraklarının büyük bir kısmı emperyalist devletlerin işgali altında bulunuyordu. Bu emperyalist devletler, kısa bir geçiş döneminden sonra, askeri ve politik güçlerini, Alman tekeli burjuvazisini ve büyük toprak sahiplerini destekleme yolunda kullanmaya başladılar. Hitlerci Almanya'nın kayıtsız şartsız teslim olmasından sonra, Alman halkının büyük bir kısmı ümitsizliğe kapıldı, kendi içine kapandı, çünkü hiçbir çıkış yolu görmüyordu. Faşist harp ve istilâ politikasının acı tecrübeyle birçok Almanlar, genellikle, politikadan uzak durulması lâzım geldiği sonucuna varmıştı. 1917 yılından beri Alman irticâının ideolojik silâhı olan anti-komünizm, halk arasında derin kökler salmıştı. 1933 yılında faşist diktaturasının kurulmasından sonra, Alman işçi sınıfı, anti-komünizmle etkili şekilde savaşmak için gerekli her türlü legal olanaktan yoksun edilmişti.

Buna, cinayetlerle dolu nazi iktidarından kalma felâket mirasının direkt sonucu olan özel problemler de eklenmiş bulunuyordu. İkinci Dünya Harbinden sonra, Sovyet işgal bölgesinden büyük bir göçmen akını başlamıştı. O zamanlar hüküm süren ağır maddi koşullara rağmen, bu göçmenlere toplumda yer verilmesi gerekiyordu. Şu sorunun da ergeç cevaplandırılması lâzımdı: Hitlerci partinin aldattığı milyonların, faşist demagojisiyle zehirlenen emekçilerin durumu ne olacaktı? Bunlar, yeni intikamcı hareketin yedek kaynağı mı olacak, yoksa işlenen suçlara katıldıklarını itiraf ettikten sonra bir tecrübe süresinden geçme olanağına kavuşup, kabahatlerini effettirecekler miydi?

#### *Antifaşist-demokratik devrim*

Emigrasyondan dönen, hapislerden, toplama kamplarından kurtulan ve tekrar legal çalışmaya başlayan komünistlerle sosyal-demokratlar ve Hitlerin diğer muhalifleri işte bu güç ödevlerle karşı karşıya bulunuyorlardı.

Alman Komünist Partisi, kendisini bekliyen karmaşık sorunlar için iyi hazırlanmıştı. Parti, açık bir programı kılavuz edinerek çalışmalara

başıadı. Harbin son aylarında, Alman Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin yönetiminde yoğun bir bilimsel çalışma sayesinde hazırlanan bu programda, toplum hayatının bütün alanlarında atılacak zorunlu ilk adımlar öngörülmüştü. Programdaki fikirler, Alman Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin 11 Haziran 1945 tarihli çağrısında genelleştirilerek geliştirilmişti. Anti-faşist, demokratik devrimi geniş bir şekilde izah ettiğimiz bu programla biz, şehir ve köy emekçilerini, bütün anti-faşist ve demokratik güçleri, hitlerci faşizmi tamamen ortadan kaldırmak ve anti-faşist, demokratik bir Alman devleti kurmak için işbirliğine çağırıyorduk.

Bu arada Almanya Komünist Partisi, çalışmalarını, Marksizmin en önemli buluşu olan işçi sınıfının evrensel tarihi misyonuna dayanmaktadır, diyen Leninist görüşe göre yürütüyordu. Bu nedenle, el birliği ile faaliyette bulunan güçlü bir işçi hareketinin yeniden kurulması bütün çabaların ağırlık merkezi olmalıydı. Anti-faşist ve demokratik devrim sürecinin daha başlangıcında, «kim kimi yenecek?» sorununun işçi sınıfı ve müttefikleri yararına çözümlemek lâzımdı. Yalnız birleşmiş bir işçi sınıfı, Hitler'in bütün muhaliflerini, tekelci olmayan halk güçlerini birleştirmek için zorunlu bir çekim gücü olabilirdi.

İşçi sınıfının birleştirilmesine, komünistlerle sosyal-demokratlar arasında sürekli eylem birliği kurulmasına, Almanya Komünist Partisi Merkez Komitesiyle Almanya Sosyal-Demokrat Partisi Merkez Yönetim Kurulu arasında anlaşmaya varılması ve birleşmiş hür sendikaların kurulmasıyla başladı. Her iki parti yönetim organları tarafından ulaşılan ortak başarılarla dayanılarak ve üyelerinin isteklerine uygun olarak, 1945 yılı sonunda, bu iki işçi partisinin birleşmesi sorunu gündeme alındı. *21 ve 22 Nisan 1946 TARİHLERİ ARASINDA BERLİN'DE BİRLEŞTİRİCİ PARTİ KONGRESİ YAPILDI, BU KONGREDE VILHELM PİK İLE OTTO GROTEVOL* Doğu Almanya'da işçi hareketindeki parçalanmanın kesin olarak sona erdiğini sembolik bir el sıkışma ile doğruladılar. Komünistlerle sosyal demokratlar, yüz binlerce emekçi, bir partide, Alman Birleşik Sosyalist Partisi'nde birleştiler. Böylece, sürekli azim ve eylem birliğine ulaşıldı. Alman Birleşik Sosyalist Partisi, birçok yıllar süren bir süreç içinde, Lenin'in sözünü ettiği yeni tip bir parti olarak gelişti. Alman Birleşik Sosyalist Partisi, Sovyetler Birliği Komünist Partisi gibi halkın yönetici gücü oldu ve her durumda halk yığınlarını doğru yolda yönetme yeteneğine sahip olduğunu ispat etti.

Almanya'nın Doğu kesiminde tarihin verdiği dersleri göz önünde tutan barışsever ilk Alman devletin, gelişmiş bir sanayi ülkesi olan Alman Demokratik Cumhuriyetinin temeli bu şekilde atıldı ve bu temel sayesinde emperyalizm ve faşizmin kökü kazındı, köylüler, aydınlar ve zanaatçılarla ittifak kurmuş bulunan işçi sınıfının ve onun devrimci partisinin yönetiminde halk egemenliği kuruldu. «Her şey halk sayesinde, her şey halkla, her şey halk için» şiarı gerçekleştirildi.

Bu, karmaşık bir yoldu. Çünkü Amerikan emperyalizmi, Alman emperyalizmini sosyalizme çevrilmiş bir süngü olarak kullanmak çabasıyle Almanyanın taksimini kabul ettirmişti. Bu nedenle, Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde, sosyalizmin, ülkenin bölünmüşlüğü ve sınırlarının açık bulunuşu koşullarında kurulması gerekiyordu. Fakat Alman Birleşik Sosyalist Partisinin, Marksizm-Leninizm ilkelerini uygulamada daima yaratıcı çabalar sarfetmesi, memleketimizin konke koşullarında sosyalizm kuruluşunun genel kanunlarından yararlanılması ve Lenin'in Partisi Sovyetler Birliği Komünist Partisiyle kardeşçe bağlar sayesinde, kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemindeki ödevler başarıyle çözümlendi.

Almanya'da emperyalizm ve militarizmin köklerinin kazınması, anti-faşist ve demokratik bir devlet kurulması hususundaki tarihsel ödev, toprak reformu yapılmasını, yani 100 hektardan fazla büyük toprakların köylülere dağıtılmasını, faal nazilerle harp suçlularına ait işletmelerin halk mülkiyetine katılmasını, eğitim sisteminde demokratik reform yapılarak okullarda nazi ideolojisinin tamamen köklenmesini gerektiriyordu. Biz, bütün kapitalistlerin değil, yalnız harp suçlularıyla aktif nazilerin mal ve mülklerine el koyduk. İşçi sınıfının tek partisi olan Alman Birleşik Sosyalist Partisiyle birlikte Alman liberal Demokrat Partisi, Hristiyan Demokrat Birliği ve daha sonra da Alman Demokratik Köylü Partisi ve Alman Milli Demokrat Partisi kuruldu. Bu partiler başlangıçta küçük burjuva niteliğine sahiptiler. Toprak reformunun gerçekleştirilmesi, sanayi ve ticaretin yeni baştan düzenlenmesi, halka maledilen işletmelerin yönetimlerinin örgütlenmesi mücadelesi sürecinde çeşitli partilerde ayrışmalar oluyordu. Bu Partilerin üye çoğunluğu, yeni toplumu kurma savaşı sırasında, Vaymar Cumhuriyeti zamanındaki biçimsel burjuva demokrasisinden, gerçek halk demokrasisine geçilmesi gerektiğini kavıyorlardı. Anti-faşist demokrasi ilkeleri gereğince, genel, eşit, gizli ve tek dereceli seçim hakkına dayanılarak, çeşitli partilerin adayları milletvekili seçildiler. Alman Birleşik Sosyalist Partisi bu seçimlerde oyların  $\frac{9}{10}$  51'ini aldı. Anti-faşist demokratik bloka dahil partiler ortak bir seçim programı ile ortaya çıkmışlardı. Ve seçimler, bütün anti-faşist demokratik güçlerin büyük bir zaferiydi.

Anti-faşist demokratik dönüşümlerde elde edilen genel başarılar, emekçi köylülere, tarım işçilerine ve göçmenlere toprak verilmesi, ekonomide halk sektörü meydana getirilmesi, eğitim alanındaki tekelciliğin kaldırılması, yeni devlet organlarında çeşitli partilerin işbirliği yapması, işçi sınıfı ile köylüler, şehir orta tabakaları ve aydınlar arasındaki ittifakı güçlendiriyordu. (Yeni devlet organları, diğer halk tabakalarının da katıldığı işçi-köylü devrimci demokratik diktatörlüğü niteliğini taşıyordu ve bu yeni devlet organlarında aynı zamanda parlamentar demokrasi şekillerinden de yararlanılmıştı.) Bizde öncelikle köylülere kurtuluş yolunu açan demokratik toprak reformu, işçi sınıfı ile emekçi köylüler arasındaki sarsılmaz ittifakın temelini teşkil ediyordu.

Yeni sosyal-ekonomik temel, demokrasinin geniş ölçüde gelişmesini, iktisadi kuruculukta emekçilerin yaratıcı girişimlerinin artmasını sağladı. Özel teşebbüsün birlikler kuymasına izin verilmedi, çünkü bunların mevcudiyeti her bakımdan lüzumsuz hale gelmiş, anlamını kaybetmişti. Ekonomi, plânla ve toplumsal örgütlerle yönetiliyordu. Meselâ, «Köylü yardımlaşma birlikleri» meydana getirildi ve eski Sanayiciler Birliğinin faaliyetine son verildi. Etkisini koruyan nazi ve gerici burjuva ideolojisine karşı ideoloji savaşı gayet zor koşullar içinde yürütülüyordu.

Kültür alanında klâsik hümanist mirasa büyük bir önem veriyorduk. O zamanlar politik literatür sahasında, «Komünist Partisi manifesti», Lenin'in «Devlet ve devrim», «Emperyalizm; kapitalizmin en yüksek aşaması» adlı kitapları ile Marksizm-Leninizm klâsiklerinin daha birçok eserleri ve «Sovyetler Birliği Komünist (Bolşevik) Partisi tarihi» geniş ölçüde yayınlanıyordu. Yeni Almanya'nın devlet, ekonomi ve kültürüyle ilgili bütün sorunlarının çözülmesine işte böyle başlanmıştı.

#### *Sosyalist devrime geçiş*

Alman Demokratik Cumhuriyeti'ndeki özel koşullar, anti-faşist demokratik devrimden sosyalist devrime geçişin barışçı, demokratik yoldan yapılması olanaklarını sağladı. Bunun, reformist ideologlar tarafından propagandası yapılan «sosyalizme barışçı dönüşüm» ile hiçbir ilgisi yoktu. Alman Birleşik Sosyalist Partisi'nin izlediği politika, her şeyden önce, Lenin'in, «iktidar sorunu, her devrimin temel sorunudur» ve «sosyalist devrim, ancak, işçi sınıfı iktidarının kurulup güçlenmesiyle gerçekleştirilebilir» şeklinde vardığı sonuca dayanıyordu. Devrimci dönüşümleri gerçekleştiren, kapitalizmi diriltmek için dışardan yapılan müdahalelere ve ülkedeki gerici güçlerin direnişine karşı yürüttüğümüz sınıf savaşı süreci içinde, işçi sınıfının yönetiminde tüm devrimci güçlerin ortak eylemlerini geliştirmeyi ve işçi sınıfıyla bütün halk tabakaları arasında geniş bir ittifak örgütü olan sosyalist devlet egemenliğini güçlendirmeyi başardık. Alman Birleşik Sosyalist Partisi, gelişerek, Leninci bir parti halini aldı. Parti, Almanya'da derin kökler salmış bulunan revizyonizmin bütün belirtileriyle olduğu gibi, goşist radikal akımlarla da şiddetli bir savaş yürüttü. Ulaşılan toplumsal gelişme düzeyini dikkatle inceleme sürecinde, parti, toplumun devrim yolu ile yenileştirilmesi yolunda atılan her adımı daha başarılı bir şekilde hazırlamayı, olgunlaşmış sorunları tam zamanında çözümlemeyi ve bu hedeflerine varmak için emekçilerin desteğini kazanmayı öğreniyordu.

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde sosyalizm kuruculuğu son derecede güç koşullar içinde gerçekleşiyordu. Almanya bölünmüştü. Doğu kesimi, ülkenin ancak üçte birini teşkil ediyordu. Batı Almanya ve Batı Berlin, Batı Alman burjuvazisiyle ittifak kuran üç emperyalist işgal devletinin egemenliği altında bulunuyordu. Aynı zamanda iki Alman devleti arasındaki sınır da açıktı. Bu yüzden, kapitalizmin ekonomik kanunları, sosyalizmin ekono-



mik kanunlarının yararlı olmasını engelliyerek, Alman Demokratik Cumhuriyeti topraklarında da etkisini göstermeye devam ediyordu.

Sosyalist kuruluşunun bu döneminde Alman Demokratik Cumhuriyeti halkı, bütün Almanya'ya ait harp tazminatı borçlarının önemli bir kısmını ödüyordu. Şunun da gözönünde bulundurulması gerekir ki, Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin dostluk bağlarıyla bağlı olduğu devletler İkinci Dünya Harbinde en ağır kayıplara uğramışlardı ve halk demokrasili ülkelerden bazılarının geri kalmış tarım ve sanayi ülkesi olmaktan kurtulup ileri bir sanayi ve tarıma sahip memleketler haline gelmek için büyük çaba harcamaları gerekiyordu. Halkı büyük tecrübeler edinmiş olan Sovyetler Birliği, devlet ve iktisadi kuruluş işlerinde Alman Demokratik Cumhuriyeti'ne önemli yardımlarda bulunuyordu. Bu yardımlar, gelişmemizde büyük rol oynuyordu.

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde anti-faşist demokratik düzenin kurulduğu andan bugüne kadarki dönem içinde gerçekleştirilen tarihsel sosyalist dönüşüme bir göz atarsak, açıkça iki gelişme aşaması görürüz. BİRİNCİ AŞAMADA SOSYALİZMİN TEMELLERİ MEYDANA GETİRİLMİŞTİR. Bu gelişme dönemi, sanayideki üretim araçlarının yavaş yavaş halk mülkiyetine geçmesi ve köylülerin gönüllü olarak tarım üretim kooperatiflerinde bir araya gelmeleriyle nitelenir. En önemli üretim araçlarının sosyalist mülkiyeti temeline dayanılarak plânlı sosyalist ekonomi kurulmuştur. Sosyalist öğretim ve eğitim sisteminin temeli atılarak ulusal sosyalist kültür bir hayli geliştirilmiştir. Fakat bu aşamada çok sayıda özel kapitalist ve zanaatçı işletmesi vardı ve köy ekonomisinde küçük çiftçiler çoğunluk teşkil ediyordu. Bu durumda ekonomik yönetim ustalığı, maddi ilgilendirme yolu ile hem halk mülkiyetine ait işletmelerin, hem de özel işletmelerin faaliyetlerinden daha büyük sonuçlar sağlamayı becermekti.

Yüksek bir gelişme seviyesine ulaşmış bir sanayi ülkesinde sosyalist köy ekonomisini doğru yolda, doğru biçimde geliştirebilmek için yeni kararlar alınması gerekiyordu. Biz bu işte, Lenin'in Kooperatif Plânındaki ilkelerden hareket etmeliydik, fakat Sovyet köy ekonomisi yolunu hiçbir şekilde aynen kopya etmemeliydik. Köylülerle sıkı işbirliği yaparak, mevcut ekonomik koşullara ve emekçi köylülerin bilinç düzeyine uygun bir çözüm yolu bulmamız lazımdı. Toprak reformu yaptıktan sonra, tarım makinelerini kiraya veren istasyonlar kurmaya başladık, daha sonra da bunları geliştirerek başlıbasına makine-traktör istasyonları şebekesi haline getirdik. Aynı zamanda Sovyetler Birliği, modern traktörler vermek suretiyle bize önemli yardımlar yapıyordu. Tabiidir ki, başlangıçta en yoksul köylüler, tarımsal üretim kooperatifleri kurmak için çaba harcıyorlardı. Alman Demokratik Cumhuriyeti köylerinde orta halli köylüleri tarımsal üretim kooperatiflerine çekmek temel bir sorun olarak önümüzde duruyordu. Çeşitli tipte tarımsal üretim kooperatiflerinin meydana gelmesi, köylülerin gönüllü

olarak ve inanarak büyük sosyalist üretime geçme kararı almalarına yardım etti. Bundan başka, köylerde sosyalist gelişmeyle ilgili bütün temel problemlerin genel kurul toplantılarında demokratik tartışmalarla çözümlenmesinin de çok büyük önemi vardı. Birinci, İkinci, Üçüncü tip tarımsal üretim kooperatiflerine ait örnek tüzükler ve iç yönetmenlikleri, köylü temsilcileri kongresinde görüşüldükten sonra kabul edildi. Prensip bakımından önemli çeşitli ekonomik sorunlar da aynı şekilde çözümlendi. Kendi şartlarımızda doğru bir ittifak politikasını Lenin'in öğrettiği gibi gerçekleştiriyorduk. Bu sayede bütün emekçi köylüleri ve daha sonra köy burjuvazisini de sosyalist yola yöneltmeyi başardık.

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde sosyalist dönüşümlerin birinci aşaması, sosyalist üretim ilişkilerinin üstün gelmesi ve sosyalizmin ekonomik kanunlarının uygulanması sayesinde tamamlanmış oldu.

#### *Sosyalist üretim ilişkilerinin zaferi ve toplumsal sosyalist sistemin kurulması*

Bundan sonra ikinci gelişme aşamasına girdik. Bu aşamada başlıca ödev, sosyalizmin kuruluşunu tamamlamak için sosyalist düzende yürürlükte olan ekonomik kanunlardan tamamen yararlanmak ve bir bütün olarak toplumsal sosyalist sistemi kurmaktır. Gelişmiş sosyalist sistemin bu aşamasına, 1963 yılında Alman Birleşik Sosyalist Partisinin VI. Kongresinde kabul edilen Parti Programıyla geçildi. Bundan sonra 1967 yılında yapılan Alman Birleşik Sosyalist Partisi VII. Kongresi de 1980 yılına kadarki dönemi kapsayan bilimsel-teknolojik programa dayanarak toplumun gelişme perspektifini çizdi ve sosyalist sistemin kuruluşu ile ilgili temel ödevleri tespit etti.

Bu toplumsal gelişme programında, sosyalist devrimle bilimsel-teknolojik devrim arasındaki bağlantı gözönünde bulundurulmaktadır. Partinin VII. Kongresinde denildiği gibi, gelişmiş toplumsal sosyalist sistemde toplumsal üretim güçleri yüksek bir seviyeye ulaşır ve hızlı tempolarla büyürler, sosyalist üretim ilişkileri istikrarlı bir gelişmeye dönüşür, sosyalist devlet sağlam temeller üzere oturur, sosyalist demokrasi her yönden gelişir, emekçilerin eğitim düzeyi yükselir, çalışma ve yaşama koşulları mükemmelleşir, aynı zamanda, sosyalist ideoloji ve kültür toplum hayatının bütün alanlarına derin kökler salar.

Böylelikle gelişmiş toplumsal sosyalist sistem, bütün sosyal gelişme sürecinin tüm unsurları arasında ve karşılıklı bağımlılıklarında objektif olarak mevcut bulunan diyalektik birliği dile getirir.

Biz, bu stratejik hedefi çizerken, Leninizmin şu görüşüne dayandık: Sosyalizm, kapitalizmle – sınıfsız bir toplum olan – komünizm arasında uzun bir tarihsel dönemdir. Ve bu uzun süreli aşama, bütün dünyada kapitalizmden komünizme dönüşümü kapsayan tarihsel geçiş içinde nispeten başlıbaşına bir dönemdir.

Tüm toplumsal sistemin en önemli ve aynı zamanda en dinamik kısmı, sosyalizmin ekonomik sistemidir. Bu sistem, uzun ve karmaşık bir gelişme sürecinde meydana getirildi. Bu iş için, 1961 yılında devlet sınırlarımız sağl-am bir güvenlik altına alındı. Böylece, emperyalizmin, sosyalizm kuru-luşuna karşı giriştiği iktisadi baltalama hareketinin kesin ölçüde felce uğratılması ve kapitalizmin ekonomik kanunlarının yıkıcı etkisinin önlemesi mümkün oldu. Biz, ancak, devlet sınırlarımızın güvenliğini sağlam bir garanti altına aldıktan sonradır ki, çalışmalarımızı, sosyalizmin ekonomik sistemini teorik bakımdan hazırlama ve pratik alanda gerçekleştirme yönünde yoğunlaştırdık, ve bu sistemi uyguluyarak, sosyalizmin ekonomi kanunlarını geniş ölçüde etkili hale getirebildik.

Sosyalist devletin, ekonomik kanunları bilinçli olarak kullanmasına da-yanan sosyalizmin ekonomi sistemi, sosyalist devrimi bilimsel-teknolojik devrimle tamamlamaktadır. Bu sistem, bilimsel-teknolojik devrimin emekçi halk yararına kazançlar sağlayabilmesi, iş verimliliğinin daha, fazla art-ması, sosyalist devletin kuvvetlenmesi ve bu suretle de bütün sosyalist ülkeler topluluğunun güçlenmesi için, sosyalist sistemin gelişmesini sağ-layan tüm itici güçlerden, sosyalist toplumsal sistemin bütün üstünlük-lerinden etkili ve rasyonel bir şekilde faydalanma olanaklarını açmak-tadır. Bu amaca ulaşmak için her şeyden önce, en yüksek bilimsel-teknolojik başarılar elde etme yönünde çaba harcamalıyız. Bu, yeni keşifler yapmışçasına bilimsel incelemeler yapılmasını, en yeni bilimsel buluş-lardan hızla ve etkili olarak yararlanılmasını, bunların yığinsal üretimde uygulanmasını gerektirmektedir. Kendiliğinden anlaşılacağı gibi, bu da ancak, en modern ve etkili bir bilim ve ekonomi temeli, sosyalist oto-masyon temeli üzerinde mümkün olabilir.

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde sosyalist ekonomi sistemini meydana getirme işinde, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle yapılan sıkı ve çok yönlü işbirliği çok büyük bir önem taşımaktadır. Kardeş ülkelerin manevi ve maddi olanaklarının birleşmesi, bizim daha hızlı ilerlememize, ayrı ayrı ülkelerin en iyi gelişme şartlarına sahip olduğu önemli ve belir-leyci yapısal alanlara güçlerimizi yoğunlaştırmamıza ve dünyada en yüksek başarılarla erişmemize imkân sağlayacaktır. Bununla her ülke, sosyalist toplumun güçlenmesine özami katkıda bulunacaktır.

Sosyalizmin ekonomi sisteminin özü, plânlı sosyalist ekonomidir. Bu sistem, toplumsal yeniden üretim sürecinin, devletçe hazırlanan halk eko-nomisini geliştirme plânı gereğince emekçiler tarafından bilinçli ve yara-tıcı bir şekilde gerçekleştirilmesidir. Bundan ötürü, sosyalizmin ekonomik sisteminde pazar mevcut olmakla beraber, ne «pazar ekonomisi» vardır, ne de «işletmelerin kendi kendilerini yönetimi». Alman Demokratik Cum-huriyetinin sosyalist ekonomisinde elbetteki pazar mevcuttur. Fakat top-lumsal yeniden üretim sürecinin gidişatını pazar değil, sosyalist eko-

nomik kanunlarının etkisi tayin eder. Bu da, ekonomi kanunlarında, iktisadi plânlamada ifadelerini bulur. Sosyalist düzen koşullarında yürürlükte bulunan ekonomik kanunlardan, pazar anarşisi değil, ancak bilimsel öngörülere dayanan devlet plânlaması ile bilinçli şekilde yararlanmak mümkündür. İşletmelerin kendi kendilerini yönetimi şıarı, eninde sonunda, sosyalizmin tabiatına yabancı olan pazar ekonomisine uyma zorunluğunu doğurur. Bu şıar, işletmeleri, yeniden üretim sürecini objektif ekonomi kanunlarına ve bilimin icaplarına uygun şekilde, bilinçli plânlama yolu ile gerçekleştirmeye yöneltmez, pazar anarşisine bağımlı hale getirir.

Bundan başka, şuna da inanıyoruz ki, «sosyalist pazar ekonomisi», «işletmelerin kendi kendilerini yönetimi» denilen teori, bilimsel-teknolojik devrim koşullarında, eninde sonunda, en yüksek dünya göstergelerinde ulaşılan başarlardan vazgeçilmesine, sosyalist toplumsal ve ekonomik sistemin kapitalist sistemden tarihsel üstünlüğünün reddedilmesine ve sosyalist devletin, sanayi alanında gelişmiş kapitalist ülkelere bağımlı duruma gelmesine yol açar. İşte bu nedenle biz, Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde, buna benzer teorileri prensip itibariyle reddettik, dikkat ve emeğimizi sosyalist ekonomi sistemini bilinçli olarak kurma alanına yoğunlaştırdık. Demokratik santralizm ve işletmelerin sorumluluğu ile sıkı sıkıya bağılı olan plânlama, bilimin yüksek derecede organizasyonuna ve en modern teknolojik gelişme süreçlerinin hazırlanıp uygulanmasına olanaklar sağlamaktadır.

#### *Anayasa ve sosyalist demokrasi*

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde sağlanan gelişme düzeyi, partinin VII. Kongresinde ortaya konan öngörüler ve sosyalizm kuruculuğunu tamamlama hedeflerinin açıklığı, Alman ulusunun sosyalist devleti olan Alman Demokratik Cumhuriyeti sosyalist Anayasasının hazırlanması için olanaklar yarattı.

Halk tarafından yapılan geniş incelemelerden sonra 6 Nisan 1968 referandumunda kabul edilen bu yeni Anayasa, sosyalist kazanımları teşçil etti ve gelişmiş sosyalist toplumumuzun kukukî temeli oldu.

Sosyalist dönüşümler sürecinde devletin özü ve ödevleriyle ilgili Leninist görüş, Anayasanın temelidir. Onda, aynı zamanda, şu gerçek dile getirilmiştir: Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde devlet egemenliği, genel sosyalist gelişme kanunlarına ve ülkemizin gelişmesi koşullarına uygun olan, sosyalist demokrasinin gelişmesini sağlayan proletarya diktatörlüğünün bir biçimidir. Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin yirmi yıllık tarihinde, sosyalist demokrasiyi geliştirip mükemmelleştirmek için yapılan çalışmalar bu alanda önemli bir rol oynamıştır. Kanaatimizce, sosyalist ülkenin bilimsel devlet yönetiminin geliştirilmesi için sosyalist demokrasi objektif bir zorunluluktur. Ve gerçekten de, ödevlerin olağanüstü karmaşık

ve kompleks oluşu, bunların çözümüne milyonlarca emekçinin yaratıcı ve bilinçli bir şekilde katılmasını, ortak amaçlara onların eylem birliğiyle erişilmesini gerektirir. Devlet yönetimi, emekçilerin yaratıcılık ve girişimlerini daha gelişmiş bir toplum kurma yönüne yoğunlaştırır. Öte yandan, sosyalist devletin yönetilmesiyle ilgili bilimsel çalışmalar da, emekçilerin bilgi, tecrübe ve fikri zenginliklerinin devlet yönetiminde faydalanılmasını gerekli kılar. Lenin'in şu sözleri çağdaş aşamada sosyalist devlet için gayet doğrudur: «Bize göre, devlet, yığınların bilinçli olmasıyla güçlüdür. Yığınlar her şeyi bildiği, her şeyi değerlendirdiği ve her şeye bilinçle yanaştıkları zaman güçlülerdir.»

Sosyalist demokrasinin hukuki prensipleri, Alman Demokratik Cumhuriyeti Anayasasında yansımıştır. Anayasa, Vatandaşların, «sosyalist toplumun ve sosyalist devletin politik, ekonomik, sosyal ve kültürel hayatının örgütlenmesine geniş ölçüde katılma haklarını», bu temel hakları güvence altına almıştır. Anayasa gereğince, işletmeler, şehirler, belediyeler, sendikalar, sosyalist üretim kooperatifleri gibi önemli yurtaş topluluklarının çerçevesi içinde vatandaşlar, sosyalist toplumu kurma işine aktif olarak katılma haklarından geniş ölçüde yararlanmaktadırlar. Anayasanın 47'inci maddesi gereğince, «demokratik santralizm temeli üzerinde gerçekleştirilen emekçi halk egemenliği» devlet kuruluşunun temel prensibidir. Bütün devlet egemenliğinin emekçilerin elinde olması prensibi (madde 2) devlet iktidar organları olan halk temsilciliklerinin durumuna uygundur. Bu temsilcilikler, tüm devlet organları sisteminin temelini teşkil ederler, bunlar, Marks ve Lenin'in sözünü ettikleri «çalışan kooperatiflerdir». Lenin'in deyişiyle, emekçi halkın temsilcileri, «kendileri çalışmalı, kendi kanunlarını kendileri yürütmeli, pratik hayatta elde edilen sonuçları kendileri denetlemeli ve seçmenleri önünde doğrudan doğruya hesap vermelidirler». Alman Birleşik Sosyalist Partisi, bunların demokratik temelini iyice sağlamlaştırılması hususunda artan isteklere uygun olarak halk temsilciliklerine, bunların çalışmalarıyla kararlarının bilimsel düzeyinin yükselmesine, yürütme ve yerine getirme faaliyetleri arasındaki birliğin gerçekleştirilmesine büyük bir önem vermektedir.

İşçi sınıfının ve partisinin artan yönetici rolü, işçi sınıfı ile kooperatör köylüler sınıfı, aydınlar ve diğer halk tabakaları arasındaki ittifakın daha da gelişmesi ve kuvvetlenmesini gerektirmektedir. Anayasada belirtildiği gibi, bu ittifak, Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde sosyalist toplum düzeninin dokunulmaz temelini bölünmez bir kesimdir.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, ittifaklar politikası ile ilgili Leninist ilkelere\* uygun olarak, Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde sosyalist devlet iktidarının gelişmesi, daha başlangıçtan itibaren bütün emekçi sınıflar ve tabakaların devlet ve ekonomi yönetimine katılmalarını sağlama istikametine yönelmiştir. Sosyalizm kuruculuğunu tamamlama sürecinde öne

konan ödevlerin yerine getirilmesi, bütün sınıflar ve tabakalar arasındaki işbirliğinin daha da derinleştirilip güçlendirilmesini gerektirmiştir.

Ortak amaçlara ulaşılması hedefini güden kolektif emek süreci içinde halkın bütün politik ve sosyal güçleri, işçi sınıfı ve onun partisi etrafında daha sıkı birleşmektedirler. Sosyalizmde toplumsal, bilimsel ve teknolojik gelişmeyle ilgili objektif kanunlar, sınıflarla tabakaların sosyal bakımdan yakınlaşmalarına, yani toplumdaki diğer sınıflarla tabakaların, gelişmeye devam eden işçi sınıfıyla yakınlaşmalarına yol açmaktadır.

Memleketimizdeki konre tarihsel koşullara uygun olarak, ittifaklar politikasını gerçekleştirme sürecinde kendine özgü, özel çözüm yolları bulunmuş, kararlar alınmıştır. Öyle ki, ittifak biçimlerinden biri olarak, işçi sınıfı ile diğer demokratik partiler arasındaki ittifak, yani Hristiyan demokratlar Birliği, Alman Liberal-Demokrat Partisi, Alman Ulusal Demokrat Partisi ve Alman Demokratik Köylü Partisi arasında kurulan ittifak, ümitleri haklı çıkarmıştır. Bu işbirliği, anti-faşist demokratik dönüşümler sürecinde gerçekleştirildi ve sosyalist kuruculuğa geçiş döneminde daha sıkı bir şekilde geliştirildi. Gelişmiş bir sosyalist toplum kurma ödevlerini yerine getirme sürecinde bu ittifak, işçi sınıfı partisinin yönetimi altında ve bütün partilerle yığınsal demokratik blok örgütlerinin sorumluluğu altında ileriye doğru daha da kuvvetlenecektir.

Sosyalist devrim tarafından millileştirilmeyen küçük ve orta özel sanayi işletmelerinin sahipleri ile de kendine özgü ittifak politikası biçimleri geliştirilmiştir. Bu işletmeler, halk ekonomisi plânı çerçevesi içinde iyi bir gelişme kaydetmişlerdir. Fakat bunlarda emek verimliliği, halk mülkiyeti işletmelerindekine kıyasla bir hayli düşüktü. İşte bu nedenle bu işletmeler, bilimsel araştırmalara ve yeni teknolojik süreçlere katılarak halk mülkiyeti fabrika ve kombinalariyle ortak çalışma anlaşmaları imzaladılar. Çoğu da devlet sektörünün katıldığı sanayi kuruluşları haline gelme olanağından faydalandılar. Bütün özel işletmelerin sahipleri, plânlı sosyalist ekonomi çerçevesi içinde yapıcı işbirliğine koyuldular. Bu da, sosyalist işletmelerle kurulan sağlam kooperatif bağları, sanayi kuruluşlarıyla, kooperatif birlikleriyle işbirliği ve nihayet sürekli, sabırlı ideolojik çalışmalar sayesinde mümkün oldu. Zanaatçı işletmelerinden çoğu üretim kooperatifleri haline geldi.

«Demokratik Almanya Ulusal Cephesi, bütün halk güçleri ittifakının örgütüdür.» (madde 3) Demokratik Almanya Ulusal Cephesi, emperyalist parçalama politikasına karşı, ulusun barışçı ve demokratik geleceği uğrunda yürütülen savaşta geniş yurtsever bir hareket olarak ortaya çıkmıştır. Bu cephe, sosyalist kuruculuk sürecinde anti-faşist demokratik bir hareket olarak gelişmiş ve geniş bir sosyalist halk hareketi haline gelmiştir. Politik alanda örgütlü güçler, partiler ve yığınsal örgütlerin demokratik bloku çerçevesini çoktan aşmış olan Demokratik Almanya Ulusal

Cephesi, tüm Alman tarihinde halkın bütün sosyal güçlerinin en geniş ve yığinsal birliğini temsil eder.

Demokratik Alman Cumhuriyeti Anayasası, sosyalist Alman Devletinin bütün barışsever halklar ve devletlerle, en başta Sovyetler Birliği, Polonya Halk Cumhuriyeti, Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti ve sosyalist topluluğun öteki üyeleriyle olan ilişkilerini güçlendirmektedir.

#### *Sosyalist Alman Demokratik Cumhuriyeti ve ulusal sorun*

Alman Demokratik Cumhuriyeti'ndeki devrimin yirmi yıllık gelişme döneminde ulusal sorun daima önemli bir rol oynamıştır. Bu sorun, Batı Almanya'nın ulusal topluluktan ayrılması ve iki dünya harbinin sorumluluğunu taşıyan finans kapitalin iktidarı olan ayrılıkçı Batı Alman Devletinin diriltilmesi sonunda ortaya çıkmıştır. Bundan ötürü, barışsever, anti-faşist ve demokratik bir devlet olan Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin kurulması, Alman halkının ilerici, anti-emperyalist güçlerinin, Birleşik Amerika emperyalizmi ve Batı Alman finans kapitali tarafından izlenen restorasyon ve parçalama politikasına karşı tam zamanında verdikleri bir cevap niteliğini taşıyordu. *Alman Demokratik Cumhuriyeti, başlangıçtan beri Batı Alman egemen çevreleri tarafından izlenen halk aleyhtarı – tekelci devlet egemenliği ve emperyalist yayılma politikasının bir alternatifi olarak gelişmektedir.* Bu nedenler Leninist ulusal sorun teorisi, Alman Birleşik Sosyalist Partisinin strateji ve taktiği için olağanüstü bir önem taşımaktadır.

Almanya'da ulusal sorun son derecede derin bir sosyal muhtevaya sahiptir. Ulusal sorunda, hangi sınıfın yönetici güç olduğu, politik iktidar hangi sınıfın elinde bulunduğu meselesinin belirlenmesi son derecede önemlidir.

Almanların ulusal sorunu, ancak, Batı Almanya'da tekelci kapitalin ve militarizmin egemenliği ortadan kaldırıldıktan ve emekçi halk kaderini kendi başına tayin etme olanağına kavuştuktan sonra çözümlenecektir. İşte bu görüş açısından, Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin anti-faşist demokratik dönüşümlerden sosyalizm kuruculuğuna geçmesi doğru ve son derecede zorunlu idi. Çünkü ancak Alman ulusunun sosyalist devleti, aydınlar ve emekçi köylülerle ittifak kuran işçi sınıfının politik iktidarı gerçekleştirebileceğini, demokratik ve daha sonra da sosyalist bir devlet kurma, sanayi ve banka tröstleri olmadan ülkeyi ve ekonomiyi yönetme ödevlerini yerine getirebileceğini ispat etmeliydi. Netekim, artık bunu ispatlamış bulunmaktadır. Alman Birleşik Sosyalist Partisi ve Demokratik Almanya Ulusal Cephesi önünde şimdi şu sorumlu ödev bulunuyor: Bütün politika, ekonomi, kültür ve bilim alanlarında *artık zamanı geçmiş Batı Alman kapitalizminin alternatifi hazırlamak ve bunu gerçekleştirmek, yani, Alman Demokratik Cumhuriyeti, sosyalist düzenin gecikmiş Batı Al-*

*man kapitalizminden üstünlüğünü ispat etmektedir.* Alman Demokratik Cumhuriyeti Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği ile kurduğu ittifak temeli üzerinde sanayide Batı Almanya'dakinden daha yüksek emek verimliliğine ulaşmalıdır. Alman Demokratik Cumhuriyeti, sosyalist ekonomi sisteminin, kapitalist sömürü sisteminden üstünlüğünü, gelişmiş sosyalist demokrasi ve bilimsel yönetimiyle sosyalist devlet düzeninin üstünlüğünü her bakımdan ispat etmelidir. Alman Demokratik Cumhuriyeti, tarih, felsefe ve pedagoji gibi bütün sosyal bilimler alanlarında tarihsel ve diyalektik materyalizm teorisini yaratıcı bir şekilde uygulamalı ve böylece, gerici burjuva ideolojisine ve tarihin tahrif edilmesine karşı yürütülen mücadeleye katkıda bulunmalıdır. Alman Demokratik Cumhuriyeti, böylece, Batı Almanya'da da Alman işçi sınıfı ile tüm Alman emekçilerini kapitalist sömürüsünden ve emperyalist yayılma politikasından kurtarma yönündeki tarihsel misyonunu yerine getirecektir. Bu, Batı Almanya'daki işçi sınıfı ve bütün ilerici güçlerin ilerici demokratik bir düzen kurma, barış ve güvenliği sağlama savaşına bir yardım olacaktır. Alman Demokratik Cumhuriyeti'ndeki işçi sınıfının ve bütün vatandaşların ulusal ödevi, sosyalist devleti tüm Almanya için örnek olacak şekilde güçlendirmek, sosyalist düzeni, Batı Almanya emekçileri için gitgide daha çekici bir hale getirmek ve böylece, Batı Almanya'daki barışsever ve anti-emperyalist güçlerin kuvvetlenmelerine sonuç belirleyici katkıda bulunmaktadır.

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde gelişmiş sosyalist sistemin başarıyla kurulması, aynı zamanda büyük bir ulusal önem taşımaktadır. Birleşik Amerika emperyalistleri, İkinci Dünya Harbinden sonra Alman tekelci ve ayrılıkçılarıyla birlikte Batı Alman devletini kurdular, tekelci sermayenin egemenliğini dirilttiler. Bundan sonra, Batı Alman Devleti, Orta Avrupa'da harp tehlikesi ocağı haline geldi. Bon devletinde egemen durumda bulunan intikamcı, harpçi ve neo-faşist güçler tarafından izlenen politika, çılgınca silâhlanma, nükleer silâha el uzutma, sınırları değiştirme ve genellikle İkinci Dünya Harbinin sonuçlarını değiştirme çabalarıyla karakterize edilebilir. Bütün Almanların yegâne temsilcisi olmak iddiasında bulunan ve bütün Batı Avrupa'da ekonomik, politik ve askeri hegemonyasını kurmak için çaba harcayan Batı Alman emperyalizminin saldırganlığı, kıtamızda barış ve güvenlik için başlıca tehlikedir. Bu tehlike karşısında, Batı Alman emperyalizmi ve militarizminin plânlarını ve yeni yayılma metodlarını bütün dünya önünde açıklamak, halk yığınlarını bunlara karşı mücadeleye seferber etmek suretiyle gerçekleştirilmelerini önlemek, Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin ulusal ödevidir.

Görevimiz, Alman Federal Cumhuriyeti'ni sosyalist Alman devletiyle barış içinde yan yana yaşama politikası izlemeye zorlamak ve Batı Alman egemen çevrelerinin intikamcı plânlarının içyüzünü açıklamaktır. Alman Demokratik Cumhuriyeti bütün alanlarda güçlendiği ve sosyalist sistemi geliştirdiği nispette, öteki barışsever halklarla birlikte bu tarihsel ödevi



aha iyi yerine getirecektir. Alman Demokratik Cumhuriyeti, Sovyetler irliği ve Varşova Antlaşmasına üye öteki ölkelerle kurduğu sıkı ittifak ıyesinde şimdiye kadar Batı Alman emperyalistlerinin yıkıcı eylemlerinin ımünü sonuçsuz bıraktırmıştır. Bon hükümetinin, sosyalist gelişmemizi ısteklemek için giriştiği ideolojik baltalama metodlarının tümü yenilgiye ıratılmıştır. Sosyalist sistemin de sürekli ve düzenli bir şekilde ulaştığı alışma sayesinde, Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin demokratik, sancıl örneğinin etkisi daimi olarak artacaktır.

Batı Almanyadaki her iki dünya harbini açmaktan suçlu harpçi finans kelleri egemenliğini ortadan kaldırmak, Batı Alman işçi sınıfının temel ıdevidir. Bu tarihsel ödev, ancak, Batı Almanyada da savaşkan bir ıarksist-Leninist partinin yönetiminde, tüm emekçi halk tabakalarını, ırti-emperyalist güçleri Batı Alman emperyalizmine karşı savaşta işçi nıfı etrafında birleştiren etkili bir ittifak politikası izlendiği takdirde ırine getirilebilir. Bundan ötürüdür ki, Alman Birleşik Sosyalist partisi rafından izlenen ittifak politikasında edinilen tecrübe, Alman Federal ımhuriyetindeki komünistler ve bütün devrimci güçler için çok büyük bir ıem taşımaktadır.

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin ulusal misonu, Alman topraklarında ından böyle hiçbir zaman bir harbe başlanmaması için elden gelen her ıyi yapmaktır. Bu, Alman Demokratik Cumhuriyeti güçlendikçe, Bon ıkümeti'nin bütün Almanların tek temsilcisi olduğuna dair ileri sürdüğu ıdialara, Halştayın doktrinine, neo-nazizme karşı ve silâhsızlanma ırunda savaştıkça, Batı Almanyada, Demokratik Alman Cumhuriyeti'yle ırış içinde yan yana yaşama politikasına taraftar olan politik güçler de ıvvetlenecektir. Alman Demokratik Cumhuriyetinin bu politikası, yalnız ımanların değil, aynı zamanda bütün Avrupa halklarının çıkarlarına ıgundur. Bu politika, barış ve Avrupa güvenliği dâvasına hizmet etmek ıdır.

## **Kapitalist olmayan gelişme yolunun bazı sorunları**

ROSTISLAV ULYANOVSKI

Ulusal kurtuluşları için savaşılan ülkelerin kapitalist olmayan yolda gelişmeleri sorunu, dünya komünist hareketi içinde birçok defa incelenmiştir. Bu mesele, daha, Komintern'in 1920 yılındaki İkinci Kongresinde ele alınmış bulunuyordu. Komintern'in sonraki kongrelerinde de aynı konuya şu veya bu ölçüde değinilmiştir. Sömürge bağımlılığından kurtulan ülkelerin kapitalist olmayan yolda gelişmeleri görüşü, komünist ve işçi partilerinin 1957, 1960 ve 1969 yıllarında Moskova'da yapılan uluslararası danışma toplantılarında aşama aşama geliştirilmiştir.

Ekonomik bakımdan geri kalmış ülkelerin, kapitalist olmayan gelişme yoluna geçmek olanaklarına sahip bulundukları ve sosyalist memleketlerin yardımıyla, önlerinde, sosyalist toplum kurma perspektiflerinin açıldığı hakkındaki Marksist-Leninist teorinin doğruluğu, Moğolistan tecrübesiyle ispat edilmiştir. Artık, sömürgecilerin Asya ve Afrika ülkelerindeki politik egemenlikleri çökmüştür. Bu yüzden, kapitalist olmayan gelişme yolu *sorunu*, şimdi, daha büyük bir politik ve pratik önem kazanmış bulunuyor.

Hâlen Asya ve Afrika memleketlerinin çoğunda kapitalizm, kurtuluşlarından öncekine kıyasla daha büyük bir hızla gelişiyor. Ne var ki, kurtulan ülkelerin çoğunda bu gelişme, dar bir çerçeve içine sıkışıp kalmıştır. Hatta bazı ekonomi kollarında hiçbir kıpırtı görülmemektedir.

Kurtuluşlarına kavuşmuş ülkelerin, geriliklerinden bir an önce silkinmelerini sağlayacak, yerli ve yabancı kapitalizmin ekonomik ve sosyal yapıda üstünlük elde etmesine imkân vermeyecek genel anti-kapitalist tedbirler vardır. İyi ama, her memleketin sosyal-ekonomik ve politik gelişme koşulları birbirinden farklıdır, her ulusal devletin sınıfsal ve politik güçleri arasındaki oran da aynı değildir. Kapitalist olmayan gelişme yolunun şu veya bu niteliği, çeşitli memleketlerde başka başka biçimlerde ortaya çıkar. Bu yüzden, genel anti-kapitalist tedbirler, her ülkenin konke koşullarındaki bu özelliklere göre uygulanır. Kurtulan ülkelerin sosyal-ekonomik yapıları birbirinden farklıdır. Bu da kapitalist olmayan gelişme yolu metodlarının çeşitliliğini gerektirir. Kurtuluşlarına yeni kavuşan ülkelerin sosyal-ekonomik yapılarında kabile, patriarkal-feodal ve – en fazla yaygın olan– küçük mal üretimciliği, ulusal özel kapitalist işletmeciliği, şehir ve köylerde yabancı kapitalin özel kapitalist işletmeciliği ve devlet kapitalizmi yan yana bulunurlar. Kapitalist olmayan gelişme yoluna giren bu ülkelerde, kapitalist olmayan devlet sektörü de ortaya çıkar ve giderek sonuç belileyici bir duruma yükselir.

Bu derecede çeşitli sosyal yapılara sahip olan ülkelerin kapitalist olmayan gelişme yolu sorunlarının, şüphesiz ki, kendi koşulları içinde incelenmesi lâzımdır. Fakat bu iş, kendiliğinden de anlaşılacağı gibi, bizim ödevimiz değildir. Bu yazıyla güdülen amaç, özellikle tarım ekonomisine dayanan, kapitalizm öncesi ilişkiler içinde bulunan veya kapitalizme henüz geçmiş olan ülkelerin genel niteliklerini ve gelişme kanunlarını ortaya koymaktır. Bunlar, sömürgeci ve feodal düzenden miras aldıkları çeşitli ekonomik yapıları bir toplumsal-ekonomik kuruluşa sahiptirler. Kapitalist gelişmenin ancak ilk aşamasındadırlar. Sosyal ilerleme yollarının önemli özellikleri vardır. Bu özellikleri yüzünden, sosyalizme doğru ilerleme yolları «kapitalist olmayan gelişme yolu» terimiyle ifade edilmektedir.

*«Kapitalist olmayan gelişme yolu» teriminin muhtevası*

Nedir bu «kapitalist olmayan gelişme yolu»? Daha doğrusu, «kapitalist olmayan gelişme yolu» denen, bu, tamamiyle gerçek olayın kanunları ve karakteristik çizgileri nelerdir? İlk soruya çeşitli cevaplar verilebilir. Fakat, ulusal demokratik devrimin şu veya bu aşamasında, bu cevaplar, Asya ve Afrika'nın gelişmekte olan ülkelerini her an kapitalist olmayan gelişme yolu alternatifine yönelten objektif etkenin bütün yönlerini açıklayamaz.

Bu memleketler, teknik, ekonomi ve kültür alanlarında geri kalmışlardır, halklarının bilincine gelenekler hâkimdir, çağdaş sınıflara ve bu sınıfların belirli alışkanlık ve kuruluşlarına sahip değildirler. Kendilerini sosyalizme götürecek çeşitli yollarla, onların, tam ulusal ve bu arada ekonomik bağımsızlık istekleri arasında sıkı bir bağlılık vardır. Bu yüzden, tabiatıyla, kapitalist olmayan gelişme yolunun özel çizgileri, ilk önce, emperyalizm ve kapitalizme bağımlı ekonomilerini yıkmaya sürecinde, işçi sınıfının yönetimi olmadan ve kapitalizm yolundan değil, başka yollardan sosyalizme geçiş sürecinde, bu yıkmaya ve geçiş süreçlerinin kendine özgü politik yönetiminde belirmektedir. Kapitalist olmayan gelişme yolunu inceleyenlerden bir çoğu, anti-kapitalist bir karaktere sahip bu sosyal-ekonomik dönüşümün, böyle ülkelerde, proleter olmayan ve yarı-proleter güçlerin yönetiminde gerçekleştirilmekte olduğunu ve bu gibi yöneticilerin, bu yola özgü bir özellik teşkil ettiğini belirtmektedirler. Fakat bu durum, elbetteki, doğruluğu ıspat edilmiş olan şu prensibe aykırı değildir: Bütün ülkelerde ve bu arada, kapitalist gelişme yolunu atlayarak sosyalizme yönelmiş olan memleketlerde, ancak, bilimsel sosyalizm temeli üzerinde ve emekçi köylülerle güçlü bir ittifak kuran işçi sınıfının yönetiminde sosyalizmin zaferi sağlanabilir.

Anti-kapitalist dönüşümleri gerçekleştirmeye koyulan devrimci ulusal-demokratik iktidar, elbette ki, işçi sınıfının diktatoryası değildir ve bu iktidarın yeni toplum meydana getirmek için giriştiği işi başarıyla tamamlama garantisi ne kendi yapısında, ne sosyal muhtevasında, ne de politika ve ideolojisinde vardır. Bilindiği üzere, anti-feodal, anti-emperyalist ve anti-

kapitalist nitelikte dönüşümlere başlayan rejimlerde, bunların gerek politik yapıları ve gerekse yöneticileri, işçi sınıfına, halkın emekçi tabakalarına dayanmadıkları için, zaman zaman iç zayıflıklar belirir. Dünya sosyalist sisteminin doğuşu ve başarıyla gelişmekte olması, çağımızın gelişmesinde sonuç belirleyici, son derecede önemli rol oynayan bir kanunudur. Bu sistem mevcut olmasaydı, halkların, ilerici ve bilinçli güçlerin, kapitalist gelişme aşamasını atlayarak veya kısaltarak sosyalizme geçme atılım-ları, şübjektivizm ve ütopya çerçevesini aşamazdı.

İşte bu yüzden zamanımızda, işçi sınıfının dolaysız yönetimi olmadan anti-kapitalist dönüşümlerin yapılamıyacağı tezi, dargörüülüğün damgasını taşımaktadır. Bu görüşe göre, üretim güçleri kapitalist gelişme aşamasından geçmeden veya işçi sınıfı iktidarı ele almadan, geri kalmış ülkelerin, sosyalizme doğru ilk anti-kapitalist tedbirler almaları ve başarıyla gerçekleştirmeleri imkânsızdır.

Birinci tez, Marks ve Engels'in iyi bilinen tarihsel araştırmalarıyla çürütülmüştür. Bu incelemelerden onlar, şu bilimsel sonucu çıkarmışlardır: Geri kalmış ülkeler, gelişmiş devletlerde iktidara geçen proletaryanın yardımları sayesinde, «kapitalist cehennemi»nden geçmeden de sosyalizme doğru ilerleyebilirler. Lenin de «Devrimimiz üzerine» adlı makalesinde aynı sonuca varmıştır.

İkinci tez, sosyal-ekonomik alanda önemli dönüşümlerin ger-mekte olduğu birçok ülkede elde edilen tecrübelerle, komünist partilerinin programlarında yer alan prensiplerin karşılaştırılmasını gerektirmektedir. Yeri gelmişken şunu da hatırlatalım ki, V. İ. Lenin, «Bizi tehdit eden felâket ve onunla nasıl savaşmalıyız» adlı eserinde şu prensibe dayanmaktadır: Gerçek devrimci demokrasi, bu durumunu korudukça, köklü sosyal-ekonomik dönüşümler yolundan yürümek zorundadır, başka yola sapması imkânsızdır.

Bu ülkelerin sosyalizme yöneldiklerini belirtirken, bunun, kapitalist olmayan gelişme yolu olduğunu görmezlikt en gelmek doğru mudur? Hayır, değildir.

Biz, «kapitalist olmayan gelişme yolu» terimini şu anlamlarda kullanıyoruz:

ekonomik alanda geri kalmış ve kapitalizmin bütün aşamalarından geçmemiş olan halkların, ancak, kapitalizm kazanında kaynadıktan sonra sosyalizme varabilecekleri görüşünü, bilimsel sosyalizme tamamiyle uygun olarak, şiddetle reddediyoruz;

demokratik, anti-emperyalist ve anti-feodal dönüşümlerle, ve aynı zamanda, yabancılara, kompradorlara ve ulusal burjuvaziye ait büyük kapitalist mülkiyeti ortadan kaldırmak suretiyle sosyalizme doğru geçiş hareketi, — henüz işçi sınıfının dolaysız iktidarı kurulmamış, olmasına

rağmen – yalnız, proletaryanın, proleter olmayan ve yarı-proleter emekçi yığınlarının desteği ile gerçekleştirilebilir;

diyoruz ki, şu veya bu ülkede, «kapitalist olmayan gelişme yolu»nda sosyalizme doğru girilen hareketin daha başlangıcında, bu hareket için nispeten elverişli objektif ve sübjektif iç ve dış koşullar yaratılmaktadır;

bu gibi ülkelerin devrimci yönetimi, Marksist-Leninist bir yönetim olmakla beraber, yalnız anti-emperyalist değil, aynı zamanda anti-kapitalist olanaklara da sahiptir. Bu olanakların pratik alanda gerçekleştirilmesi, bu yönetimin, mantıkî ve tarihsel zorunluklar icabı, bilimsel sosyalizme yakınlaşmasını gerektirmektedir;

kapitalizmi atlayan veya kapitalizmin gelişmesini önemli derecede kısaltan ülkelerde sosyalizmin maddi-teknik temelini ve sosyal yapısını yaratmak uzun süreli, karmaşık ve güç bir iştir, çok güçtür, çünkü kapitalizmin gelişmesi sırasında meydana gelen sosyalizmin maddi ve sosyal koşulları onlarda ya hiç yoktur, ya da noksandır. Bu güçlükler ancak gerçek bir devrim sürecinde ortadan kaldırılabilir;

bu ülkelerin sosyalizme doğru hareketini ve bu yoldaki tehlikeli eğilimlerin tam zamanında ortadan kaldırılmasını güven altına alabilmek için, emekçi yığınlarının temel çıkarlarına uygun ekonomik tedbirler alıp gerçekleştirmek, büyüyen işçi sınıfına ve emekçilere demokratik özgürlükler, sendikalara ve politik örgütlere haklar sağlamak, politik örgütlere devlet yönetiminde serbest politik rol oynama olanakları vermek, bilimsel sosyalizm taraftarlarının, ilerici sendikaların ve toplumsal örgütlerin baskı altında tutulmalarına müsaade etmemek, devlet aparatını, orduyu ve polisi, iktidar partisi örgütlerini itibarını yitirmiş ve genel olarak devrimci dönüşümlere düşman kişilerden temizlemek gerekir. İleride sosyalizm kuruculuğu yolu haline gelebilecek kapitalist olmayan gelişme yolu, geniş emekçi yığınlarına demokratik hak ve özgürlükler sağlanmasını, karşı-devrimcilere ve irticaa karşı azimli bir politika yürütülmesini, sosyalist cephesi ülkeleriyle sıkı bir işbirliği yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

Komünistler, kapitalist olmayan gelişme yolundaki ülkeler yöneticilerinin çalışmalarındaki olumsuzlukları arkadaşça ve yapıcı olarak eleştirmekte, fakat, ilerici tedbirlerini, ortak düşman emperyalizme ve iç irticaa karşı savaşlarını desteklemektedirler. Bu ülkelerin yöneticileriyle candan bir işbirliği yapmakta, devrimci-demokratik ve anti-kapitalist programlarını sistemli ve en etkili bir şekilde gerçekleştirmeleri için, onlara olumlu etkilerde bulunmaktadırlar. Komünistler, bütün demokratik ve sosyalist olanaklarını kullanabilmeleri için ilerici rejimlere olanca güçleriyle yardım etmekte, biçimlenmekte olan proletaryanın sınıfsal çıkarlarını azimle korumaktadırlar.

Marksist-Leninistler ve onlarla birlikte ulusal devrimci demokratlar, bilimsel sosyalizm ideolojisini egemen ideoloji haline getirme ve işçi sınıfını ulusal-demokratik devrimin yönetici gücü durumuna yükseltme sürecini, bu kaçınılmaz tarihsel süreci ancak bu suretle hızlandırabilirler. İşçi sınıfının öncüsü olan parti, devrimci anti-emperyalist ve anti-kapitalist cephenin çerçevesi içinde çetin bir mücadele yürütmelidir. Ancak bu sayede işçi sınıfı yönetici bir güç olabilir. Fakat, memleket çapında devrimci cephenin kurulabilmesi için işçi sınıfının öncülüğü *ön şart* değildir.

Görüldüğü gibi, «kapitalist olmayan gelişme yolu» terimi, sömürgeciliğin geri bıraktığı ülkelerin sosyalizme doğru hareketlerinin bellibaşlı özelliklerini kapsamaktadır. Bu özellikler, egemenliğini kuran kapitalist ekonomi sisteminin ve nispeten gelişmiş üretim güçlerinin değil, burjuva öncesi ilişkilerin, kapitalizmin başlangıcındaki ilişkilerin veya gelişmemiş kapitalist ilişkilerinin ve üretim güçlerinin, uluslararası devrim sürecinin yeni koşulları içinde ve dünya sosyalist sisteminin artan etkileri altında sosyalizme doğru geçişlerine ait genel kanunların belirtileridir.

«Kapitalist olmayan gelişme yolu» uydurma bir terim değildir, derin anlamı olan reel bir toplumsal olayın ifadesidir. Zamanımızda bu yol üzerinde derin incelemeler yapılmadan ulusal kurtuluş devriminin ve bu devrimden daha yüksek aşamaya geçişin hatasız bir politik doğrultusu hazırlanamaz. Hâlen, bu yolda yürüyen ülkelerin sayısı çok değildir. Fakat, kapitalist olmayan gelişme yolu, Asya ve Afrika halklarının büyük çoğunluğunun genel perspektifidir, geçecekleri anayoldur. Çünkü bu, objektif tarihsel bir zorunluktur. Kapitalizmin dengesiz gelişme kanunu bu yol için gerekli objektif koşulları hazırlamaktadır.

#### *Kapitalizmin dengesiz gelişme kanunu ve kapitalist olmayan gelişme yolu*

Dünya kapitalist ekonomisinin kapsamı içindeki ülkelerin ekonomik ve politik gelişmelerinin dengesizliği, «kapitalist olmayan yol» dan sosyalizme doğru tarihsel gelişme olanaklarını yaratan en önemli objektif koşuldur. Emperyalizm devrinde dünya kapitalizminin genel kanunu olan bu dengesizlik, kapitalizmin hiç olmazsa orta derecede geliştiği bir tek ülkede sosyalizmin zafere ulaşması olanağına objektif şekilde bağlıdır. Sosyalizmin ilk önce bir ülkede (1917'de Sovyetler Birliği'nde) gerçekleşmiş bunu doğrulamaktadır. Ne var ki, belirtilen dengesizlik, kurtulan ülkelerin, – kendilerini emperyalizm mengenesinden kurtarmak istiyorlarsa – kapitalist yolda gelişme denemesiyle ilgilerinin kesin olarak kesilmesini zorunlu kılmaktadır.

Çeşitli ülkelerin ve bazı kıtaların kapitalist gelişmesinde gitgide artan ve emperyalizm devrinde alabildiğine gerginleşen dengesizlik, ekonomik

bakımdan en gelişmiş 8–10 kapitalist ülkenin bir kutupta, en geri kalmış 40–50 ülkenin de öteki kutupta toplanmasına yol açmıştır. Bu sonuncular, politik bağımsızlığa kavuşmuş olmalarına rağmen, emperyalist sömürüye hedef olmaya devam etmektedirler. Kurtulmuş ülkelerdeki ulusal-demokratik devrimlerin şimdiki aşamada amaçları, elde ettikleri politik devlet bağımsızlığı ile hâlâ sürüp giden dünya emperyalizmine ekonomik bağımlılıkları arasında gittikçe derinleşen ve artan çelişkiyi ortadan kaldırmaktır. Bu çelişkinin çözüm yolu ikidir: kapitalist yol ve sosyalizm yolunu açan kapitalist olmayan yol. Kurtuluşlarına kavuşan ülkelerden çoğunun yönetici burjuva çevreleri, bu çelişkiyi kapitalist gelişme yolundan (devlet sektöründen yardım gören özel teşebbüs temeli üzerinde kapitalist sanayileşme, yabancı birikim kaynaklarının memlekete çekilmesi, yarı-feodal toprak sahiplerinin burjuvalaştırılması yolundan) çözmeye çalışmaktadırlar. Bu kapitalist yolun karşısındaki metot da şudur: Burjuvazi ile büyük toprak sahiplerini, tekellerinde bulundurdıkları iktidardan uzaklaştırmak, ulusal-demokratik devrimi derinleştirmek ve kapitalist gelişme yolundan gitgide uzaklaşmak ya da başlangıç, manifaktür aşamasından kapitalizmin sonraki, daha yüksek aşamasına geçme tecrübelerine hiç girişmemek.

Kapitalist olmayan yol, hiç şüphe yok ki, sosyalizme ve sosyalist yola aykırı değildir. Tam tersine, kapitalist olmayan yol, az gelişmiş çeşitli yapıları ekonomi koşulları içinde sosyalizme geçiş başlangıcıdır. Öte yandan, *proleter olmayan emekçi yığınlarının devrimci diktatoryası olan ulusal demokrasi*, kapitalist olmayan yoldaki gelişmenin başlangıçta en elverişli politik biçimidir. Ulusal demokrasi, gelecekteki sosyalist demokrasiye aykırı düşmez ve politik iktidarın, belirli koşullar içinde işçi sınıfının eline geçmesi olanaklarını ortadan kaldırmaz.

Bu konu ile bağlı olarak şunu da belirtmek gerekir: Kapitalist olmayan gelişme yolu problemi incelenirken, yüzyılların mirası olan gerikalmışlığı ortadan kaldırmak için, yalnız, objektif *ekonomik ihtiyaçlar* üzerinde durmakla yetinilmemelidir. Zira bu mesele apaçık ortadadır ve ispatına ihtiyaç yoktur. Asıl mesele, bu geriliği ortadan kaldıracak reel olanakların aranıp bulunmasıdır. Bu işte, üretim güçlerinin gelişme düzeyinden, mevcut doğal kaynaklarla emek kaynaklarından yararlanılmalıdır.

Meselenin böyle konre tarihsel koşullar içinde ele alınması sonucunda şu gerçekler apaçık meydana çıkmaktadır: Zamanımızın dünya kapitalizmi, eski sömürgelerle yarı-sömürgelerde geriliği yalnız devam ettirmekle kalmamakta, aynı zamanda, ilerlemiş ülkelerin düzeyine yükselme perspektiflerinden yoksun ederek onların ileri doğru gelişmelerini engellemektedir. Kapitalizmin dengesiz gelişmesinden, bir avuç emperyalist devlet gittikçe daha fazla kendi çıkarına yararlanmaktadır. Buna karşılık, ekonomik alanda az gelişmiş ülkeleri hızla daha da gerileten bu dengesiz gelişme,

gerikalmışlığı yeni prensiplerle ortadan kaldırma olanaklarını ısrarla gerektirmektedir. Dünya kapitalizmi, emperyalizm aşamalarındaki gelişmesinin iç kanunları gereğince, bu ülkelerin ekonomik bağımsızlıklarının başlıca düşmanı olagelmıştır. Kapitalist aşamalardan geçmemiş olan ülkeleri kapitalizmden kopmaya iten asıl sebep de budur.

Gerikalmış ülkelerin kapitalist olmayan yola geçmeleri veya kapitalist yolu kısaltmaları olanaklarının mevcut bulunduğunu ispat eden en önemli teorik sonucu kabul etmemek ve aynı zamanda, gelişmekte olan ülkelerin özel şartlarına Batı Avrupa ülkelerindeki klâsik gelişme şemasını uygulamaya çabalamak, hiç şüphe yok ki, Asya ve Afrika'daki ekonomî alanında az gelişmiş ülkeler için sosyalizm olanaklarının bulunmadığı ve sosyalizmin onların gerçeklerine uymadığı (bir zamanlar Kautski'nin yaptığı gibi) bu ülkeleri önceden kapitalizm kazanında kaynamaya davet etmek gerektiği hakkındaki görüşleri kabul etmek demektir. Batı kapitalizmi yolunda gelişmeyi öngören şemanın, kurtuluşlarına henüz kavuşmuş ülkeleri yeni-sömürgecilik esaretine sürüklemek perspektifleri açtığını görmemek imkânsızdır. Netekim, bu durum bazı ülkelerde bir gerçek halinde gözler önündedir.

Kapitalist olmayan gelişme yolu ile proletaryanın yönetiminde yüksek bir gelişme düzeyine ulaşmış sosyalist gelişme yolu arasında pratikte büyük farklar var diye veya kaçınılmaz başarısızlıklar ve yenilgiler yüzünden, gerikalmış ülkelerin kapitalist olmayan gelişme yolundan vazgeçmeleri, kapitalizmin çöküşünü yakınlaştırıp çabuklaştıran objektif kanunları bilinçli olarak kullanmaktan vazgeçmek demektir. Yine bu, bilimsel-teknolojik devrim çağında dengesizliği durmadan artıp keskinleşen, dengesiz ekonomik ve politik gelişme kanunundan, her şeyden önce, ulusal -kurtuluş ve uluslararası sınıf savaşlarında politik alanda yararlanmaktan vazgeçmektir. Halbuki bu dengesiz gelişme kanunu, kurtuluşlarına henüz kavuşmuş bulunan ve toplumsal yoksulluk ve gerilik kutbunu meydana getiren ülkelerle, devlet-tekel kapitalizminin, gerek kendi ülkelerinin, gerekse yabancı ülkelerin emekçilerini emperyalist metotlarla sömürerek teknik ilerlemeyi ve toplumsal zenginliği temsil eden yüksek derecede gelişmiş bir avuç yeni-sömürgeci devlet arasındaki uçurumu alabildiğine derinleştirmektedir.

#### *Devrimci dönüşümlerin bellibaşlı özelliği*

Uluslararası Komünist hareketi tarafından ortaya atılmış olan kapitalist olmayan gelişme yolu tezi, yalnız tasviple değil, aynı zamanda, eleştiriyile, güvensizlikle, uluorta redle karşılanmıştır.

Bu tezin muhaliflerinden bir kısmına göre, proletarya, daha anti-kolonyalist devrimin ilk aşamasında hegemonyasını kurmalıdır; çünkü, proletaryanın dolaysız hegemonyası olmadan köklü demokratik reformlar



yapmak, daha sonraki sosyal dönüşümleri gerçekleştirmek imkânsızdır. Demek oluyor ki, bunlara göre, proletaryası ve komünist partileri bulunmayan ya da zayıf olan ve yönetici durumda olmayan ülkelerin kapitalist olmayan yolda gelişmeleri düşünülemez.

Böyle görüşler, ulusal-kurtuluş devrimlerinin ara-aşamalarını, geçiş aşamalarını, yarı-proleter ve proleter olmayan emekçi yığınlarının ulusal-kurtuluş hareketindeki devrimci olanaklarını küçümsemektedirler. Bu görüşler, zamanımızın karakterini, dünya sosyalist sisteminin rolünü küçümsemektedirler, bu yüzden de, kurtuluşlarına kavuşmuş olan halklara, sosyalizme, ancak kapitalizm yolundan yürümek suretiyle geçmeleri gerektiği fikrini zorla kabul ettirmeye çalışmaktadırlar. Asya ve Afrika'nın birçok memleketinde işçi sınıfının sayıca az ve henüz biçimlenmemiş olması, küçük burjuva tabakasının bu sınıf içinde bulunuşu, Marksist-Leninist partilerin tecrübesizliği ve hatta yokluğu, kabile ve aşiretlerin fazlalığı, kast ve tabaka ilişkilerinin büyük etkileri, dil çokluğu, ulusal ilişkilerin karmaşıklığı ve nihayet dinlerin ve ruhanilerin geniş nüfuza sahip olmaları, sosyalist fikirlerin geniş yığınlar tarafından benimsenmesi için özel şekillerin bulunup kullanılmasını zorunlu hale getirmektedir. Yukarıda söz konusu olan görüşler, işte bu gerçeği de göz önünde bulundurmuyorlar. Kapitalist gelişmeye yol vermemek veya artık başlamış olan kapitalist gelişmeyi ortadan kaldırmak için mücadele eden ilerici güçlerin meydana getirdikleri anti-emperyalist blokun bir ifadesi olan ulusal demokratik düzen, bu özel şekillerden biridir. Fakat, Lenin'in belirttiği gibi, hangi memlekette işçi sınıfı mevcutsa ve yeteri kadar güçlü ise, burjuva demokratik devrimin yönetimini ele almak için mücadele edebilir ve etmesi de lâzımdır.

Kapitalist olmayan gelişme yolu konusundaki bu aşırı devrimci görüşle birlikte, ilk bakışta ona taban tabana zıt görünen ve kapitalist olmayan gelişme yolunun başarılarını olduğundan fazla gösteren, bu yolu subjektif bir keyfilikle sosyalizmin yanına koyan, sosyalizmle bir tutan bir görüş de yaygın bir hal almaktadır.

Ulusal demokrasinin bazı ideologları tarafından kabul edilen bu görüş, politik literatürde geniş ölçüde kullanılmaktadır.

Yine ilk bakışta su götürmez ve mantık bakımından kusursuz görünen bir tez ortaya konuyor: Zamanımızda yalnız iki gelişme yolu vardır, biri sosyalizm, öteki de kapitalizm yoludur. Üçüncü bir yol yoktur, deniyor. Evet, doğrudur bu. Üçüncü yol yoktur. Mantıkan, kapitalist olmayan yol kapitalist yol sayılamıyacağına göre, bunun sosyalizmle bir tutulması lâzımdır. İyi ama, bu arada, anti-emperyalist ve anti-feodal devrimin gerçekleştirildiği upuzun bir tarihsel devre bir çırpıda ortadan kaldırılmaktadır. Halbuki, devrimin sosyalist aşamasına geçiş döneminin maddi,

kültürel ve politik koşullarını hazırlayan bu tarihsel devre genel olarak yıllarca değil, onlarca yıl sürmektedir.

Kapitalist olmayan yol meselesi söz konusu edilirken, çoğu zaman Orta Asya'daki Sovyet cumhuriyetleri akla gelir. Fakat, sosyalist sistemin dışındaki kapitalist olmayan gelişme yolu tezi yeni nitelikte bir olaydır. Kesin bir deyişle, Orta Asya cumhuriyetleri kapitalist olmayan yolda değil, sosyalist yolda gelişmişlerdir. Onlar, proletarya egemenliği yönetiminde kapitalist gelişme aşamasını atlamışlardır. Büyük bir tarihsel önemi olan bu ilk tecrübenin belirgin vasfı şudur: Orta Asya ülkeleriyle halkları, bu tecrübeye girişildiği zamanlarda Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin yönünde bulunuyor, Sovyet devletin dolaysız yardımını görüyor, yönetiminden, devlet aparatından ve ordusundan yararlanıyor ve Marksizm-Leninizm öğretisine dayanan siyasi partinin ve kadrolarının öncülüğü altında bulunuyorlardı.

Afrika ve Asya ülkelerinin tecrübeleri sonucunda 1960 yıllarında beliren kapitalist olmayan gelişme yolu ile sovyet cumhuriyetleri arasındaki temel fark şudur: kapitalist olmayan gelişme yolunu seçen ülkeler dünya kapitalist pazarından ayrılmamışlardır, sosyalist cepheye girmemişlerdir, sosyalizm sisteminin bu ülkelerdeki etkisi ve desteği, proletarya iktidarının aracılığı ile gerçekleştirilmemektedir.

Dünya sosyalist sisteminin uluslararası alandaki ödevi, ilerici rejimleri emperyalist saldırısından korumak, onlara büyük ölçüde ekonomik, politik ve askeri yardımlarda bulunmaktır. Bu yüzden dünya sosyalist sistemi, kapitalist olmayan gelişme yolunu bir dereceye kadar güven altına almaktadır. Bu sistem, tarihsel gelişmenin sonuç belirleyici bir etkeni haline gelmeseydi, kapitalist olmayan yol ortaya çıkamazdı.

Fakat, sosyalist ülkeler, kapitalist olmayan gelişme yolundaki memleketlerin ekonomik gelişmeleriyle ilgili bütün sorunları çözmeye olanaklarına sahip değildirler. Bu memleketler, dünya kapitalist pazarına birçok bağlarla bağlıdırlar. Bunu yalnız uzun bir tarihsel devre boyunca meydana gelen gelenekler değil, aynı zamanda onların ekonomik ilerleme ihtiyaçları gerektirmektedir. Dünya kapitalizminin ekonomik etkileriyle birlikte politik etkilerinin de sürüp gitmesinin nedeni işte budur. Ve kapitalist olmayan gelişme yolundaki ülkelerin her iki cepheye dayanarak bir denge kurmaya çalışmaları bir dereceye kadar bu durumlarından ileri gelmektedir. Böyle olmakla beraber, yine aynı durum, kapitalist olmayan rejimlerin, emperyalizme karşı sistemli bir mücadele yürütmelerine, sosyalist ülkelere karşı sempatilerinin artmasına, uluslararası alanda sosyalist ülkelerle işbirliklerinin genişleyip artmasına yol açmaktadır.

Kapitalist olmayan yoldaki ülkelere bazılarında birbirine zıt sınıflar (burjuva ve proletarya) ve bunların partileri ya zayıftır yahut hemen

hemen hiç yoktur. Bu yüzden küçük burjuva aydınları ve çoğu zaman ilerici, demokrat subaylar, egemen politik güçlerdir.

Kararsızlık, ikircimlik, sık sık eğilim değiştirme zaafı, kâh emekçilerin mevzilerine geçme, kâh burjuva saflarında yer alma cibiliyeti, küçük burjuva aydınlarının belirgin vasıflarıdır. Kapitalist olmayan gelişme yolu koşulları içinde bulunan, sınıfsal uyumsuzlukları henüz yeteri kadar olgunlaşmamış olan ve genel ulusal ödevleri henüz ön plânda gelen toplumlarda bu ara-tabaka belirli bir istikrar kazanır. Askeri güçlere ve tek partili rejimlere sırtını dayamak suretiyle, birbirine karşıt eğilimler arasında uzunca bir zaman bir denge kurmak ve sınıfsal özelliğinden hiçbir şey kaybetmeden, bütün ulusu temsil etmek imkânını elde eder. Ne var ki, devrimin genel demokratik ödevleriyle sosyalist ödevleri arasındaki nispet değiştiği zaman ve devrimci güçlerle gerici güçlerin çatışmalarına yol açan askerî ve sosyal bunalımlar sırasında, birbirine karşıt güçler arasında denge kurmak güçleşir ve küçük burjuva tabakası, eninde sonunda bu karşıt güçlerden birini seçmek, onun saflarında yer almak zorunda kalır.

İktidarda bulunan küçük burjuva aydınları hangi sınıfın çıkarlarını temsil ederler?

#### *Ulusal-demokratik iktidarın sınıfsal karakteri*

Marksist literatür, ulusal-demokratik devleti, kendi çıkarlarını, sosyalizme doğru bağımsız, ilerici sosyal-ekonomik gelişmede gören proleter, yarı proleter ve proleter olmayan emekçi sosyal grup ve tabakalarının devrimci diktatoryası olarak belirlemektedir. Genel hatlarıyla açık olan bu değerlendirmede, birbirine sıkı sıkıya bağlı iki mesele tamamiyle aydınlatılmamış durumda kalmakta ve tartışma konusu olmaktadır. Bunlardan birisi, ulusal burjuvazinin anti-emperyalist, yurtsever kanadının bu ilerici güçler blokuna alınıp alınmayacağı, ve ikincisi de, blokta kimin yönetici olacağı meselesidir.

Kapitalist olmayan yolla sosyalizm yolunu bir tutanlara göre, ulusal burjuvazi, ulusal güçler ittifakına alınmamalı ve yöneticilik rolü emekçilere verilmelidir. Ulusal demokrasi ideologları da bu görüşü destekler mahiyette fikirler ileri sürmektedirler. Ne var ki, ulusal burjuvaziye mensup tabakalardan hiçbirinin, sosyal ilerlemeye yönelen devletin yönetimine şimdiki aşamada katılmasına razı olmamak, hiç şüphesiz ki, doğru değildir.

Çünkü, birinci, kapitalist olmayan gelişme yolunun taraftarları, bugün anti-emperyalist, genel demokratik ödevleri genel hatlarıyla çözümlenmektedirler. Ulusal burjuvazinin anti-emperyalist kesimi de (yani küçük ve orta burjuvazi, tüccarlar, el emeğine dayanan atelyelerin, küçük ve orta işletmelerin sahipleri de), yukarıda söz konusu olan ödevlerin çözümü ile yakından ilgilidirler. Bunda onların da çıkarları vardır.

İkinci, ulusal burjuvazinin zayıflığı yüzünden, onun belirli çevreleri, kapitalist olmayan metotlarla ulusal ekonomi yaratılmasına yakın bir ilgi duymaktadırlar. İşletmeleri millileştirme ve özel teşebbüsü sınırlandırma tedbirleri ulusal burjuvazinin bütün tabakalarını içine almamakta, orta ve küçük tabakalarına belirli bir çalışma alanı bırakmaktadır. Kısacası, ulusal burjuvazinin bir kısmının ilerici güçler blokuna katılabilmesi için objektif koşullar mevcuttur. Küçük burjuva sivil ve asker aydınlar temsilcilerinin iktidarda olması da, ulusal burjuvazinin politik nüfuzunun desteklenmesine ve hatta kuvvetlenmesine olanaklar sağlamaktadır.

Bu yüzden, ulusal-demokratik rejimlerdeki iktidarların sınıfsal karakteri söz konusu olurken, ulusal burjuvaziye baştan aşağı küçümsemek doğru olmasa gerek. «Burjuvazi siyasi iktidarı tekelinde bulunduramaz» demek, belki de daha yerinde olur. Böyle bir durumda, kapitalist olmayan gelişme yolundaki ülkelerde ulusal burjuvazinin hegemonyasına son verilir ama, burjuva yine de yerli yerinde kalır. Çünkü, şehir ve köylerde onun kökeni olan küçük ve orta kapitalist sanayiinin temellerine dokunulmamıştır ve hatta (Birleşik Arap Cumhuriyeti ve Suriye gibi) bazı ülkelerde bu sanayi kuvvetlendirilmiştir. Bu da göstermektedir ki, burjuvazi iktidardan tamamiyle uzaklaştırılmamış, emekçiler bütün egemenliği ellerine almamışlardır. Başka türlü bir yorum, burjuvazinin toplum ve devlet üzerindeki etkilerini ve aynı zamanda burjuva taraftarı eğilimleri açıkça küçümsemekten başka bir sonuç vermez.

Bazı kapitalist olmayan gelişme yolu ideologlarının ortaya attıkları görüşleri de aynı metotla değerlendirmek lazımdır. Bir kısım Asya ve Afrika memleketlerinde ileri sürülen bu görüşler, sadece gelecekteki politik gelişmelerin eğilimleri olarak dikkate alınmalıdır.

Kapitalist olmayan rejimlerin sınıfsal karakterlerinin iki özelliği vardır.

Bunlardan birincisi şudur: Emekçilerle küçük ve orta burjuvazi blokunun siyasi temsilcileri, öncelikle küçük burjuva tabakaları (aydınlar) dır.

İkinci özelliği de şudur: Bu gibi ülkelerin çoğunda, sınıfsal ilişkilerin olgunlaşmamış olması yüzünden, sınıfsal örgütler ya birbirlerinden tamamiyle kopuk durumdadır, ya da aralarındaki bağlar zayıftır. Esasen bu gibi örgütler (eğer varsa), küçük burjuva aydınlarının emri altında bulunmaktadır. Devlet, parti, ordu ve ekonomi aparatında kilit noktalarını (kumanda mevkilerini) ellerine geçirmiş olan küçük burjuva aydınları, temel toplumsal sınıflar karşısında, geçici bir eylem serbestliğine sahiptirler. Bu yüzden, devletin aldığı tedbirlerin bazıları emekçi sosyal tabakaların çıkarlarına uygundur, bazıları da karşıttır. Bu durum, devlet egemenliğinin sınıflar-üstü bir karakter taşıdığı hayalini yaratmaktadır.

Kapitalist olmayan gelişme yolunun ideologlarından bir kısmı, son zamanlarda bilimsel sosyalizme, özellikle sınıf savaşının kabul edilmesiyle

ilgili önemli meseleye yaklaşma eğilimi göstermişlerdir. Fakat, bu görüşleri bilimsel sosyalizm saymak, bize göre, doğru değildir. Zira, kapitalist olmayan gelişme yolu taraftarları, temel ideolojik sorunlarda küçük burjuva ideolojisi mevzilerinden ayrılmış değildirler. Onların varlığını kabul ettikleri sınıf savaşı, Suriye ve Cezayir'de olduğu gibi, henüz, ilerici anti-emperyalist güçlerle ulusal-demokratlar ve komünistler arasında bir blok kurulması meselesinde bile uygulanmamaktadır. Bunlar, böyle bir blok kurulmasına yanaşmamakta, komünistlerle işbirliği olanaklarını bile daraltmaktadırlar. Halbuki fiiliyatta bu işbirliği için sonsuz imkânlar vardır. Siyasi deklarasyonlara bakılırsa, kapitalist olmayan rejimlerde işçi ve köylülerin rolleri artmıştır. Halbuki, esas işçi ve köylü yığınları pratikte henüz devlet egemenliğinin uzağında bulunmaktadır. İktidarda bulunanlar halk yığınlarından korkuyorlar. Ulusal liderlerden çoğu bu hastalıktan kurtulmamışlardır, işçiler ve komünistlerle zaman zaman işbirliği yapıyorlarsa da, onlara güvenmemektedirler.

Devrimci aydınların birçok temsilcisi, belirli koşullarda, hiç şüphesiz ki, Marksizm-Leninizm mevzilerine geçebilir. Ne var ki, bununla, hareketin, bir bütün olarak ulusal-demokratik devletin, küçük burjuva partisi olarak kalan iktidar partisinin sosyal temelini değiştiremezler. Bu yüzden, aydınların en iyi temsilcilerinin bazı sorunlarda Marksizm-Leninizm mevzilerine geçmeleri çok önemli, hatta arzu edilir bir şey olsa da, dayanaksız ve geri dönüşlü olduğu için, bununla, ulusal-demokratik parti asla bir Marksist-Leninist parti haline gelmeyecektir. Bütün mesele, partinin sınıfsal bir temele sahip olmasıdır. Bu partilerin olanaklarını, bilimsel-sosyalizme dönüşüm perspektiflerini değerlendirirken, ilk önce onların sınıfsal temellerini ele almak lâzımdır.

Bu partiler, küçük burjuva yığınlarına dayanmaktadır. Ulusal-demokratik partilerde bilinçli proletarya ya hiç yoktur, ya da azdır, zayıftır. Bundan dolayı böyle partilerin sınıfsal temeline daha uzun zaman küçük burjuva aydınları yönetimi hâkim olacaktır. Bunun sonucunda belki iktidarı da kaybedecektir.

Öyleyse Marksist-Leninistler, kapitalist olmayan rejimleri ve bunların hazırlayıp gerçekleştirmekte oldukları kapitalist olmayan gelişme yolu programını neye dayanıp da desteklemektedirler?

Şuna dayanarak destekliyorlar:

Birinci, bu rejimlerin eylemleri, gelişmekte olan ülkelerin zamanımızdaki ilerici evrimlerinin genel ihtiyaçlarına uygun düşmektedir; hatta ulusal-demokratlar, Marksist-Leninistlerle aralarındaki ideolojik farklara rağmen, derin ve ilerici anti-emperyalist, antifeodal ve anti-kapitalist bazı değişimler gerçekleştirmektedirler. Bunları, iktidarda olsalar, komünistler de gerçekleştirelerdi. Şu farkla ki, onlar, bu oluşumları yaparken tamamiyle emek-

çilere dayanır ve onları, işçi sınıfının, açık Marksist-Leninist programlı siyasi partisinde örgütlerlerdi.

İkinci, ulusal-demokraside evrimler olmaktadır. Şimdiki aşamada ulusal-demokraside onun bilimsel sosyalizme yakınlaşmakta olduğunu gösteren bazı unsurlar görmek mümkündür. Ulusal-demokrasinin en iyi kesimi, elbette ki, bilimsel-sosyalizm mevzilerine geçebilir. Fakat bu geçişin sağlam temeli, ancak, tedrici ve sürekli değişimlerle, biçimlenmekte olan işçi sınıfının mevzilerini ve artan etkilerini güçlendirmekle, bilimsel sosyalizm ideolojisini yaymakla meydana getirilebilir. Ulusal-demokrasi, olayların bu yolda gelişmesini güven altına alacak kuvvete sahip değildir. Olayların gelişmesi sürecinde, o, kendi dayanağı proletaryanın tamamiyle bilinçli, sistemli ve metodik olarak biçimlenmesini sağlayacak, işçi sınıfını iktidara yükseltecek ve böylece egemenliğin sınıfsal yapısını değiştirecektir. Genellikle ilerici olan rejimlerin yönetici çevreleri, bugünkü aşamada, geniş emekçi yığınlarının devlet işlerine aktif olarak katılmalarından ürkmekte, demokrasiyi ve sendikal hakları sınırlandırmakta, hatta komünist ve işçi partileriyle komünist ve işçi örgütlerinin faaliyetlerini yasaklamaktadırlar. Bunlar, ilerici rejimleri büyük ölçüde zayıflatmaktadır. Bu durum karşısında, iktidarda bulunan küçük burjuva temsilcileri arasında burjuva eğilimlerinin kuvvetlenişine bile şahit olunmaktadır. Bu eğilimlerin üstünlük kazanması, gelişmenin olanaklarından biri olarak kalmaktadır.

Meselenin şimdiye kadar ortaya koyduğumuz bütün yönlerini göz önünde bulundurursak, kapitalist olmayan yolun, gelişmenin geçici bir aşaması olduğu sonucuna varırız. Politik alanda başlıca küçük burjuva aydınları tarafından temsil edilen, proleter olmayan emekçi yığınlarının çoğunlukta bulunduğu ilerici sosyal güçler bloku, bu geçici gelişme aşamasında, genel demokratik ve sosyal dönüşümler gerçekleştirmekte, ilerideki sosyalizme geçme olanaklarının temellerini hazırlamaktadır. Kapitalist olmayan yolda, teorik olarak, özel kapitalist sektör, ekonominin hâkim sektörü veya başıçeken sektörü haline gelmez ve gelmemelidir. Buna rağmen gerçekleştirilen genel demokratik dönüşümleri kapitalizme doğru bir basamak olarak kullanma olanak ve tehlikesi de vardır. Çünkü, bu ülkelerle dünya kapitalist pazarı arasındaki sıkı bağlantı, özel kapitalizmi doğuran küçük mal üretici köy işletmeciliğinin ekonomiye hâkim durumda olması, Batı taraftarı «parlamentar» ve bürokratik burjuvazinin sosyalizme karşı olumsuz tutumu, eski büyük toprak sahiplerinin ve ticaret burjuvazisinin sürüp giden etkisi, ve nihayet, birçok ülkelerde askerî rejimlere sırtlarını dayamış olan iktidarın küçük burjuva karakteri, bütün bunlar, bu memleketlerin politik yapısını istikrarsız durumda bırakmaktadır.

Olanaklardan hangisinin gerçekleşeceğini politik güçler arasındaki oran belirleyecektir. Hâlen, bu memleketlerde, ilerici güçler bloku çerçevesindeki en ardıcıl devrimci unsurların mevzilerini sağlamlaştırmak, emekçileri siyasi iktidara gerçek anlamıyla katmak için çetin bir politik mücadele yürütülmektedir ve bu mücadele devam edecektir. Bu alanda kazanılacak belirli başarılar, ulusal-demokrasinin ileri doğru gelişmesinin garantisi olacaktır. Fakat, bu yolda başarısızlıklar, hatta yenilgiler de olacaktır. Geçenlerde yapılan Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısında SBKP delegasyonu adına konuşan L. I. Brejnef, bu konuda şöyle demiştir:

«Kurtulan ülkelerin gelişmesi, prensiplere dayanan yepyeni bir istikamete yönelmiştir. Hiçbir güçlük bu büyük olayın önemini azaltamaz. Devrimci demokratik ülkelerin ekonomi ve kültürleri başarılı bir şekilde geliştikçe ve kapitalist olmayan yolun üstünlüğü daha açık olarak ortaya çıktıkça onların verdikleri örnekler daha inandırıcı olacaktır.»

Ulusal-demokrasinin sosyal temelini özelliği göz önünde tutulduğu takdirde, kapitalist olmayan gelişme yolundaki ülkelerde sosyal dönüşümler ve ekonomik kuruculuk gittikçe derinleşip kökleşecektir. Etraflıca düşünmeden yapılacak ileri hamleler, devrimi suni olarak hızlandırma çabaları, iktidarın sınıfsal karakterinde alelacele yapılacak nitel değişiklikler, proletarya hegemonyasının bir oldu-bittiye getirilmesi, ulusal burjuvazinin toptan karşı-devrimci ilân edilivermesi ve hazırlık tedbirlerini gerçekleştirmeden zorlamalar yolu ile reel ekonomik gelişme olanaklarının aşılması yahut henüz olgunlaşmamış ekonomik ödevlerin keyfi şekilde, sübjektif olarak çözümüne kalkışılması, bu ülkelerin ilerici gelişmelerine ağır darbeler indirecek bir avantürizmdir. Ulusal-demokratik iktidarın burjuva bürokratizmine dönüşmesi, emekçilerle bağların kesilmesi, onların sosyal ve maddi çıkarlarının unutulması, öncü politik partinin rolünün küçümsenmesi, yalnız ordu subaylarına dayanılması, bilimsel sosyalizm taraftarlarının baskı altında tutulması ve bazı ulusal-demokrasi yöneticilerinin komünist hareketiyle aralarındaki anlaşmazlıkları körüklemeleri de aynı şekilde tehlikelidir.

Kapitalist olmayan gelişme yolu ile ilgili değerlendirmelerdeki aşırı görüşler arasında bir benzerlik vardır. Çünkü, kapitalist olmayan yolun olanaklarını inkâr eden aşırı solcu görüşlerle ulusal-demokrasiyi bilimsel – sosyalizme sokuşturmaya çalışan oportünistlerin görüşleri aynı sonucu vermektedir. Gerçekte bu görüşler, sömürge esaretinden kurtulmuş, çoğu geri ve çeşitli ekonomik yapı, dolaysız sosyalist devrim için gerekli iç koşullardan yoksun ülkelerde sosyalizm kurmaya elverişli politik, kültürel ve ekonomik koşulları yaratacak genel demokratik ve anti-emperyalist devrimin tamamlanacağı tarihsel geçiş dönemiyle ilgili Leninist görüş sistemini baltalayıcı mahiyettedir.

## Lenin ve Fransa'daki devrimler

JAN FREVIL

Fransa'nın, hem teorik, hem de kişisel nedenler yüzünden Lenin'in hayatında önemli bir yeri vardır. Teorik bakımdan: Marksizm, Fransa'nın geçmişteki devrim tecrübelerine sıkı bağlarla bağlıdır. Kişisel bakımdan: Lenin, birçok defalar (1895, 1902, 1903, 1904, 1905 ve 1914 yıllarında) Paris'te bulunmuş, uzun zaman (Aralık 1908'den Temmuz 1912'ya kadar) Pariste yaşamıştır. Fransa'nın işçi hareketiyle yakından iygilenmiş, Fransa tarihinden büyük siyasal önemi olan ibret dersleri çıkarmış, makale ve konuşmalarında bu konuya geniş yer ayırmıştır. Öte yandan, Fransız proleteriyasını yakından tanıması ve sevmesi, ona, 1920 yılında Tur Kongresinde kurulan ve şanlı geçmişin en iyi geleneklerini devam ettirmekle görevli olan Komünist Partisini güçlendirmelerinde Fransız yoldaşlarına yardım etmek imkânını vermiştir.

### *Marks ve Engels'in öğretisine Fransızların katkısı*

Bilindiği üzere, Fransız materyalizm ve sosyalizmi, Marksizm öğretisinin yaratılmasında önemli bir rol oynamıştır. Marks, Almanya'daki her devrimi Fransa'daki devrim hareketiyle bağlıyordu. Kasım 1843'ten Şubat 1845'e kadar Paris'te kalan Marks'ın komünizm görüşleri büyük bir hızla gelişip güçlendi. (Halbuki Paris'e gelmesinden önce bu görüşleri, Hegel ve Foyerbah'tan alınmış terimlerden ibaretti.) Marks, Fransa'da yeni bir devrimin olgunlaşmakta olduğunu öngördü ve 1844 yılında yayınlanan «Alman – Fransız yıllığı»nda, Almanya'nın o zamanki sosyal şartlarını eleştirirken şöyle dedi: «Almanların ölümden sonra yeniden dünyaya gelişleri Gal horozunun sesiyle duyurulacaktır.»

Lenin de, XVIII. yüzyıl Fransız materyalizmini, Sen Simon, Furie ve XIX. yüzyılın 40 yılına kadarki sosyalistlerin eserlerini Marksizmin kaynakları arasında sayıyordu. 1913 yılında şöyle demişti: «Marks'ın öğretisi alabil-diğine güçlüdür, çünkü doğrudur. Bu öğreti, insanlara, hiçbir bâtil inançla, hiçbir irtica ile, burjuva zulmünün hiçbir savunması ile bağdaşmayan, kusursuz, tüm ve ahenkli bir dünya görüşü vermektedir. O, XIX. yüzyılda

---

Bu makale, yazarın hazırlamakta olduğu «Lenin ve Fransa» adlı kitabın bir bölümünün geniş bir özetidir.



Alman felsefesi, İngiliz ekonomi politiği ve Fransız sosyalizmde insanlığın yarattığı en iyi şeylerin yasal (meşru) mirasçısıdır.»

İlerici Fransız düşünürlerinin eserlerine yansımış olan Fransa'daki sürekli politik ve sosyal savaşlar, bilimsel sosyalizm kurucularının ilgilerini çekmiş bulunuyordu. Özellikle Fransız halkının devrim tecrübelerini inceleyen Marks, pek değerli eserler yazdı. 1848 yılı Haziran olayları, Lüi Bonapart'ın devlet darbesi ve Paris Komünü hakkında yazdığı incelemeleri hatırlatmak kâfidir. Bunlar, tarih bilimi hazinesinde hakkettikleri yerleri almışlardır.

Engels, Marks'ın ölümünden iki yıl sonra, 1885 yılında, «Lüi Bonapart'ın on sekizinci Brümeri»nin Almanca yayınlanan üçüncü basımına yazdığı önsözde, yakın dostu ve çalışma arkadaşının Fransa'ya gösterdiği ilginin nedenlerini şöyle açıklıyordu: «Fransa'da sınıfların tarihsel savaşları başka ülkelerdekinden daha fazladır ve daima sonuç elde edilinceye kadar sürdürülmüştür. Bu yüzden orada, sınıf savaşlarının sonucu olarak meydana gelen politik değişimler en keskin biçimleriyle belirmiştir. Orta çağlarda feodalizmin merkezi olan, Rönesans zamanında birleşik tabakalar monarşizminin tipik örneğini vermiş bulunan Fransa, Büyük Devrimde feodalizmi bozguna uğratmış ve katkısız burjuva egemenliğinin, hiçbir Avrupa ülkesinde görülmeyen klâsik şeklini meydana getirmiştir. Burjuva egemenliğine karşı ayaklanan proletaryanın savaşı da, Fransa'da, başka memleketlerde bilinmeyen keskin biçimleriyle belirmektedir. Bunlardan dolayı Marks, özel bir tercihle, Fransanın yalnız geçmişi tarihini gözden geçirmekle yetinmiyor, aynı zamanda, bugünkü tarihini de bütün ayrıntılarıyla inceliyor ve ileride faydalanmak üzere malzeme topluyordu. Bu yüzden, hiçbir zaman beklenmedik olaylar karşısında şaşırıp kalmıyordu.»

Lenin, çok haklı olarak, sınıf savaşları kaynaklarından beslenen Marksizm öğretisinin, öncelikle, Fransa'dan alınan örneklerle dayanılarak hazırlandığını söylüyor ve şöyle diyor: «Feodalizmi, köylülerin bağımlılığını ortadan kaldıran devrim fırtınaları, Avrupa'nın her bölgesinde, özellikle Fransa'da, sınıf savaşlarının, bütün gelişmelerin temeli ve itici gücü olduğunu gitgide daha açık bir şekilde gözler önüne serdiler.»

Marks, 1844 yılında yazdığı «Kutsal aile» adlı eserinde, Didero, Halvetsii, Lametri, Holbah gibi XVIII. yüzyıl Fransız materyalistlerinin sosyalizm ve komünizm ideleriyle yakınlıklarını belirterek, ilerici rolleri üzerinde önemle duruyordu.

Lenin de, eski rejimde çatlaklıklar yaratarak 1789 devrimini hazırlamış olan fikirlerin ilerici yolda gelişmelerinde bu filozofların etkilerini şöyle ortaya koyuyordu: «Avrupa'nın tüm en yeni tarihi sürecinde, özellikle XVIII. yüzyılın sonlarında, her türlü orta çağ köhneliğine, ortaçağ kuruluş ve fikirlerine karşı çetin ve kesin mücadelelerin yürütüldüğü Fransa'da,

tabiat bilimleri öğretilerine bağlı, her türlü bătıla, riyakârlığa vs. ye düş-man tek ardıcıl felsefe, materyalizmdi.»

Lenin, «Materyalizm ve empriokritisizm» adlı felsefî eserinde, Didero'nun materyalist görüşlerine büyük bir değer vermekte, çağdaş materyalist görüşlere yaklaştığı, idealist felsefi eğilimlere karşı açık bir mücadele yürüttüğü için Didero'yu övmektedir.

Marks ve Engels, eski materyalizmin sınırlarını çizmişler, mihaniki görüşlerini, metafizik karakterini, tarihi yürüten reel güçleri anlamayışını eleştirmişlerdir. Tarihsel materyalizm, tarihsel gelişmeyi üretim güçlerinin gelişmesiyle izah etmekte, toplumun manevi hayatının, maddi yaşayış koşullarının yansıması olduğunu ortaya koymaktadır. Fakat, şunu da genel olarak söylemeliyiz ki, Marks ve Engels, XVIII. yüzyıl Fransız materyalistlerinin «sınırlılıklarından» (çerçevelerinden) kurtulmuş olmalarına rağmen, yine de belirli bir ölçüde onların devamcıları olmuşlardır; Lenin bu noktayı birçok defa belirtmiştir.

#### *Lenin ve 1789 devrimi*

Fransız devrimi mülk sahibi sınıfların ideologları arasında çeşitli duygular uyandırmıştı. Fransa'da bunlardan bir kısmı, – Josef dö Mester'den Şatobrian, Bonald ve Şarl Mor'a kadar – devrimi lânetliyor ve derin bir kinle anıyorlardı. Sınıflarının gücüne inanan ve uygarlığın en yüksek aşamasına ulaştıklarını sanan diğer bazıları ise, kendilerine özgürlük getirdiği için devrimi övüyor, fakat, bu özgürlüğün sınıflarını felâkete sürükleyecek olan ekonomik ve sosyal sonuçlarını reddediyorlardı.

Marks, Vaydemayer'e 1852 yılında yazdığı bir mektupta, sınıf savaşı teorisine katkısının ne olduğunu anlattıktan, proletarya diktatürası fikirlerini geliştirdikten sonra, «burjuva tarihçileri, sınıf savaşının tarihsel gelişmesini benden çok önce ortaya koymuşlardır» demektedir. Şunu da hatırlatalım ki, Plehanof, 1895 yılında Peterburg'ta yayınlanmış olan «Tarih üzerine monistik görüşün gelişmesi sorunu» adlı ünlü eserinin bütün bir bölümünü Restorasyon dönemi Fransız tarihçilerine ayırmıştır. Bunlar, sınıflardan ve sınıf savaşından – kendi görüşleriyle – bahsetmekteydiler. Fakat, sınıflarının yükselişini gururla belirten burjuva tarihçileri, devrime, sadece, «insan ve vatandaş haklarını» sağlamlaştırdığı ve «kutsalların kutsalı» özel mülkiyeti koruduğu nispette sempati göstermekteydiler. Bu çerçeveyi aştığı ve halk yığınlarının baskısı altında devrimci halkın düşmanlarına karşı kesin tedbirler aldığı zaman devrime lânetler savurmaya koyulmaktadırlar. Haziran 1793'ten Temmuz 1794'e kadar bir yıl devam etmiş olan Yakobinler diktatürası, o zamandan beri burjuva tarihçilerinin sert eleştirileriyle karşılanıyor. Şatobrian, Yakobinler için «cehennem kaçkını zebaniler» diyor. «Hayatlarını halka vakfetmiş insanlar»dan bahsederken kaleminden ballar akan Mişle, Robespiyer'e gelince gaddarlaşıyor ve

onun «vaiz coşkunluğu ile konuşan» bir zâlim olduğunu söylüyor. Tier ve Minie de Robespiyer'i lânetliyor, jirondistlerin avukatlığını yapan Lâmartin, yerden yere vuruyor.

Kendi sınıflarının görüş açısının dışına çıkamıyan burjuva tarihçilerine ve halk egemenliğindeki lekelerin silinmesine ve Tormidora kadar varılmasına bile yanaşmıyan gerici ideologlara karşılık, Lenin, Fransız devrimini, gerçek bilimsel mevzilerden, derin bir görüşle değerlendirmişti. O, bu devrimi, haklardan en fazla yoksun edilmiş tabakalar tarafından, insanlığın kurtuluşu yolunda kazanılmış büyük bir zafer olarak görüyor, XIX. yüzyılda yapılan politik ve sosyal dönüşümlerin hazırlanmasında büyük ölçüde rol oynayan önemli bir tarihsel ilerleme olarak değerlendiriyordu. Bunun, alttan, işçi sınıfının teklifiyle yapılmış bir devrim hareketi örneği olduğunu söylüyordu.

Lenin'in belirttiği gibi, Fransız Devrimi, her şeyden önce, sınıf savaşının bir gerçek olduğunu şüphe götürmez bir şekilde ispat etmişti. O, bu konuda şöyle diyordu: «Birçok ülkelerde olayları alevlendiren gerçek kıvılcımın sınıf savaşı olduğunu, Avrupa tarihi delillerle gözler önüne sermiştir. Fransa'daki Restorasyon devrinde sivrilen (Tier, Gizo, Minie ve Tier gibi) bazı tarihçiler de, olup bitenleri genelleştirirken, sınıf savaşının, Fransa'nın tüm tarihinin kapılarını açan (anlaşılmasını sağlayan) bir anahtar olduğunu itiraf etmek zorunda kalmışlardır.»

O zamanki egemen sınıfı, aristokrasiyi iktidardan atan ve kırıllık rejimini ortadan kaldıran Fransız Devrimi, çekici gücünü devam ettirmiş, zulüm gören ve sömürülen yığınlara örnek olmuş, imtiyazlı zümrelerin kalblerinde korku ve endişe yaratmıştır. Lenin, bu konuda şöyle demiştir: «İngiliz esnaf zihnîyetinin Veb cinsinden mankafa övücüleri, İngiliz işçi hareketinin devrim çağı olan çartizmi basit bir çocukluk dönemi, bir «gençlik günahı», safça bir olay, üzerinde ciddiyetle durulmaya değmeyen bir raslantı, anormal bir sapma şeklinde göstermeye çabalıyorlar. Alman burjuva tarihçileri de, 1848 Almanya'sını aynı açıdan görüyorlar. İrticâın Büyük Fransız Devrimine karşı tutumu da başka türlü değildir. Bu devrim, insanlık üzerindeki etkisinin hayatiyet ve kudretini ispat etmiştir ve hâlâ devam ettirmektedir. Günümüze kadar en şiddetli kin ve nefret duyguları uyandırmasının nedeni de budur.»

Birinci Rus Devrimi sırasında, Nisan 1906'da Stokholm'de Rusya Sosyal-demokrat İşçi Partisinin IV. (Birleşme) Kongresi yapıldı. Bolşeviklerle Menşevikler arasında çetin bir mücadeleye sahne olan Kongrede Lenin, Menşeviklerin oportünist taktiğini, proletarya hegemonyasına ve silâhlı ihtilâle düşmanlıklarını, toprak sorunu ile ilgili programlarını ve çarlık parlamentosunu «memleketteki devrimci güçlerin merkezi» olarak değerlendirmelerini tenkit etti. Stokholm'den dönüşünden sonra, Peterburg'taki parti aktivistlerine ve işçilere kongre hakkında izahat verdi. Bu konu-

masında, devrimci Marksizmin zafere ulaşacağını söyledi. Halbuki, Bolşevik doğrultusunun birçok sorunlarını Stokholm Kongresi, tasvip etmemişti. Lenin, Mayıs 1906'de «RSDİP Birleşme Kongresi üzerinde rapor» (Peterburg işçilerine mektup) başlıklı bir broşür yazdı. Aynı yılın Haziran ayında yayınlanan bu broşüründe Lenin, kendine özgü güç ve mantıkla, Fransız devrimi zamanında, Eylül 1792'de parlamentonun yerini almış olan Konvansiyon konusunda Menşeviklerin tutumu karşısındaki delillerini şöyle kuvvetlendiriyordu:

«Konvansiyon, aşağıdakilerin, yani şehir ve köy yoksullarının en alt tabakalarının diktaturasıydı. Burjuva devriminde bu, öyle bir tam egemenlik enstitüsü idi ki, büyük veya orta burjuvazi değil, bizim «proletarya ve köylülük» dediğimiz basit halk, yoksullar tamamıyla egemen durumdaydı. Hem Konvansiyonu tanıyacaksın, hem de iktidarın ele alınmasına karşı olacaksın; bu, kelime oyunu yapmaktan başka bir şey değildir. Hem Konvansiyonu tanıyacaksın, hem de «proletarya ile köylülüğün devrimci-demokratik diktaturasına karşı direneceksin; bu, intihardan başka bir şey değildir. Bolşevikler, daima, iktidarın, şu veya bu «bilinçli azınlık» tarafından değil, halk yığınları tarafından, proletarya ve köylülük tarafından ele geçirilmesini söz konusu etmişlerdir. Komploculukla, blânkizmle ilgili sözler, basit ve çocukça bildirgelerdir ki, Konvansiyonun anılmasıyla bile tuzla buz olurlar.»

1917 yılının ilkbahar ve yaz aylarında Bolşeviklerle Eser ve Menşevikler arasında ideoloji mücadelesi alabildiğine şiddetlenmişti (Eser ve menşevikler burjuvaziyle anlaşmış bulunuyorlardı). Bu şiddetli tartışmalardan birinde Lenin, tekrar Fransız devrimcilerini söz konusu etmiş ve bu arada, bu devrimin gerçek anlamını tahrif edenleri de kınamıştı. O sırada Plehanof, 1793 yılında Konvansiyonun kabul ettiği halk düşmanları kanununun Bolşeviklere uygulanmasını teklif edecek derecede şaşkınlığa düşmüştü. Lenin, 28 Mayıs (10 Haziran) 1917 tarihli Pravda'da yayınlanan makalesinde, tarihsel gerçekleri tahrif eden bu adama sert bir cevap verdi:

«Gerçek jakobenler, 1793 jakobenleri, halkla, halkın devrimci *çoğunluğu* ile, kendi zamanlarının devrimci-ilerici sınıflarıyla beraber oldukları için tarihte yüksek bir mevki elde etmişlerdir.

Kendilerini sadece jakoben gösteren, «halksız jakobenler», bütün ülkelerde halkı sömüren ve baskı altında tutanları, monarşizme uşaklık edenleri, pomeşçiklerin tarafını tutanları açıkça, gür sesle halk düşmanı ilân etmekten korkanlar, gülünç ve zavallıdılar.

Bay Milükoflar ve Plehanoflar, sizler tarih okumuşsunuz: 1793 yılı büyük jakobenlerinin, kendi zamanlarında halkın *azınlığını* teşkil eden gerici ve sömürücülerin temsilcilerini halk düşmanı ilân etmekten korkmadıklarını yalanlayabilir misiniz? Kendi zamanlarının gerici sınıflarının temsilcilerini?...

Şimdiki hükümet, onun yardımcıları, savunucu ve uşakları, sizler, *bütün dünyada* hangi sınıfları «halk düşmanı» saydığınızı açıkça, doğrudan doğruya ve resmen söyleyebilir misiniz?

Jakobenler nerede, siz nerede! Sizler, hahsız jakobenlersiniz. Sizler, sadece jakoben görünmek istiyorsunuz. Sizler, daha fazla, pomeşşik ve kapitalistlerin her yerdeki irticasının her yerdeki temsilcilerine benziyorsunuz!»

Oktobr Devrimi sonucunda Rusya'da kurulan proletarya diktatürası, 1789 devrimini fersah fersah gerilerde bırakmıştı. Buna rağmen Lenin, burjuva demokrasisinin yalanlarını ve özgürlük perdesi altında sömürücü sınıfların egemenliğini hortlatmak isteyenlerin manevralarını açığa vururken, Fransız Devrimi örneklerine sık sık başvuruyordu.

Sovyet egemenliği sayısız güçlükler ve ölüm tehlikeleriyle karşı karşıya bulunduğu, ülkede Yurttaş Harbi yapıldığı sırada Lenin, bir kere daha Fransız Devrimini söz konusu etti. Mart 1919'da Petrograd işçilerine ve Kızıl Ordu askerlerine hitaben yaptığı konuşmada şöyle dedi: «Köhnemiş devletlerin, XIX. yüzyılın başında, ortadan kaldırmak amacıyla üzerine saldırdıkları Fransız Devrimi büyük bir devrimdir. Çünkü, kazanımlarının savunulmasına geniş halk yığınlarını seferber etmeye muvaffak olmuştur ve onlar, bütün dünyanın saldırılarına karşı koymuşlardır. Bu devrimin büyük hizmetlerinden biri de budur.»

Lenin, insanlığa sağladığı bütün demokratik ve ilerici kazanımlardan dolayı Fransız Devrimini övmüştür. Komünist Enternasyonal Birinci Kongresinden birkaç hafta sonra yazdığı bir makalede, Fransa'nın, ekonomik bakımdan İngiltere'den daha zayıf olmasına rağmen, büyük devrimi sayesinde bütün Avrupa kıtasında yeni bir tarihsel hayatın doğmasına sebep olduğunu belirtmiştir. Bunları söyleyen Lenin, bir yandan da, örneğin Konvansiyonun çalışmalarını da eleştiriyordu.

Son olarak, Lenin'in, 1917 Oktobr Devriminden sonra da 1789 devrimine önem verdiğini gösteren dikkate değer bir delile daha değineceğiz. Onun tarafından tasvip edilen büyük propaganda tasarısında, büyük devrimci ve sosyal eylemcilerin Moskova'da heykellerinin dikilmesi öngörülmüyordu. Danton, Marat, Robespier ve Baböf de bunlar arasındaydı.

#### *Ütopik sosyalizm ve 1848 devrimi*

Lenin, 1848 olaylarına büyük bir ilgi gösteriyordu. Nadejda Konstantinovna Krupskaya, Pariste geçirdikleri Aralık 1908-Temmuz 1912 dönemine ait anılarında bir müzeden bahseder. Bu, 1848 Devrimi Müzesidir. Paris'in Kordelier sokağında, küçük bir odaya sığdırılmıştır. Lenin, orada her şeyi dikkatle tetkik etmiştir.

1848'de üretim güçlerinin gelişmesi, henüz, sosyalist devrimin zafere ulaşabileceği bir seviyeye yükselmemişti. «Tek devrimci sınıf» olan yoksul proletarya sanayi ile birlikte büyüyordu, fakat ne örgütü vardı, ne de devrim öğretisi.

O dönemde devrim hareketi teori bakımından karman çormandı. Marks ve Engels'in yazdıkları «Komünist Partisinin manifesti», devrim arifesinde, Şubat 1848'de Londra'do yayınlanmıştı ama, proletaryanın önünde açılmakta bulunan tarihsel perspektifleri aydınlatan fikirleri halk yığınları arasında yaymaya muvaffak olamamıştı. Sen Simon, Furie, Kabe, Prüdon gibi en ünlüleri de dahil, birçok sosyal reformatörler çeşitli görüşler öne sürüyorlardı. Bunlar, ütöpik fikirlerini gerçekleştirmek ve sosyal çelişmeleri ortadan kaldırmak için «hayırsever» zenginlerden medet umuyorlardı. Gerçekte, onların egemenliklerini kuvvetlendiriyor, tezatları uzlaştırmaya ve antagonizmleri törpülemeye çalışmak suretiyle de sömürülen yığınları devrimci sınıf savaşından uzaklaştırıyorlardı.

1848 devriminin önemli sonuçlarından biri şu idi: yalanı açığa çıkardı, maskeleri indirdi, her sınıfı, tarihsel gelişmenin gerektirdiği yerlerine koydu. 1848 yılı Haziran olaylarından hemen sonra yazdığı meşhur makalelerinde Marks, Parisli ihtilâlcileri övüyor, burjuvazinin «sınıfların kardeşliği» hakkındaki aldatıcı ve iki yüzlü bildirgelerini lânetliyordu.

1848 Devrimi, yalnız barikatlarda çarpışan savaşçıları ağır bir bozguna uğratmakla kalmamış, aynı zamanda ütöpik sosyalizmin öne sürdüğü tedbirlerin hayata uymadığını açık seçik ortaya koymuştu. Lenin, 1 Mart 1913 tarihli Pravda'da yayınlanan makalesinde bu devrimin sonuçlarını şöyle genelleştiriyordu:

«1848 Devrimi, Marks'tan önceki sosyalizmin bütün bu karmakarışık panayır çığırtkanlıklarına son verdi. Her ülkedeki devrim, toplumun çeşitli sınıflarını *harekete* geçirdi. 1848 yılının Haziran ayında Paris'te Cumhuriyetçi burjuvazinin işçileri kurşuna dizmesi sonucunda, *yalnız* proletaryanın sosyalist niteliklere sahip olduğunu kesin olarak ortaya koydu. Liberal burjuvazi, bu sınıfın müstakil oluşundan, her türlü irticadan korktuğundan yüz kat daha fazla korkuyor. Korkak liberalizm, onun öriünde yaltaklanıyor. Köylüler, feodalizm kalıntılarının yok edilmesiyle yetiniyor ve kurulu düzenden yana geçiyor, bu arada sadece zaman zaman işçi *demokrasisiyle burjuva* liberalizmi arasında kararsızlıklar geçiriyor. Sınıfsız sosyalizmle sınıfsız politika hakkındaki bütün öğretiler boş lâftan ibaret.»

Sonuç belirleyici 1917'de Lenin, o zamanın bazı eğilimlerini karakterize etmek, mukayeseler yapmak, açıklığa kavuşturmak, tehlikelerden korumak ve tehlikeleri göstermek için, insanlara, 1848 olaylarını da hatırlatıyordu.

Nisan 1917'de, Petrograd'a varışından birkaç gün sonra, burjuvaziyle uyuşmuş olan Eser ve Menşevikleri Bolşeviklerden ayırmak, aralarına kesin bir sınır çekmek gerektiğini belirtmiş ve bunu ısrarla istemişti. Çünkü bu ayrılma olmadan kapitalizmi yıkmak için kesin bir harekette bulunmak imkânsızdı. O zamanlar, Petrograd işçi ve asker temsilcileri arasında, küçük burjuva sosyalisti Lüi Blân'ın fikirleri geniş ölçüde yaygındı. Lenin, bu etkiyi ortadan kaldırmak için çetin bir mücadele yürütmek kararındaydı. Bu konuda şöyle diyordu:

«Fransız sosyalisti Lüi Blân, 1848 Devriminde sınıf savaşı mevziinden, tumturaklı «sosyalizm» sözleriyle süslü küçük burjuva hayalleri mevziine geçmiş ve bu yolda kötü bir şöhet yapmıştı. Gerçekte o, yalnız, burjuvazinin proletarya üzerindeki etkisini kuvvetlendirmesine hizmet ediyordu. Lüi Blân, burjuvaziden medet umuyor, burjuvazinin, «emeği örgütleme» alanında işçilere yardım edebileceğini sanıyor, aynı zamanda (etrafındakilerde de) bu ümitleri uyandırıyor. Ona göre «emeği örgütleme» terimi, «sosyalist» emelleri dile getiriyordu.»

Lenin, – Marks'ın da belirtmiş olduğu – Blânki'nin savaşıcılığını, bütün varlığını bu dâvaya verişini ve kahramanlığını takdir etmekle beraber, görüşlerini reddediyordu. Zira komplo ile ve hatta «iktidarın ele geçirilmesi» ile sürekli bir zafer sağlanamazdı. Lenin, «biz Blânkist değiliz, iktidarın azınlık tarafından ele geçirilmesine taraftar değiliz; biz Marksistiz, proletarya sınıf savaşına taraftarız» diyordu.

Haziran 1917'de Menşeviklere, Eserlere ve Eserlerin önderleri olan Tsereteli, Çernof ve Kerenski'ye yaptığı uyarmalarda, güttükleri burjuva politikasının, Rus Kavenyak'ının ortaya çıkmasını kolaylaştırdığını ve gerekli hale getirdiğini söylüyor, bu Rus Kavenyak'ının, 1848 Haziranının cellâdı olan Fransız prototipinin canavarlıklarını tekrarlayacağını belirtiyordu.

Lenin şöyle diyordu:

«Lüi Blân'ın sözlerine bakılırsa, kendisiyle Kavenyak arasında dağlar kadar fark vardı. Lüi Blân da, burjuva karşı-devrimcilerine karşı devrimci işçilerle birlikte ve «aynı saflarda» savaşacağına dair ağız dolusu vaadlerde bulunuyordu. İyi ama, Lüiblânkistlerin zayıflıkları, kararsızlıkları ve burjuvaziye safça güvenmeleri Kavenyak'ın türemesine yol açmış ve kendilerine de başarı sağlamıştı. Bunda hiçbir Marksist tarihçinin, hiçbir sosyalistin şüphesi olamazdı.

Kadetlerin başında bulunduğu Rus burjuvazisinin karşı-devrimciliğinin ve Eserlerle Menşeviklerin küçük burjuva partilerinin kararsızlık, korkaklık ve ikircimliklerinin kaçınılmaz olarak doğurduğu Rus Kavenyaklarının zafere ulaşmaları veya yenilgiye uğramaları, yalnız ve yalnız devrimci Rus işçilerinin azimli davranışlarına, uyanıklık derecelerine ve kuvvetlerine bağlıdır.»

Bilindiği üzere, Lenin'in bu fikirlerini hayat tamamıyla doğrulamış ve bütün karşı-devrimci «Rus Kavenyakları», Rus proletaryasının azimli ve kesin davranışlarıyla bozguna uğratılmışlardır.

### *Paris Komünü*

Şanlı 1871 Komünarlarının tecrübelerinden, Marks ve Engels'ten sonra hiç kimse Lenin kadar zengin ibret dersleri çıkaramamıştır. Marks, «Gökleri elegeçirmeye hazır» Paris işçilerinin kahramanlıklarla dolu tecrübelerine büyük bir değer veriyordu. Engels de, Karl Marks'ın «Fransa'da vatandaş harbi» adlı eserine yazdığı önsözü şu parlak cümlelerle tamamlamıştı: «Sosyal demokrat filisteri (!) son zamanlarda proletarya diktatürası sözü karşısında yine ölüm korkusuna kapılmış bulunuyor. E-e, baylar, bu diktatüranın ne menem şey olduğunu öğrenmek istiyor musunuz? Paris Komününe bir bakınız! İşte o, proletarya diktatürasıydı.»

Lenin, Marks ve Engels'in Paris Komünü ile ilgili en önemli sonuçlamalarını derin bir tahlilden geçirmişti. Rus sosyal demokrasi devriminin ondan esinlenmesini, Paris Komününün bir devamı ve en mükemmel biçimi olmasını istiyordu. Ona sık sık dönüyor, örnek olarak gösteriyor, yepyeni girişimlerini candan tasvip ediyor, bir yandan da, çalışmalarındaki zayıf tarafları belirtiyor ve bunlardan kaçınılmasını tavsiye ediyordu.

1905 yılındaki Rus Devrimi patlak verince, gözlerini tekrar Komüne çevirdi. O sırada Cenevre'deydi. General Klüzere'nin anılarını yeniden okudu ve sokak çarpışmaları taktiğini aydınlatan bölümü üzerinde dikkatle durdu. Mart 1905'te «Vpered» gazetesinde Rus işçilerine hitaben yayınladığı bir çağrıda, onları, Klüzere'nin tavsiyelerini incelemeye ve Rusya şartlarında uygulamaya davet etti. 5 (18) Mart 1905'te, Cenevre'deki Rus mültecilerine verdiği bir konferansta: «Bugünkü harekette Komün hepimizin dayanağıdır» dedi.

1905–1907 Rus Devriminin bozguna uğramasından sonra tekrar Cenevre'ye dönen Lenin, Komünden alınan derslerle ilgili bir makale yayınladı. Bunda şöyle diyordu:

«Komün, Avrupa proletaryasına, sosyalist devrimle ilgili ödevleri konkritleştirerek çözmeyi öğretmiş bulunuyor.

Proletarya bu dersi unutmıyacaktır. İşçi sınıfı, bundan, Rusya'da Aralık ihtilâlinde faydalandığı şekilde yararlanacaktır. İşçi sınıfının bu iki büyük ayaklanması da bastırılmıştır. Buna rağmen, bunları bir yenisi izleyecektir. Ve proletarya düşmanlarının kuvvetleri zayıf düşecek, sosyalist proletarya bu ihtilâlden tam zaferle çıkacaktır.»

---

(!) filister: esnaf, küçük burjuva.



Lenin, Pariste bulunduğu müddetçe, Komünün yıldönümlerinde, Fransız işçi sınıfının 1871 yılı baharında gösterdiği kahramanlıkları mülteci arkadaşlarına hatırlatmayı hiçbir zaman unutmuyordu. Her yıl Mayıs ayının son pazar günü Paris proletaryasının Komünarlar Duvarı önünde yaptıkları geleneksel mitinglerde daima hazır bulunuyordu.

«Raboçeya Gazeta»nın 15 (28) Nisan 1911 günlü sayısında: «Yalnız Fransız proletaryası değil, bütün dünya proletaryası, Paris Komünü savaşçılarına, neden kendilerinin halefleri olarak saygı gösteriyorlar? Ve Komünün mirası nedir?» diye soruyor ve bunu şöyle cevaplandırıyordu: «Komün, çeşitli tabakaların katıldığı bir harekettir. Küçük burjuva unsurları çok geçmeden ayrılmışlardır. Komün, yalnız işçiler tarafından sonuna kadar savunulmuştur. Onlar, kendi işçi hükümetleri uğrunda, proletaryanın kurtuluşu için savaşmış ve canlarını feda etmişlerdir.»

Komün yenilmişti. Çünkü o zamanlar sosyalist devrimin zaferini sağlayacak şu iki önemli şart yoktu ortada: üretim güçleri gerekli derecede gelişmemişti ve bu yüzden de proletarya hazırlıklı değildi.

Lenin'in bu makalesi şöyle sona eriyordu: «Komün savaşçıları yalnız Fransız işçileri tarafından değil, aynı zamanda bütün dünya proletaryası tarafından saygı ile anılıyor. Çünkü Komün, mahalli veya dar-ulusal bir ödevi gerçekleştirmek için değil, bütün emekçi insanlığın, tüm aşağılananların, haysiyetleri çiğnenenlerin kurtuluşları uğrunda savaştı. Sosyal devrimin ilk savaşçısı olan Komün, ıstırap çeken ve savaşan proleterlerin bulunduğu her yerde sevgi kazandı. Onun yaşayışı ve ölümü, dünya başkentini ele geçiren ve iki aydan fazla elinde tutan işçi hükümeti, proletaryanın kahramanca mücadelesi ve yenilgiden sonraki çileleri, bütün bunlar, milyonlarca işçinin moralini yükseltti, umutlarını güçlendirdi ve sosyalizme sempatilerini artırdı. Paris'ten yükselen silâh sesleri, proletaryanın derin uykularda, en geri kalmış tabakalarını uyandırdı ve her yerde devrimci-sosyalist propagandayı güçlendirdi. İşte bütün bunlardan dolayı Komünün dâvası ölmemiştir, bugün de her birimizde yaşamaktadır.

Komünün dâvası, sosyal devrim dâvasıdır, emekçilerin politik ve ekonomik tam kurtuluşları dâvasıdır, dünya proletaryasının dâvasıdır. İşte bu anlamda ölümsüzdür.»

Lenin, 1917 yılının Ağustos ve Eylül aylarındaki illegal yaşayışı sırasında yazdığı «Devlet ve Devrim» adlı seçkin eserinin Üçüncü bölümünü tamamiyle Paris Komününe ve Komünarlara hasretmiştir.

Paris Komünü sorunları, bu eserde önemli bir yer almakta ve Lenin, burjuva egemenliğinden proletarya egemenliğine geçiş sürecini bütün yönleriyle incelemektedir. Lenin'in geliştirdiği bütün düşünceleri bir makale içinde sıralamak elbetteki mümkün değildir. Bu fikirler, sömürüye dayanan eski toplumun, proletaryanın darbeleri altında çöküşü sırasında büyük bir tarihsel rol oynamışlardır.

Marks ve Engels gibi Lenin de, 1871 Komününü, proletarya diktatürası-  
nın tarihte ilk biçimi olarak görüyordu. Rus devrimi, sovyetlerde, bu  
diktatüranın en mükemmel biçimini buldu ve kökleştirdi.

2–6 Mart 1919'da Moskova'da toplanan Komünist Enternasyonal Birinci  
Kongresinde Lenin, burjuva demokrasisi ve proletarya diktatürası üzerine  
okuduğu tezleri ve raporunda Paris Komününün tarihsel önemini bir  
kere daha belirtti ve: «Bütün dünyaya yayılmakta olan sovyet hareketi,  
Komünün dâvasını herkesin gözleri önünde devam ettirmektedir» dedi.

#### *Devrimci Fransız proletaryası, güvenimize hak kazanmıştır*

Fransız proletaryasının şanlı devrimci geçmişi, onun parlak geleceğinin  
garantisidir. Bugünkü Fransız işçi hareketinin bazı zayıflık ve yetersizlikle-  
rine, sağcı ve «solcu» oportünizmin etkilerine rağmen, Fransız emekçi  
yığınları, işçi sınıfının öncülüğünde yürüttükleri mücadelelerde devrimci  
gelenekleri korumuşlardır. Onlar, kahramanlık ve cesaretleri, zekâları ve  
organize oluşlarıyla bu büyük millete, tarihte önemli bir rol oynama  
imkânlarını sağlamaktadırlar.

Lenin, Fransız işçi sınıfının devrimci geleceğine güvenini, daha, «Kutsal  
ittifak» politikasının, yığınları, emperyalist burjuvanın darbeleri altına  
terkettiği Birinci Dünya Harbi sırasında ortaya koymuştu. O zamanlar Sen  
Nazer'deki işçiler arasında ajitasyon işlerini yöneten Safarof yoldaşa  
yazdığı 10 Şubat 1916 tarihli mektubunda, Lenin, Fransa'da gitgide  
kuvvetlenmekte olan küçük muhalefet grubu üzerine dikkati çekiyor,  
bunların, sosyal-şovnistlerin ikiye bölünmelerini açığa vurmalarını tavsiye  
ediyor, «her yerde işçiler arasında illegal örgütler meydana getirmek için  
sürekli olarak, ciddiyetle, azim ve sebatla çalışmak» gerektiğini belirtiyor  
ve mektubuna şu unutulmaz sözlerle son veriyordu: «Ben, devrimci Fransız  
proletaryasına inanıyorum.»

Paris'te bulunduğu sıralarda yakından tanımak imkânını bulduğu  
Fransız işçilerinin derin devrimci sezgisine büyük bir değer veriyordu.  
Komünist Enternasyonal'in kuruluşu münasebetiyle 6 Mart 1919'da  
söylediği nutukta, bir mitingte halk yığınlarının, Laval ve Renodel'in Bol-  
şevikler aleyhinde konuşmalarına müsaade etmediklerini hatırlatmış ve  
şöyle demişti: «Fransız halkı, belki de, en tecrübeli, politik bakımdan en  
terbiyeli, en canlı ve nazik yığınlardır. Onlar, toplantılarda, bir konu-  
şmacının falsolu sesler çıkarmasına müsaade etmezler, derhal sözünü  
keserler.»

Aralık 1919'da yapılan VII. Sovyetler Kongresinde Jana Laburb'un  
kahramanca ölümünü hatırlatan Lenin, sözlerine devamla demişti ki: «Ko-  
münistçe çalışmalarda bulunmak üzere Fransız işçi ve askerleri arasına  
giren ve Odesa'da kurşuna dizilen Fransız kadını Jana Laburb yoldaş,

bütün Fransız proletaryası arasında tanındı ve savaş bayrağı haline geldi. Sendikalizm içinde ortadan kaldırılması güç bir mesele halini alan fraksiyon akımlarından hangisine mensup olurlarsa olsunlar, bütün Fransız işçileri, uluslararası emperyalizme karşı savaşlarında bu isim etrafında birleştiler.»

Rus işçilerinin düşmanlarına karşı kazandıkları zafer, Lenin'in öngörülerini tamamiyle doğruladı. O, bütün devrimci faaliyetleriyle, çağrıları ve politikasıyla, Fransız emekçi yığınlarının kalblerindeki ateşi, kökleri derinlerde olan sınıf iç güdüsünü alevlendirdi. Eski dünya, Rus devriminin tutuşturduğu yangında yanıp kül olmadı ama, tarihte yeni bir devir açıldı. Ve bu yeni devirde emekçilerin tam zaferini hiçbir kuvvet önleyemeyecektir. Fransız ve Rus proletaryası arasındaki aktif dayanışmanın bu zafere katkısı büyük olacaktır.

## Emperyalizmin tarihinde ve bunalımında büyük değişimler

GÜS HOL

Büyük tarihsel çağların başlangıç ve sona eriş tarihlerini günü gününe tespit etmek son derecede karmaşık bir iştir. Zaten bunun o kadar büyük önemi de yoktur. Her çağ diğerine birçok bağlarla bağlıdır. Bir çağın itici güçleri diğerinin itici güçlerine karışır, bazan paralel olarak gelişirler. Yeni, kurulma ve gelişme halindeyken eski, yaşayış gücünü ve ileri doğru gelişme yeteneklerini korur. Şimdi içinde bulunduğumuz çağ da, bu durumdadır.

Dünyanın ilk sosyalist devleti Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği doğduğu zaman, dünya kapitalist sisteminde bir gedik açmış ve kapitalin egemen olduğu dünyamızda, işçi sınıfının ön karakolu halini almıştır. Bu olay, kapitalizmin temellerini sarsmış, fakat yeryüzünün öteki bölgelerinde kapitalizmin gelişmesini durduramamıştır.

Yeni toplumsal sistemin üstünlüğü, dünyanın faşizmden kurtarılması savaşında Sovyetler Birliği'nin baş rolü oynamasında en parlak ifadesini bulmuştur. İlerici insanlığın bu tarihsel zaferiyle, çağımızda yeni aşamanın temeli atılmıştır. Dünya devrim süreci yeni atılımlar yapma imkânını kazanmış ve zamanımızın en karakteristik özelliği olmuştur. Sosyalizmin ileri karakolu, ekonomik, askeri ve ideolojik bakımdan çok güçlü bir sosyalist devletler topluluğu haline gelmiş, dünya kapitalist sistemi ise kendi evriminde en yüksek noktaya ulaşmıştır. Öte yandan da iki sistem arasındaki çelişkiler keskinleşerek, zamanımızın temel çelişkisi olmuştur.

Kapitalist ülkelerde işçi hareketi büyük atılımlar yapmaya başlamış; ulusal kurtuluş savaşı, yeryüzünün büyük bir kesiminde emperyalizmin politik egemenliğine son vermiştir. Böylece insanlık toplumu, tarihinin en şiddetli devrimci dönüşümler dönemine girmiştir.

Bu dönüşümler eski değildir, günümüzün gerçek durumudur. Ve biz, sosyal fırtınalar içinde bulunmaktayız. Kapitalizmden sosyalizme geçiş, tarihin en büyük olayıdır, insanlık toplumunun gelişmesinde en çetin nitel sıçrayıştır. Bu geçiş, hayatın baştan başa değişmesine yol açacak tarihsel bir süreçtir. Eskiye temelinden sarsan devrimci bir öze ve ona uygun biçimlere sahip olan kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemi, toplumsal yaşayışın – ekonomi, politika, ideoloji ve ordu gibi – çeşitli alanlarını kapsamaktadır. Hayatımıza yön veren olayların özü işte budur. Sosyal ilerlemenin, toplumsal hareketlerin, zamanımızda yürütülmekte olan tüm mücadelenin bütün belirtileri bu nitel sıçrayışla bağlantılıdır. Ve bunlar, ancak bu diyalektik karşılıklı etkiler içinde görülmektedir.

Tarihte meydana gelen kesin değişim sayesinde dünya çapında üç devrim kolu doğmuştur. Bunlar şimdi tek bir süreç halinde birleşmekte, o da, tarihsel gelişmenin hızlanmasına yardım etmektedir. Fakat bu sürecin hareketi ritmik değildir. Bazı dönemlerde hiçbir ülkede devletsel değişimlere yol açmamaktadır. Ulaşılan düzeyde başarısızlıklar, hayal kırıklıkları ve geçici durgunluklar olmaktadır. Sosyal patlamalarla evrimsel gelişmeler birbirine karışmaktadır. Bazan iktidar bir sınıftan diğer sınıfa zora başvurularak geçmekte, bazan da zora başvurular daha az rol oynamaktadır.

Fakat devrimci süreç, bu gayri muntazam gelişmenin her aşamasında kendine yol açmakta, devrimci güçler olgunlaşıp yoğunlaşmakta, tecrübeler biriktirmektedir. Kapitalizmin iç ayrışmaları sonucunda, gelişmiş kapitalist ülkelerde sınıf çelişmeleri keskinleşmekte, emperyalizmle onun baskısı altındaki memleket ve halklar arasındaki çelişmeler şiddetlenmektedir. Sosyalizme geçişi gerçekleştirmekle görevli güçler politik ve fikri bakımdan gelişmektedirler. Çok yönlü mücadele biçimleri toplumsal gelişme kanunlarına uyarak yaygınlaşmaktadır.

İnsanın insanı sömürmesi temeline dayanan birçok toplumsal sistemlerden sonuncusunun ölümden önceki son debelenmelerine şahit olmak-tayız. İnsanı köleleştiren bütün biçim ve sistemler kapitalizmle birlikte ölüm döşegindedir.

Zamanımızdaki bütün belirtiler, şu veya bu derecede, devrim süreci güçlerinin etkisi altında ortaya çıkıyor. Bu güçler, kapitalist toplumu geliştiren kanunların ürünüdürler. Bazı kimseler, bu kanunların «eskimiş» olduğunu ileri sürerek Marks'ın öğretilerini «zamanımıza uydurmaya» («çağdaşlaştırmaya») çabalarken biçimle muhtevayı birbirine karıştırıyorlar. Halbuki, sadece, devrimci güçlerin içinde bulundukları reel koşullar değişmiştir.

Söz temsili, oyun kurallarında değişiklik olmuştur; emperyalizmin gad-dar ve soyguncu tabiatında değişen hiçbir şey yoktur. Saldırgan ve yırtıcı canavar, artık kendi egemenliği altında bulunmayan bir ormanda av aramak zorundadır. Bu yüzden, gayet tabii, taktiğini değiştirmek mecburiyetindedir. Yeni elde ettiği tecrübelerle dayanarak, gözüne kestirdiği kurbanlarını daha büyük bir kurnazlık ve alçaklıkla ötekilerden ayır-maya, yalnız başına bırakmaya çalışmaktadır. Dünya arenasındaki yeni «oyun kuralları», mütemadiyen ileri atılımlar yapan devrimci güçler tarafından belirlenmekte olmasına rağmen, emperyalizm, tıpkı takip edilen her canavar gibi, hâlâ tehlikelidir. «Ehlileştirilemez», «uslandırılmaz» o. Çünkü, hareketlerinde, kendisine içgüdüleri kumanda ediyor. Anti-emperyalist güçler, emperyalizmin bu iç özelliğini daima gözönünde bulundurmali ve onu tamamiyle yok etmek amacını kılavuz edinmelidirler.

Emperyalist devletler içinde ve bunların kendi aralarındaki karşılıklı ilişkilerde yürürlükte olan bellibaşlı süreçler kapitalist gelişme kanunlarının ürünüdür. Fakat, dünya arenasındaki kuvvetler oranında meydana gelen değişimlerin ve devrim sürecinin bu kanunlar üzerindeki etkileri gitgide artıyor. Dünya çapındaki devrimsel değişimlerin güçlü çalkantıları, dünya emperyalizminin merkezi olan Amerika Birleşik Devletlerinde de dalgalanmalar yaratıyor.

Memleketimizdeki durumun özü, bir cümle ile şöyle ifade edilebilir: Toplumsal hayatımızın bir alanı müstesna, diğer bütün alanları şu veya bu derecede bir bunalım içindedir. Müstesna olan alan, tekellerin kârlarıdır. Orada bunalım yoktur. Fakat, tüm bunalım belirtilerinin temel nedeni de, kapitalist sınıfının dolu dizgin âzami kâr yarışıdır.

1960 yıllarında, özellikle Viyetnam harbindeki tırmanma döneminde askeri bütçenin durmadan büyümesi yüzünden, son on yılda kârlar görülmemiş derecede artmıştır. Öte yandan, aynı devrede, resmi verilere göre, emeği sömürme derecesi yüzde 17 fazlalaşmıştır. Bu artış, son iki-üç yıl içinde işçilerin, iş ücretlerini yükseltme mücadelesinde büyük başarılar elde etmiş olmalarına rağmen olmuştur.

Kâr yarışı, Amerikan toplumunda kutuplaşmaların derinleşmesine zenginlerin daha zenginleşmesine, yoksulların daha yoksullaşmasına yol açmaktadır. Memleketimizdeki 60 milyon işçinin sömürülmesinden, 40 milyon vatandaşın korkunç bir ırksal ve ulusal baskı altında tutulmasından görülmemiş derecede büyük kârlar elde edilmektedir. Kâr yarışı, yoksulluk bölgelerini genişletmekte, pahalılığı ve enflasyonları artırmakta, öğretim sisteminde ve konut yapımındaki bunalımı derinleştirmektedir.

Hâlen ekonomi, kapitalizmin objektif ekonomi kanunlarından başka, belirli bir derecede, tekellerin, bunların çıkarını korumak için ekonomiyi düzenleme rolünü de oynayan devletin etkileri altında gelişmektedir. Fakat, bunların olanakları sınırlıdır. Çünkü, ne devlet, ne de tekeller objektif ekonomi kanunlarını yürürlükten kaldıramazlar, kapitalizmin doğurduğu çelişmelerden kurtalamazlar. Amerikan emperyalizminde bunalım arttığı derecede, onların imkânları azalır. Zamanımızda iki dünya sistemi mevcuttur. Ve bu koşullar içinde ekonomi kanunları, kapitalist gelişmenin daha yüksek aşamasında yürürlüktedir.

Amerikan kapitalizmi, kullanılmayan sermayenin birikimi problemiyle karşı karşıya bulunmaktadır. Emperyalizmin zamanımızdaki genel sorunlarıyla sıkı sıkıya bağlı bulunan bu problemin, Birleşik Amerika kapitalizmi için politik bakımdan da önemi büyüktür. Zira, dünya arenasındaki kuvvet oranında meydana gelen değişiklik, sermaye yatırımı için yeni alanlar bulunmasına engel olmaktadır. Kullanılmayan sermaye, emperyalizmin kan damarlarında pıhtılaşan kan haline gelmekte ve sosyal sistemin bütün

halkalarında *cıtaleti* artırmaktadır. Başka ülkelerde yatırım yapma alanakları daralan tekel sermayesi, iç pazarda, daha zayıf sermayeleri yutmak suretiyle saldırıya geçmek zorunda kalmaktadır. Son yıllarda görülen hızlı sermaye santralizasyonu, «*kapitalist kanibalizmi*» nin açık bir ifadesidir. Bu gelişme, tehlikeli politik ve sosyal sonuçlar doğurabilir.

Kısacası, kapitalist ekonominin tekelleştirilmesinde yeni bir aşama başlamıştır. Sanayi alanında gelişmiş olan diğer kapitalist ülkelerde olduğu gibi, Amerika Birleşik Devletleri'nde de, korporasyonların birleşme süreci hızlanmıştır. Kapitalizm koşullarında küçük balıkların büyük balıklar tarafından yutulması olağan şeydir. Fakat, şimdi meydana gelmekte olan hızlı birleşmenin üç yeni unsuru vardır. Birinci, birleşme tamamiyle kontrol dışı olmakta; ikinci, birleşme yolu ile devler, ultra-dev halini almaktadır. Bir milyar dolara yakın sermayesi olan muazzam korporasyonlar bile rakipleri tarafından yutulularak varlıklarına son verilmektedir. Ve nihayet, üçüncü, tekel birlikleri, «dikey» veya «yatay» doğrultulardan birleşmelere hiç benzemeyen «konglomerat»ların meydana gelmesine yol açmaktadır. Bilindiği üzere, «Yatay doğrultu» dan birleşmede aynı sanayi kollarından korporasyonlar bir araya gelip kaynaşırlar, «dikey doğrultu»dan birleşmelerde hammadde kaynakları ve bunları işleyen sanayi kolları olarak birbirlerine bağlı olan korporasyonlar bir araya gelirler. Konglomeratlar ise, üretim teknolojisi ve dağıtım mantığı bakımından aralarında bağ bulunmayan türlü türlü işletme bireylerini kapsayan yeni korporasyon birlikleridir. Bunlarda kapitalist anarşi en yüksek derecesini bulur.

Memleketin bütün ekonomisi birleşme süreci içindedir. Konglomerat kurulması yaygın bir hal almıştır. Şu veya bu dev bankanın mülkiyetinde ve mali kontrolü altında bulunan konglomeratlar, kapitalizme özgü anarşiyi artırmaktadır.

Bu anormal birlikler, tekel kapitalizmi iç kanunlarının birer ürünüdür ve kapitalizmin son gelişme aşamalarında bu düzenin içten çürümekte oluşunun açık belirtileridir. Kapitalist toplumun kanunları yürürlüktedir. Bunların sadece irasyonelliği değişmiştir.

Konglomeratlar sadece Amerika Birleşik Devletlerine özgü kuruluşlar değildir. Emperyalistlerin dış ülkelerde ekonomik bağlarının biçim ve metotları haline gelmektedirler. Başka memleketlerde kendi kontrollerinde konglomeretler kurmakta olan tekelci bankalar, emperyalist kontrolünün güçlenen âletleri halini almaktadırlar. Birleşik Amerika, hâlen, dünyanın en büyük «banka ihracatçısı» dır. Bu bankalar, dış ülkelerdeki yatırımların, ve bu arada, Amerikan emperyalizminin mülkiyetindeki konglomeratların kontrol merkezlerine dönüşmektedirler. Örneğin, Rokfeller'e ait «Çeiz Manhatın Bank» ın, dış ülkelerde 1.600 şubesi vardır (Kontrolü altındaki diğer bankalar bu rakamın dışındadır). Muazzam bir özel imparatorluk olan ve Amerikan harp sanayiinin en büyük hisselerine sahip bulunan

«Çeiz Manhattan», harp sanayiinden elde ettiği kârları Pentagonla ve dış ülkelerdeki şubeleriyle koordine etmektedir. Viyetnam'a banka sermayesinden başka, kendisine bağlı sanayi işletmelerinde yapılan napalm bombaları ihraç etmektedir.

Görüldüğü gibi, sanayi konglomeratları bankaların kontrolüne geçtikten sonra, Amerikan emperyalizminin arsenalinde yeni bir silâh belirmiş bulunmaktadır. O, bu bankaların aracılığı ile birçok sanayi kolunu ve bu arada başka ülkelerin hükümetlerini kendi emri altına almakta ve emperyalist egemenliğini yeni ve daha yüksek bir dereceye ulaştırmaktadır.

Emperyalizm, yine bildiğimiz emperyalizmdir. Ne var ki, zamanımızın gidişine yön veren yeni güçler onun üzerinde etkiler yapmaktadır. Öte yandan, emperyalizm de, geçiş döneminin süreçlerine karşı-etkilerde bulunmaktadır. Bu yüzden anti-emperyalist güçler, yalnız uyanık olmakla yetinmemeli, taktiklerini değişen koşullara uydurmalıdırlar.

Emperyalist sistem, tarihsel ilerlemenin genel doğrultusu ile çelişmelere düştüğü dönemlerde, ekonominin, özellikle Amerikan ekonomisinin militaristleştirilmesi, kapitalist ülkelerde yürürlükte olan dengesiz gelişme kanununun işleminde önemli bir etken halini almaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'nin memleket dışında yaptığı büyük masraflar, her yıl ticaret dengesinde açıklar verilmesine sebep oluyor. Bu masraflar, ülkenin iç ekonomik durumu üzerinde kötü etkiler yapan olumsuz sonuçlar doğuruyor. Amerikan emperyalizmi, kendi global saldırı plânlarının yükü altında eziliyor.

Bugün Amerikan emperyalizmi iki yoldan birini seçmek zorundadır: Ya dış ülkelerdeki 3.405 askeri üstün vazgeçecek, yahutta bunlar için milyarlarca dolar sarfetmeye devam edecektir. Halbuki onun başlıca emperyalist rakipleri, askeri masraflara çok daha az tahsisat ayırmaktadır. Japonya'nın emperyalist piramidindeki durumunda kesin bir değişiklik oluşunun nedenlerinden biri de budur.

Son on yıl içinde Birleşik Amerika'nın sanayi üretiminde yılda ortalama yüzde 5.5 kadar bir artış olmuştur. Japonya'da ise, son on beş yıl içinde sanayi üretim temposunda ortalama yüzde 13.5 bir artış kaydedilmiştir. Son 8 yılda bu tempo yüzde 14.7'yi, son üç yılda da yüzde 16.5'i bulmuştur. 1960 yılında Japonya'da sanayi mamulleri hacmi, Birleşik Amerika'dakinin yüzde 20'si, Batı Almanya'dakinin de yüzde 85'i idi. Halbuki 1969'da Birleşik Amerika'dakinin yüzde 36'sına, Batı Almanya'dakinin de yüzde 157'sine yükselmiştir. Görüldüğü gibi Japonya Batı Almanya'yı geçmiş ve kapitalist dünyasının ikinci sanayi devleti haline gelmiştir.

Bu durum, emperyalist devletler arasındaki çelişkilerde bir takım yapısal değişikliklere yol açmıştır. Özellikle Birleşik Amerika ile Japonya arasın-



daki çelişmeler keskinleşmiştir. Okinava için mücadele, aralarındaki derin antagonizmin sadece bir sembolüdür.

Kapitalist ülkelerdeki üretim artışı tempoları, onların Amerikan emperyalizmiyle karşılıklı ilişkilerinin karakterine sıkı sıkıya bağlıdır. İkinci Dünya Harbinden sonraki Amerikan sermaye yatırımı, kapitalist memleketlerin bir kısmında harp tahribatının ortadan kaldırılmasında faydalı bir rol oynamıştır. O zamanlar, Amerikan emperyalizminin övücüleri, Birleşik Amerika'nın «cömertliği» hakkında yığın yığın methiyeler yazmışlardır. Bunlara göre, gelişmiş sanayili ülkelere yapılan yabancı sermaye yatırımı, sömürge memleketlerdeki gibi olumsuz sonuçlar vermiyecekti. Fakat hayat, onların bu hayallerini tuzla buz etti. Amerikan yatırımları, ileri kapitalist ülkelerin endüstriyel gelişme tempolarını zorlaştıran ağır bir yük haline geldi.

Amerikan emperyalizmi, İkinci Dünya Harbinden yenik çıkan memleketlerin kapitalist grupları arasında en fazla Japon kapitalistlerine kucak açmıştı. Fakat, Batı Avrupa kapitalistleri Amerikan sermayesini memleketlerine çekebilmek için bütün kolaylıkları gösterirlerken, Japonlar, Amerikan yatırımlarını sınırlandırıcı bir politika izlediler. Bugün de, petrol rafineri sanayii ve bir dereceye kadar da elektrik hesap makineleri üretimi hariç, bütün temel sanayi kollarını kendi kontrolleri altında bulundurmakta, hatta petrol rafineri ve elektrik hesap makineleri sanayilerini bile Amerikan egemenliğinden kurtarmak için çalışmaktadırlar.

Amerika'nın diğer emperyalist ülkelerdeki dolaysız sermaye yatırımlarıyla ilgili rakamlar ilgi çekicidir. Bunlar (milyar dolar olarak) şöyledir: Büyük Britanya'da 6,1, Batı Almanya'da 3,5, Fransa'da 1,9, İtalya'da 1,2, Japonya'da 0,9. (Japon ekonomisinin hacmini ve hızlı gelişmesini gözönünde bulundurursak, bu 0,9 pek az bir şeydir.) Bu rakamlar, bu ülkelerin ekonomik gelişme tempolarıyla ters orantılıdır. Yani, Amerikan yatırımlarının fazla olduğu yerlerde ekonomik büyüme genellikle yavaşlamaktadır. Son 15 yıl içinde yıllık ortalama gelişme temposu şöyledir: Japonya'da yüzde 13,5, İtalya'da yüzde 8,8, Batı Almanya'da yüzde 6,4, Fransa'da yüzde 5,4 ve Büyük Britanya'da yüzde 2,9.

İrasyonel konglomeratların doğmasına yol açan tekellerin birleşmeleri sürecinin yeni aşaması, sınıfsal ve sosyal ilişkiler üzerinde derin etkiler yapmaktadır. Kapitalist toplumdaki kutuplaşma sürecinin hızlanması, bunun sonuçlarından biridir. Parazit tabaka ile bütün halk arasındaki nispetizlik uçurumu gittikçe derinleşip genişlemektedir. Yabancılaşma süreci de adamakıllı hızlanmıştır. Bu durum, «kuvvetlilerin» aşıladıkları hayallerin tuzla buz olmasına, kapitalist toplumun insanlığa aykırı karakterinin daha belirgin bir hal almasına yardım etmektedir.

Tekelci sermayenin yapısında meydana gelen değişiklikler, sınıf savaşında yeni problemlerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Konglomeratlar,

şu veya bu sanayi kolu üzerindeki kontrollerinden diğer bir sanayi kolundaki işçilere karşı mücadelelerinde faydalanabilmektedirler. Bunlar, birçok sanayi kolunu ortadan kaldırma gücüne sahiptirler.

Bu koşullar içinde, sadece aynı sanayi kolundaki işçilerin birlik olmaları yeterli değildir. Sendika birlikleri, mücadelenin koordine edilmesini ve yönetimini sağlayan merkezler haline gelmek zorundadırlar.

Tekellerin gelişmelerindeki yeni aşama, anti-emperyalist hareketin ve anti-emperyalist mücadelenin ne büyük bir önem taşıdığını açıkça ortaya koymaktadır.

Tekellerin gelişmesinde yeni bir aşama olan konglomeratlar, devlet-tekel kapitalizminin gelişmesine sıkı sıkıya bağlıdırlar. Korporasyonları doğrudan doğruya finans kapitalinin kontrolüne veren bir sistem, hükümet politikasının tekeller tarafından şimdiye kadarkinden daha dolaysız olarak kontrolüne yol açmaktadır. Gittikçe büyüyen harp sanayinin bu sistemle birleşmesi, devlet-tekel kapitalizminin gelişmesinde yeni bir aşamayı teşkil etmektedir. Bu birleşme, Birleşik Amerika'daki tröst aleyhtarı kanunları gülünç bir hale sokmaktadır. Bütün bunlar, kapitalizmin gelişmesine değil, harp ve faşizm tehlikelerinin artmasına yardım etmektedir.

Bu tehlikeler, ancak, açılmakta olan savaş olanaklarından tamamiyle yararlanmak suretiyle ortadan kaldırılabilir. Hâlen kapitalizm genel olarak düz çizgi üzerinde gelişirken, sosyalizm güçleri büyüüp kuvvetlenmektedir. Ulusal kurtuluş hareketi de kalkınma halindedir. Kapitalist ülkelerin işçi sınıfı, tarihin kendisine verdiği büyük ödevleri gerçekleştirmesini kolaylaştıracak çizgi üzerinde aralıksız olarak gelişmektedir.

Kısacası, dünya devrim süreci, insanlığın gelişme yönlerini belirlemektedir. Komünist ve İşçi Partileri Moskova Danışma Toplantısı Ana Belgesinde şöyle denilmektedir: »Dünya devrim hareketi, bazı kesimlerinin güçlük ve başarısızlıklarına rağmen, taarruzuna devam etmektedir. Emperyalizm, kuvvetler arasındaki genel oranı, karşı-taarruzla kendi lehinde değiştirebilecek durumda değildir.»

Dünya devrim sürecinin üç kolu dünyanın çehresini tamamiyle ve tanınmıyacak şekilde değiştirmiştir. Başta Sovyetler Birliği olmak üzere güçlü sosyalist devletlerin dünya sistemi, uluslararası ulusal kurtuluş hareketi ve kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketi, bugün tarihin bellibaşlı itici güçleridir.

Devrim sürecinin güçlükleri, elbette ki, dikkatle çözümlenmelidir. Gana'da, Endonezya'da ve diğer bazı eski sömürgelerde gerici devlet darbeleri yapılmıştır. İşçi sınıfının bazı partilerindeki oportünist ve nasyonalist etkiler de devrim hareketini zayıflatıyor. Maoistlerin politikaları, Sovyetler Birliği'ne iftira kampanyaları ve dünya devrim güçlerini parçalama çabaları, açık birer olumsuz etkidir.

Bütün bunlar, dünya kuvvetleri oranı üzerinde kötü tesirler yapmakla beraber, zamanımızın temel muhtevasında prensipyal değişiklikler yapamazlar. Kapitalizmden sosyalizme geçiş süreci üzerinde olumsuz etki yapan bütün faktörlere ve bu arada bizim bazı başarısızlıklarımıza rağmen, devrim süreci ileri doğru gelişmesine devam etmektedir.

Amerikan emperyalizminin Viyetnam'daki amaçlarını gerçekleştiremeyişi böyle bir değerlendirmenin sağlam bir delili değil midir? Sosyalist Küba'nın Amerikan saldırısının her şekline karşı direnmesi, ekonomik ablukayı parçalaması, emperyalist Birleşik Amerika'nın kıyılarına 90 mil yakınlıktaki Küba'da başarıyla sosyalizm kurması, dünya devriminin geliştiğini gösteren önemli bir faktör değil de nedir? Sosyalizm dünyasının ekonomik, askeri ve bilimsel-teknolojik alanlarda eşsiz gelişmesi bunun son derecede güçlü bir delili değil midir?

Ulusal kurtuluş hareketinin durmadan genişlemesi, çeşitli ülkelerin kapitalist olmayan gelişme yolunda ve sömürge bağımlılığından kurtulmuş olan devletlerin ilerici yönde elde ettikleri başarılar zamanımız tarihinde ağır basan önemli faktörler değil midir?

İsrail'in askeri zaferi, Amerikan emperyalizminin asıl amacı olan anti-emperyalist Arap hükümetlerinin devrilmesini sağladı mı? Aksine bu saldırı, Orta Doğuda anti-emperyalist güçlerin artmasına yardım etti, İsrail yöneticilerinin güttükleri politikanın taşıdığı tehlikeyi bütün dünyanın gözleri önüne serdi.

Bizim kıta mıza gelince, Şili, Venezüella, Arjantin, Peru, Brezilya, Kolombiya, Ekvador ve Urugvay'da, Güney ve Orta Amerika'nın diğer ülkelerinde artmakta olan devrimci güçler dünya devrim güçleri safında önemli faktörler değil midir?

Ve nihayet, Amerika Birleşik Devletleri'nde de, hükümetin emperyalist politikasına, Viyetnam harbine, ulusal azınlıklara yapılan zulüm ve ayrımcı hareketlere karşı yığınsal eylemler genişlemektedir.

Dünya kuvvetleri oranı değerlendirilirken, Fransa'daki tarihsel genel grevi, gittikçe büyüyen savaşlara sahne olan İtalya'daki olayları, diğer kapitalist ülkelerdeki işçi hareketinin atılımlarını da göz önünde bulundurmak lâzımdır.

Emperyalizm, gittikçe derinleşmekte olan bir bunalım içindedir. Çünkü artık onun zamanı geçmektedir. Zamanımız, Sosyalizm ve komünizme devrimci geçiş çağıdır.

## Gericilere ve harpçilere karşı

EZEKİAS PAPAYOANU

Haziran 1969'da Moskova'da yapılan Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısı, dünya politikasının büyük bir olayı olarak tarihe geçmiş bulunuyor. 70'den fazla kardeş parti, açık ve samimi konuşmalar sonucunda, çağımızın temel sorunu olan emperyalizme karşı savaşı güçlendirme konusunda tam bir fikir birliğine varmışlardır.

Danışma toplantısının «hiçbir neticeye varamadan dağılacakı»-nı ve «komünistler arasında birlik bulunmadığı gerçeğini cümle âlemin gözleri önüne sereceği»ni ileri süren emperyalistlerin bu umutları da boşa çıkmıştır.

Güçlü Sovyetler Birliği'nin, emperyalizme karşı, ulusal kurtuluş, demokrasi, barış ve sosyalizm uğrunda yürütülen savaştaki rolü de, Komünist ve İşçi Partileri Danışma Toplantısında gerektiği şekilde değerlendirilmiştir. Söz alan delegelerden bir çoğu, Sovyetler Birliği'nin, kurtuluşları ve sosyal ilerlemeleri uğrunda savaşan bütün halklara yapmakta olduğu karşılıksız ve cömertçe maddi ve manevi yardımların büyük önemini belirtmişlerdir.

Bilindiği üzere emperyalizm, anti-sovyetizmi eskiden beri bir silâh olarak kullanıyor. Fakat son zamanlarda buna özel bir önem veriyor. Gericiler basın ve diğer yığınsal enformasyon araçları, komünist basında çıkan bazı yazıları ele alarak, bunları Sovyetler Birliği aleyhinde yorumlamaya çalışıyor. Gericiler burjuva propagandası, anti-sovyetizmden, komünist partilerinin aralarını bozmak ve komünist hareketini bölmek için yararlanıyor. Gericiler, böyle fırsatlardan, elbetteki, sevne sevne faydalanacaklardır.

Ne var ki, Sovyetler Birliği, barışçı politikası, ortak dâva uğrunda yaptığı büyük fedakârlıklar ve kendine düşen tarihsel ödevleri birbiri ardınca yerine getirmesi sayesinde, uluslararası komünist hareketinde büyük bir itibar sahibi olmuştur. Ve bu otorite, Moskova Danışma Toplantısında yapılan konuşmalarda ve alınan kararlarda açıkça belirmiştir.

Komünist ve İşçi Partileri Danışma Toplantısı ve günümüzün bilimsel, Marksist-Leninist tahlillerine dayanan kararları ve emperyalizmin her türlü belirtisine karşı yürütülen savaş yeni yeni olanaklar ortaya koymuşlardır. Ana belgede, emperyalizmin bütün dünyadaki sömürücü, saldırgan ve gericiler faaliyetini aydınlatılmıştır.

Ana belgede şöyle deniliyor: «Danışma Toplantısında temsil edilen komünist ve işçi partileri, tarihsel sorumluluklarını bilerek, dünyadaki bü-

t n komünistleri, bütün anti-emperyalistleri, barış, özgürlük ve ilerleme  ğrunda mücadele etmeye hazır olan herkesi ortak eylemde bulunmaya  ağırırılar.» Hiç şüphe yok ki, komünistler, bu  ağırırıyı halklar arasında yayacaklar, yığınları seferber etmek için en uygun yolları bulacaklar ve bütün dünyada halkların anti-emperyalist kurtuluş savaşı alabildiğine g clenecektir.

Dünyanın çeşitli bölgelerindeki komünistler, Danışma Toplantısının fikirleriyle belgelerinden esinlenerek, ellerindeki bütün araç ve olanaklardan yararlanarak ve mahalli şartlara uygun şekilde çalışarak, Danışma Toplantısının kendilerine verdiği ödevleri az mi derecede yerine getirmeye gayret ediyorlar. Bu amaçla, devrimci, anti-emperyalist harekette yeni bir atılım yaratmak için yığınları seberber ediyor, her halkın menfaatleri  ğrunda yürütülen mücadele ile ortak enternasyonal dâva  ğrunda yürütülen savaşı ustalıkla ahenkleştirmeye, partiler içinde teorik çalışmaları ve işçi hareketi içinde düşman burjuva doktrinlerine, sağcı ve «solcu» oportünizme karşı  deolojik mücadeleyi yaygın bir hale getirmeye çalışıyorlar.

Komünist ve işçi Partileri Danışma Toplantısının fikirleri, yalnız uluslararası komünist ve işçi hareketinde değil, aynı zamanda, monopolların egemenliğine, diktatörlük rejimlerine karşı, yurttaşlık hakları ve ulusal bağımsızlık  ğrunda mücadele yürüten geniş emekçi yığınları arasında geniş yankılar uyandırmakta ve yayılmaktadır.

Emperyalizmin politikası, «kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının, köylülerin, gençlerin,  niversite  ğrencilerinin, politik tutum ve görüşleri ne olursa olsun en geniş yığınların gittikçe artan direnişleriyle karşılanmaktadır.» Danışma Toplantısının çıkardığı bu sonuç dünya olayları tarafından tamamiyle doğrulanmaktadır. Sınıf  atışmaları dünyanın her köşesinde olabildiğine şiddetlenmiş ve şimdiye kadar görülmedik ölçüler almıştır. işçi hareketi yeni bir aşamaya girmektedir. Öncelikle gelişmiş kapitalist ülkelerdeki grev hareketinde meydana gelmekte olan yeni yeni atılımlar, burjuva toplumunun en geniş sosyal tabakalarının sınıf savaşına katılmakta olmaları, ekonomik ve politik savaşın türlü biçim ve metotları bu yeni aşamanın delilleridir. Ekonomik isteklerle politik karakterdeki istekler, mevcut politik rejimlere karşı, demokratik haklar, işçi ve diğer emekçi örgütlerinin çalışma özgürlükleri  ğrunda yürütülen mücadele arasında gitgide daha sıkı bağlar kurulmaktadır. Grevler çoğu zaman büyük n mayişlerle, binlerin katıldığı mitinglerle destekleniyor, polis ve ordu birlikleriyle çarpışmalar oluyor.

Sınıf  atışmaları, dünya irticasının karargâhı olan Amerika Birleşik Devletler'inde de genişliyor; grev hareketi büyüyor, sendikaların faaliyeti g cleniyor. Amerikan işçilerinin mücadelesi, kendi hakları  ğrunda  etin bir savaş vermekte olan zencilerin mücadelesiyle birleşiyor. Birçok

Amerikan şehri, geçenlerde zenci mahalleleri sâkinlerinin dramatik savaşlarına sahne olmuştur. Polislerle zenciler arasındaki çarpışmalarda pekçok zenci yaralanmış, yüzlercesi tutuklanmıştır. Birleşik Amerika'da harbe karşı olanların nümayişleri de büyük ölçüler almıştır.

Batı Avrupa ülkelerinde kapitalin egemenliğine karşı emekçilerin yürütmekte oldukları savaşlar da alabildiğine şiddetlenmiştir. Son yılların en büyük grevleri Almanya Federal Cumhuriyetinin çeşitli bölgelerinde patlak vermiş, on binlerce maden, makine yapım ve tersane işçisi mevcut koşullar içinde çalışmayı reddetmişlerdir. Eylül ayında Fransa'da demiryolu işçileri genel grev ilân etmişlerdir; bunun sonucunda ülkedeki demiryolu ulaşımı durmuştur. Fransız emekçilerinin kapitalin malî esaretine karşı, vergilerin indirilmesi, iş ücretlerinin yükseltilmesi, sosyal ve demokratik isteklerinin karşılanması uğrunda yürüttükleri mücadele genişliyor. İtalya'da, özellikle «FIAT» kanserninin işletmelerinde, Torino, Milâno, Floransa ve Breşniya şehirlerinde işçilerin mücadelesi büyük ölçüde şiddetlenmiştir. İşçi sınıfının en önemli bölümlerinden biri olan metalurjide genel grevler patlak vermiştir. İnşaatçıların grevine bir milyondan fazla işçi katılmıştır.

İşçi sınıfının, Lâtin Amerika ülkelerinde de tekellere ve gerici rejimlere karşı savaşı güçlenmektedir. Peru'da Belaunde Teri'nin başkanlığındaki gerici hükümet iktidardan atılmış, büyük tekeller millileştirilmiş ve toprak reformu yapılmıştır. Arjantin'de yılın üçüncü genel grevi patlak vermiş, buna bütün büyük sanayi merkezlerinde çalışan işçilerin çoğu katılmıştır. Şunu önemle belirtmek gerekir ki, bu genel grevde de, ötekilerde olduğu gibi, işçiler (Genel Emek Konfederasyonunun eylemlerine hükümet tarafından yapılan müdahalelere son verilmesi, işçi ve sendika yöneticilerine karşı baskının kaldırılması, tutuklananların serbest bırakılması gibi) birçok politik istekler öne sürmüşlerdir.

Dünyanın bütün kıtalarında genişleyen anti-emperyalist mücadeleye, yeni yeni sosyal tabakalar, çeşitli politik güçler katılıyor. Amerikan ve İngiliz emperyalistleri tarafından desteklenmiş olan Libya'daki kırıllık müessesesinin devrilmesi bu mücadelenin önemli zaferlerinden biridir. Bu darbeden sonra ilân edilen Libya Arap Cumhuriyeti ve kurulan Devrim Konseyi halkın geniş desteğini kazanmıştır. Bu yılın Mayıs ayında Sudan'da yapılan başarılı devrim hareketinden sonra Libya'da kırıllığın yıkılması, Afrika kıtası ülkelerinde önemli politik dönüşümler meydana gelmekte olduğunu gösteriyor. Bu dönüşümler, emperyalizme, İsrail saldırısına karşı, bağımsızlık ve özgürlük uğrunda mücadele eden halkların ortak cephesini güçlendirmektedir.

Emekçilerin, komünist partilerinin yönetiminde, diktatörlük rejimlerine karşı yürütmekte oldukları mücadele de güçleniyor. Yunanistan, İspanya,

Portekiz, Güney Afrika, Brezilya ve Paraguay'da, konkuñ teröre ve polis tâkibatına rağmen bu mücadele aralıksız devam etmektedir.

Memleketim Kıbrıs'ta da dünya emperyalizminin plânlarına karşı yürütölmekte olan mücadele aynı şekilde gittikçe genişliyor. Kıbrıs problemleri üzerinde daha ayrıntılı şekilde durmak istiyorum.

Danışma Toplantısı Ana Belgesinde, Akdeniz bölgesi ölkelerinin, emperyalist plânlarında önemli bir yer aldıkları belirtilmekte ve şöyle denilmektedir:

«İspanya'da mühim askeri üslere sahip olan Birleşik Amerika emperyalizmi, mücadele eden İspanya halkının istemediğı Franko rejiminin iktidarda kalmasına yardım edegelmektedir. Altıncı Amerikan Filosu ve Akdeniz bölgesi halkları ve barış için bir tehlike olan askeri üsler sistemi, bu bölgede daimi politik ve askeri baskı araçlarıdır. Kıbrıs'ta durumu defalarca gerginleştirenler, Yunanistan'da faşist-askeri darbe yaptıranlar ve albaylar cuntasını destekleyenler emperyalistlerdir.»

Emperyalistlerin Akdeniz bölgesi plânlarında Kıbrıs'a, daima, batmayan bir uçak ve roket üssü rolü verilmiştir. İngiliz emperyalistleri, Kıbrıs halkının iradesine aykırı olarak, memleketin 99 mil karelik bir arazisini işgal etmiş ve 32 yerinde askeri üsler meydana getirmişlerdir. Bundan başka, limanlar, hava meydanları, yollar ve Kıbrıs semalarından askeri amaçlarla yararlanma haklarını sürdürmektedirler. Amerikan emperyalistleri, Ada'daki üç radyo istasyonundan, sosyalist memleketlerle Arap ölkelerindeki casusluk faaliyetlerinde yararlanmak hakkını İngiliz sömürgecilerinden almışlardır.

Geçenlerde açıklandığına göre, Kıbrıs'taki İngiliz askeri üsleri Kasım 1968'den beri NATO'nun emri altına geçmiş bulunmaktadır. Bu haber «Krişçin sayıns matirır» adlı Amerikan gazetesinde yayınlanmıştır. Bir de Akdeniz bölgesinin doğusuna ait bir harita neşredilmiştir ki, bunda, Akrotiri'deki İngiliz üstü, bir «NATO üssü» olarak gösterilmiştir. Öte yandan, Amerikan emperyalistlerinin Kıbrıs'ta bir casusluk merkezi kurdukları öğrenilmiştir. Burada, Orta Doğu ile ilgili haberlerin Vaşington'a ve NATO merkezine bildirilmesi için elektrikli hesap tekniğı kullanılmaktadır.

Libya'da gerici kiralık rejiminin devrilişinden beri Amerikan basın ve radyoları, Kıbrısın emperyalistler için taşıdığı stratejik önemi sık sık belirtmektedirler. İngiliz ve Amerikan emperyalistleri, müttefik olmalarına rağmen, gerek Kıbrıs'ta, gerekse bütün Akdeniz bölgesinde daimi bir rekabet halindeydiler. Akrotiri askeri üssünün NATO'nun kontrolüne verilmesi de gösteriyor ki, İngiliz emperyalistleri, Kıbrıs'ta Amerikan emperyalistlerinden sonra ikinci rolü oynamaya razı olmuşlardır. Çünkü, ancak bu sayede oradaki mevzilerini koruyabileceklerini anlamış bulunmaktadırlar.

Kıbrıs'ın bağımsızlığına kavuştuğu 1960 yılından beri Amerikan emperyalistleri bu memlekette anti-komünizmin yayılması için 20 milyon dolar harcamışlardır. Şimdiye kadar Kıbrıs için iki kitap yayınlamışlardır. Üçüncüsü de Ocak 1970'de çıkacaktır. Ünlü CIA ajanı Tomas Adams tarafından yazılan ve «Amerikan Ordusu için Kıbrıs kılavuzu» adını taşıyan ilk kitapta açıklandığına göre, 1964 yılı başında Başkan Makarios, Amerikan baskısına boyun eğseydi ve Sovyetler Birliği Kıbrıs'ı azimle desteklemeseydi, Amerikan Altıncı Filosu adaya asker çıkaracaktı. Yine CIA ajanlarından Tomas Adams'la Elvin Kotrel'in yazdıkları ikinci kitap «Doğu ile Batı arasında Kıbrıs» adını taşıyor. İlk satırından son satırına kadar Sovyetler Birliği ile Kıbrıs İlerici Emekçi Halk Partisi'ne (AKEL'e) iftiralarla dolu olan bu kitapla güdülen amaç, Kıbrıslıların birliğini parçalamaktır. Öğrenildiğine göre üçüncü kitap, anti-komünist muhtevası ile ikincisinin devamı olacak, Kıbrıs halkının birliğini parçalama, direnme gücünü zayıflatma hedefini güdecektir.

Bu kitapların yazarları, Kıbrıs'ın yakın bir zamanda Akdeniz'in Küba'sı olacağını ıspat etmeye çabalamak suretiyle okuyucularını komünizm hayafetiyle korkutmaya çalışmaktadırlar. Asıl amaçları, böylece emperyalistlerin Kıbrıs'ta bulunmalarının bir zorunluk olduğu kanaatini yaratmaktır. Onlar, Kıbrıs İlerici Emekçi Halk Partisiyle Başkan Makarios ve aynı zamanda Partimizle milliyetçilerin arasını açmak için ellerinden geleni yapıyorlar. Bütün bunlar, emperyalist politikanın «ayır-buyur!» prensiplerine tipatıp uygundur.

Bilindiği üzere Kıbrıs, 1956 yılında Mısır'a yapılan saldırı hareketinde ve daha sonra da Yemen'e tecavüzlerde bir sıçrama tahtası olarak kullanıldı. İsrail'in Arap ülkelerine saldırısı sırasında İsrail'e askeri malzeme gönderilmesinde Kıbrıs'taki İngiliz üslerinden faydalanıldı.

«Kıbrıs problemi» işte böyle bir geniş plânı kapsamaktadır. Fakat, Kıbrıs'ı elinde tutmak ve bir emperyalist harbi için güçlü bir roket ve uçak üssü haline getirmek isteyen emperyalizmle, ülkesini her türlü emperyalist egemenliği ve bağımlılığından kartarmak için savaştan Kıbrıs halkı arasındaki derin çelişki, bu problemin en nazik noktasıdır. Halkımızın savaşı, özü itibarıyla anti-emperyalist ve ulusal kurtuluş savaşı olarak kalmaktadır.

Öte yandan, Kıbrıs halkının beşte dördünü teşkil eden Rum cemaati ile bütün halkın yaklaşık olarak beşte birini teşkil eden Türk cemaati arasında da anlaşmazlık vardır. Bu anlaşmazlık, emperyalizm tarafından yaratılmıştır. İki cemaat arasında İngiliz emperyalistleri tarafından körüklenen 1958 yılındaki çatışmalardan sonra sahneye konan Zürih anlaşması, Kıbrıs halkına zorla kabul ettirildi. Gerek bu anlaşmada, gerekse ondan sonra kabul edilen Anayasada mevcut ayrımcı maddeler Anayasadaki hükümlerin gerçekleştirilmesini engelledi ve çok geçmeden, Yunan ve



Türk cemaatları arasında yeni çatışmalara ve hatta kan dökülmesine yol açtı.

Kıbrıs'ta 1963 yılından beri devam eden gerginlik zaman zaman tehlikeli çarpışmalar halini almıştı. Şimdilik biraz yatışmıştır. Lâkin, yarın ne olacak, bilinmiyor. 1965–1967 arasında iki yıl müddetle Rum ve Türk cemaatlarının temsilcileri arasında müzakereler yapıldı, fakat hiçbir sonuç alınamadı. Bu görüşmeler birbuçuk yıl önce tekrar başladı. Artık bazı olumlu sonuçlar elde edilmiş bulunuyor. İyi ama, anlaşmazlıkların en önemlileri hâlâ çözümlenmeden duruyor. Mahalli hükümetle ilgili anlaşmazlıklar, en başta gelenleridir. Türk cemaatı yöneticilerinin öyle istekleri var ki, bunlar Kıbrıs'ın birliğini tehlikeye sokuyor. Türk cemaatı yöneticileri, devletin birliğini prensip bakımından sözle tanımalarına rağmen, gerçekte istekleri, üç hükümetin kurulması etrafında dönüp dolaşıyor: bir merkezi hükümetle Rum ve Türk cemaatlarına mahsus iki mahalli hükümet. Kıbrıslıların köklü çıkarlarına taban tabana zıt olan bu parçalanma, emperyalistlerin isteklerine gayet uygun.

Kıbrısın Rum ve Türk ahalisinin yerleşimi kompakt değil, karışıktır. İsviçre'de olduğu gibi değildir. Orada, Alman kökenli İsviçreliler memleketin bir bölgesinde, Fransız kökenliler bir başka bölgesinde, fazla olmayan İtalyan kökenliler de bir diğer bölgesinde yerleşiktirler. Kantonal esasına göre olan bu idari bölünmeler veya federasyon, Kıbrıs'a uygun bir kalıp değildir. Böyle bir çözüm yolu, Zürih anlaşmasından çok daha kötü sonuçlar doğurabilir. Biz, yaralarımızı kangrenleştireceğimize, tedavi etmeliyiz. Gerginlik ve güvensizlik içinde değil, anlaşma, uyuşma havası içinde yaşamalıyız. Bunu da ancak tek devlet halinde gerçekleştirebiliriz.

Biz, Kıbrıs Türklerinin çıkarlarının ve demokratik haklarının korunmasına taraftarız. Türk cemaatinin öğretim, din ve kültür işlerinin yönetimine katılma hakkının elinden alınmasına karşıyız. Bunlardan başka, Kıbrıs Türklerinin, genel nüfustaki oranları nispetinde, devlet yönetimine katılmalarını, hükümette ve devlet mekanizmasında hizmet görmelerini istiyoruz. Demokratik prensip budur. Bu katılmalar, Türk cemaatinin hak ve çıkarlarına en uygun yoldur.

Kısacası, mahalli hükümet meselesinde tek devlet fikrini desteklemek bir zorunluktur. Tek devlet sözünden, tek hükümet, tek parlamento, tek mahkeme sistemi, merkezi ve mahalli ölçüde tek yönetim sistemi anlaşılmaktadır. Türklerin çoğunluk oldukları bölgelerde, elbette ki, mahalli devlet organlarında Türkler çoğunlukta olacaktır. Rumların çoğunluk oldukları bölgelerde de, Rum ahalisi, devlet organlarında daha fazla temsilci bulunduracaklardır. En âdil ve demokratik prensip te budur.

Kıbrıs Türkleriyle Rumları arasındaki anlaşmazlıkların çözüm yolları işte bunlardır. Ve anlaşmazlıklar ancak müzakereler yolu ile bütün Kıbrıs halkının çıkarına uygun olarak ortadan kaldırılabilirler. Emperyalistler

Kıbrıs işine burunlarını sokmasaydılar ve Kıbrıs'a ait toprakları işgal etmeseydiler, hiç şüphe yok ki, güçlükler ya hiç olmayacak, ya da çoktan başarılı bir şekilde hertaraf edilecekti.

Türk ve Rum cemaatları arasındaki bu anlaşmazlıklar sürüp giderken son zamanlarda Kıbrıs'ta bir takım gizli terörcü örgütler de faaliyete geçirilmiştir. Aşırı vatanseverlik iddiasında bulunan ve türlü cinayetler işleyen bu örgütlerden biri «Ulusal Cephe» adını taşımakta, tehditler dolu bildiriler dağıtarak çeşitli baskınlar yapmaktadır. Hepsinin de baş silâhi anti-komünizmdir.

Kıbrıs İlerici Emekçi Halk Partisinin, sendikaların ve diğer toplumsal örgütlerin binalarına, parti aktivistlerinin evlerine bombalar atmaktadırlar. Anti-komünist eylemleriyle iki amaç güdüyor bunlar: Bir yandan, solcularla milliyetçi güçleri birbirlerine düşürmek suretiyle Kıbrıs direnme cephesini parçalamak, öte yandan da, halkı sindirmek, Kıbrıs İlerici Emekçi Halk Partisinin büyümesine engel olmak ve onu halktan ayırmak.

Teröristler, aynı zamanda, Radyoda, Televizyonda ve çeşitli burjuva gazetelerinde çalışan demokratik görüşlü gazetecileri tehdit ederek yığınsal enformasyon araçlarını emirleri altına almaya çalışıyorlar. Bu eylemleriyle güttükleri başlıca hedef, 1968 yılındaki cumhurbaşkanlığı seçimleri kampanyasında Kıbrıslıların büyük çoğunluğu tarafından kabul edilen ve Kıbrıs Türklerinin demokratik haklarını ve çıkarlarını da titizlikle koruyacak olan bağımsız, demokratik, yabancı askerlerden arınmış tek devletin kurulmasını sağlayacak temel politik doğrultuya ezici bir darbe indirmektir.

Emperyalistlerin ve en başta Amerikan emperyalistlerinin, Kıbrıs'ı bölmek için perde arkasında türlü oyunlar hazırladıklarını söylemiştik. Onlar, bu tertipleriyle, NATO'nun güney doğu kanadını kuvvetlendirmeye çalışıyorlar. Çünkü, Kıbrıs anlaşmazlığı yüzünden bu kanadın durumu zayıflamıştır. Bu yüzden emperyalistler, Kıbrıs'ı, bağımsızlığına kavuştuğundan beri olumlu tarafsızlık cephesinden ayırıp, kendilerine hizmet eden bir kukla devlet haline getirmek için ellerinden gelen gayreti sarfediyorlar. Ne var ki, bu çabalarında başarıya ulaşamıyorlar. Çünkü Kıbrıs halkı, emperyalizmin ne menem şey olduğunu kendi acı tecrübeleriyle öğrenmiştir. Bundan dolayı emperyalist propagandasına aldanmamaktadır.

Kıbrıs'ın genel görünümü işte budur ve Kıbrıs halkının önünde duran problemler işte bunlardır. Dış ve iç politika açısından, Kıbrıs'ın en tehlikeli düşmanı, memleketimizdeki üsleri ve casusluk merkezleriyle emperyalizmdir. Memleketin tam bağımsızlığı için, emperyalizme karşı savaş yürüten ulusal dayanışma cephesini yıkmak için türlü cinayetler işleyen ve böylece beşinci kol görevini yapan teröristler de emperyalistlerin yardımcılarıdır.

Bütün bu güçlük ve tehlikeler karşısında Kıbrıs İlerici Emekçi Halk Partisinin tutumu nedir? Partimiz, daha sözü edilmeye başladığı andan

itibaren Zürih anlaşmasına karşı mücadeleye koyuldu. Çünkü, anti-demokratik olduğunu ve birçok hükümlerinin Kıbrıs Rumlarıyla Türkleri arasında gerginlik ve çatışmalar yaratacağını görmüştü. Her şeye rağmen anlaşma imzalandıktan sonra, Párti, ülkeyi tam bağımsızlığa götürecektir ve ekonomik gelişme yoluna çıkaracak bir program hazırladı. Programda, Kıbrıs emperyalist bağımlılığından kurtuluncaya kadar Kıbrıslıların yürüteceği mücadelenin, özü itibarıyla, anti-emperyalist ve ulusal kurtuluş savaşı olarak kalacağı belirtiliyordu. Parti programı, ekonomik alanda, köklü toprak reformu yapılmasını, büyük toprak mülkiyetinin topraksız ve yoksul köylüler lehinde millileştirilmesini, aynı zamanda, sanayi ve özellikle tamamiyle yerli hammaddelere dayanan sanayi kollarının geliştirilmesini, yabancı sermayenin eli altında bulunan bütün maden işletmelerinin devletleştirilmesini öngörüyordu.

Emekçilerin, tam bağımsızlık ve iyi bir yaşantı uğrunda, emperyalizme karşı savaşta birleşmeleri, Partinin bu geniş programının temeli üzerinde başladı. Kıbrıs halkının mücadelesi, karakteri itibarıyla anti-emperyalist bir savaştı. Bu yüzden, emperyalistlerin Kıbrıs'tan tamamiyle kovulmasında menfaati olan herkesin, sınıfsal durumları ve ideolojik görüşleri ne olursa olsun bütün Kıbrıs halkının bu mücadelede mutlak surette birleşmeleri bir zorunluktur. Sadece, çıkarları emperyalizmin çıkarlarıyla birleşen küçük bir azınlık, bir avuç insan bu mücadelenin dışında kalacaktı.

Kıbrıs İlerici Emekçi Halk Partisi, bu strateji ve taktiği hazırladıktan sonra, halkın birliğini kuvvetlendirmek, bu birliği parçalamayı, yığınları dezorganize etmeyi, emperyalizme karşı mücadelenin temel ödevlerinden uzaklaştırmayı hedef tutan emperyalistlerin ve ajanlarının bu çabalarına engel olmak için büyük bir gayretle çalışmaya koyuldu. Kıbrıs'ı Türkiye ile Yunanistan arasında taksim etmek ve Kıbrıs halkını tamamiyle köleleştirmek için emperyalistlerin hazırladıkları planların suya düşürülmesinde, iki belibaşlı etkenin çözümleyici, kesin bir rolü oldu. Bunlardan biri, Partimizin aralıksız olarak kuvvetlendirdiği birlik duygusu sayesinde halkın azimli direnmesi, diğeri de, Sovyetler Birliği başta olmak üzere sosyalist ülkelerin desteği idi. Sovyetler Birliği'nin politik ve diplomatik yardımları sayesinde, halkımız, sayıca az olmasına rağmen, emperyalistlerin baskı ve şantajlarına karşı koymaya muvaffak oldu.

Teröristlere gelince, Başkan Makarios, Kıbrıs halkının isteklerine uyarak, bunları hiyanetle suçladı ve hükümetin kendilerine karşı en sert tedbirleri aldığını söyledi. Cumhurbaşkanının bu davranışı, bütün halk tabakaları ve örgütleri tarafından tasvip edildi. Makarios, beşinci kol teröristlerinin ortadan kaldırılmasında halkın büyük çoğunluğu tarafından desteklenmektedir.

Komünist ve İşçi Partileri Danışma Toplantısından sonra da AKEL'in esas ödevi, emperyalizme karşı başarılı bir savaş yürütebilmek için Kıbrıs

halkının anti-emperyalist birliğini koruyup durmadan kuvvetlendirmektir. Ortak düşmana karşı mücadelede, hatta geçici ve kararsız müttefikleri bile saflarımıza kazanarak, bütün güçleri birleştirmemiz gerekir.

Kıbrıs İlerici Emekçi Halk Partisi (AKEL), hem sağcı, hem de «solcu» oportünizme karşı mücadele etmektedir. Çünkü bu eğilimlerin her ikisi de tehlikelidir. Büyük Lenin'in belirttiği gibi, en metin devrimci, devrim sözleriyle gösteriş yapan değil, eylemleriyle devrim hareketini ilerletendir. Halbuki, gerek sağcı, gerek «solcu» oportünistler, eylemleriyle, anti-emperyalist savaşa, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi dâvasına kötülükler yapmaktadırlar. Partimiz, bunlarla savaşmak suretiyle, temel amacı olan sosyalizmi kurma dâvasını gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Biz, geniş halk yığınlarını anti-emperyalist mücadelede birleştirmemiz için olanaklar sağlayan her duruma uygun esnek taktik uygulamaya çalışıyoruz.

Şunu da önemle belirtmeliyiz ki, Kıbrıslıların anti-emperyalist savaşı, Arap halklarının saldırgan İsrail'e ve Amerikan emperyalistleri başta olmak üzere emperyalizmin işgalci plânlarına karşı yürüttükleri savaşla birleşmektedir. Çünkü bizim savaşımız, gerek Akdeniz bölgesi halklarının gerekse bütün dünya halklarının anti-emperyalist savaşının bölünmez bir parçasıdır.

Kıbrıs küçük bir ülkedir. Kıbrıslılar bu mücadelelerinde tek başlarına kalsalardı, emperyalistler bizi çoktan ezmiş olacaktı. Biz, Sovyetler Birliği başta olmak üzere büyük sosyalist camia içinde bulunuyoruz. Kapitalist ülkelerin işçi sınıfı ve dünya ulusal kurtuluş hareketi bizimle beraberdir. Bu muazzam güçler, küçük ülkemize, emperyalizmle savaşma olanakları sağlamaktadırlar. Zira, dünya kuvvetleri arasındaki oran, sosyalizm, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyal ilerleme güçleri lehinde değişmiştir.

Bugün, burjuva propagandası, Sovyet deniz kuvvetlerinin Akdeniz'de bulunması dolayısıyla türlü yalanlar uydurmaktadır. Biz, bu meseleye, uluslararası devrimci dayanışma açısından bakıyoruz. Sovyet deniz kuvvetlerinin Akdeniz'de bulunuşu, emperyalistlerin, bağımsızlık ve özgürlükleri uğrunda mücadele eden Akdeniz bölgesi halklarına karşı hazırladıkları saldırganlık plânlarını gerçekleştirmelerine engel olmaktadır.

Komünist ve İşçi Partileri Danışma Toplantısı kararlarının, dünya halkları ve bu arada Kıbrıs halkı için önemi büyüktür. Dünya komünistlerinin kardeşçe desteklemeleri, bütün halkları olduğu gibi bizim halkımızı da ulusal kurtuluş savaşında esinlemekte, ekonomik ve politik bağımlılığın her türlüünden kurtulma, bütün yabancı üsleri yok etme, tam bağımsızlık, tam egemenlik uğrunda daha çetin bir mücadele yürütmeye sevk etmektedir.

Kıbrıs İlerici Emekçi Halk Partisi, uluslararası durumun derin ve tam bir tahlilini yaptığı, çağımızın bugünkü aşamasında anti-komünist mücadelenin ödevlerini, komünist ve işçi partilerinin, bütün anti-emperyalist güçlerin ortak eylemlerini kuvvetlendirme görevlerini açık seçik ortaya koyduğu için Danışma Toplantısını kutlamaktadır. Partimizin bütün üyeleri, toplantı belgelerini dikkatle öğrenmektedirler. Çünkü eylemlerinde bunlardan âzami şekilde faydalanacaklardır.

İnsanlığın bir nükleer harbin korkunç felâketlerinden kurtarılması için, şimdi, komünist ve işçi partilerinin ve en geniş antiemperyalist güçlerin birliği her zamankinden daha fazla gereklidir. «Bütün ülkelerin proleterleri, birleşiniz!» şiarı, hiçbir zaman bugünkü kadar derin bir anlam kazanmamıştır.

Komünist ve İşçi Partileri Danışma Toplantısının, bütün gelmiş geçmiş devrimcilerin en büyüğü olan V. İ. Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümü arifesinde yapılmış olması dikkate değer. Lenin'in uğrunda çalıştığı birliği sağlamak, insanlığın harp ve yoksulluğun korkunç felâketlerinden kurtarılması, bütün dünyada en adaletli toplumsal sistem olan sosyalizm ve komünizmin kurulması uğrunda en geniş halk yığınlarını seferber etmek, Lenin'in hatırasına gösterilecek en büyük saygıdır.

## Çekoslovakya'da yeni gelişmeler

PAVEL AVESPERG, VILEM NOVI

Prag'da 25–26 Eylülde, Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesinin plenumu (geniş toplantısı) yapıldı. ÇKP Merkez Kontrol Komisyonu üyeleriyle sorumlu parti ve devlet yöneticileri, toplumsal örgütlerin temsilcileri toplantıda hazır bulundular.

Eylül Plenumu ve kararları, ÇKP MK'nin 1969 yılı Nisan ve Mayıs planumlarının çizdiği doğrultuyu devam ettirmektedir. Adı geçen planumlarda, toplumda ve parti içindeki bunalımı ortadan kaldırmak için uygulanacak metotlar ve konre tedbirler gösterilmişti. Parti, Mayıs Plenumunda, başlıca hedeflerin şunlar olduğunu belirtmişti:

1. Marksizm-Leninizm öğretisinin temel prensiplerine, parti kuruluşu ve parti hayatıyla ilgili Leninist prensiplere dayanılarak, Parti içinde birliğin yeni baştan sağlanması, bütün yeteneklerinin yükseltilmesi.

2. Toplumda, özellikle toplumsal örgütlerde, Ulusal Cephe örgütlerinde, devlet organlarında, toplumun ekonomi ve kültür kesimlerinde Partinin yönetici rolünün güçlendirilmesi.

3. Devletimizin en önemli ekonomik problemlerinin çözümüyle ilgili tedbirlerin gerçekleştirilmesine derhal başlanması.

4. İşçi sınıfının ve bütün emekçi halkın egemenlik organı olan sosyalist devletin bütün kesimlerinde görev yapma gücünün sağlamlaştırılması.

5. Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin kardeş komünist partileriyle ilişkilerimizin (ki bu ilişkiler, dış politikamızın temel prensiplerine dayanmaktadır) sağlam bir dostluk havası içinde geliştirilmesi.

Eylül Plenumu, bu temel ödevlerin çözümünde, toplumumuzun sağlam güçlerinin konsolidizasyonunda, sağcı ve anti-sosyalist güçlere karşı, onları tecrit etmek için yürütülen savaşta yeni bir aşamadır.

Planuma katılanlar, ÇKP MK Mayıs Plenumundan beri geçen aylar içinde komünist Partisinde ve toplumda meydana gelen gelişmeleri incelemişlerdir.

ÇKP MK Prezidyumunun «Partinin bugünkü durumu ve yapacağı işler» konulu raporu ÇKP MK Birinci Sekreteri Gustav Husak yoldaş tarafından okundu. Organizasyon ve kadro işleriyle ilgili tedbirleri de o açıkladı. Plenumda 25 kişi söz aldı. MK Prezidyumunun teklifiyle ilkesel politik problemlerle kadro ve organizasyon sorunları üzerinde kararlar alındı.

Bilindiği üzere, Mayıs Plenumunun kararları, partimizin bütün il ve ilçe örgütleriyle taban örgütlerinin büyük çoğunluğu tarafından memnurlukla karşılanmıştı. Parti, dört aylık yoğun bir çalışma sonucunda, her alanda önemli ilerlemeler kaydetti ve denebilir ki, tüm politik ve toplumsal hayatın konsolidizasyonunda ilk aşamayı başarıyla gerçekleştirdi. Artık, bütün toplumsal gelişmede başıboşluk ve anarşinin yerini gitgide belirli hedeflere yönelmiş parti yönetimi almaktadır. Parti, sağlam kadrolarının çalışmaları sayesinde, savaş yeteneğini yeniden kazanmaktadır.

Kadro değişikliğinin bu gelişmede büyük bir rolü olmuştur. Bugün parti yönetimi, parti ve devlet hayatının çeşitli kesimlerinde çalışan önemli sayıda parti üyelerine güvenle dayanmaktadır. Partinin, basın, radyo ve televizyonda etkilerinin kuvvetlendiğini özellikle belirtmeliyiz. Bu güçlü eğitim ve politik etki araçları, Partinin temel amaçlarına ve halkımızın ihtiyaçlarına hizmet etmeye başlamıştır.

Plenumda şu nokta belirtilmiştir: Biz, henüz, toplumdaki konsolidizasyon sürecinin başında bulunuyoruz. Ne var ki, ÇKP Merkez Komitesinin kararında ortaya konduğu gibi, «ÇKP MK 1969 Mayıs Plenumu direktiflerinin uygulanmasından elde edilen olumlu sonuçlar, bu direktiflerin doğruluğunu ispat etmektedir. Aynı direktifler, ülkemizdeki bunalımların tamamıyla ortadan kaldırılmasına kadar problemlerin çözümünde konre bir program ödevi göreceklerdir.»

#### *Esas savaş cephesi ve şugünkü güçlüklerin bellibaşı nedenleri*

Anti-sosyalist ve sağcı güçlere karşı mücadele, Partinin esas savaş cephesi olarak kalmaktadır. Plenum, bu ödevin önemini belirtmiştir. Bilindiği üzere, gerici iç kuvvetler ve onların dış ülkelerdeki burjuva müttefikleri, savunucu ve koruyucuları, müttefiklerimiz askerlerinin memleketimize girişlerinin yıldönümü münasebetiyle bu yılın Ağustos ayında büyük yığınsal aksiyonlar tertiplemek için aylarca hazırlık yaptılar. Bu aksiyonlarla, Parti ve devletin politikasını gözden düşüreceklerini, halk yığınlarını açık bir savaşa sevkedeceklerini, karışıklıklar ve yeni trajik durumlar yaratacaklarını umuyorlardı. Bu amaçla milliyetçilik duygularını, anti-komünizmi ve Sovyet aleyhtarlığını körüklüyorlardı. Fakat, provokasyonlar, gerek organizatörlerinin, gerekse bunlara katılanların yenilgisiyle sonuçlandı. Gustav Husak, Plenumda bu konuda şöyle dedi: «Tavsiyelerimize kulak asmayarak elini ateşe sokanlar bilmelidirler ki, yanacaklardır. Politik provokasyonlar yapanlar bilmelidirler ki, bu savaşın darbeleri altında ezileceklerdir.» Ağustos 1969'daki olaylar, her türlü bozguncu aksiyonları ezmek, gerici karşı-devrim güçlerini gemlemek ve bütün ülkede hukuk düzenini hâkim kılmak için Partinin ve devletimizin yeteri kadar kuvvete sahip olduğunu açıkça ortaya koydu.

Plenumda da söz konusu olan şu noktayı önemle belirtmek gerekiyor: Emekçi halkın geniş tabakaları ve öncelikle işçi sınıfıyla emekçi köylüler hiçbir telâşa kapılmadılar, soğukkanlı davrandılar, parti ve devlet yönetiminin gayretlerini tamamiyle desteklediler. Slovak ulusal ihtilâlinin 25'inci yıldönümünün bütün yurtta kutlanması, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle dostluğumuzu kuvvetlendirmeyi ve iç ve dış irtica ile savaşmayı amaç edinen parti politikasının bu kutlamalar sırasında desteklenmesi de bunun bir delilidir. Anti-sosyalist güçlerin provokasyon eylemlerinin bozguna uğratılmasında, halk milisinin, güvenlik organlarının ve ordumuz birliklerinin büyük rolü oldu. Onlar, yıkıcı propagandalara kapılmadılar, bugün, sosyalist toplumumuzu koruma mevzilerinde azimle durmaktadırlar.

Plenum, Partinin dikkatini şu nokta üzerine çekti: Anti-sosyalist ve sağcı güçler, açık savaşta yenilgiye uğradıktan sonra, illegal ve yarı illegal mücadele metotlarına başvurmaya başlamışlardır. Halkı, pasif direnme ve sabotaja, ferdi teröre çağırmaktadırlar. Bunlar, şimdi kıyıya köşeye sinmişlerdir, pusudadırlar, fırsat kollamakta, yanlışlıklarımızı beklemekte, diğer sosyalist ülkelerde meydana gelecek değişikliklere bel bağlamaktadırlar. Bu yüzden, ÇKP, bunlarla politik savaş yürütülmesini, demagogilerinin, fikri ve organizasyon merkezlerinin açığa vurulmasını, kanunları ihlâl edenlerin de sorumluluk altına çekilmesini istemektedir.

Partide ve toplumda patlak veren bunalımın nedenlerini anlayabilmek için, gerek Ocak 1968'e kadar, gerekse ondan sonraki gelişmeleri derinliğine çözümlemek gerekir. Bu işi, ÇKP Merkez Komitesi Prezidyumu tarafından kurulan komisyon yapmaktadır. Bunalımın bütün yönleriyle tahlili için zamana ihtiyaç vardır. Fakat, Eylül Plenumunda da, sosyalist Çekoslovakya'nın tarihsel gelişmesiyle ilgili sorunlar ele alınmıştır. Birçok defa belirtilmiş olduğu gibi, anti-sosyalist güçler ve sağcı oportünistler, Partimizle halkımızın sosyalist toplum kurma yolunda 20 yıldan fazla bir zamandan beri yürüttüğü mücadeleyi kapkara bir boya ile baştanbaşa karalamaya kalkışmış, sömürücü sınıfların ve türlü türlü hazır yiyecek tabakaların Çekoslovakya Komünist Partisi yönetiminde ortadan kaldırdıkları gerçeğini küçümsemeye yeltenmiştir. Halbuki bu yirmi yıl içinde memleketin sanayi potansiyeli büyümüş, emekçilerin yaşayış ve kültürel seviyeleri yükselmiştir. Köy ekonomisinin yeni temeller üzerinde kurulması sayesinde köylerimizde de yoksulluk, kooperatifler yolu ile yok edilmiştir. Bu gerçeği yalnız sosyalist toplumun, işçi sınıfının ve emekçi halkın düşmanları görmez veya görmezlikten gelir. Biz, sosyalist toplum kuruculuğunda yirmi yılda elde edilen olumlu sonuçlara ileride de dayanacağız, gerek parti, gerekse devlet çalışmalarında, güzel, sağlam ve olumlu olan her şeyi benimseyip koruyacağız.

Öte yandan biz, sosyalist toplum kuruculuğunda ve sınıf savaşında birçok yanlışlıklar yaptığımızı ve kusurlarımız bulunduğunu da inkâr



etmiyoruz. Bunlar, toplumsal gelişmeye zarar vermiş ve bir hayli vatandaşımızın acı çekmesine yol açmıştır. 1950 yıllarında, tepeden yapılan lüzumsuz karışmalar sonucunda kanunlar ihlâl edilmiştir. Parti bu kanunsuzlukları ortadan kaldırmaktadır. Sosyalist kanunları ihlâlden sorumlu kişiler, toplumsal çalışmalardan uzaklaştırılmıştır. Ve biz, bu bozuk metotların geri gelmesine müsaade etmeyeceğiz. Prezidyumun bir bildirisinde belirtildiği gibi, Reabilitasyon Komisyonunun vardığı sonuçlar, bu alandaki tekliflerle birlikte, Merkez Komitesinin yakında toplanacak plenumlarının birinde gözden geçirilecektir.

Plenumun belirttiğine göre, Novotni yönetimi, 1953–1956 yılları arasında dünya komünist hareketinde gelişen ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi XX. Kongresinin bazı karar ve tekliflerinde dile gelen yeni akıma uymadı, Partideki sağlam güçlerin toplumsal bozukluklara karşı taarruzuna öncülük etmedi, biriken kusur ve yanlışlıkları açıkça kabul etmek, Marksistçe tahlil etmek ve enerjik bir surette düzeltmek cesaretini gösteremedi.

Bilindiği üzere, kurtuluştan sonraki yıllarda, özellikle Şubat 1948'den sonra diğer siyasi partilerin birçok temsilcisi ve başka dünyü görüşüne sahip insanlar Partimize girmişti. Bu koşullar içinde ideolojik ve politik – eğitimsel çalışmalar küçümseniyor, meseleler sınıfsal açıdan ele alınmıyordu. Bu olumsuz gidiş, memleketimizde, artık sosyalizme düşman güçlerin ortadan kalktığı ve antagonist sınıfsal uyumsuzlukların yalnız uluslararası arenada bulunduğu iddialarının belirmesine yol açıyordu. Partinin politik ve ideolojik çalışmalarının yetersizliği, burjuva ve küçük burjuva ideolojisinin insanların bilinci üzerinde etkilerde bulunması için geniş olanaklar açıyordu.

İdeolojik ve politik çalışmalardaki yetersizlikler, bürokratik yönetim metotları ve idari karışmalarla giderilmeye çalışılıyordu. Plenumda G. Husak'ın belirttiği gibi, Novotni yönetiminin prensiplere dayanmayan yönetimi, bir yandan da, sağcı güçlere, özellikle ideoloji ve kültür cephesinde, aralarında ittifak kurmak, Parti içinde ve dışında örgütlenmek, oportünist, revizyonist eğilim ve amaçlarını biçimlendirmek imkânını verdi. Novotni yönetimi, 1963 yılında sonra parti içinde yaratılan, daha sonra gerçek sosyalist ilerlemenin iletkeni olma yolunu tutan sağlam akımı desteklemeyi beceremedi. Bu akım, durumu, Marksist-Leninist görüşe dayanarak tahlil ediyordu. Novotni yönetimi, yanlışlıkları ve Marksist-Leninist tutumda yaratılan bozuklukları düzeltmeye çalışan dürüst komünistlerle Partinin düşmanları veya oportünist eğilim arasına bir sınır koyamadı. Parti yönetimi, Ocak 1968'e kadar parti içinde ve bütün toplumda büyümekte olan bunalımı ortadan kaldırmak için çaba sarfeden komünistleri tam zamanında destekleyip onlara öncülük edemedi. Partinin önemli bir kısmının, Ocak ayından sonra şahidi olduğumuz politik ve ideolojik mücadelede hazırlıksız oluşunun nedenleri işte bunlardır.

### *Ocak ayından sonraki gelişmeler; anti-sosyalist güçlerin saldırıya geçişleri*

Ocak 1968'de meydana gelen değişiklikleri halkımızın büyük çoğunluğu memnunkla karşılamıştı. Bu değişimlerle güdülen amaç, yanlışlık ve yetersizliklere son vermek, sosyalist toplum düzeninin bütün objektif üstünlüklerinden daha iyi yararlanmaktı. Başka bir deyişle, ekonomik, politik ve sosyal sorunlar çözümlenecek, sosyalist demokrasi geliştirilecek, ulusal ilişkiler düzenlenecek, partide politik çalışmalara hız verilecek ve benzeri işler yapılacaktı. Bu suretle, Plenumda belirtildiği gibi partimiz ve halkımız yeni tarihsel olanaklara kavuşuyordu.

Nisan 1968'de Merkez Komitesi, bu yeni amaçları bir faaliyet programı içinde biçimlendirmeye çalıştı. Fakat, oportünist grupların ağır baskısıyla karşılaştı.

Ocak sonrası politikanın temel fikirleri bugün de partimiz programının hazırlanmasında hareket noktaları olarak kalmaktadır. Fakat bu programın teorik alanda derinleşmesi, birçok fikirlerin düzeltilip konkritleştirilmesi lâzımdır. G. Husak'ın Plenumda belirttiği gibi, devlet egemenliğini yeni baştan kuvvetlendirmek, ekonomik çöküntünün önüne geçmek ve her şeyden önce partinin birliğini sağlamak için alınan ilk tedbirler, Ocak 1968'den sonra gerçekleştirmeye muvaffak olamadığımız ve devletimizin gelişmesinde tarihsel bir zorunluk olan ödevlerin çözümünde temel olacaklardır.

Ocak 1968'den sonra beliren tarihsel şans neden elden kaçırıldı? Bu dönem, neden sosyalist düzeni yıkma çabalarının damgasını taşıyor? Bu gelişmeler neden 1968 Ağustosundaki olaylara yol açtı? ÇKP MK Eylül Plenumu bütün bu soruları cevaplandırmıştır. Her şeyden önce şunu belirtmeliyiz ki, anti-sosyalist ve sağcı oportünist güçler, Partide, Ocak 1968'den sonra birdenbire belirmiş değillerdir. Bunların özekleri önceden örgütlenmiştir. Ocak ayından sonra Prag Parti örgütünün yönetimi sağcı grubun eline geçmiş bulunuyordu. Ve bu grup, Parti içinde ikinci bir merkez olmak iddiasındaydı. Zaten Ocak 1968'den sonra Parti yönetiminde birlik yoktu. Sağcı oportünist güçler sızmıştı oraya. Parti yönetimi açık bir görüşe sahip değildi, işçi sınıfına dayanmıyordu, sebatlı, azimli bir tutum ve davranıştan yoksundu. Bu yüzden, Ocak 1968'den hemen sonra politik hayatımızda kendini hissettirmeye başlayan, kısmen örgütlü, kısmen başıboş tehlikeli toplumsal baskıya karşı koyamadı. Hatta, eylem programında partinin yönetici rolü formüle edilirken, sağcı güçlerin etkisi altında, bu rolün gerçekleştirilmesinde devletin politik âlet ve araçlarının birliği reddedildi.

Yığınsal enformasyon araçları partinin kontrolünden çıktı, sağcı ve anti-sosyalist güçlerin eline geçti. Parti yönetimi, bu sektördeki mevzilerini bu suretle pratikte başkalarına teslim etmiş oldu. Sağcı ve anti-sosyalist güçler, yığınsal enformasyon araçları vasıtasıyla, memleketimizde sosyalizm kuruculuğunu, sosyalist toplum kurucularını, sosyalizm fikirlerini, sosyalizm dâvasını, bütün Partiyi, onun iç ve dış politikasını gözden düşürmeye

koyuldular, burjuva Çekoslovak Cumhuriyeti döneminin küçük-burjuva ideallerini hortlatmaya başladılar. Sovyetler Birliği başta, en yakın müttefiklerimize karşı geniş bir kampanyaya giriştiler.

Sağcı oportünistler, propagandalarında, parti kuruculuğu ve parti hayatıyla ilgili Leninist normların doğruluğunu şüpheli göstermeye ve bunların özlerini boşaltmaya koyuldular. Partinin toplumdaki yönetici rolü, enternasyonal karakteri, uluslararası ilişkileri ve sosyalist devletin ekonomik gelişmesi gibi temel sorunlar bunlar arasındaydı.

İlkel teorik sorunlar ve uluslararası komünist hareketinin pratikte elde ettiği tecrübeler küçük-burjuva, sosyal-demokrasi ve anarşizm açılarından eleştiriliyordu.

Anti-sosyalist güçler, (K – 231, KAN vb. gibi) çeşitli kulüplerde, legal ve illegal cemiyetlerde faaliyet gösteriyor, Ulusal Cephe'ye sızıyor, sosyal-demokrasiyi hortlatıyor, burjuva-demokratik toplumunun modeli olan «plüralist» demokrasi teorisini propaganda ediyorlardı. KAN, açıkça anti-sosyalist muhalefet rolüne bürünmüştü, amacı ÇKP'nin alternatifini yaratmaktı. Yöneticileri-Svitak ve benzerleri –, memleketteki bütün anti-sosyalist unsurları birleştirmeyi, parlamentoda ve Ulusal Cephe örgütünde kuvvetli bir pozisyon sahibi olmayı, bu suretle devletin iç ve dış politikasına anti-sosyalist bir yön vermeyi tasarlıyorlardı. Anti-sosyalist güçler, Batılı casusluk örgütlerinin Çekoslovakya'da geniş ölçüde faaliyette bulunmaları için elverişli bir zemin hazırladılar. Bunu, artık basında da yayınlanmış olan kesin deliller şüphe götürmez bir şekilde ortaya koymuştur.

Soyut özgürlük istekleriyle dolu demogojik şiarlar altında Marksizm-Leninizmin temel prensiplerine yapılan hücumlar, milliyetçilik ve anti-sovyetizm duygularının yaygınlaştırılması, Parti ve sosyalist düzeni tehlikeye düşüren hareketlerdi. O zamanki Parti yönetimi, bu gibi eğilimlere karşı kesin tedbirler alacağı yerde, anti-sosyalist güçlerin yarattığı aktüel tehlikeyi göstermiş olan ÇKP MK Mayıs (1968) plenumunun kararlarını gerçekleştirme yoluna girmemişti. Sağcı ve anti-sosyalist güçler bu durumdan faydalanarak, XIV. Parti Kongresi hazırlıklarını hızlandırdılar. G. Husak, bu münasebetle şöyle demiştir: «Kongrenin bir an önce toplanması istekleri, Parti yönetiminin buna hazırlıklı olmayışı ve Partiyi ele geçirmeye çalışan sağcı güçlerin şiddetlenen saldırıları, ülkemizde sosyalizmin gelişmesi üzerindeki tehlikeyi artırıyor, kardeş partilerle ilişkilerimizdeki bunalımı derinleştiriyordu.»

Kısacası, devrim yolu ile elde ettiğimiz kazanımlar yok edilmek isteniyordu. G. Husak'ın dediği gibi, «Biz, «karşı-devrimci güçler» terimini kullanmaktan hiçbir zaman çekinmemişizdir. Bize göre, karşı-devrim, daima, işçi sınıfının devrimci güçlerine karşı silâhlı savaş, kurşun, cinayet vb. demektir. Fakat, Marksizm-Leninizm prensiplerini kılavuz edinen ve Ko-

münist Partisi tarafından yönetilen işçi hareketi zamanımız toplumunun temel devrimci gücü olduğuna göre, bu harekete, devrim hareketinin bellibaşlı amaçlarına düşmanca (antagonistik) cephe alan güçler, eylemleri hangi aşamada olursa olsun ve kendilerine ne gibi faaliyet imkânları verilirse verilsin, her zaman karşı-devrimcidirler. Bizde de durum objektif olarak böyledir.»

ÇKP MK Eylül Plenumunun, memleketimizde Ocak ayından sonraki gelişmeler üzerinde yaptığı tahlillerin de gösterdiği gibi, iç politika anlaşmalıklarının ÇKP ile SBKP ve Varşova Antlaşmasına dahil diğer ülkelerin kardeş partileri arasındaki ilişkileri etkilememesi imkânsızdı. Bu partileri Ocak 1968'den sonra Çekoslovakya'da başlayan değişiklikleri memnurlukla karşıladıklarını ilân ettiler. Ne var ki, olaylar geliştikçe, onlar, Çekoslovakya'da sosyalizmin kazanımlarını ve bütün sosyalist cepheyi tehdit eden tehlike karşısında duydukları endişeyi belirtmeye koyuldular. Çekoslovakya Komünist Partisiyle Sovyetler Birliği Komünist Partisi ve diğer kardeş partiler arasında yapılmış olan görüşmelerin önemli gizli belgeleri Eylül plenumunun kararıyla yayınlandı. Ne yazık ki, bu görüşmelerin sonuçları ve ÇKP yöneticilerinin yaptıkları vaadler hakkında ne partiye, ne geniş toplum çevrelerine ve hatta ne de ÇKP MK Prezidyumunun bütün üyelerine tam bilgi verilmemiştir. Yöneticilerin bu tutumları bütün Partide, 1.600.000' den fazla Parti üyesi üzerinde olumsuz etkiler yaratmıştır. Bu da onların yanlış haberlerle aldatılmalarına yol açmıştır.

ÇKP'nin eski yöneticileri, başta Dubçek, çeşitli bahaneler ileri sürerek, SBKP'nin ve diğer dört kardeş partinin temsilcileriyle Varşova'da görüşmekten kaçınmışlardır. Husak yoldaş, Plenumda bu hususta ayrıntılı açıklamalar yapmış ve şöyle demiştir: «Partimizin eski yöneticileri, bu davranışlarıyla, Sovyetler Birliği Komünist Partisinin ve diğer dört kardeş partinin yönetimiyle bağlantılarını kestiklerini bütün dünyaya gösterdiler. Bu suretle de, en yakın müttefiklerimizle bağlarımızı daha da zayıflatılar. Bu olaydan sonra, sağcı ve anti-sosyalist güçler, yığınsal enformasyon araçları vasıtasıyla milliyetçilik ve Sovyet aleyhtarlığı eğilimlerini daha fazla tahrik etmeye koyuldular. Onlar, bu temel üzerinde «halk birliği» meydana getirmek çabasıındaydılar. Ve o zamanki parti yöneticileri de böyle bir «birlik»ten yana idiler.»

Drezden'de ve Moskova'da kardeş partiler tarafından ÇKP yöneticilerine yapılan tavsiyeleri, tehlike işaretlerini, Varşova toplantısına katılanların mektuplarını, biz, Partimizin o zamanki yöneticilerine yapılmış arkadaş yardımı olarak görüyoruz.

Bu yöneticiler, Partinin, işçi sınıfının ve diğer emekçilerin sağlam güçlerine, kardeş partilerin yardımına dayanma yeteneğine sahip olsaydılar, ülkemizdeki olaylar, o dönemde de, genel olarak, başka bir yönde gelişecekti.

Merkez Komitesi, sağcıların psikolojik, moral ve toplumsal şiddetli baskısı altında, ÇKP'nin, beş komünist partisinin Varşova toplantısına katılmamakla ilgili 19 Temmuz 1968 tarihli kararının hükümsüz olduğunu ilân etmiştir. Plenum'un kararında belirtildiği gibi, «bu katılmama kararı büyük bir politik hata idi. Bu, ülkemizde sosyalizmin menfaatlerine ve enternasyonal geleneklere taban tabana zıt bir karardı.»

Okumak imkânını bulduğumuz Çerna ikili görüşmeleri ve altı parti temsilcisinin Bratislava toplantısı belgelerinden de anlaşıyor ki, ÇKP eski yöneticileri ve öncelikle A. Dubçek, proletarya enternasyonalizmi prensiplerinin, komünist partileriyle ilişkilerin ve Çekoslovakya ile Sovyetler Birliği ve diğer kardeş ölkeler arasındaki ittifak bağlarının kendilerine yüklediği görevleri ciddiyetle yerine getirmemişlerdir. Memleketinin güvenliğini ve halkının huzur içinde yaşamasını sağlamakla görevli olan A. Dubçek, o günkü koşullarda, sorumlu bir kişi olarak bu ödevini yapmamıştır.

*Sosyalizmin savunulması ve Ağustostan sonra sağcı ve anti-sosyalist güçlerin yeni baskıları*

ÇKP MK Eylül Plenumunda belirtildiği gibi, Parti politikamız büyük bir sorumluluk duygusu ile yürütölmüş olsaydı, Ağustos 1968'de müttefik ordularının ülkemize girmelerine lüzum kalmayabilirdi. Bu suretle de, onun politik, psikolojik, iç ve dış politik sonuçlarından kaçınılmış olunacaktı.

Bilindiği üzere, müttefik ölkelerin parti ve devlet yöneticileri, Çekoslovakya'nın geleceğini tehdit eden tehlikeleri bertaraf etmek için bütün politik imkânları kullandıktan sonra, üzüntü ile, memleketimize askerlerini gönderme kararını almak zorunda kaldılar. Bundan başka çıkış yolu yoktu. Zira ÇKP'nin yaklaşmakta olan olağanüstü kongresinde siyasi egemenliğin sağcı güçlerin eline geçme tehlikesi vardı. Böyle bir gelişme sosyalist cephenin güvenliği ve Avrupa'nın, İkinci Dünya Harbinden sonraki durumu için tehlikeli sonuçlar yaratabilirdi. Müttefik askerlerinin girmesi sayesinde memleketimizde sosyalist düzen kurtarıldı, sınıf düşmanının sosyalizm cephesi mevzilerine saldırısı püskürtöldü.

Fakat, ÇKP MK Prezidyumunun 21 Ağustos 1968 tarihli malûm bildirisinde, Varşova antlaşması üyesi beş devlet askerlerinin yurduмуzu girişleri, başka türlü, sınıfsal olmayan bir açıdan, milliyetçilik açısından gösterilmiştir. Bu bildiri, Partimizin yöneticileri ve bizzat A. Dubçek tarafından imzalanmış olan Bratislava deklârasyonuna taban tabana zıttı. Bratislava deklârasyonunda, her halkın kahramanca, fedakârca çalışmaları sayesinde elde edilmiş olan sosyalizm kazanımlarını desteklemek, güçlendirmek ve savunmak, bütün sosyalist ölkelerin ortak enternasyonal ödevi olduğu bildiriliyordu.

ÇKP MK Prezidyumunun bildirisi yayınlandıktan sonra, Partimiz üyeleri ve sosyalist ölkeler arasındaki ilişkilerin gelişmesi ve bizim yükümlölklerimiz hakkında kendilerine bilgi verilmemiş olan politik bakımdan hazır-

lıksız emekçi yığınları, yığınsal enformasyon araçları tarafından körüklenen şovinst duyguların etkisi altında kaldılar, yalan yanlış haberlerle aldatıldılar, bu yüzden olayları doğru olarak kavrayamadılar ve durum hakkında objektif bir görüş sahibi olamadılar. A. Husak, ÇKP MK Eylül Plenumunda bu hususta şöyle dedi: «Böyle bir durumda onlar suçlanamazdı. Memleketimizde körüklenen şövenizm ve Sovyet aleyhtarlığı en yüksek yurtseverlik olarak gösteriliyordu. Buna aykırı olan her inanışın da ihanet ve kolaborasyonizm (düşmanla işbirliği) olduğu ileri sürülüyordu. Çok önceleri başlamış olan ve enformasyon araçları tarafından yürütülen iftira kampanyası o günlerde en yüksek noktasına ulaşmıştı. Dış ülkelerde bir avuç insan, Oto Şik ve hempası, bu olayları kötüye kullanarak, bulundukları memleketlerde ve Birleşmiş Milletler Teşkilâtının Güvenlik Kurulunda harekete geçtiler.» Bütün bu kampanya, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle bağların kesilmesi, SSCB'ni ve diğer sosyalist devletlerin lekelenmesi istikametine yöneltilmişti.

ÇKP MK Mayıs (1969) Plenumu, Partinin, halkımız ve uluslararası komünist hareketi önünde, bu olaylar karşısında dürüst bir pozisyon almak niyetinde olduğunu bildirdi. Partinin taban örgütleri, toplumsal ve diğer örgütler, MK Prezidyumunun 21 Ağustos 1968 tarihli bildirisine dayanarak aldıkları kararları, daha Eylül Plenumundan önce iptal ettiler. ÇKP MK Eylül Plenumu da, MK Prezidyumunun 21 Ağustos 1968 tarihli bildirisini, baştan aşağı yanlış olduğu gerekçesiyle, iptal etti. Plenumun kararında, bu konuda şöyle deniliyor: «Bu bildiri, sınıfsal ve Marksist değildir, bastan aşağı yanlıştır. 1968 yılı yazında meydana gelen durum içinde müttefik askerleri sağcı, anti-sosyalist ve karşı-devrimci güçlere karşı Çekoslovakya'da sosyalizmi, sosyalist cephenin güvenliğini, işçi ve komünist hareketinin sınıfsal menfaatlerini korumak için yurdumuza girmişlerdi. Halka karşı bir saldırganlık, Çekoslovakya topraklarını işgal, ülkemizde özgürlükleri ve sosyalist düzeni ihlâl asla söz konusu değildi.»

MK, temel yanlışlıklardan birini, halkın ve uluslararası komünist hareketinin önünde işte bu suretle düzeltti. Partimiz üyelerinin ve vatandaşlarımızın büyük çoğunluğu, Ağustos 1968'de meydana gelen olayları, işte bu suretle, doğru ve objektif olarak değerlendirmek imkânına kavuştu.

Plenum, 1968 Ağustos olaylarını incelerken, Cumhurbaşkanı Lüdвіk Svoboda'nın başkanlığındaki delegasyonumuzun Moskova'da yaptığı görüşmeler üzerinde de durdu ve şunu belirtti: Bu görüşmeler sonunda imzalanan Moskova protokolu, Bratislava deklarasyonunun bir devamıydı. Ve Moskova protokolu, memlekette normal hayata dönülmesinde, Partimizin, devlet organlarının ve bütün toplumsal hayatın çalışabilir hale gelmelerinde önemli bir rol oynadı. Aynı protokolda, ayrıca, «Visočan Kongresi»nin kanunsuz ve hükümsüz olduğu belirtmişti. Halbuki ÇKP eski yöneticileri, bu kongre karşısındaki tutumunu açıklamaktan kaçınıyordu.

ÇKP MK Eylül Plenumu, «Visoçan Kongresi»nin belge ve kararlarının hükümsüz olduğunu ilân etti. Plenumda kabul edilen kararda şöyle denilmektedir:

«Illegal yapılan «Visoçan Kongresi» ÇKP Merkez Komitesi üyelerinden ve ÇKP Prag Şehir Komitesi üyelerinden bazılarıyla diğer sağcı oportünist güçlerin bir suç olan fraksiyoncu faaliyetlerinin bir sonucudur. Tüzüğe aykırı olarak organize edilen bu «kongre»de, ÇKP Olağanüstü XIV. Kongresine seçilen delegelerin hakları kötüye kullanılmıştır.»

«Visoçan Kongresi»ni organize edenlerin faaliyetini, Plenum, «Merkez Komitesinin hak ve salâhiyetlerini ve bütün Partinin yönetimini illegal yoldan zorla ele geçirmek» diye nitelemekte ve şunları belirtmektedir: «Bu suretle onlar, Partiyi ve devleti, ÇSCB'ini sosyalist toplumdan ayırmak ve halkın sosyalist kazanımlarını yok etmek yoluna sürüklemek istiyorlardı.

XIV. Kongre üyelerinin, sağcı güçlerin yarattıkları son derecede ağır baskı havası içinde seçilmiş olmalarını dikkate alan Parti Merkez Komitesi, bunların delegelik haklarını iptal etmiştir. Hazırlıkları yapılmakta olan sıralı (nizami) XIV. Kongre delegeleri, ÇKP MK'nin, Parti Tüzüğü'nün Kongre öncesi kampanya ile ilgili maddesine dayanarak belirleyeceği yoldan seçileceklerdir.»

G. Husak'ın Plenumda belirttiği gibi, «biz, uluslararası komünist hareketinde «Çekoslovakya meselesi» diye yer almış olan sorunun, SSCB ve diğer müttefik sosyalist devletlerle ilişkilerimizin, gerçeğe ve kontrolden geçirilmiş delillere dayanılarak aydınlatılmasını arzu etmekteyiz.»

Ağustos 1968 – Nisan 1969 arasındaki dönemde Partide ve toplumumuzda meydana gelen durum Plenumda tahlil edilmiştir. Bu aylar, ne yazık ki, kaosla, bunalım olaylarıyla yüklü idi. Partideki sağcı güçler, toplumda Sovyet aleyhtarı aksiyonlarına devam ediyorlardı. Kasım 1968'daki üniversiteliler grevi sırasında, Aralık 1968'daki Federal Meclis Başkanlığı seçimleri ve Sendikalar Kongresi kampanyasında, 1969 yılının Ocak-Şubat ve özellikle Mart aylarındaki bunalımlar zamanında anti-sosyalist ve sağcı güçlerin saldırıları karşısında bulunuyorduk.

Partinin o zamanki yöneticileri, bu karmaşık koşullar içinde, çelişmeli, kararsız ve oportünist politikalarını devam ettiriyorlardı. Zaman zaman iyi ve doğru kararlar alınıyor, fakat, sağcı güçlerin Parti yönetimindeki temsilcileri bunların gerçekleştirilmesine engel oluyorlardı. Partide birliği sağlayacak bir temelin yaratılması, Partinin yönetici rolünün gerçekleştirilmesi ve Parti ile devlette durumu normalleştirmek amacını güden ÇKP MK Kasım Plenumu kararları da anti-sosyalist ve sağcı güçlerin saldırılarıyla torpillenerek suya düşürüldü. ÇKP MK yönetiminin bazı üyeleri ve Parti MK'nin o zamanki Birinci Sekreteri, bu güçlere karşı kesin ve etkili tedbirler almaya cesaret edemediler. Halbuki sağcı ve anti-sosyalist güc-

lerin temsilcileri, o sırada ekonomi ve devlet hayatının, toplumsal örgütlerin, gençlik hareketinin, devlet egemenliği cihazının vb. nin birçok kesimini ellerine geçirdiler. Plenumda, bu sekiz aylık gelişmenin ayrıntılı bir tahlilinin yapılması kararlaştırıldı. Bu tahlil sonucunda, Partimiz ve toplumumuzda o dönemde yaratılan trajik durumla ilgisi bulunan politik adamlarıyla diğer faaliyetçilerin sorumlulukları ortaya çıkmış olacaktır.

#### *Parti politikasında kesin değişiklik*

ÇKP MK Nisan 1969 Plenumu, Partimizin doğrultusunda kesin bir ilkesel değişiklik yaptı. Nisan Plenumundan beri politik ve ekonomik alanda konsolidasyon tedbirlerini gerçekleştirmek için gereken bütün koşullar yaratıldı. Çünkü amacımız, ekonomik sorunlar başta olmak üzere, bütün problemleri çözmeye elverişli normal koşulları meydana getirmektir. Emekçiler için hayati derecede önemli sorunların çözümü, Komünist Partisinin bütün faaliyetinin özünü teşkil etmektedir. Ne var ki, Parti yönetimi, hâlen çok güç şartlar içinde çalışmak zorundadır. Zira, ağır bir mirası omuzlarına almıştır. Bu yüzden, her şeyden önce insanlarımızın, özellikle komünistlerin her iş kesiminde büyük bir titizlikle çalışmaları gerekiyor. Plenumda belirtildiği gibi, yanlış politik ve ideolojik mevzilerde direnenlerin Partiden uzaklaştırılmaları lâzımdır.

MK Plenumu, kadro ve organizasyon meseleleriyle ilgili özel kararlar aldı. ÇKP MK, A. Dubçek'i, ÇKP MK Prezidyumu üyeliğinden çıkardı ve Federal Meclis'teki komünistlerle milletvekillerini, onu, ÇKP temsilcisi olarak işgal ettiği makamdan uzaklaştırmakla görevlendirdi. Yosef Smirkovski, ÇKP MK üyeliğinden çıkarıldı, Parlamentodaki komünist milletvekilleri, onu, Federal Meclis ve Halk Meclisindeki görevlerinden uzaklaştırmakla ödevlendirildi. Marksizm-Leninizm mevzilerinden ayrılan ve Partinin itibarını düşüren başka kimseler de Merkez Komitesinden çıkarıldılar. 19 kişi de kendi istekleriyle MK üyeliklerinden ayrıldı.

Doğru bir kadro politikasının bugün son derecede büyük bir önemi vardır. G. Husak, bu konuda şöyle demiştir: «Parti, hayatımızın her kesimindeki sorumlu mevkilerini ne nitelikte insanlara teslim ediyorsa, politikası da o nitelikte gerçekleştirilecektir. Çalışmalarımızda, politik bakımdan olgun, azimli, yetenekli, dürüst karakterli insanlara dayanmalıyız. Ancak böyle insanlar kendilerine verilen ödevleri başarıyla yapabilir, çevrelerinde itibar ve saygı kazanabilirler. Her parti örgütü bu mesele üzerinde dikkatle durmalıdır.»

Partinin birliğini yeniden sağlayabilmek için, bütün üyelerin aynı şekilde uyacakları tek disiplinin kurulması şarttır. Bunu gerçekleştirebilmek için, bazı yerlerde beliren başlıca tehlike sağcı oportünizme karşı sistemli mücadelemizi zorlaştıran eski sektör eğilimlerle savaşmamız lâzımdır.»



Plenumda, işletmelerde ve bütün iş alanlarındaki Parti taban örgütlerinin önemi belirtildi. Taban örgütlerindeki çalışmalar, hâlen Parti faaliyetinin en zayıf yanlarıdır. Birçok komünist, parti hayatına aktif olarak katılmamakta, bağlı oldukları parti örgütünün toplantılarına bile gitmemektedir. Plenumda belirtildiği gibi, sağcı oportünist güçlerin etkilerine karşı esas mücadele cephesi, hâlen, parti taban örgütleridir. Bütün dürüst komünistlerin öncülük rollerinin kuvvetlendirilmesi, ÇKP MK Eylül Plenumu kararlarıyla önemli bir ödev olarak öne konmuştur. ÇKP MK Prezidyumu, parti üyeliği cüzdanlarının değiştirilmesiyle ilgili tedbirler hazırlamaktadır. G. Husak'ın belirttiği gibi, dürüst olmayan, itibarlarını yitirmiş bulunan veya öğretimize düşman görüşlerden sıyrılmamış olan kişilere yeni parti cüzdanı verilmeyecektir.

Komünistlerin ve bütün emekçilerin ideolojik eğitimleri alanında da önemli ödevler gerçekleştirilecektir. Parti propagandası, sosyalist kuruluşunun çeşitli kesimlerinde partinin gerçekleştireceği ödevlerin aydınlatılması üzerine yoğunlaştırılacaktır. Plenumda belirtildiği gibi, Batıdan gelen burjuva propagandasına aktif olarak karşı koymak, sağcı oportünist ve anti-sosyalist güçlerin eylemlerinin nedenlerini açıklamak ve bunlardan ibret dersleri çıkarmak lâzımdır. Bununla ilgili olarak, parti içi öğretiminin, özellikle Marksizm-Leninizm klâsiklerin edit eserlerin ve Partinin aktüel politik sorunlarının öğrenimini sistemli olarak yeni baştan düzenlemek gerekiyor. Parti, öncelikle büyük sanayi işletmelerindekiler başta olmak üzere, bütün Parti aktivistlerinin eğitimine büyük bir önem veriyor.

Bütün yığınsal örgütler, bu arada en başta sendika ve gençlik örgütleri, oportünistlerin etkilerine karşı siyasi mücadele yürüteceklerdir. Plenumda belirtildiği gibi, sendika hareketi ekonomi ve üretim alanındaki ödevlerin çözümüne yeteri kadar yardımcı bulunmuyordu. Parti, sendikaları, partiyle ilgili boş gevezeliklerden ve özellikle çeşitli protesto aksiyonları örgütlemekten, aktif olumlu ve yararlı çalışmalara geçmeye çağırmıştır. Bütün Parti organlarımız, Ulusal Cephenin örgütlerindeki çalışmalara büyük bir önem vereceklerdir. Kültür cephesinde, öğretim, bilim ve güzel sanat kesimlerinde bizi karmaşık ödevler beklemektedir. G. Husak: «Aydınların büyük çoğunluğunun bütün kesimlerde işbirliği yapmalarıyla yakından ilgilenmekteyiz» demiştir. Plenum, halkımızın kaderiyle ilgilenen herkesi işbirliğine çağırmıştır.

Hükümet, Mayıs 1969'da, ekonomimizi istikrara kavuşturmak için bazı tedbirler almıştır. Ekonomi sorunlarımızı çözümleme şartlarından biri de, halk ekonomimizin plânlı yönetimiyle ilgili tedbirlerin bir an önce hazırlanmasıdır. G. Husak, Plenumda bu konuda şöyle demiştir: «Biz, halk ekonomisinin bütün kesimlerinde partinin yönetici rolünü yeni baştan ve sistemli olarak gerçekleştireceğiz, parti ve devlet disiplinini kuvvetlendireceğiz, emekçilerin girişimlerini bütün imkânlarımızla destekleyeceğiz.»

Plenumun, Çekoslovakya'nın Sovyetler Birliği tarafından kurtarılışının 25'inci yıldönümü şerefine emek girişimlerinin genişletilmesiyle ilgili çağrısında şöyle denilmektedir:

«Komünistleri, sendikaların, Ulusal Cephe ve ulusal komitelerin üyelerini, işçileri, kooperatör köylüleri, aydınları, kadınları, yaşlı kuşak ve gençlik temsilcilerini, memleketimizin bugün en fazla muhtaç olduğu huzur ve dürüst emeği tutum ve çalışmalarıyla sağlamaya çağırıyoruz. Her işyerinde, ekonomik durumun iyileştirilmesine nasıl ve ne ile hızlı ve etkili bir yardım sağlanabileceği meselesi üzerinde son derecede konkre ve titizlikle durulmalıdır. Bu çalışmaların ekonomimize ve halkımızın ihtiyaçlarının karşılanmasına büyük yardımı olacaktır.»

Merkez Komitesi, bütün komünistleri, tüm halkça girişilen teşebbüsleri yönetmeye çağırmış ve her vatandaşın, Cumhuriyetin Jübile yılında, sosyalizmin kazanımlarına karşı tutumunu çalışmalarıyla ortaya koyacağından, gerçek sosyalist yurtseverliği göstereceğinden emin olduğunu belirtmiştir.

ÇKP MK Eylül Plenumunun kararları, komünistler tarafından oybirliği ile tasvip edilmiştir. Bunu, Partinin bütün il ve ilçe organlarının ve büyük işletmelerdeki parti taban örgütlerinin toplantıları ortaya koymuştur. Alınan kararlarda parti yönetiminin tamamiyle desteklenmekte olduğu görülmektedir. Emek vaatleri, Merkez Komitesinin emek girişimlerinin geliştirilmesiyle ilgili çağrısının konkre ifadeleridir.

## *ENDONEZYA'DA KOMÜNİST HAREKETİNİN DURUMU*

TOMAS SINURAYA

Endonezya Komünist Partisi Yurtdışı Komitesi, kardeş partilerden, komünistlerden, dünya kamuoyunun çeşitli temsilcilerinden, yurdumuzdaki komünist hareketinin durumu hakkında bilgi isteyen birçok mektup almış bulunuyor. Bu istekleri yerine getirebilmek için, «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi sayfalarında Endonezya'da meydana gelen durumu anlatmak istiyoruz.

Hâlen Endonezya'daki komünist hareketi büyük güçlüklerle karşı karşıyadır. 30 Eylül 1965'teki – bilinen – olaylardan sonra, ülkede hüküm sürmeye başlayan terör, parti yöneticilerinden birçoğunu ve parti kadrolarının önemli bir kısmını yoketti.

Dört seneden beri hüküm süren yeni rejim Endonezya'da durumu daha da ağırlaştırdı. Bu yıllar terör ve komünistlerle diğer yurtseverlerin amansızca izlenmesi yıllarıdır. Yüzbinlerce komünist öldürülmüş, hapis-

hanelere ve toplama kamplarına tıkmışlardır. Zindanlara ve toplama kamplarına atılanlar, tamamiyle insanlıkdışı koşullar içinde yokolmakta, en ağır işkenceleri çekmektedirler. Şimdi Endonezya'daki askeri iktidar, on binlerce komünisti ve demokratik görüşlü diğer vatandaşları Batı Iriyana'ya, Buru adasına ve ülkenin diğer uzak bölgelerine sürmeye başlamıştır. Marksist-Leninist ideoloji yasadışı ilân edilmiş olup, komünistler ve onlar gibi düşünenler daimi olarak tutuklanma tehdidi altında bulunmakta, çalışma ve eğitim haklarından yoksun edilmektedirler. Ve şimdi de Endonezyalı her komünistin hayatı daimi tehlike altındadır.

Bunun yanı sıra, yönetici çevreler, sosyal demagojiden geniş ölçüde yararlanıyor, açıkça yalan ve sahtekârlığa başvuruyorlar. Örneğin, şimdiki Endonezyalı yöneticiler, halkı, bugünkü Endonezya'da sınıflar ve sınıf savaşı olmadığına, «halkın ulusal birliği»ne, yeni rejimin «Endonezya sosyalizmi» kurduğuna vb. inandırmak için büyük gayret sarfetmektedirler.

Yığınsal baskı ve sosyal demagoji sonucunda, daha önce ulusal birlik cephesinde Endonezya Komünist Partisiyle ittifak kuran bütün solcu güçler çalışamaz duruma gelmişlerdir.

Yığınsal baskı ve kıyım yüzünden partinin örgütsel sistemi yıkıldı ve böylece birkaç yönetici merkez meydana geldi. Partinin birliğine en büyük zararı, Pekin'den talimat alan parçalayıcı gurup getirdi. Bu gurup, partiyi ağır yıkıma götüren maceracı siyasetine devamda ısrar etmektedir. Bir taraftan, legal savaş olanaklarının yokluğu, partideki dağılma ve örgütsel zayıflık, öte taraftan, ülkedeki devrim savaşının gücünü kaybetmiş olması yüzünden, solcu gurubun çağrı ve şiarları, partiyi, daha doğrusu artakalan güçlerini maceralar yoluna ve kaçınılmaz yeni yeni çöküntülere itmektedir.

Endonezya Komünist Partisi için böyle bir tehlikenin ortaya çıkmasının bir sebebi de şudur: partinin geçmişteki hatalarını istismar eden gericiler ve parti düşmanları, komünistleri, halkın bir kısmına «halk aleyhtarı» güçler olarak tanıtmayı başarmışlardır. Bu yüzden, Pekin taraftarı bazı şahısların partiyi yeni maceralara doğru itmeleri, komünizm aleyhtarı zehirli havayı sürdürmeye çalışan parti düşmanlarının eline yeni silâhlar vermektedir.

Diğer taraftan, yaratılan korku ve güvensizlik koşulları yüzünden, bir kısım komünistlerde likidatörlük ve bazı illegal çevrelerde parti çalışmalarından tamamiyle vazgeçilmesi gibi tehlikeli eğilimler başgösterdi. Her iki tehlike, yani hem solcu maceraperestlik, hem de sağcı oportünist eğilim, Endonezya'da komünist hareketinin varlığını gerçekten tehdit etmektedir.

Bütün bunlar gösteriyor ki, Endonezyalı komünistlerin Marksist-Leninist gurubu tarafından hazırlanan ve Endonezya Komünist Partisinin, Marksizm-Leninizm öğretisi temeline dayanılarak yeniden kurulmasını öngören

«Endonezyada komünist hareketin günümüzde en önemli görevleri» başlıklı program-belgede belirtildiği üzere, Marksist-Leninist elemanların örgütsel ve ideolojik bakımlardan birleştirilmeleri, halk yığınlarının Komünist Partisine güvenlerinin yeniden sağlanması, sağcı oportünizme karşı olduğu kadar, «solcu» oportünizme karşı da savaşılması, işçilerle köylüler arasındaki ittifak temeline dayanılarak solcu demokratik güçler cephesinin meydana getirilmesi, partinin, halk yığınlarının hayati çıkarlarının korunmasına aktif olarak katılmak suretiyle onları kazanmak için kesin bir savaş yürütmesi, legal şekilleri dahil, sınıf mücadelesinin bütün şekillerinden faydanılması gibi önemli ve daha birçok ödevlerin yerine getirilmesi gereklidir.

Bazı eski Parti yöneticilerinin solcu maceraperestliklerinin sonucu olan yenilgilere ve bugünkü koşullarda savaşmanın son derece güç olmasına rağmen, Endonezya komünistlerinin kanısına göre, Endonezya'da partinin yeniden kurulması ve aktifleşmesi için gerekli koşullar olgunlaşmaktadır.

Bugünkü Endonezya, açıkça silâhlı kuvvetlere dayanan ve geniş halk yığınlarına cephe alan en aşırı sağcı diktatörlüğün kurulmuş olduğu bir ülkedir. Şimdiki rejim, büyük burjuvazinin, gözden düşmüş bürokratların, muhtekirlerin, yarı-feodal toprak sahiplerinin ve kompradorların çıkarlarını temsil etmektedir. Bu sosyal tabakalar 1965-1966'daki hükümet darbesinin ve askeri-faşist diktatörlüğünün başıçeken gücünü teşkil etmiştir.

Endonezya'da halk yoksulluk ve çaresizliğin son kertesine getirilmiştir. Büyük yerli ve yabancı tekeller sermayesinin sömürüsü alabildiğine artmıştır. Belki de günümüzde dünyanın hiçbir ülkesinde sosyal çelişkiler Endonezya'da olduğu derecede değildir.

Endonezya işçi sınıfı, genel ekonomik çöküntünün yol açtığı dayanılmaz koşullar içindedir. Emekçiler kendilerinin ve ailelerinin geçimlerini sağlayamaz durumdadır. Bugünkü Endonezya'da işçilerin çalışma ve yaşantılarının göze çarpan özellikleri, insanlıkdışı sömürü, son derece düşük ücretler, en lüzumlu tüketim maddeleri fiyatlarının ardsız arasızsız yükselmesi, reel ücretlerin durmadan düşmesi, yığınsal işsizlik, en önemli sosyal güvenlik tedbirlerinin yokluğu ve kapitalistlerin keyfi hareketleridir. Solcu demokratik güçlerin ezilmesi ve kanlı terör, işçilerin, siyasal haklar şöyle dursun, ekonomik durumlarının iyileştirilmesi uğrunda kanunlar çerçevesinde bile savaşıma olanaklarını yoketmiştir. Sendika hareketi çok zayıflamış ve temelinden sarsılmıştır.

Endonezya nüfusunun çoğunluğunu teşkil eden köylüler çok güç durumdadır. Endonezya Komünist Partisinin perişan edilmesinden sonra köylülerin geçmiş yıllarda elde ettikleri kazanımlar bile yokedildi. 1965 yılı olayları derebeylerle toprak burjuvazisinin yığınsal teröre geçmeleri için bir işaret oldu. Köylerde yıllar boyu biriken keskin sosyal çelişkiler

günden güne şiddetlenmektedir. Köylerdeki sömürücülerin çıkarlarını savunan bugünkü Endonezya yöneticileri, toprak reformu kanununu ve mahsulün dağıtılması yasasını yerine getirmemekte, topraksızlarla az topraklı köylülere dağıtılmış toprakların büyük toprak sahipleriyle ağalara geri verilmesine aktif olarak yardımcıda bulunmakta, köylülerin sömürülmesindeki en insanlıkdışı metodları korumakta, hattâ teşvik etmekte, köylerin kendi kendilerini yönetme âdetinin izlerini bile ortadan kaldırmaktadırlar. Köylerdeki ileri örgütleri yoketmekle, büyük toprak sahiplerinin ölçsüz keyfi hareketleri için gerekli koşulları yaratmış bulunmaktadır.

Geniş aydın zümreleri de feci koşullar içindedir. En fena durumda olanlar, şimdiki rejim tarafından işten çıkarılan onbinlerce öğretmendir. Endonezya aydınlarının büyük çoğunluğu, daima, gerçek ulusal kültür ve toplumsal ilerleyiş uğrunda savaşıların ön saflarında yer almışlardır. Yurtsever aydınlara uygulanan korkunç baskı sadece insanlıkdışı olmakla kalmamakta, aynı zamanda ulusal menfaatleri açıkça yaralamaktadır.

Endonezya'da bugünkü ekonomik ve politik hayatın özelliğini, kanlı askeri-komprador rejimin, ulusal burjuvazinin önemli zümrelerinin menfaatlerine ciddi surette zarar vermesi de teşkil etmektedir. Yabancı tekellerin yeniden canlanması, bu tekellere bağlı bulunan bürokratik sermayenin güclenmesi, rekabet olanaklarından yoksun ulusal sanayicileri ezmektedir. Şehirlerdeki küçük burjuvazi (zannatçıların sözünü bile etmiyelim) yığın halinde iflâs etmekte ve düşük bir geçim seviyesi sağlama olanağını dahi bulamamaktadır.

Yerli yönetici sınıfların üst tabakasının durmadan artan baskı ve zulmünün somut belirtisi olan bu durum, kaçınılmaz olarak, sınıf çelişki ve anlaşmazlıklarını artırmaktadır, fakat bugünkü koşullar içinde bunların açıkça ortaya çıkması son derece güçtür.

Bu hal karşısında, Marksist-Leninist mevzilerde sapasağlam yer almış olan Endonezya komünistlerine düşen ödevler nelerdir? Komünist Partisinin ulusal bağımsızlık ve sosyalizm uğrunda savaşıta öncü rolünü yeniden oynamaya elverişli bir şekilde, Marksizm-Leninizm temeline dayanılarak canlandırılması ve toparlanması bu ödevlerin başında gelmektedir. Endonezya komünistleri, esas ödevlerini pratik olarak yerine getirebilmeleri için, partinin geniş halk yığınlarının gözünde itibarını yeniden kazanması, Marksizm-Leninizm öğretisinin Endonezya halkı arasındaki otoritesinin yenilenmesi ve kuvvetlenmesi, komünizm aleyhtarı davranışların ortadan kaldırılması uğrunda savaş yürütmeleri gereklidir. Şu gerçekler halka izah edilmelidir: Geçmişteki hataların sorumluluğu üç milyon üyeli Endonezya Komünist Partisine ve bir tek kişiye ait değildir, aslında, partiden kopan, bilerek veya bilmiyerek partiye yabancı olan idelerin sözcüsü haline gelen, objektif olarak tüm partiye ve uluslararası

komünist ve işçi hareketine cephe alan bir grup yöneticiye aittir; bu grubun siyasi doğrultusu EKP'nin kararlarına aykırıdır, onlar körü körüne Pekin'in irade ve arzusuna bağlıdırlar; bu grubun eylemleri uluslararası komünizm hareketinin doğrultusu ile çelişki halindedir, ideolojik sloganları ise Marksizm-Leninizm ilkelerine dayanmamaktadır, tam tarsine bu ilkelerle çelişmekte, dolayısıyla parçalayıcıların işine gelmektedir.

Endonezyalı komünistler, şimdi, partinin, çok ağır illegal koşullar içinde çalışmaya muktedir Marksist-Leninist yönetiminin yeniden toparlanması ve güçlenmesi uğrunda gayretle çalışmaktadırlar. Devrime sadık, ideolojik ve örgütsel meselelerde aynı fikirlere bağlı ve demir gibi bir disipline sahip yoldaşlar arasından, yavaş yavaş ve dikkatle seçilerek, bir yönetici nüve yaratılmaktadır. Bu nüve, çeşitli bölgelerdeki komünist gruplarıyla bağlar kurmaya çalışmakta ve bu işi yaparken, kadrolarını, mahalli örgütlerin yöneticilerinin görevlerini üzerlerine almakla ödevlendirmemekte, her bölgede tecrübeli ve denenmiş parti kadroları yetiştirmekte ve güçlendirmektedir.

Endonezyalı komünistlerin kanısınca, partinin terkibi üzerinde titizlikle durulmalı, parti saflarına öncelikle işçi sınıfı mensupları alınmalı, proleter olmyan kadrolar Marksizm-Leninizm ideolojisiyle eğitilmelidir.

Endonezya'daki komünistler, EKP'nin periyodik yayınlarını örgütlemek kararını almışlardır. Onların fikrince bu yayınlar, ilk önce, Komünist Partisinin sağlam güçlerinin kendi etraflarında birleşmelerine yardım edecek; ikinci, Leninizm aleyhtarı gruplara karşı belirli bir sınır çizilmesine ve bunların sözde devrimci sloganlarının Marksizm aleyhtarı karakterinin açığanmasına imkân verecek; üçüncü, halk yığınlarının gözünde parti itibarının iadesine yardımcı olacak; dördüncü, komünistlerin ve partiszizlerin EKP'nin Marksist-Leninist politikasını öğrenmelerine hizmet edecek; beşinci, mevcut rejime karşı yürütülen savaşı doğrudan doğruya etkiliyecektir. Çünkü bu yayınlar, «yeni düzen»in içyüzünü, onun halk ve ulus aleyhtarı politikasını açıklayacak, Endonezyanın emperyalist tekellerin menfaatlerine hizmet eden bir devlet haline getirilmesinin büyük tehlikelerini halka gösterecek ve böylelikle bugünkü rejime karşı halkın direnme hareketinin büyümesine ve ulusal birlik cephesinin yeniden yaratılmasına yardım edecektir.

Halihazırda Marksist-Leninistlerin EKP'ni toparlamak üzere henüz ilk adımları attıklarını, Endonezya'da işçi ve köylülerin terörize edildiklerini, morallerinin bozulduğunu, ürkütüldüklerini, bu yüzden pasif davrandıklarını ve Marksist-Leninistlerin henüz yığınsal bir siyasal orduya sahip olmadıklarını gözönünde bulundurarsak, bugünkü aşamada silâhlı eylemi etkili ve biricik savaş şekli sayamayız. Parti bozguna uğratılmıştır, yaralıdır, devrim güçleri çalışamaz hale gelmiştir, işçi sınıfı başıboş kalmıştır, terör altındadır ve memlekette henüz devrim için gerekli şartlar

yoktur. İşte bu koşullar içinde solcu maceraperestlerin ortaya attıkları «Derhal yığinsal silâhlı savaşa!» sloganı intihardan başka bir şey değildir ve objektif olarak, illegal Marksist-Leninist örgütün elinde bulunan belirli sayıdaki güçlerin mahvına yol açar. Bununla beraber, parti kadrolarının silâhlı savaşa hazırlanmaları da bir zorunluktur.

Şunu da belirtmek lâzımdır: Endonezya devriminin stratejik aşaması eskisinden farklı olmamasına rağmen, şimdiki durumda yönetici rolü proletaryanın ele geçirme koşulları 1950 yıllarına kıyasla çok daha güçtür. Böyle de olsa, memlekette, iktidardaki askeri-faşist diktatörlüğü devirmek ve Endonezya devletinin bağımsızlık ve egemenliğini, barış savaşına aktif olarak katılmasını sağlayacak, demokratik hak ve özgürlükleri garanti altına alacak, işçilerle köylülerin ve toplumun geniş tabakalarının isteklerini gerçekleştirecek bir hükümetin kurulması için gerekli şartlar hızla olgunlaşmaktadır. Böyle bir hükümet ancak sınıflararası oranın devrim lehine kesin olarak değişmesi koşulları içinde meydana getirilebilir. Acı tecrübeler, Cumhuriyeti tehdit eden sağcı tehlikeyi Endonezya halkına göstermiş olan komünistlerin, prensip bakımından haklı olduklarını ortaya koymuştur. Bu yüzden, komünistlerin katılmasıyla anti-emperyalist ulusal birlik cephesinin meydana getirilmesiyle ilgili çağrı halk arasında elverişli bir zemin bulabilir.

Endonezya Komünist Partisi, emperyalizme ve yerli gericiliğe karşı, ulusal bağımsızlığın ve toplumsal ilerleyişin güclenmesi için savaş yürütürken, uluslararası komünizm hareketinin kardeşçe yardımlarına güvenirken ve ortak devrimci savaşa katılırken bir hayli güçlüydü. Şimdi illegal koşullar içinde olan Endonezyalı komünistler, «Endonezya'da komünist hareketin günümüzde en önemli görevleri» başlıklı program-belgede şunları belirtmişlerdir: «Endonezya komünistleri enternasyonalisttirler, bu yüzden, ne derecede önemli olursa olsun, sadece ulusal meselelerle yetinemezler. Endonezya'daki komünist hareket, uluslararası komünizm hareketinden, dünya çapındaki devrim ve sosyalizm güçlerinden ayrılamaz». Komünist ve İşçi Partilerinin Moskova Danışma Toplantısında, Endonezya komünistlerine hitaben oybirliğiyle kabul edilen Çağrı, bu görüşün en parlak delilidir. Biz, bu belgeyi milyonlardan meydana gelmiş komünistler ordusunun kardeşçe proletar dayanışmasının yüce ifadesi sayıyoruz. Bu çağrı, bize, halkın menfaatleri uğrunda savaşı kuvvetlendirmek için yeni bir güc vermektedir.

Endonezyalı Marksist-Leninistleri temsil eden ve Endonezya proletaryasının sorumluluğunu omuzlarında taşıyan EKP Yurtdışı Komitesi, proletarya enternasyonalizmine uygun olarak, bütün dünyada emperyalizme ve gericiliğe karşı savaşta, kardeş partilerle birlikte komünistlerin birliğini kuvvetlendirmek için gayretler sarfetmeye kararlıdır. Biz, bu tutumun, Endonezya'da komünist ve devrimci hareketin güclenmesine

mutlaka yardım edeceği, Maoculararın parçalayıcı ve tecrid edici politikasına ve Endonezyalı komünistlerin itibarını sarsmaya çalışan gericilerin plânlarına engel olacağı inancındayız.

Yurdumuzda ve sınırlarının dışında partilerinin Marksist-Leninist temeller üzerinde yeniden doğması uğrunda savaş yürüten Endonezya komünistleri, komünist ve işçi partilerinin 1969'da Moskova'da yaptıkları Danışma Toplantısında elde edilen başarıları sevinçle karşılamışlardır. Bu Danışma Toplantısı, dünyadaki komünist ve işçi partilerinin birlik halinde bulunma azimlerinin güçlü bir tezahürü olmuştur.

Danışma Toplantısında kabul edilen «Bugünkü aşamada emperyalizme karşı savaşın ödevleri, komünist ve işçi partileriyle tüm anti-emperyalist güçlerin işbirliği» başlıklı belge, Endonezya'daki komünistler ve bütün gerçek devrimciler için olağanüstü aktüel bir değer taşımaktadır. Çünkü onların, halk aleyhtarı rejime ve yeni-sömürgeciliğin sızmasına karşı, demokrasi ve sosyalizm uğrundaki mücadelesi, tüm halkların devrimci savaşı ile emperyalizme karşı yürütülen ortak savaşta birleşmektedir.

75 kardeş partinin katıldığı Uluslararası Danışma Toplantısı, bütün güçleri, emperyalizme, gericiliğe ve harbe karşı ortak eylemde etkili olarak kullanma azmini kesinlikle belirtti. İlerlemenin bu üç büyük düşmanı, halkların bağımsızlık, demokrasi ve barış uğrundaki tarihsel bakımdan kaçınılmaz hareketi yolunda bir engel meydana getirmektedirler. Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısının başarısı, bir yandan, halkların bağımsızlık, demokrasi, barış, ilerleme ve sosyalizm uğrundaki savaşlarına büyük ve somut bir katkıda bulunmuş, öte yandan da, emperyalistlere, gericilere ve bölücülere ağır bir darbe indirmiştir. Danışma Toplantısının sonuçları, Endonezya komünist hareketine ve halkına askeri-terör rejimine karşı, bağımsızlık, demokrasi ve Endonezya'nın gelişmesi için yürüttükleri savaşta yardımcı olacaktır.

## **AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ KOMÜNİST**

### **PARTİSİNİN 50'İNCİ KURULUŞ YILDÖNÜMÜ**

Amerikan komünistleri ve uluslararası komünist hareketi, ABD Komünist Partisinin 50'inci kuruluş yıldönümünü kutlamış bulunmaktadır. Amerikan işçi sınıfının çıkarları uğrunda yılmadan savaşan Con Rid'in yönetmenliğindeki ABD Sosyalist Partisinin sol kanadı tarafından 1 Eylül 1919'da Şikago'da kurulan Amerikan Komünist İşçi Partisi, daha sonra Çarls Rutenberg'in başında bulunduğu Sosyalist Partisinin Mişigan grubuyla birleşmiştir. Amerikan halkının en iyi savaşçılık ve demokratik geleneklerinin mirasçısı olan ABD işçi sınıfının Marksist-Leninist partisi böyle meydana gelmiştir.



ABD komünistleri, 50 yıl boyunca, gerici güçlerin daimi takipleri altında, legal ve illegal bütün çalışma şekillerini kullanarak, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin çıkarlarını fedakârca savunmuş, sosyalist fikirleri kitleler arasında yorulmaksızın yaymışlardır. Bugünkü koşullarda da, Amerikan emperyalizminin Viyetnam'da yürüttüğü harbe son verilmesi için, ülkenin askerileştirilmesine karşı, değişik toplum düzenli devletlerle barış içinde bir arada yaşama uğrunda yığınları aktif savaşa seferber etmektedir.

ABD'ndeki ilerici kamuoyu, Amerikan komünistlerinin bu şanlı yıldönümünü Eylül ayı içinde Newyork'ta ve diğer şehirlerde toplantı ve mitingler yaparak kutlamıştır.

Komünist basın, Amerikan işçi hareketi tarihinde önemli bir yeri olan bu olay üzerinde önemle durmuştur. Amerikan komünistlerinin gazetesi «Deyli World» ABD Komünist Partisinin 50'inci yıldönümünde özel bir sayı yayınlamıştır. Bu sayıdaki başyazıda şöyle denilmektedir:

«ABD'nde ve dış ülkelerdeki birçok insanlarla birlikte, Komünist Partisinin şanlı geçmişi, bugünü ve geleceği şerefine kadehimizi kaldırıyoruz. Partimiz, harplerin, ırkçılığın ve açlığın mevcut olmayacağı bir kardeşlik dünyası meydana getirmek için çalışacak, bu yolda kendisine düşen tarihsel ödevi gerçekleştirecektir.»

Partinin teori dergisi «Politikâl Afers» de bu yılın Eylül-Ekim sayısını ABD Komünist Partisinin 50'inci yıldönümüne hasretmiştir.

ABD Komünist Partisi Ulusal Komitesine kardeş partilerden kutlama mesajları gelmiştir. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesinin telgrafında şunlar belirtilmektedir:

«ABD Komünist Partisi 50 yıllık savaşı sırasında, gerek sağcı oportünizmin, gerekse «solcu» oportünizmin her çeşit belirtisine karşı uzlaşmaz bir mücadele yürütürken, yüce Marksizm-Leninizm öğretilerine ve proleter enternasyonalizmine daima sadık kalmıştır. ABD Komünist Partisi, Komünist ve İşçi partileri Uluslararası Danışma Toplantısında kolektif hazırlanan belgelerdeki prensiplere uygun olarak dünya komünist hareketinin birliği uğrunda azimle savaşmaktadır.»

Viyetnam Emekçiler Partisi Merkez Komitesinin mesajında şöyle deniliyor:

«Amerika Birleşik Devletleri'nde, Komünist Partisi, işçi sınıfı, çeşitli halk tabakaları, örgütler, barışı ve adaleti sevenler ve ayrı ayrı vatan-daşlar, halkımızın Amerikan emperyalizmine karşı yürüttüğü yurtseverlik savaşını hareretle desteklemektedir. Bu destek, Amerikan emperyalizminin ülkemize saldırı plânlarının bozguna uğratılmasına olumlu bir katkıda bulunmakta ve halkımıza, haklı savaşında büyük bir dayanak olmaktadır.»

Komünist ve işçi hareketi tarihinde önemli bir yer alan bu yıldönümü dolayısıyla Moskovada tertiplenen bir toplantıda söz alan ABD Komünist Partisi Genel Başkanı Henri Winston, ABD Komünist Partisinin 50 yıllık hayatında karşılaştığı güçlüklerden, Amerikan komünistlerinin legal, yarı legal ve illegal koşullar içinde emperyalizme karşı yılmadan yürüttükleri savaşıardan ve halihazırda partinin önünde duran görevlerden bahsetmiştir. Winston yoldaş, Partinin, Amerikan emekçilerinin hakları ve zenci vatandaşların hak eşitliği uğrunda, Amerikan emperyalizminin saldırgan siyasetine karşı, yüz kızartıcı Viyetnam harbine son verilmesi için işçi sınıfının ve Amerika Birleşik Devletler'indeki sendikaların yığınsal desteğini kazanması ve güçlü bir tekeller aleyhtarı koalisyon meydana getirmesi gerektiğini belirtmiştir.

Winston yoldaş, ABD Komünist Partisinin her yıl güçlendiğini, geniş emekçi yığınları arasında etkisinin arttığını söyledikten sonra, partinin, yolu üzerindeki bütün güçlükleri yeneceği ve tarihsel ödevini yerine getireceği hususundaki inancını belirtmiş ve sözlerinin sonunda: «ilerliyeceğiz, ülkemizde zafere ulaşacağız ve Amerika Birleşik Devletleri'nde sosyalizmi kuracağız» demiştir.

## Sosyalizm ve aydınlar

*Almanya Demokratik Cumhuriyeti bilim ve kültür adamları konuşuyor*

Bugünkü toplumda aydına düşen rolün arttığı, aydınların faaliyet alanlarının genişlediği şüphesizdir. Zamanımızda aydınların toplumsal aktiflik ve önemlerini, bilimin hızla üretim gücüne dönüşmesi, bilimsel-teknolojik ilerleyişin süratlenmesi, toplumun bütün olarak bilimsel yönetime ilgili ödevlerin karmaşık duruma gelmesi sağlamaktadır. Sosyalist ülkelerdeki halk aydınları; işçi sınıfının ve onun öncüsü komünist partilerinin önderliği altında, sosyalizm ve komünizm kuruculuğuna gittikçe daha büyük ölçüde hizmette bulunmaktadır.

Burjuva propagandası, işçi sınıfının ve partisinin aydınlara karşı yeni tutumu alanında Marksist-Leninist teoriyi ve sosyalizm kuruculuğu pratiğini altüst etmek için her türlü gayreti sarfermektedir. Bununla ilgili ideolojik baltalama iki yönde yürütülmektedir. Birinci; bilimsel-teknolojik devrimin hızla gerçekleştiği yüzyılımızda işçi sınıfının artık güya toplumda yönetici rol oynamıyacağına dair görüşler ortaya atılmaktadır. Bazı burjuva ideologlarının iddiasına göre, aydınlar, bilim ve tekniğin yaratıcısı oldukları için toplumda yönetici rol oynamaktadırlar. Ve işçi sınıfı bu hakkı tanımalıdır. İkinci; sosyalizmi içinden yıkmak isteyen emperyalistlerin ideologları, sosyalizmde aydınlar sayısının «sınırlandırıldığı»na, aydınların toplum hayatındaki önemli rolünün komünistler tarafından küçümsendiğine, hattâ inkâr edildiğine dair söylentiler yaymaktadırlar. Eninde sonunda bu «teoriler», işçi sınıfı, komünistler ve sosyalist ülkelerdeki aydınlar arasında, birbirine karşı güvensizlik ve düşmanlık tohumlarını ekmek gibi tek hedefe yöneltilmiştir. Fakat bu çabalar başarısızlığa mahkûmdur.

Bilindiği üzere Marksistler, daima, çağdaş toplumda yönetici gücün işçi sınıfı olduğu görüşünden hareket etmişlerdir ve etmektedirler. Marksizm-Leninizmin bu temel görüşünün gerçeğe uygun olduğunu, yeryüzünde bilimsel-teknolojik devrimin son 20–30 senelik tecrübeleri dahil, sosyalizmin kuruluş ve gelişmesindeki tüm tarihsel uygulama doğrulamaktadır. Üretimde bilim ve tekniğin en yeni başarılarından geniş ölçüde faydalanılması işçinin rolünün artmasına yol açmaktadır. Evvelce olduğu gibi günümüzde de işçi sınıfının emeği maddi üretimin kesin unsurudur, toplumun tüm yaşantısının temelidir.

İşçi sınıfının yönetici rolü, aydının önemini azaltmamakta, tam tersine, onun güç ve kabiliyetlerinden toplumsal gelişmenin hızlandırılması uğrunda daha belirli bir şekilde faydalanılmasına yol açmaktadır. Sosyalist devrimin zaferinden sonra işçi sınıfı ile onun komünist partisi, toplumun ilerlemesi, sosyalizm ve komünizmin kurulması uğrunda en iyi maddi ve manevi koşulların sağlanması için insan dehasından en kusursuz, en iyi şekilde yararlanılmasına lüzumlu en elverişli koşulları yaratmaktadır.

Yine bilindiği üzere, Marksizm-Leninizm klâsikleri, aydınlara hiçbir zaman toplumda pasif bir rol ayırmamışlardır. Aydınların toplumsal gelişmedeki, proletaryanın sınıf savaşındaki, sosyalizm ve komünizm kuruculuğundaki rolünün derin bilimsel temelini belirleyen Marksizm-Leninizmdir. İşçi sınıfı ile ittifak, onun menfaatleri için mücadele aydınlara güç sağlamakta, işçi sınıfının başlıca toplumsal sorunlarının çözülmesi için gerekli koşulları yaratmaktadır. Bu ittifak, aynı zamanda, işçi sınıfının da gücünü artırmaktadır, çünkü işçi sınıfı aydınlara ve onların kültür ve bilgisi olmadan sosyalizm kuruculuğu yolunda yürüyemez.

Sosyalist ülkelerdeki komünist ve işçi partileri, işçilerin, köylülerin ve aydınlara köklü menfaatlerinin ortaklığına dair objektif bir gerçekten hareket etmektedirler. Fakat bu objektif ortaklığın toplumun gelişmesinde etkili bir faktör haline gelebilmesi için, komünist partisinin, Marksizm-Leninist teoriyi yaratıcı bir şekilde uygulama esasına dayanan aynı hedefe yönelmiş bir politika gütmesi gerekir. Bu politikanın konkre muhtevası, biçimleri ve metodları daimi değildir, bunlar toplumun gelişmesine, sınıfların, toplumsal grupların ve zümrelerin durumlarındaki değişikliklere bağlı olarak değişir. Bu gibi değişikliklerin Marksizm-Leninizm açısından incelenmesi, bugünkü koşullar içinde sosyalizm ve komünizmin kurulmasıyla ilgili en etkili metodların hazırlanması bakımından büyük bir önem taşımaktadır.

Alman Birleşik Sosyalist Partisinin aydınlarasındaki çalışmaları son derece ilginçtir. «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin yuvarlak masa toplantısına Alman Demokratik Cumhuriyeti kültür ve bilim adamlarından *H. Bartel, K. G. Virtsberger, G. Volfram, A. Grandke, R. Zakse, H. Kesler, E. G. Mayer, G. Mende, E. Mek, H. I. Pol, Ü. Poltsin, P. A. Tisen, H. Trumpold, G. Haydorn, K. Şpurgat, H. G. Şulmayster, M. V. Şults, G. G. Mons* katılarak, dergimiz temsilcilerine, ADC aydınlarının gelişmiş sosyalist toplumun kuruluşundaki rollerini, çalışma ve yaşayışlarını, meselelerini ve emellerini anlatmışlardır.

Dergi adına görüşmelere *A. Avanesyan* (İran Halk Partisi-Tudeh), *E. Berg* (Alman Birleşik Sosyalist Partisi), *A. Gedö* (Macar Sosyalist İşçi Partisi), *Ts. Davagsuren* (Moğolistan Devrimci Halk Partisi), *A. Dansoko* (Senegalli Marksist), *G. Kolman* (Paragvay Komünist Partisi), *P. Naumov*

(Sovyetler Birliği Komünist Partisi), *P. Entjes* (Fransız Komünist Partisi) katılmışlardır.

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi, bu görüşme ile, sosyalist âlemdaki çeşitli sınıf ve zümrelerin temsilcileri ile yapılan konuşmaları devam ettirmek amacını gütmüştür. Kardeş partilerin dergideki temsilcileri bundan önce Leningradlı işçiler ve Bulgaristanlı kooperatifçi köylülerle görüşmüşlerdir. Aşağıda Berlindeki görüşmelerin özeti verilmektedir.

\*

Görüşmeleri Alman Birleşik Sosyalist Partisinin «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisindeki temsilcisi ABSP Merkez Komitesi üyelerinden *E. Berg* açmıştır. Bayan Berg, kardeş partilerin dergideki temsilcilerinin ADC bilim ve kültür adamlarıyla görüşmek üzere Berlin'e gelmelerinden dolayı mamnuniyetini belirttiikten sonra, hazır bulunanlara verimli fikir değiş tokuşu temennisinde bulunmuştur.

Derginin sorumlu sekreteri *P. Naumov*, yaptığı açık konuşmasında şunları belirtmiştir: «Derginin uluslararası kolektifinin üyesi olan bizler, dünya kamuoyunun sosyalist ülkelerin hayatına karşı ilgilerinin arttığını yakından görmekteyiz. Bunun için de, dergide, kardeş ülkelere sosyalizm kuruculuğundaki başarıları geniş ölçüde yaymaya, okuyuculara bu ülkelerde toplum hayatının bütün alanlarında meydana gelen köklü değişiklikleri, işçi sınıfı ile köylülerin ve aydınların Marksizm-Leninizmin yüce idelerini gerçekleştirme uğrunda ortak savaşlarını anlatmaya çalışıyoruz. Görüş teatimiz Marks ve Engels'in vatanı olan Alman topraklarında kurulan ilk sosyalist devletin, ADC'nin 20. yıldönümü arifesinde yapılmaktadır.»

*ADC'nde aydınların durumu ve rolü*

«ADC'nde yeni, sosyalist aydınlar meydana gelmiştir, bunların büyük bir kısmı işçi sınıfına mensup olup, sosyalist devletimizin öğretim müesseselerinde yetişmişler ve işçi sınıfının bir kısmı olmuşlardır. Aydınlar, gitgide, bilim ve tekniğin kilit noktalarında yer almaktadırlar. Onların başarıları, sosyalizmin kapitalizmle zaferlerle dolu savaşına gitgide daha büyük ölçüde yardım eden faktörler halini almaktadır.

(V. Ulbrint'in ABSP'nin VII. Kongresindeki raporundan)

*ADC'nde aydınların politik ve ideolojik tutumu*

Ünlü Marksist filozof *G. Mende* (1932 yılında Alman Komünist Partisine üye olmuş, faşizm döneminde siyasi kanaatlerinden dolayı hapse atılmıştır; hâlen ABSP üyesidir, birçok büyük felsefi eserler yazmıştır, felsefe doktorudur ve Yena üniversitesinde profesördür; Ulusal armağanla taltif edilmiştir): «Aydınlardan söz açıldığı zaman, daima işçi sınıfını gözönünde bulundurmalıyız. Başka bir deyişle, aydınların sorunlarını ve kaderini,

ancak toplumun çok yönlü gelişmesinin temeli olan işçi sınıfının tarihsel görevinden hareket etmek suretiyle inceleyebiliriz.»

Profesör G. Mende'nin kanısınca, iki hareket noktası mevcuttur. Bunlardan birincisi K. Marks ile F. Engels'in, daha, «Komünist Partisinin manifesti»nde formüle ettikleri fikirdir ki, buna göre kapitalist düzendeki aydınları ücretli emeğin temsilcileri saymak gerekir. İkinci hareket noktası ise, Marks'ın «Ekonomi politiğin eleştirilmesine doğru» adlı eserinde yer almaktadır. Buna göre emeğin toplumsal örgütünün gerçek bir bilimsel süreç haline getirilmesi şarttır. Profesör G. Mende'ye göre, K. Marks ile F. Engels'in «sanayi devrimi» görüşünü ilk defa olarak bilimsel bir temele oturtmaları, gerek bilim ve teknikte, gerekse emeğin örgütlenmesi ve ihtisaslaşmasında, öğretim ve kültürde, üretim ilişkilerinde, sınıf çelişmelerinin gelişmesinde meydana gelen nitelik değişmelerini göstermeleri son derece önemlidir. İşçi sınıfının tarihsel görevini, bu sınıfın toplumdaki yönetici rolünü gözönünde bulunduran Marksist görüş, işçi sınıfının bu rolünün bilimsel-teknolojik devrimde de doğrulanmasını kapsamaktadır. Profesör Mende'nin kanısınca bu son nokta, aydınların çağdaş toplumdaki yönetici rolüne dair yanlış iddiaların eleştirilmesi de dahil, Marksistler tarafından henüz gerektiği şekilde gözönüne alınmamaktadır.

İşçi sınıfı siyasi egemenliğini sağladıktan sonra, burjuvazi ile işçi sınıfı arasındaki sınıf savaşı belirli amaç ve özelliğini korumasa da, bu sınıflar arasındaki savaş sona ermez. Meselâ ideoloji alanında bu savaş şimdi de olanca şiddetiyle devam etmektedir ve sosyalizm zaferinin pekleşmesi bakımından bunun küçümsenmemesi gerekmektedir. Aydınların tüm olanaklarını geliştirmenin yolu, işçi sınıfı ile ittifak kurma yoludur. Bunun tamamıyla gerçekleştirilmesi, ancak siyasi iktidarın işçi sınıfının elinde olmasıyla mümkündür. Batı Almanya ve ADC aydınlarının durumları karşılaştırıldığı zaman bu durumun doğruluğu açıkça ortaya çıkar.

Tarihsel tecrübe ümanizm kavramını da değiştirmiştir. Tarih şunu göstermiştir ki, işçi sınıfının sömürücülerine karşı bilinçli siyasi savaşı yürütülmedikçe, bu sınıfa karşı gösterilen soyut sempati pratikte kapitalist toplumdaki işçi sınıfının gerçek durumunu değiştirmez. Profesör G. Mende, çağdaş ümanizm anlayışı konusunda aydınlar arasında mevcut tartışma ile ilgili olarak klâsikleşmiş üç masal kahramanını ele almıştır: Promete, Sizif ve Orfe. Promete, evvelce olduğu gibi, geniş emekçi yığınları uğrunda mertçe savaşmakta olan işçi sınıfının sembolü olmakta devam ediyor. Albert Kamü tarafından kahraman olarak seçilen Sizif iflâsı, kişinin iyi niyetlerinin semeresizliğini temsil ediyor. Orfe siması, güya o korkunç zorunluklar âlemini ortadan kaldırmaya muktedir olan ve ilham perilerinin gölgesine yan gelen tevekkülün sembolü haline gelmektedir. İnsanların özgürlükler dünyasına ancak sosyalist devrim ve süratli bir bilimsel-

teknolojik ilerleyiş yoluyla kavuşabileceklerine dair Marksist görüşü benimseyen aydınların sayısı gitgide artmaktadır.

İşçi sınıfı çağımızın tarihinde kilit noktası mevzilerinde bulunmaktadır. Ve bilgiler edinerek, kelimenin en geniş anlamında bilimsel ve teknolojik devrimin temsilcisi haline ancak sosyalizm koşullarında gelmektedir. Profesör Mende'ye göre işçi sınıfıyla aydınların birbirine geniş ölçüde yaklaşmaları ancak sosyalizmde mümkündür.

Aydınların bugünkü sosyal durumlarını ve ideolojik pozisyonlarını anlıyabilmek için bilimin ve teknolojik devrimin çeşitli rejimlerdeki perspektifleri konusunda doğru bir yargıya varmamız gerekir. İşte, felsefe doktoru profesör P. A. Tisen (partisiz; Almanya Demokratik Cumhuriyeti Bilimsel Araştırmalar Konseyi Onursal Başkanı; Alman Bilimler Akademisi üyesi; fizik, kimya ve kimya teknolojisi alanlarında birçok eserlerin yazarı) bu konudaki fikirlerini açıklamıştır.

Profesör P. A. Tisen, üretim güçlerinin gelişmesinde başlıca faktörlerden biri haline gelen bilimin rolü üzerinde ayrıntılı olarak durmuş ve şunları belirtmiştir: «İlk önce bilimin hangi düzeyde olduğunu ve nasıl geliştiğini bilmemiz gerekir. Hâlen her beş veya yedi yılda bir bilgilerin genel hacmi bir misli artmaktadır. Bu demektir ki, halk ekonomisi üretiminde doğal bilimler alanında olduğu kadar, ümaniter bilimlerde de bilgilerin ulaştıkları düzeye âzami ölçüde erişmemiz lâzımdır. İkinci, sadece bilimin üretim gücü olarak halk ekonomisini ve üretimin düzenlenmesini değil, aynı zamanda, bilimsel temele dayanan üretimin daimi olarak bilimin gelişmesine yardım ettiğini, önüne yeni yeni sorunlar çıkardığını ve gelişmesine hizmet ettiğini de görmemiz gerekir.»

Profesör Tisen, Batı Almanya Bilimsel Araştırmalar Bakanı Şottenberg'in, geçenlerde, Batı Almanya'daki teknik ilerlemeyi kastederek, kapitalizmin sosyalizm karşısındaki üstünlüğünü ispat etmeye kalkıştığını söylemiş ve devamla şöyle demiştir: «Fakat ortaya attığı deliller» kaba bir sahtekârlığın örneğidir. Çünkü Şottenberg, Batı Almanya'daki teknik ilerlemenin elverişli yanlarını tek taraflı olarak belirtmekte, sosyalizmde bilim ve tekniğin gelişmesini tamamiyle keyfi ve ters biçimde göstermektedir. Bilimsel faaliyet için, bilim ve tekniğin ilerlemesi için daima geniş bir temel gereklidir. Bilim, belirli öğretim düzeylerine ulaşmış bir grup insanın imtiyazı değildir. Bilim kalifiye elementlerle başlamaz, yalnız onların eseri olamaz; çünkü daha okullarda, mesleki-tenik okullarda, işletmelerdeki kalifikasyonu yükseltme sisteminde, özel olarak açılmış yüksek ve orta dereceli öğretim müesseselerinde başlar.

Sosyalist düzenin toplumsal üretiminde görev alan herkes pratikte bilime bağlıdır, onlar, üretime derin bir ilgi duymakta, üretimi iyileştirmek için uğraşmakta, izlenimlerini bilinçli olarak sistemleştirmekte ve sağlam temellere dayanan öngörülerde bulunmaktan çekinmemektedirler.»

Kapitalist ve sosyalist ülkelerde bilim ve teknolojinin gelişmesindeki farklar üzerinde duran profesör P. Tisen şunları belirtmiştir: «Hiç şüphe yok ki, mukayeselerde, formel matematikten keyfi olarak faydalanılırsa, her istenileni ispat etmek mümkündür. Tüm ara kategorilerden geçmek suretiyle en basitinden en yüksek kalifikasyon gruplarına kadarki bütün yetiştirme düzeylerini ciddi bir metotla uygulamak lazımdır. Ve sadece bilimsel potansiyeli değil, aynı zamanda onun artış nispetini de gözönünde bulundurmak gerekir. Toprak kategorilerini, bunların değerlendirilmelerini, emek gücünün kullanılmasını, üretimin artışını, üretimin bilime etkilerini vb. gözönünde bulundurmalıyız. Çeşitli ülkelerin ekonomik gelişme düzeylerinin mukayesesi sadece ekonomik ve teknik değil, aynı zamanda ideolojik bir sorundur. Öte yandan, kendi ülkelerindeki bilimsel düzeyin dünya ölçüsündeki en yüksek düzeyle, hiç müsamahaya meydan vermeden, mukayese edilmesinin herkesin hoşuna gidecek bir şey olmadığı apaçıktır. İşte bu, ideolojik bir sorundur. İdeolojik bir boşluk bırakılmak suretiyle teknik bir başluğun doldurulması mümkün değildir.»

Profesör P. Tisenin kanısınca burjuva ideologları tarafından ileri sürülen toplumsal uyuşma (konverjans) teorisi en küçük bir temele bile sahip değildir. Aynı ayrı toplumsal düzenlere bağlı, sanayi bakımından en gelişmiş ülkelerdeki ve hepsinden önce SSCB ile ABD'ndeki teknik devrim, uyuşmaya (konverjansa) değil, tam aksine, kesin bir farklılaşmaya (diverjansa) yol açmaktadır. Sosyalist toplumda, özel mülkiyet, özel üretim araçları, insanın insan tarafından sömürülmesi vb., yani kapitalizmde barışmaz toplumsal ilişkileri doğurmuş olan, doğuran ve kaçınılmaz surette doğuracak olan temel sebepler yok edilmiştir. Kapitalist âlemdeki bilimsel-teknolojik devrimin bugünkü aşaması bu ilişkilerin sadece artmasına yol açmaktadır.»

Alman Demokratik Cumhuriyetinde ve Batı Almanya'da bilim ve endüstrinin gelişmesi perspektifleriyle ilgili bir soruyu cevaplandıran profesör P. A. Tisen şunları belirtmiştir: «Hâlihazırda Batı Almanya'da toplumsal emek verimi genel olarak Alman Demokratik Cumhuriyeti'nden daha yüksektir. Fakat Batı Almanya'da üretim hacmiyle bilimsel potansiyel arasındaki denge bozulmakta, ADC'nde ise bilimsel potansiyel durmaksızın artmaktadır. Bu alanda şimdiye kadar çok şeyler yapılmıştır ve yapılmaktadır. Bizler yenilikçilere, yaptıkları teklifler derhal maddi sonuçlar vermediği hallerde bile, yardımda bulunuyoruz. Her çocuğa kabiliyetlerine uygun öğretim görmesine, yeteneklerini geliştirmesine imkân veriyoruz.

Alman Demokratik Cumhuriyetinde öğretim imkânları Batı Almanya'dakine kıyasla önemli derecede artmıştır. Bu ise Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin bütün temel bilimsel-teknolojik alanlarda Batı Almanya'ya erişeceği ve onu geride bırakacağı günün uzak olmadığını gösteren önemli bir delildir.



1967 yılında ADC ile FAC'nde 10 bin nüfusa düşen yüksek ve orta dereceli ihtisas dallarındaki öğrenci sayısı:

| Yüksek okullar |      | Orta dereceli ihtisas okulları |     |
|----------------|------|--------------------------------|-----|
| ADC            | FAC  | ADC                            | FAC |
| 62,3           | 45,3 | 72,2                           | 35  |

Üniversite sayısı

| Yıllar | ADC | FAC |
|--------|-----|-----|
| 1951   | 21  | 31  |
| 1960   | 44  | 32  |
| 1966   | 44  | 35  |
| 1969   | 56  | 39  |

Partinin bilimsel-teknolojik alanlarda dünya ölçüsünde en yüksek sonuçlara erişilmesiyle ilgili direktifini kılavuz edinen Alman Bilimler Akademisi uzun yıllar boyunca uygulanacak bir çalışma programı hazırlamıştır. Bu uğurdaki çalışmalara fizik, kimya, elektro-teknik, makine kuruculuğu ve metalurji uzmanları, iktisatçılar, sosyologlar, filozoflar katılmıştır.

Felsefe doktoru, profesör K. A. Brintzberger (partisiz, Berlin'deki «Humboldt» üniversitesi rektörü, Ulusal Cephe Ulusal Konseyi Prezidyumu üyesi), bilim adamının, sosyalist toplumda, ümanist amaç ve idealleriyle bütün insanların ilerlemesine ve barış dâvasına hizmet eden bilimin idealleri arasında uygunluklar bulunduğunu belirterek şöyle demiştir: «Bilim adamı, hangi toplumsal tabakadan ve hangi kuşaktan olursa olsun, çalışmasının, işçi sınıfı tarafından verilen bir görev olduğunu anlamaktadır. Böylelikle de sosyalizm ile emperyalizm arasındaki savaşta terazinin kefesinin kimden yana ağır basacağını bilim adamının kişisel katkısına, yönettiği bilim kolektifinin katkısına, yetiştirdiği öğrencilerin katkısına önemli ölçüde

bağlı bulunduğunu görmektedir. Bunun için memleketimizde bir bilim adamının ilk ödevi, bilim yardımıyla sosyalist vatani ADC'ni ve aynı zamanda sosyalist devletler topluluğunu güçlendirmektir.

Sosyalist düzenin bilim adamı, işçi sınıfının ve onun partisinin yönetici rolünden şüphe edemez. ADC'nin yirmi senelik varlığı, bilimin, bilgin kolektiflerinin, bilginlerin, sosyalizm kuruculuğuna ancak işçi sınıfının yönetimi altında yardım edebileceklerini ispat etmiştir. Bu gerçek, bilimin dolaysız olarak üretim gücü haline geldiği bu dönemde daha elle tutulur hale gelmiştir.»

ADC'nde bugünkü toplumun tamamıyla her türlü iç farklardan sıyrılış tekni bir toplum sayılıp sayılamıyacağına dair soruyu cevaplandıran prof. K. A. Brintzberger şunları belirtmiştir: «Biz, herkesin kişisel hayat yolu, kişisel duyguları, toplum hayatına yaptığı kişisel katkı söz konusu olduğu zaman bile, toplumumuzun tamamıyla tekni olduğıu ileri sürmedik. Bununla beraber 1945 yılından beri bizim manevi-siyasi birlik dediğimiz anlayışın şekillendiğine şahit olmaktadır. Geniş bir demokratik hareket olan Ulusal Cephemize çeşitli partiler dahildir ve bunlar işçi sınıfı partisinin yönetmenliği altında, blok halinde eylemde bulunmaktadır. Ulusal cephe, kişiliğinden vazgeçmemiş, ortak «ADC vatandaşı» kavramında kaybolup gitmemiş insanlar birleşmiştir. Bizde yurttaşların çeşitli tabaka ve çevreleri arasında işbirliği meydana gelmiştir. Hepimiz şu bilince varmış bulunmaktayız: devletimizin toprakları üzerinde geçmişe dönüş mümkün değildir. Bu anlamda bizde «tekni toplum» vardır ve bu 1945'ten evvelki Alman emperyalizminin tarihinden edindiğimiz dersin sonucudur.»

Profesör H. Trumpold (Alman Liberal Demokrat Partisi üyesi, ünlü bilimsel eserler ve icatlar sahibi, liyakatli halk teknisyeni, Ulusal Cephe Ulusal Konseyi üyesi, ADC Halk Meclisi üyesi) partisinin üyeleri arasında Alman Liberal-Demokrat Partisinin karakteri hakkında pek çok tartışmalar yapıldığını belirterek, şunları söylemiştir: «Şimdi biz «liberal» kavramına «toplumsal ilerleyişe yönelme» anlamını vermekteyiz. Memleketimizde eylemde bulunan ve onun ilerlemesini sağlayan partiler blokuna bu yüzden girmiş bulunuyoruz. Hangi partiden olduklarına ve hangi dine bağlı bulunduklarına bakılmaksızın ADC'ndeki bütün ilerici güçlerin ortak eylemde birleşmeleri ve sosyalizmin gelişmiş toplumsal sistemini yaratma uğrındaki ortak çalışmalara katılmaları başarılarımızın başlıca kaynağını teşkil etmektedir.

Sosyalist devletin aydınlar konusunda yürüttüğü tutarlı politikanın sonuçları, Almanya'nın bölünmüş durumu ve hudutlarının açık olmasıyla ortaya çıkan sorunlar gözönünde bulundurulduğu takdirde, son derece önemlidir. Aydınların büyük bir kısmının burjuva kökenli olmaları da başlıca güçlüklerden birini teşkil ediyordu. Çünkü bu insanların, dünya

görüşlerini, «birkaç gün içinde» değiştirmeleri imkânsızdı. Hiç şüphe yok ki memleketimizde öğretim görme imtiyazının ortadan kaldırılması, üniversite kapılarının işçi ve köylü çocuklarına açılması da büyük bir önem taşımaktadır.

Diğer büyük bir başarı da, işçi sınıfının, Marksist-Leninist partinin yönetmenliği altında, aydınlarla dürüst ilişkiler kurması, onların yükselmesi ve gelişmesi, işlerinin daha iyi örgütlenmesi, Marksizm-Leninizm öğretisine göre eğitilmeleri uğrunda daimi gayretler sarfetmesi olmuştur.»

Bu politikanın iyi sonuçlarını kendi üzerinde gördüğünü belirten profesör H. Trumpold, devamla şöyle demiştir: «Öyle zannediyorum ki, kapitalist düzende yüksek öğretim imkânını bulamazdım. Hâlen devletimizde, ekonomimizde yönetici mevkilerde bulunan birçok arkadaşım da aynı durumdadır. Bu toplantıda hazır bulunanlar arasında 40 yaşlarında olanlar çoğunluktur. Bu arkadaşların hepsi de yüksek öğretimlerine 1947–1950 döneminde, yani memleketimizin yeni gelişme yoluna inançla koyulduğu devrede başlamışlardır.»

Profesör H. I. Pol (ABSP üyesi, «Karl-Tsaya Yena» adlı halk işletmesinde Genel Temel Araştırmalar Dairesi Yönetmeni, liyakatli üretici, ADC Halk Meclisi üyesi) emperyalist güçlerin, ADC'ndeki sosyalizm koşulları içinde işçi sınıfıyla aydınlar arasındaki ittifakı kundaklama çabalarının başarı şansı olmadığını, çünkü bunun için gerekli zeminin bulunmadığını belirterek şöyle demiştir:

«Kanaatime göre, işçi sınıfıyla aydınlar arasında çelişkiler, ancak çeşitli sınıf ve tabakaların, bu arada bilim adamlarıyla öğrencilerin kendine özgü toplumsal görevlerini yerine getirmelerine, toplumsal hayatın biçimlenmesine katılmalarına imkân olmadığı yerlerde başgösterir. Partinin aktif politikası ve her insanın toplum hayatına olanak ve yeteneklerine uygun biçimde katılması, bilime olduğu kadar, üretime ve tüm topluma bundan böyle de, bugün olduğu gibi yüksek düzeyde gelişme imkânları sağlamaktadır.»

Partinin, bilim, teknik ve öğretimin çok yanlı gelişmesiyle ilgili siyasi doğrultusunun aydınların menfaatlerine uygun olduğunu belirten profesör G. I. Pol sözlerini şöyle bitirmiştir: «Bu tutum işçi sınıfı ile emekçi aydınlar arasındaki birliğin daha da güçlenmesinde önemli bir faktördür. Bilim adamlarının menfaatlerinin sosyalist toplumun menfaatlerine uygun olması, bilim adamlarının toplum karşısında kişisel sorumluluğunu anlamasına, ortak davaya hizmetinin artmasına yardım etmektedir.»

#### *İşçi ve köylülerle ortak yaratıcı çalışmaların yönleri*

Dr. E. Mök (ABSP üyesi «Varnov-Verft Varnemünde» adlı halk işletmesinin İnşaat ve Projeler Dairesi yöneticisi, gemi inşaatı alanında atom tekniği ve otomatizasyon uzmanı), insanın yaratıcılık yeteneği ve sos-

yalizm konusu üzerinde durarak şöyle demiştir: «İnsanın yaratıcı yeteneğinden yetersiz faydalanma bütün toplum için zarar sayılmalıdır. İşlerin teknik bakımdan çözümlenmesi de bu sorunun anlaşılmasına bağlıdır. Çünkü şu veya bu konkre teknik çözümü yaparken, bilim ve tekniğin sonuçlarıyla günü gününe etkilenen insanların da sorumluluğunu yüklenmekteyiz. Bu yüzden, doğal ve teknik bilimler alanındaki çalışmalarda da ideolojik açıklık gereklidir. Toplum bilimleri alanında yeterli bilgiye sahip olmayan kolektif, günümüzde üretimin gelişmesiyle ilgili bilimsel öngörülerde bulunmak olanaklarına sahip değildir.»

Bununla ilgili olarak Dr. E. Mök yüksek ölçüde otomatikleştirilmiş çağdaş gemiler inşası ve insanların bu gemilerde çalışması sorunu üzerinde durmuş ve şunları belirtmiştir:

«Bu sorunların çeşitli çözüm yolları vardır. Meselâ Amerika Birleşik Devletleri'ndeki büyük elektronik şirketlerinden birinin incelemeler konseyinin bir üyesine göre, bugünkü teknik düzeyde işçilerin disiplinli olmaları ve düğmelere hatasız basmaları tamamiyle yeterlidir. Otomatizasyon sorununun çözümlenmesiyle ilgili bu tutum en yüksek kârı elde etmeyi baş amaç edinen kapitalizme özgü bir şeydir. Batı Almanya'daki armatörlerin kanısınca, gemiler tamamiyle otomatik olsalar bile, ayrıca en basit torna tezgâhlarıyla donatılmış atölyelere de ihtiyaç vardır. Bütün gün sadece belirli kontrol işleriyle uğraşan insanlar, serbest zamanlarında vakit geçirmek, can sıkıntısını dağıtmak için burada meşgul olmalıdırlar.

Biz kalifikasyona ve insanların genel gelişme düzeyine uygun çareler araştırmaktayız. Öyle bir yol bulmalıyız ki, yüksel ölçüde otomatikleştirilmiş gemilerde çalışanların yaratıcı güçlerini bilimsel amaçlara yönetebilelim. Bizim gemilerimiz gezgin birer deneme laboratuvarı halini de almalı, kökten yeni veya daha gelişmiş teknik başarılar elde edilmesini teşvik etmelidir. Bu gemilerde çalışanlar basit torna tezgâhlarına değil, en modern ölçü âletlerine sahip olmalı, bilimsel çalışma metodlarını bilmelidirler.

Çalışmalarımızda bize kılavuzluk edecek şeyler eksik değildir. Özellikle sloganlarımızı sıralamak isterim: «Beraber çalışalım, plânları birlikte hazırlayalım, beraberce yönetelim», «Herkes her şeyden sorumludur». «Biz sosyalist toplumda yaşıyor ve çalışıyoruz.» Vornov-Verf'teki işçiler «kendimiz için», çalıştığımızı anlıyor.» Doktor E. Mök, ayrıca «Vornov-Verf'te otomatizasyon sorunları çözümlenirken, psikolojik sorunların incelenmesine büyük bir önem verildiğini de belirtmiştir.

DAC'nde güzel sanat aydınlarının yaratıcılığı, emekçi halkın hayatına, onun manevi ihtiyaçlarına sıkı bağlarla bağlıdır. Doktor K. H. Şulmayster (ABSP üyesi, Ulusal Cephe Ulusal Konseyi Prezidyumu üyesi, Kulturbund Birinci Sekreteri, ADC Halk Meclisi Kültür Komisyonu Başkanı, Alman aydınlarına dair çeşitli eserlerin yazarı), bu konuda şunları belirtmiştir:

«V. İ. Lenin ve M. Gorki'nin öğütlerini gözönünde bulundurarak, bundan on yıl önce Biterfeld'te edebiyat ve sanat adamlarının katıldığı bir konferans yaptık. Konferansın kabul ettiği çağrıda, sosyalist kültürün yaratılması için, yazar ve sanat adamları, yeninin doğmakta olduğu endüstri işletmeleriyle köylere gitmeye, oralarda sosyalist üretim ilişkileri temellerine göre şekillenen insani ilişkileri incelemeye davet ediliyordu. O zamandan beri bizde kültürel gelişmeyle ilgili Biterfeld yolu söz konusudur. Bu yolda büyük ideolojik ve psikolojik anlaşmazlıkları çözümlenmemiz gerekliydi. Ve son yıllarda dram, nesir, şiir ve müzik alanlarında meydana getirilen birçok eserler sayabiliyorsak, bunlarda sosyalist toplumdaki insan simasının kesinlikle şekillendiğini söyleyebiliyorsak, bu, partimizin, toplumumuzun kültür adamlarından talepte bulunduğu büyük isteklerin bir sonucudur. Biterfeld yolu bizim için sanatı hayatla, yaratıcı aydınları halkla, gelişme halindeki sosyalist toplumla birleştirme programıydı ve bugün de öyle kalmaktadır.»

İktisadi bilimler doktoru profesör R. Zakse (ABSP üyesi, her iki Alman devletinde, yüksek öğretim müessesesi rektörü tek kadın, halk ekonomisinin plânlanması ve yönetimi sorunlarıyla ilgili bazı eserlerin yazarı), aydınların işçilerle ve köy ekonomisinde, yiyecek maddeleri üretiminde çalışan kooperatör köylülerle yaptıkları ortak çalışmalar üzerinde durarak, şunları belirtmiştir: «Biz ekonominin bu kollarını tek üretim sürecinde birleştirmeye çalışıyoruz. Bu süreç bilimi de kapsamaktadır. Ekonomik ilişkileri, plânlamayı ve yönetimi geliştirmek üzere bilimsel araştırma birlikleri kurulmaktadır.»

Profesör R. Zaksenin yönetimi altındaki Köy Ekonomisi ve Yiyecek Maddeleri Endüstrisi Enstitüsü, Hale-Lâypsig bölgesine yiyecek maddeleri sağlanmasıyla ilgili bir modeli hazırlama ve uygulama işine yardım etmekle görevlendirilmiştir. Enstitü kolektifinin bu görevi kooperatif üyesi köylülerin, yiyecek maddeleri endüstrisindeki işçilerin, devlet organları temsilcilerinin ve ekonomi yöneticilerinin yardımıyla çözümlenmeye çalıştığını belirten profesör R. Zakse, sözlerine şöyle devam etmiştir: «Öğretim işlerini yeni esaslara göre örgütlememiz, yeniyi öğrenmemiz, başkalarına ve bu arada işletmelerde çalışanlara da öğretmemiz gerekmektedir.

Köy ekonomisi işletmeleriyle sanayi ve ticaret müesseseleri arasındaki kooperatifleşme sisteminde köylüler sadece kooperatiflerinin üretim, plânlama ve yönetme işleriyle meşgul olmakla kalmamakta, büyük kooperatif birliklerinin bütün süreçlerine de katılmaktadırlar. Belirli ekonomik bağlarının ve yeni yeni ekonomik teşvik elemanlarının yaratılması sonucunda, ihtisaslaşmış işletme çerçevesinin dışına çıkan, mevcutların daha da gelişmesini sağlayan ve insanları birbirine gitgide daha fazla yaklaştıran yeni üretim ilişkileri meydana gelmektedir.»

Profesör H. İ. Pol bilimsel-teknolojik devrimin, üretimin «bilimselleşmesine» yol açtığını söyleyerek, şunları belirtmiştir: «Bilimin dolaysız

olarak üretim gücü haline geldiği koşullarda üretim, işçilerin çok daha yüksek ihtisasa, öğrenim ve genel kültüre sahip olmalarını gerektiriyor. Bu yüzden biz 20.000'den fazla işçi ve memurun çalıştığı, oldukça büyük çaptaki işletmemizde her iki işçiden birini ihtisasını yükseltme sistemine dahil ettik. Üniversitenin, orta dereceli ihtisas okullarının ve öğretmenlerimizin yardımıyla meydana getirilen bir nevi öğretim kombinası, işçilerin ihtisaslarını yükseltme işini aralıksız olarak yürütüyor. Elektronik sistemlerin montajı ve düzenlenmesi gibi karmaşık işlerde gitgide daha büyük sayıda bilim işçisi ve mühendisten faydalanılıyor. Böylelikle bilim-teknik alanındaki aydınlar, üretim sisteminde işçilerle dolaysız olarak temasa gelmekte ve işbirliği yapmaktadırlar.»

Profesör H. İ. Pola göre, işçi sınıfıyla aydınlar arasındaki yaklaşmanın esaslı şekilde hızlandırılması gereklidir. Bununla beraber yakın bir gelecekte aralarındaki bütün farkların ortadan kalkması beklenemez. Bu bir *yaklaşma sürecidir* ve bu süreçte işçi sınıfı, üretim ve yönetim bakımından olduğu kadar, manevi bakımdan da toplumun temeli olarak durmadan ilerleyip gelişmektedir.

Profesör H. İ. Pol, işçi sınıfıyla aydınların birbirlerine yaklaşmasında bilimin üretimde gitgide daha fazla rol oynamasını başlıca sebep saymanın doğru olup olmadığına dair sorulan soruyu cevaplandırarak, bu süreçte üretim faktörlerin ağır bastığını söylemiş ve işçi sınıfıyla aydınların birbirine gerçekten yaklaşımlarının ancak sosyalizmde mümkün olduğunu belirtmiştir.

Yazar M. V. Şults (ABSP üyesi, Lâypsig'teki «Y. Beher» Edebiyat Enstitüsü Direktörü, Alman Yazarlar Birliği Sekreterliği üyesi, aralarında birçok yabancı dillere çevrilmiş olan «Biz rüzgârın savurduğu tozlar değiliz» romanı da bulunmak üzere çeşitli eserler yazmış, ulusal armağanla taltif edilmiştir), sosyalist aydınlar sorunu üzerinde durarak, aydınla zihnen gelişmiş kişinin (entelijentsiya ile entelektin) aynı şey demek olmadığını, birinci kavramın toplumsal-manevi, ikincisinin ise doğrudan doğruya toplumsal olduğunu belirtmiştir. Öyle hallere rastlanabilir ki, sosyal durumu bakımından sosyalist aydın olan ve hattâ çok yüksek mevki işgal eden bir kimse sosyalizmle pek az ilgisi bulunan görüşlere sahip olabilir.

M. V. Şults, aydınların entelekt tekeli elinde bulundurdıklarına ve görevlerinin toplumu eleştirmekten ibaret olduğuna dair eski burjuva anlayışını savunma çabalarının beyhudeliği üzerinde durarak şunları belirtmiştir: «Sosyalist aydınlarla zihnen gelişmiş kişilerin manevi eylemleriyle toplumsal faaliyetlerinin yüksek sorumluluğu arasında birlik mevcut olması şarttır. Sosyalizmde, zihnen gelişmiş gençler toplumsal fikirle toplumsal örgüt arasında birlik aramaktadırlar.»

Almanların düşüncelerinde ve manevi hayatında yeni niteliğin böyle belirdiğine işaret eden M. V. Şults devamlı şöyle demiştir:

«Sosyalist toplumun varlığı uzun süredir devam ediyorsa, yarattığı aydınların sayısı da fazladır. ADC'nin yirminci yıldönümü arifesinde yüksek okullardaki öğretim üyelerinin yüzde 80'i 1945'ten sonra yetişmiş kimselerdir. Fakat «armut ağacından uzak düşmez» atasözüne rağmen, bu durum, aydınların işçi sınıfına yaklaşmalarının bizim için bir problem olmaktan çıktığı anlamına gelmez. Çünkü, bu basit mantığa karşı koyan tarihsel güçler hâlâ mevcuttur. Fikrimce üretim ilişkilerindeki sosyalizasyonun, insana olduğu kadar, üretim gücüne de, otomatik şekilde sosyalist bir nitelik kazandırdığını düşünmek büyük bir yanlışlık olur. «Armudun» gereksiz bir yere düşmemesi için, partinin Marksizm-Leninizm teorisinden yaratıcı bir şekilde faydalanarak muazzam bir eğitim faaliyeti yürütmesi gereklidir.» M. V. Şults, sosyalist aydınların eğitiminde devrimci proletaryanın en mükemmel geleneklerine uygun ideolojik, manevi ve estetik faktörler üzerinde durmuştur.

#### *Toplumsal ve devletin yönetimine katılma sorunu*

Sosyalist demokrasi koşulları içinde aydınların ve bütün emekçilerin toplum ve devlet yönetimine katılmaları, bu katılma biçimlerinin çeşitliliği ile nitelenebilir. ADC'ndeki aydınlar, memleketin, günlük olduğu kadar perspektif politik, toplumsal, ekonomik, kültürel vb. sorunlarının çözümlendiği bütün alanlarda, partinin, devletin, toplumsal örgütlerin, daire ve işletmelerin, okulların alt kademelerinden başlayarak, yönetici parti, devlet ve toplum organlarının tümünde temsil edilmektedirler. Bunu anlaşılabilmek için şu kadarını belirtmek yeterlidir: Bu yuvarlak masa toplantısına katılanlar ABSP Merkez Komitesi üyesi ve aday üyesi, devlet iktidarının yüksek organı olan ADC Halk Meclisi milletvekilleri ve onun daimi komisyonlarının üyesi, Ulusal Cephe Ulusal Konseyinin ve onun Prezidyumunun üyesi, memleketteki sanatçıların bağlı bulundukları birliklerin yöneticisi, işletmelerin parti sekreteri olan kimselerdir. Aydınların devlet ve toplum yönetimine katılmalarının somut şekillerinin gözden geçirilmesi görüşmemizin amaçlarından değildir. Zaten böyle bir katılış, sosyalist aydınların çok taraflı faaliyetinin esasını teşkil etmektedir. Söz alanlar bu şekillerden sadece birkaçının üzerinde durdular.

Profesör H. İ. Pol, ABSP'nin, politikasının hazırlanmasına katılmaya bilginleri davet ettiğini söyleyerek şunları belirtmiştir: «Bu tutum, bilim adamlarının, bilimin bütün alanlarındaki çalışmaların sonuçları karşısında sorumluluklarının artmasına yol açmaktadır. Bilim adamları devlet yönetiminde milletvekili olarak ödev almakla da sorumluluk yüklenmektedirler. Örneğin, burada hazır bulunan Şultsmayer ve Trumpold ile ben, ADC Halk Meclisinde aktif olarak çalışmaktayız. Ortaya şöyle bir soru atılabilir: Halk Meclisinde yüz bilgin bulunduğunu kabul edelim, peki ama, diğer faaliyet alanlarında durum nedir? Bilginlerimiz her düzeydeki devlet

organlarında görev almaktadır. Memleketimizde çeşitli bilim alanlarının çeşitli düzeylerinde çalışan büyük sayıda özel gruplar vardır. Bilim adamları bilimin, halk ekonomisinin vb.'nin daha da gelişmesi ve örgütlenmesiyle ilgili alanlarda çalışmaktadırlar. Böylelikle de toplumun biçimlenmesinde kendilerine düşen ödevi yerine getirmektedirler.»

Felsefe doktoru profesör H. Kesler (ABSP üyesi, Parti Merkez Komitesine bağlı Toplumsal Bilimler Enstitüsü Edebiyat ve Sanat Teorisi ve Tarihi Kürsüsü yönetmen yardımcısı, kültür sorunları ve teorileriyle ilgili eserler yazarı), son yıllarda ADC'nde bilim adamlarının yardımıyla toplumsal gelişme süreçlerinin gelişme yönlerinin öngörülmesi alanında büyük işler başlatıldığını söyleyerek şunları belirtmiştir: «Öngörme (teşhis) işleriyle uğraşan örgütlerde parti işçileri ve yönetmenleri bilimin çok çeşitli alanlarında faaliyet yürüten en seçkin bilim adamlarıyla birlikte çalışmaktadırlar.»

H. I. Şultsmayer şu tamamlamayı yapmıştır: «ADC Halk Meclisi Kültür İşleri Komisyonu Başkanı olarak şunu söyleyebilirim ki, aydınlar devlet mukadderatının büyük sorumluluğunu yüklenmiş bulunmakta, Devlet Konseyinde, bakanlıklardaki konseylerde ve özel komitelerde devlet aparatının geliştirilmesiyle ilgili çalışmalara aktif olarak katılmaktadırlar. Meselâ kültür adamlarından, bilim adamlarından, işçilerden, kooperatif üyesi köylülerden meydana gelmiş olan komisyonumuz sanatın gelişmesi sorunları üzerinde çalışmaktadır. Bundan bir süre önce yaptığımız bir toplantıda bütün sanat ve kültür örgütlerinin birinci sekreterleri, yazarları ve diğer sanatçıların ADC'nin 20. yıldönümü münasebetiyle yaratmakta oldukları eserler hakkında bilgi vermişlerdir. Bu vesileyle milletvekilleri, kendilerinden, örgütlerinde ve faaliyet alanlarında demokrasinin daha da geliştirilmesi alanında neler düşündüklerini öğrenmek istemişlerdir. İki üç sene evvel Halk Meclisi üyeleri, Güzel Sanatlar Birliğini, Mimarlar Birliğini ve birkaç devlet organını, yaptıkları işlerin her zaman toplumun yüksek taleplerine cevap vermediği için, esaslı surette eleştirmişlerdir. Bu defa ressam ve mimarların ezici çoğunluğunun şehirlerimizin imarında aktif olarak ödev aldıklarını, yeni projeleri incelemek için halk arasında toplantılar düzenlediklerini, mimar ve ressamların üretim müesseselerinin temsilcileriyle daha sıkı bir işbirliği yaptıklarını memnuniyetle öğrendik.»

### **SOSYALİST KÜLTÜR DEVRİMİ VE AYDINLAR**

«Sosyalist ulusal kültür, sosyalist toplumun temel taşlarından biridir. Alman Demokratik Cumhuriyeti, barışa, hümanizme ve sosyalist toplumun gelişmesine hizmette bulunan sosyalist kültürü teşvik etmekte ve korumaktadır. ADC, psikolojik savaşın yürütülmesine ve insan haysiyetinin aşağılanması hizmet eden emperyalizmin sözde kültürüne karşı savaş yürütmektedir. Sosyalist toplum, emekçilerin kültür hayatını desteklemekte,



ulusal kültür kalıtını ve dünya kültürünün bütün hümanist eserlerini korumakta ve sosyalist kültürü tüm halkın dâvası olarak geliştirmektedir.» (ADC anayasası)

#### *Yüksek okullarda ve Bilimler Akademisinde*

Sosyalizmin toplumsal sistem olarak daha da geliştirilmesi için, yüksek öğretimi, sosyalist toplumun bugünkü ve gelecekteki ihtiyaçlarına daha sıkı surette bağlamak gereklidir. (1) Hâlen ADC'nin yüksek okullarında uygulanmakta olan üçüncü reformun amacı bu olduğu için, toplantıda hazır bulunanlar, bu reform üzerinde özellikle durmuşlardır.

Felsefe doktoru profesör G. Haydorn (ABSP üyesi, Rostok Üniversitesi Rektörü, Alman Tarihçiler Birliği Başkanı, Dünya Bilim İşçileri Federasyonu Yürütme Kurulu üyesi, Alman işçi hareketi ve bilimsel sosyalizmle ilgili tarihsel eserler yazarı), genç komünistlerin 1947–1948 döneminde yüksek okullarda yapılan ilk reform sıralarında yenmek zorunda kaldıkları güçlükleri anlatarak, şunları belirtmiştir: «Bu reformun uygulanmasıyle öğrenimle ilgili bütün imtiyazlar kaldırılmış ve işçilerle köylülerin çocukları yüksek okullara devam etmek için geniş olanaklara kavuşmuşlardır.» Profesör G. Haydorn, bununla ilgili olarak şu rakamları vermiştir: «1949–1950 ders yılında yüksek okullardaki işçi ve köylü çocuklarının oranı yüzde 20 iken, 1967–1968 ders yılında bu oran yüzde 46,9'a yükselmıştır. Bunların yüzde 39,1'i doğrudan işçi ailelerine mensuptur. Bir karşılaştırma yapabilmek için şunu da belirtmek lâzımdır: Batı Almanya'da 1967–1968 ders yılında yüksek okullara devam eden öğrencilerin ancak yüzde 8,3'ü işçi ve köylü çocuklarıdır.

Yüksek öğretimde ikinci reform 50 yıllarında yapılmış ve gerçek sosyalist üniversitenin yaratılması yolu açılmıştır. Üniversite öğretim üyelerinin büyük çoğunluğu memleketimizde yeni düzenin yerleşmesinde aktif bir rol oynamışlardır. Hâlen ADC'nde çalışan profesörlerin yüzde 80'i öğrenimlerini 1945'ten sonra yapmışlardır ve genel olarak emekçi ailelerine mensupturlar. Memleketimizde öğretim üyeleriyle öğrenciler arasında prensiplerde çelişkiler yaratacak sebepler bulunmamasının önemli unsurlarından biri budur. Öğretim üyeleriyle öğrenciler arasındaki ilişkiler arkadaşçadır. Öğretim üyelerinin başlıca ödevi öğrencilerin bütün niteliklerinin belirmesine yardımcı bulunmaktır. Üniversitelerdeki kolektiflerin, çalışmalarında dayandıkları esas manevi platform, Marksizm-Leninizmdir.»

Profesör G. Hadorn, devamla, Rostok Üniversitesindeki bilimsel ve toplumsal organların faaliyeti üzerinde durmuş, üniversitedeki Sosyal

---

(1) ABSP VII. Kongresi kararları gereğince, yüksek okullarda ve orta ihtisas okullarındaki öğrenci sayısı öyle artırılmalı ki, 1980 yılında, halk ekonomisinde çalışan kalifiye kadrolar ortalama olarak iki buçuk, doğal bilimler alanında çalışanlarla mühendisler üç buçuk misli fazlalaşmış olmalıdır.

Konseye öğretim üeleriyle öğrencilerden başka, partinin il komitesini, mahalli devlet organlarını ve işletmeleri temsil eden delegelerin de katıldığını belirterek, şöyle devam etmiştir: «Üniversitede bilimsel stratejiyi hazırlayan, bilimsel dereceleri tayin eden ve rektörü seçen Bilimsel Konseydir. Öğrenciler, öğretim üelerinin ve diğer üniversite görevlilerinin tayinleriyle ilgili sorunların incelenmesine aktif olarak katılmaktadırlar. Tecrübeler, öğrencilerin son derece makul tekliflerde bulunduklarını ve tekliflerinden bir haylisinin kabul edilmeye layık olduğunu göstermiştir. Hâlen Rostok Üniversitesinde bütün öğretim plânları öğrencilerin katılımıyla hazırlanmaktadır. ABSP üeleri üniversitenin sosyal ve bilimsel konseylerinde aktif olarak görev almaktadır. Parti örgütü öğrenim sürecinde ortaya çıkan anlaşmazlıkların çözülmesine büyük yardımlarda bulunmaktadır. Üniversite çalışmalarında Hür Alman Gençlik Birliği de önemli bir rol oynamaktadır.»

Profesör G. Haydorn üçüncü öğretim reformunun 1975'e kadar uygulanacağını belirterek şöyle devam etmiştir: «Bu reformun amacı, ADC'nde yüksek öğretim sisteminin, gelişmiş sosyalist toplum düzeyinin organik bir parçası haline gelmesi, ABSP'nin VII. Kongresi kararlarının gerçekleştirilmesidir. Bununla ilgili olarak ABSP Birinci Sekreteri, ADC Devlet Konseyi Başkanı V. Ulbriht yoldaş şunları söylemiştir: «Yüksek öğretimdeki üçüncü reform, gelişmiş sosyalist toplum sisteminin meydana getirilmesiyle ilgili tedbirlerin, iki bakımdan, gerekli ve önemli bir halkasıdır: İlk olarak, üretim güçlerinin daha da geliştirilmesi koşulları içinde toplumumuzun, özellikle ekonomimizin gerçek ihtiyaçlarının karşılanmasında gereklidir. Bu da, sosyalizmin ekonomik sistemini yaratabilmemiz ve onun temellerine dayanarak bilimsel-teknolojik devrimi gerçekleştirebilmemiz için yüksek öğretim reformunu zorunlu kılmaktadır. İkinci olarak, yüksek öğretim reformu, emekçilerin yeteneklerinin tam ve çok yönlü olarak gelişmesini sağlayan sosyalist toplumu yaratabilmek için aynı derecede önemli ve gereklidir.»

Profesör G. Haydorn, bilimsel araştırma çalışmalarının sosyalizm kuruculuğu işleriyle daha sıkı surette birleştirilmesinin, yüksek öğretim okullarında ve sanayi işletmelerindeki teknik potansiyelden bir arada faydalanılmasının önemini belirterek şöyle devam etmiştir: «Rostok Üniversitesinin öğretim sürecinde sanayi üretiminin önünde duran ödevlerin pratik olarak çözülmesini öngören tedbirler de yer almaktadır. Yena, Rostok, Berlin, Drezden üniversitelerinde, Karl Marks-Ştad ve Magdeburg'taki yüksek teknik okullarında daha büyük bilimsel-teknolojik potansiyel ile bilimsel araştırma faaliyetlerinin konsantrasyonu pratik olarak gerçekleştirilmektedir. Yüksek öğretim reformunun uygulanmasında, yüksek okullarda, başta Marsizm-Leninizm olmak üzere, toplumsal bilimlerin öğreniminin geliştirilmesine büyük bir önem verilmektedir.

Profesör P. A. Tisen doğal bilimlerle ilerici toplumsal bilimler birbirlere yaklaşması sürecinin hızlandırılması konusu üzerinde durarak, bunun pratik faaliyetlerde gözönünde bulundurulması gerektiğini söylemiş ve devamla, sosyalist bilimin bütün alanlarında çalışanların Marksizm-Leninizmin diyalektik ve tarihsel materyalizm felsefesi öğretisini benimsemelerinin önemini belirtmiştir.

ADC'nde ve özellikle Rostok Üniversitesindeki öğrencilerin sayısı ile ilgili bir soruyu profesör G. Hayndorn şöyle cevaplandırmıştır: «ADC'nde üniversitelere ve yüksek teknik okullarına devam eden ve dışarıdan imtihanlara katılan öğrencilerin sayısı 225 bindir. 1975 yılında ADC'nde her 10 bin kişiden 150'si yüksek öğrenim yapabilecektir. Bu amaçla devlet geçen yıla kıyasla yüzde 11 oranında fazla ödenek ayırmıştır. Rostok Üniversitesine hâlen 5 bin öğrenci devam etmekte, bin öğrenci ise yalnız imtihanlara katılmaktadır. 1970 yılında devam edeceklerin sayısı aşağı yukarı 8 bin, 1980 de ise hemen hemen 10 bin olacaktır. Hâlihazırda ADC'nde yüksek öğrenime devam edenlerin yüzde 82,7'si devlet bursu ile okumaktadır. Batı Almanya'da burs alanların oranı ise sadece yüzde 24,9'dur.»

Birçok batı ülkesinde yüksek okul öğrencilerinin yaptıkları sokak gösterilerini önlemek ve onları sükûneti muhafazaya zorlamak için büyük güçlükler çekilirken, ADC'nde öğrencilerin politik ve sosyal alanlarda daha aktif olmaya niçin teşvik edildiklerine dair bir soruyu cevaplandıran profesör H. G. Virtsberger şunları belirtmiştir: «Benim fikrime göre esas fark, bizim öğrencilerimizin öğrenimlerine devam etmek ve bilgilerini pratik faaliyetlerde uygulamak hususunda bütün olanaklara sahip bulunmalarından ileri gelmektedir. Bizim gençlerimiz geleceklerinden endişe etmek durumunda olmadıkları gibi, üyesi bulundukları toplumun teorisyen ve yöneticilerinin dünyanın daha da gelişmesi perspektiflerini çizmekten âciz oldukları endişesini duymamaktadırlar. Bunun yanı sıra, bizim öğrencilerimiz, kuşaklararası uyumsuzluklara katlanmak zorunda değildir ve bunun için de toplumda aktif olarak görev almaktadırlar.»

Emperyalist güçlerin yıkıcı faaliyetlerde bulunma ve öğrenciler arasında düşman ideolojiyi yayma çabalarının ADC üniversitelerinde ne ölçüde yankılar uyandırdığına dair bir soru hararetili tartışmalara yol açmıştır. Batı Almanya'da ve Batı Berlin'de aktif eylemde bulunan parlâmento-dışı muhalefetin etkileri sorununa da ayrıca temas edilmiştir.

Profesör G. Haydorn, ADC'nde hiçbir ideolojik «sağlık kordonu» bulunmadığını belirterek şunları söylemiştir: «Radyo, televizyon ve diğer yığınsal haber araçları pratikte sınır tanımamaktadır. Karşı taraf ideolojik savaşa üniversitelerle yüksek okullara özel bir önem vermektedir. Bundan dolayı biz ideolojiden vazgeçilmesine taraftar olanların çağrılarını uyarak ideolojik savaşa herhangi bir duraklamaya katienen razı alamayız.

Bunu yapmamız, düşmanın hançerini bağrımıza saplamasına göz yummamız anlamına gelir. Batı Almanya'da ve Batı Berlin'de faaliyet gösteren parlâmento-dışı muhalefetin ADC gençliğini belirli bir ölçüde etkilediği şüphesizdir. Burada düşman söz konusu değildir, fakat bu harekette birçok bakımlardan yolunu şaşırmış insanlar da vardır. Batı Almanya'dan ve diğer ülkelerden memleketimize misafirler geliyor ve kendileriyle yaptığımız seminerlere, tartışmalara birçok öğrencimiz aktif olarak katılıyor.»

Doğal bilimler doktoru profesör *H. H. Emons* (ABSP üyesi, Loyn-Merze-bung'taki Yüksek Kimya Teknik Okulunun (ADC'nin en genç) rektörü, inorganik ve teknik kimya ile ilgili eserler yazarı ve patentler sahibi), partinin genç bilim adamlarına ve gençlere beslediği güvenin olumlu sonuçları üzerinde durarak şunları belirtmiştir: «Cumhuriyetimizin 20; yıldönümünde yüksek okulumuz 15 yaşına giriyor. Yüksek Kimya Teknik Okulunda dünyanın 30 ülkesinden gelen öğrenciler okumaktadır. Öğretim üyelerimizin ortalama yaşı 42'dir. Bu da partimiz ve hükümetimizin gençlere ve genç müesseselere büyük sorumluluklar verilmesine dair temel görüşünün yüksek öğretim sisteminde de uygulandığını göstermektedir. Bizler bu güvene lâyık olduğumuzu ispat için bütün gayretlerimizle çalışmaktayız.

ADC'nde yüksek öğretim reformunun karakteristik tarafı, yüksek okullarla üretim arasındaki işbirliğini genişletme ve derinleştirme amacını gütmesidir. Bu da, öğrencilerin üretim çalışmalarına katılmalarını, işletmelerdeki genç işçilerle memur ekipleri arasındaki işbirliğinin artırılmasını, üretim müesseseleriyle yüksek okullar arasında bilim işçileri değiş tokuşunu vb. gerektirmektedir.

Enstitüde öğrencilerin de katıldığı tüm bilimsel araştırma çalışmaları, sosyalist endüstrinin ödevlerine tamamiyle uygun düşmektedir. Bu da birçok sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Örneğin, bilim adamlarının değeri, daima bütün dünyada okunan kitaplarının sayısı ile ölçülmüştür. Halbuki üretimle kurulan sıkı ilişkiler bu alanda belirli sınırlamalara yol açmaktadır. Bununla ilgili bazı manevi ve ideolojik sorunları çözmemiz gerekmektedir.»

Profesör *H. I. Pol*, son zamanlarda müesseselerin kadro yetiştirme alanlarındaki sorumluluklarının bir hayli arttığını söyleyerek, şunları belirtmiştir: «Şimdi müesseseler birçok üniversitelere genişlemesine yardımcı bulunmaktadır. Yüksek öğretimdeki reformla ilgili ilk fikirleri üretim sorumluları, öğretim üyeleri ve öğrenciler ileri sürmüşlerdir. Müessesemizde 300'ü fizikçi olmak üzere 2.300 bilim işçisi çalışmaktadır. Evvelce çalışmak üzere gönderilen genç fizikçilerden bazıları müessesenin büyüklüğü karşısında ürküyor, kaybolup gideceklerini sanıyorlardı. Bu alanda şöyle bir yol bulundu: genç uzmanları dağıtmamayı, kendilerinden

daimi kolektiflerde gruplar halinde faydalanmayı kararlaştırdık. Bu da, derhal pratik ödevler almalarına, rasladıkları durgunluğa karşı harekete geçmelerine yol açtı; aynı zamanda kolektifin tüm faaliyetinin canlanmasına yardım etti. Sonuçların da son derece olumlu olduğu görüldü: Bu gibi kolektifler bilimsel başarıları daha büyük bir hızla erişmektedirler.»

Genç aydınların sosyalist ölkeler arasında yapılan uluslararası ekonomik ve bilimsel-teknolojik işbirliği meseleleri karşısındaki tutumlarına dair sorulan bir soruyu cevaplandıran profesör G. Haydorn şunları belirtmiştir: «ADC'ndeki bütün aydın çevreler, yardımlaşma anlaşması çerçevesindeki işbirliğine büyük bir önem vermektedirler. Memleketteki genç aydınların birçok temsilcileri, sosyalist toplumun ekonomik ve bilimsel potansiyelinin entegrasyonu (tamamlanması) sayesinde, sosyalizmin, kapitalizmle yaptığı savaşta üstünlüğünün daha da arttığı kanısındadır.»

Felsefe doktoru profesör H. Bartel (ABSP üyesi, Alman Bilimler Akademisi Merkez Tarih Enstitüsünün devlet armağaniyle taltif edilmiş Direktörü, Marksizmle ve Alman işçi hareketiyle ilgili inceleme eserleri yazarı), yüksek öğretim reformuyla birlikte Bilimler Akademisinde de reforma girildiğini belirterek, bu reformun ödevleri hakkında şunları söylemiştir: «Reformun amacı araştırma çalışmalarında sıkı bir bağ kurmak, bunları halk ekonomisinin ve tüm toplumun önünde duran büyük ödevlerin çözömlenmesi sorunu etrafında toplamaktır. Hâlen ADC bilim adamları büyük çapta kompleks araştırmalar yolunda en yüksek başarıları ulaşma amacını gütmektedirler. Önemli bir sorun da, doğal bilimlerle toplumsal bilimler arasında birliği sağlamak, her iki alanda çalışan bilim adamları arasında sıkı bir işbirliği kurmaktır.

Akademideki reformun ödevi, yeni bir bilimsel yapı yaratmak, üretimin, bilimin ve tüm toplumun menfaatlerini birleştirmektir. Hâlihazırda Akademide araştırmaların sözleşmelere bağlanması usulü geliştirilmekte, bilimsel araştırmaların tüm halinde finanse edilmesi yolunda yürünmektedir. Bunun bazı anlaşmazlıklara sebep olduğunu da belirtmek lâzımdır. Mesele şu ki, bir taraftan, araştırma potansiyelini en önemli halk ekonomisi ödevlerinin çözömlenmesine bağlamak, öte taraftan da, bilimsel-teknolojik devrimin gerçekleştirilmesi sırasında, bilimin temel kollarını, özel ihtiyaçları gözönünde bulundurarak geliştirmektedir.»

Profesör H. Bartel devamla şunları söylemiştir: «Diğer bir sorun da, kişisel araştırmalarla sosyalist kolektif emek arasındaki oranın doğru şekilde düzenlenmesidir. Bilimsel araştırmalarla bilimsel müesseseler profillerinin değiştirilmesi gereklidir. Bu ise insani ilişkileri de kapsamaktadır. Herhangi bir ihtisas kolunda uzun yıllar çalışmış ve belirli bilimsel başarılar elde etmiş bir profesörün ihtisasından vazgeçerek, başka bir ihtisas dalına geçmesi kolay bir iş değildir. Bugünkü koşullar, yeni yeni büyük ödevler çözömlenmekle görevli olan profesörlerin bilgilerini artırmaya devam etmelerini gerektirmektedir.»

Profesör H. Bartel devamla şöyle demiştir: «Akademinin şimdiye kadarki yapısı, 30–40 bilim adamının çalıştığı enstitülerin yönetimi çerçevesini aşamıyordu ve ayrı ayrı yönlerdeki bilimsel araştırmaları izlemekle yetiniyordu. Yeni merkez enstitülerinde ise bilim işçilerinin sayısı, ortalama olarak, yüzü aşacaktır. Artık yönetici bilim adamının sadece kendi alanında veya sıkı sıkıya sınırlandırılmış bir sorun çerçevesinde uzman olması yeterli değildir. Bilim adamlarının bir bilim kolunun ve onunla ilgili kolların teorik ve metodolojik sorunlarıyla de meşgul olması gereklidir. Bu gibi sorunların çözülmesinde ideolojik ödevler birinci derecede bir anlam kazanmaktadır. Akademideki politik ve ideolojik çalışmalar şimdi her zamankinden daha büyük bir rol oynamaktadır. Ve parti bu çalışmalara gitgide daha fazla önem vermektedir.

Yeni ihtisaslara yönelecek profesörler sayısının fazla olup olmadığına ve henüz reforma katılmamış bilim adamlarıyla çalışmalarda ne gibi metodların uygulandığına dair bir soruya cevap veren profesör H. Bartel şunları belirtmiştir:

«Yeni bilim kollarında ihtisas yapma ödeviyle karşı karşıya bulunan bilim adamlarının oranı, çeşitli ihtisas kollarına göre son derece farklıdır. Bundan dolayı somut rakamlar vermek güçtür. Bilim adamlarının önemli bir kısmının ihtisaslarını yükseltmeleri gereklidir ve Akademide bu ödevin yerine getirilmesiyle ilgili geniş bir program hazırlanmıştır. Tabii ki, bu reformlara karşı çekingen davranan bilim adamları var. Bunun için de parti örgütleriyle diğer toplumsal örgütler, onları ikna etmek ve reform çalışmalarına çekmek için çalışmak zorundadırlar. Reformun uygulanmasına başlandığı Temmuz ayından beri bilim adamlarının ezici çoğunluğu nu reform çalışmalarına çekmeyi başardığımızı söyleyebilirim.»

#### *Yeni okul, yeni öğretmen*

Yeni toplumun karşı karşıya bulunduğu büyük ödevlerin çözülmesi. geniş ölçüde, genel öğretim ve eğitimin yönlerine, niteliğine, her öğretmenin çalışmalarına bağlıdır. Bu yüzden ADC'nde ABSP, devlet ve tüm toplum, okul ve öğretmene daima büyük bir önem vermişlerdir ve vermektedirler.

Doktor J. Poltsin (ABSP üyesi, liyakatli halk öğretmeni, Alman Merkez Pedagoji Enstitüsü Eğitim Teorisi Şubesi Yönetmeni, halk öğretimine ve sosyalist eğitime dair eserler yazarı), öğretim müesseselerinin geçmişteki ve gelecekteki görevleriyle, hâlen öğretmenler tarafından çözümlenmekte olan sorunlar üzerinde durarak şunları belirtmiştir:

«1945 yılında, Doğu Almanya'daki öğretmenlerin yüzde 72'si faşist partisinin eski üyeleri idi. Bunların büyük bir çoğunluğunun meslekten uzaklaştırılması gerekiyordu. Başta işçiler olmak üzere, onbinlerce genç,

Partinin çağrısına uyarak öğretmen oldular. (1) Yeni öğretmen olan bizler âdeta okulları fethetmek zorundaydık, çünkü gerici güçler karşımıza engeller çıkıyorlardı. Bazen bu imkânı onlara kendimiz veriyorduk, zira, tabii olarak, sekiz ay süren hazırlık kurslarında, gerçek birer öğretmen olamamıştık. Sınıf düşmanları, ana-babalarla öğrencileri bize karşı kıskırtıyordu. 1946 yılına ait bir hatıramı anlatayım size: Bir gün derse çok iyi hazırlandığım halde, öğrencilerin biri bütün hazırlıklarımı şöyle basit bir soruyla altüst ediverdi: «Bay öğretmen, dedi, lütfen, yeni bir öğretmenle, yeni bir belediye başkanı ve yeni bir halk polisi arasındaki farkı söyler misiniz?» Ne yazık ki, o zaman bu kötü niyetli fıkrayı duymamıştım. Öğrenci, sorusunu, kendisi şöyle cevaplandırdı: «Gayet basit: yeni öğretmen «beni» ile «bana» arasındaki, yeni belediye başkanı «benim» ile «senin» arasındaki farkı bilmez, yeni halk polisinin ise hiçbirinden haberi yoktur.» Belki talihin bir cilvesidir veya belki bizdeki eğitimin bir sonucudur (ki böylesi akla daha yakın) benim bu eski öğrencim, bugün halk polisi teşkilâtında binbaşı olarak hizmet görmektedir.

Partinin ve pedagoji sorunlarıyla meşgul olmuş Sovyet subaylarının yardımıyla yeni öğretmenler, işlerini başarıyla yürütmeye başladılar. Sovyet subaylarının oynadıkları rolü burada özellikle belirtmek isterim, çünkü bana göre onların bu alandaki hizmetleri Alman-Sovyet dostluğu tarihinde başlıbaşına bir bölümdür. Mükemmel birer pedagog, inanmış birer komünist ve komsomol olan bu subaylar bize ilk adımları atmamızda yardımda bulundular ve yolumuzdaki güçlükleri ortadan kaldırdılar.

1945 yılında devraldığımız miras yürekler acısıydı: Dört bin okulda, birinci sınıftan son sınıfa kadar bütün öğrenciler bir tek dersanede okumaktaydı. 1946'da, böyle, tek dersaneli bir okulda çalıştım. Bir yıl sonra dört, daha sonra ise on dersaneli bir okulda görev aldım.

Memleketimizin kuzeyindeki Şverin ve Noybrandenburg illerinde eskiden «çarık lisesi» adı verilen okullar tipik sayılmaktaydı. Bunlar tek sınıflı okullardı ve bu okullara ırgat çocukları tahta ayakkabılarla gidip gelirlerdi. Tabii ki, artık bu gibi okullar kalmadı. Anti-faşist, demokratik okullar meydana getirme ödevi tamamlandıktan sonra, 1958 yılında, ABSP'nin V. Kongresinde öğrencilerin sosyalist toplum hayatı için yetiştirilmeleri görevi ortaya atıldı. ADC Halk Meclisi, öğretim sisteminin sosyalist yolda geliştirilmesine dair bir kanun kabul etti ve on sınıflı okullar inşasına hız verildi. Hâlen Şverin ilinde on sınıflı okulların sayısı 420, Noybrandenburg'takilerin ise 622'dir. Bunun yanısıra öğrencileri yüksek öğretime hazırlamak üzere Şverin'de 13, Noybrandenburg'ta ise 15 orta öğretim

---

(1) Hâlen ADC'ndeki Pedagoji Enstitüleri öğrencilerinin hemen hemen yüzde 50'si işçi ve kooperatifçi köylülerin çocuklarıdır.

müessesesi vardır ki, bu okullarda genişletilmiş programlar uygulanmaktadır.

Amacımız seçkin bir zümre yetiştirmek değildir. Biz bilimsel-teknolojik devrimin taleplerine uyararak ve sosyalizmin verdiği imkânlardan faydalanarak tüm halkın çocuklarına yüksek düzeyde genel öğrenim yapma fırsatını sağlıyoruz. Bu yıl on sınıflı okullara devam edenlerin yüzde 17'si, yani 29.200 öğrenci genişletilmiş programlı okullara devam edebilmek için özel sınıflarda okumaktadırlar. Genel okulları bitiren öğrencilerden dörtte birinin gelecekte orta dereceli ihtisas okullarına veya yüksek öğretime devam etmelerine özel bir önem vermekteyiz.»

Doktor J. Poltsin, ABSP'nin 1963 yılında yapılan VI. Kongresinin, mecletteki öğretim sistemini, tüm toplumsal sistemin bir parçası olarak nitelendiğini belirttiikten sonra sözlerine şöyle devam etmiştir: «ADC Halk Meclisi, tek sosyalist öğretim sistemi kanununu kabul etmiştir. Biz, bu kanunun ortaya koyduğu görevleri yerine getirmek için toplumun gelişmesine uygun yeni bir öğretim plânı hazırladık. Bu plân, binlerce bilim adamının, pedagogun, üniversiteyi ve halk ekonomisinin en önemli kollarını temsil eden kimselerin gayretli çalışmalarının meyvasıdır. Genel öğretim düzeyini ve hacmini tespit ederken tüm toplumun gelişme perspektiflerini gözönünde bulundurduk, çünkü okulun ödevi sadece toplum hayatına, çağdaş üretime bilinçli olarak katılacak insanlar yetiştirmek değildir. Okul, aynı zamanda, bu insanları, bütün toplum karşısında sorumluluklar yüklenecek ve bunu yapacak şekilde eğitmektedir. Bunun için de okul, öğrencilere bilimsel temellere dayanan bilgiler vermekte ve aynı zamanda onların bilgilerini durmadan genişletme istek ve kabiliyetini geliştirmektedir. Öğrenciler bilgi edinmenin hayatları boyunca kendilerine yol arkadaşlığı edeceğini öğrenmelidirler. Yeni öğretim plânında bilimsel sorumluluğun parti üyeliği sorumluluğu ile birleşmesi şarttır. Biz, sınıf bilinciyle silâhlanmış yüksek düzeyde kültürlü gençler yetiştirmeliyiz.

Bazı burjuva ideologları, bilimsel-teknolojik devrim sürecinde ADC'nde pedagojinin ideolojik platformdan kaçınılmaz bir surette sapacağı ve öğretimin teknik yönleriyle sınırlanacağı hayaline kapılmaktadırlar. Batı Alman bilgileriyle yaptığımız görüşmelerde sık sık bu gibi görüşlerin ortaya atıldığına tanık olmaktadır. Örneğin, geçen Ekim ayında Frankfurt-Mayn şehrinde yapılan uluslararası bir kongrede «hem orada, hem burada» öğretmenlerin prensip itibarıyla aynı amaç ve normlar karşısında bulundukları görüşü ikide birde ortaya atılıyor ve: «bizim ödevimiz, gençliğin eğitilmesi sürecinde «kötü niyetli politikacıların» birbirinden ayırdıklarını tekrar birleştirmektir» sözü tekrarlanıyordu.

Batılı meslekdaşlarımıza, ileri sürdükleri iddianın, küçük sorunlar için olduğu kadar, büyük sorunlar için de doğru olmadığını söyledik. Örnek



olarak, dersanelerden faydalanma sorununu ele alalım. Batı Almanya'da bir dersanede 50–60 öğrenci vardır, bizde ise ortalama 26.4 öğrenci okur. Bizde gençleri müstehcen edebiyat dalgasından korumak sorunu da olmadığı için, bambaşka sorunlar üzerinde durmaktayız.

Büyük sorunlarda da bizi Batı Almanyalı öğretmenlerden ayıran birçok noktalar vardır. Benim meslek ahlâkım, devletim tarafından, partim tarafından uygulanan öğretim politikasına uygundur. Batı Almanyalı öğretmene gelince, hümanist ise, meslek ahlâkı onun emekçilerle, işçi sınıfıyla yanyana olmasını, devlete karşı onlarla birlikte savaş yürütmesini gerektirmektedir. Bunun tersi olursa-ki maalesef sık sık oluyor-o öğretmen, meslek ahlâkını çiğnemiş, gençliği, kendisine dolgunca maaş veren devletin bir memuru sıfatıyla eğitmiş olur.

Batı Avrupa'da gençliğin beyni burjuva ideolojisiyle yıkanırken ve bu ideolojik etki yıldan yıla hızlandırılırken, onların, bizden, pedagojiyi ideolojik özden kurtarmamızı istemeleri, doğrudan doğruya komiktir. Amerikalı bir pedagog, çağımızda yürütülen büyük mücadelede insanların zihinlerini fethetmek uğrunda savaş yürüttüğünü ve bu savaşta kesin zaferin dersanelerde kazanıldığını söylemiştir. Ben bu görüşü tamamiyle paylaşıyordum. Etkilerini genişletmeyi deneyen burjuva ideologları, emperyalizmi bilmiyen, bizim aştığımız çetin yollardan haberi olmayan gençlerimize ve bu arada öğrencilerimize özel bir önem vermektedirler. Bizler, pedagog olarak kendimizi korumak ve gençlerde sınıf düşmanının ideolojik etkileme çabalarına karşı muafiyet meydana getirmek için gerekli bütün imkânlarla sahibiz. Bizdeki genel öğretim, Marksist-Leninist dünya görüşüne, işçi sınıfının ideolojisine dayanmaktadır. Bütün öğretmenlerin, büyük olduğu kadar karmaşık olan ödevi, bizde vatandaş yetiştirmek için mevcut muazzam imkânlardan faydalanabilmektir. Öğretmenlerin ezici çoğunluğu bu ödevi yerine getirmek için büyük gayretler sarfetmektedirler ve partimiz, devletimiz, bize bu hususta yardımda bulunmaktadır.»

Hâlen ADC'nde öğretmenler için özel olgunlaşma kursları açıldığını ve bunlara her yıl öğretmenlerin yüzde 25'nin devam ettiğini belirten J. Poltsin şunları söylemiştir:

«Parti bizlere tüm toplumun gelişme perspektiflerine dayanmak suretiyle halk eğitimiyle ilgili öngörülerde bulunmak ödevini vermiştir. Daha şimdiden «1980 yılının okulu» ile ilgili hazırlıklar yapılmaktadır. Bütün bunlar, partimizin eğitim politikasının sadece öğretmenlerin meslek ahlâkına uygunluğunu değil, aynı zamanda biz öğretmenlerin öğretim politikasının şekillenmesine katıldığımızı da göstermektedir.»

#### *Sanat adamları ve sosyalist kişiliğin biçimlenmesi*

Sosyalist toplum kuruluşu sırasında emekçi yığınlarının refah ve kültür düzeyi yükselirken, güzel sanatların, her insanın ve tüm toplumun

hayatındaki rolü de sistemli olarak yükselir. Bu durum, toplumun manevi hayatını biçimlendirme faaliyetine katılan, insanların düşünce, duygu ve hareketlerini etkileyen sanat ve edebiyat adamlarının sorumluluğunu daha da artırmaktadır. Bu sorumluluğun sanat eserlerinin öz ve biçim bakım-larından daha derin olmasını gerektirdiği sorunu yuvarlak masa toplan-tısında önemle ele alınmıştır.

Besteci ve müzik araştırmacısı Profesör E. H. Mayer (1929 yılından beri işçi hareketi içindedir. ABSP MK aday üyesi, Alman Besteciler Birliği Başkanı, Alman Güzel Sanatlar Akademisi Başkan Yardımcısı, Humbold Üniversitesinde müzik profesörü, «Müzik ve Toplum» dergisinin kurucusu ve yazarıdır, üç defa ulusal armağanla taltif edilmiştir), konuşmasında şunları belirtmiştir: «Son zamanlarda, güzel san'atların sınıflar üstünde yer aldığına, zamanımızdaki sınıf savaşıyla hiçbir ilgisi bulunmadığına, bu savaşın dışında bağımsız olarak varolduğuna dair görüşlerin telkin edilmesine yeniden hız verilmiştir. Bu görüşler hiç de yeni değildir, fakat Cumhuriyetimizde bunlar için elverişli temel kalmamıştır. Bizde sanatçılar artık işçi sınıfının düşünce, duygu, ümit, savaş, üzüntü ve sevinçlerini tamamiyle benimsemektedirler. Ve eğer ben, eserlerimle kültür alanındaki başarılarımıza, mütevazı bir ölçüde de olsa, biraz katkıda bulunabildiysem, bunu kırk yıldan beri işçi sınıfına bağlı olmama borçluyum. Şimdi ben ADC'nde sınırsız yaratıcılık imkânlarından faydalanmaktayım. Arkadaş ve meslektaşlarımın ezici çoğunluğu kendileri için aynı şeyi söyleyebilirler.

Cumhuriyetimizde güzel sanat devlet çapında önem taşıyan bir işti. Ve devletçe, bütün Alman tarihi boyunca görülmemiş bir ölçüde desteklen-mektedir.»

Profesör E. H. Mayer devamla şöyle demiştir: «Sosyalist toplumda sanatçı, kişisel ve toplumsal bilincin şekillenmesinde son derece büyük bir rol oynayabilir. Sanatçının yaratıcı çalışmaları, sosyalizmin gerekli ve organik bir parçasıdır. Sosyalist toplumun insanı, sanatla sıkı ve sürekli bağları olmaksızın gelişemez. Bizler robot değil, çok taraflı gelişmiş insan yetiştirmek istiyoruz.»

Gerek kendisinin, gerekse meslektaşlarının emekçilerle sürekli bağlar kurduklarını, eserlerini kendilerine dinlettiklerini ve fikirlerinden faydalan-dıklarını söyleyen profesör E. H. Mayer, memleketinde yaratılan kültürün ADC'ne özgü mü, yoksa genel Alman kültürü mü olduğuna dair bir soruya şu cevabı vermiştir: «ADC'nde kültür bize miras kalan hümanizm gelenek-lerine dayanmaktadır. Alman sanat tarihinde Bah, Bethoven, Göte, Hayne gibi, eserleriyle gururlandığımız sanatçılar vardır. Bunun yanı sıra Alman kültüründe ve manevi hayatında reddettiğimiz anlayışlar ve gelenekler de mevcuttur. Buna örnek olarak, özellikle Nice gösterilebilir. Sosyalist Alman kültürü, Batı Alman emperyalizminin anti-kültür anlayışından uzaktır. Biz bu anlayışı, emellerimize aykırı sayıyoruz. Bununla Batı

Almanya'daki bütün kültür ve sanat adamlarının emperyalist ideolojinin çığırkanları olduğunu söylemek istemiyoruz. Bizler, ADC'nde bütün Almanya'da itibar görecek sosyalist kültür ve sanatı yaratmaya çalışıyoruz.»

M. V. Şults, ADC'nin genç edebiyatı, genç yazarlarının kişilikleriyle eserlerinin şekillenmesi konusu üzerinde durarak şunları belirtmiştir: «Aktif ve hümanist düşünce, gençlik çağında gelişmeye başlar. Y. Beher'i ve onun ekspesyonizm dönemini düşünelim. Kalbinin bir haykırışı olan «Ey insan!» gençlik yıllarının ürünüdür. Önemli olan şudur ki, bizler sosyalist aydın sınıfla, derin bir düşünceye bağlı olmayan haykırışları benimsemiyoruz, bu haykırışlarda bir düşünce, bir gerekçe arıyoruz. Genç yazarlarımızdan bunu titizlikle istiyoruz. Onlar, konke tarihsel amaç uğrındaki sosyalizm savaşıнын ateşinden geçmek zorunda kalmamışlardır. Genç yazarlarımız sosyalizm için savaş yürütmemişler, sosyalist toplumu kendi kendine varolmuş günlük bir gerçek olarak bulmuşlardır. Bu sebeple de çoğu defa, kendisiyle yüzyüze gelseler bile somut düşmanı görememektedirler. Eserlerindeki bazı belirsizlikler bundan ileri gelmektedir. Genç yazar: «Ben genelleştirilmiş simalar yaratamam, çok genç olduğum için ancak müşahade ettiğim simaları canlandırabilirim» demek eğilimindedir. Fakat fazla müşahedelerden sonra bile her vakit genelleştirilmiş simalar yaratmak mümkün olmuyor. Benim kanaatime göre sosyalist bilincin biçimlenmesi, sosyalist aydınının yetiştirilmesi sorunu, maddi üretimin sağlanmasından daha az önemli değildir.

Läypsigt'teki Edebiyat Enstitüsünde öğrencilere, zaman zaman, kişisel eğilimleriyle ilgili sorular sorulmaktadır. Örneğin: Hayat anlayışın nedir? diye soruyoruz. Geçenlerde şu soruyu ortaya attık: İyinin, güzelin, doğrunun timsali nedir? Gerçekten iyi, güzel ve doğru olarak neyi kabul edersiniz? Çok çeşitli cevaplar aldık. Bazı öğrenciler hiçbir cevap veremediler. Çünkü sorular, yeteneklerinin üstündeydi. Cevaplardan biri şöyleydi: «Ben iyinin, güzelin ve doğrunun timsalini, tanıdığım insanlarda görüyorum. Yargı özgürlüğüne sahip, korkudan, sıklıganlıktan kurtulmuş bambaşka insanlar artık onlar. Gerçek ve konke bir özgürlük içinde bulunuyorlar. Böyle özgürlüğe, ancak, işlerini çok iyi bilen ve buna dayanarak serbestçe hükümler veren insanlar sahiptir.» Bildiğimiz gibi, bu konke özgürlüğü F. Engels «Anti-Düring» adlı eserinde belirtmiş, Lenin de «Materyalizm ve Empryokritisizm» de aynı fikri geliştirmiştir. Hiç şüphe yok ki, böyle insanlarla karşılaşmak ve şahsen böyle olmak fevkalâde güzel bir şey.

Başka bir cevapta da şunlar belirtiliyordu: İyinin, güzelin ve doğrunun konke timsali, benim şimdiki kişiliğimle gerçekleştirmek istediğim kişiliğim arasındaki âhenktir.» Bu cevabın, Y. Beher'in günlüğünden alındığı belli. Fakat bu gibi şeylerin benimsenmesi hiç de fena değil. Beher de özgürlük formülü üzerinde yargılarda bulunmuş ve şu sonuca varmıştı:

Özgürlük, insanın, kendisinin ne olduğunu ve insanlık tarihinin kendisinden ne istediğini bilmesidir. Beher bu konuda dikkate değer bir formül bulmuştur o da şudur: Fakat bu özgürlük, sadece bir an için eline geçer. Muhafaza edilemez ve tekrar kaybedilir. Hergün fethedilmesi gerekir.

Orta yaşlı kuşağın temsilcileri olan 30–40 yaş arasındaki bizlerin hayattaki amacı, yetişmekte olan kuşağa, eski devrim savaşçılarına karşı bizim duymuş olduğumuz hayranlığı devretmektir. Bunu başaramazsak tarihin bize yüklediği ödevi yerine getirmemiş oluruz.»

Edebiyat ve sanatın, sınıf düşmanı ile yapılan savaşta önemi üzerinde duren M. V. Şults şunları belirtmiştir: «Bu savaşta hâlâ yanlışlıklar yapıyor ve burjuva edebiyatının son aşamada ulaştığı estetik normlara erişemiyorsak, bundan utanç duymamız gerekmez. Çünkü dayandığımız temel, hayatımızın sosyalist koşullarıdır ve bunlar gelecekteki başarılarımızın teminatıdır.»

Doktor G. Volfram (ABSP üyesi, Hale Şehir Tiyatrosu Direktörü, Tiyatro Sanatçıları Birliği Yönetim Kurulu üyesi, ulusal armağan sahibi), güzel sanatlarla halk arasında, sosyalizme özgü ilişkilerin özü üzerinde durarak, sanatla halk arasındaki ilişkiler sorununun hümanist sanat adamlarını daima düşündürdüğüne işaretler, özellikle eskiden sosyal demokratların ilerici sanat teorilerinin sonucu olarak «Berliner Folksbühne» Tiyatrosu binasında «Sanat halk içindir» sloganının asıldığını belirtmiş ve şöyle devam etmiştir: «Şüphesiz ki, bu sloganda sanat adamlarının halka, belirli bir ölçüde, yukarıdan baktıkları sezilmektedir. Şimdi içinde bulunduğumuz süreç, sanat adamlarının peygamberane bir ödevi yerine getirmelerini değil, devrimci mevsimlerde, halkın tarihinde ve işçi sınıfının isteklerindeki sanat kriterinin bulunup anlaşılmasını gerektirmektedir. Bu demektir ki, bir yandan, sanatımızın genişliğine gelişmesiyle ilgili açıkça belirtilen istekleri gerçekleştiriyoruz, öte yandan da, bu gelişme yolunun sanat eserinin değerini düşürdüğü iddiasını çürütmek için çalışıyoruz. İşçi sınıfı yüksek kaliteli sanat eserleri istemektedir ve biz, bu isteği gerçekleştirmekle görevliyiz.»

Konuşmacı daha sonra Hale Şehri Tiyatrosunda elde edilen tecrübeleri belirterek şöyle devam etmiştir:

«Büyük Oktobur Devriminin 50. yıldönümü münasebetiyle tiyatromuz Con Rid'in «Dünyayı sarsan 10 gün» adlı eserini sahneye koymayı kararlaştırdı. Provalar Cumhuriyetimizin en büyük kimya işletmelerinden biri olan «Buna-Verke»ye ait klüpte yapılıyordu. Bu klüp teknik tesisleri bakımından büyük bir tiyatronun bütün istemlerini karşılayabiliyordu. İşletmedeki öncü üretim ekiplerinden biriyle yaptığımız görüşmeler sonucunda, sanatla yakından ilgilenen işçilerin temsile doğrudan doğruya katılmaları fikri ortaya çıktı. Ekip üyeleri Con Rid'in eserini ve temsile esas olarak aldığı metni okudular. Bazı sahneleri, provalarını yaptıktan sonra, işçilerin

önünde oynadık. İşçiler sadece siyasi bakımdan değil, sanat bakımından da işimizde yardımcı olacak birçok teklif ileri sürdüler. Bu arada temsilin san'at yönü ve aktörlerin oyunu üzerinde ayrılmı eleştirmeler yapıldı. İşçilerin teklifleri arasında safca görüşler de vardı, fakat genel olarak, işçilerin temsille candan ilgilendikleri ve ortak çalışmamızın sorumluluğunu bilinçli olarak benimsedikleri görülüyordu. Birkaç provamız bu şekilde devam etti. Nihayet ilk temsil günü geldi ve buna işçi ekibinin üyeleri de davet edildi. Bütün aktörler, üretimi arkadaşlarımızın sanat süreciyle ilgili etkili fikirlerine hayran oldular. Salonda toplanmış bulunan büyük kolektif, temsili ortak çalışmalarımızın meyvası sayıyordu. Bu tecrübe – ki daha sonra genişletilmiştir – bizim sosyalist halk tiyatrosuna dair anlayışımızı ortaya koymaktadır.»

Profesör H. Kesler gelişmiş sosyalist toplum sisteminin meydana getirilişi döneminde sanata düşen görevlerle ilgili sorunlar üzerinde durarak şunları belirtmiştir: «Uzun süreli öngörü çalışmalarında, kültürel gelişmenin gelecekteki sürecinin başlıca yönleri biçimlendirilmektedir. Partinin önümüzdeki birkaç yıl için gerçekleştirilmesini istediği görev, sosyalizm temellerinin kuruluşundan sonra niteliği bakımından sosyalizme uygun, ide bakımından zengin, yeni gerçeğe, sosyalist koşulların yeni amaçlarına elverişli bir kültürün geliştirilmesidir.

Pratik çalışmalarımızda hayatın anlamına, mutluluğa, kişisel menfaatlerle toplumsal menfaatlerin birleştirilmesine, yaratıcılığa ve örgütlenmeye dair sorunlar gitgide daha sık karşımıza çıkmaktadır. Toplumumuzda hümanist ve rasyonel tutum konuları manevi hayatla ilgili tartışmaların merkezinde yer almaktadır. Bu, aynı zamanda, kişiyle toplum arasındaki karşılıklı ilişkileri de kapsamaktadır ve besbelli ki sanatımızın gelişmesinde de başlıca sorun haline gelmektedir.

Sanatın ilk ödevi, ilk toplumsal görevi, çağdaş toplumumuzda güzelliğe dair yeni anlayışların yaratılmasına yardım etmek, onun estetik bilincini biçimlendirmektir. Bunun yanısıra sanat, ahlâkın gelişmesini, insanın, gelişmiş sosyalist toplumdaki davranışlarının normlarını etkilemelidir. Ahlâki yön ilerici sanatta daima birinci derecede ve merkezi bir rol oynamıştır. Eninde sonunda sosyalist sanat, yüzyılımızın sosyalist toplum insanını yaratma ödevi ile karşı karşıya bulunmaktadır. Hâlen toplumumuzda sanatın yeni nitelikleri gitgide daha belirli bir şekilde ortaya çıkmaktadır.»

Profesör H. Kesler devamla şunları belirtmiştir: «ADC'nin 20'inci yıl dönümüne hazırlanma sürecinde hemen hemen bütün büyük şehirlerimizin merkezi kısımları yeniden inşaa edilmektedir. Şimdi inşa edilen yeni yapılar, mimari alanda ortaya atılan ve önümüzdeki on yıl içinde şehirlerimizin görünümünü belirleyecek olan görüşler, gelecek kuşakları etkileyecek, toplumumuzun, zamanımızdaki gelişmelerin canlı tanıkları olacaklardır.

Şehir merkezlerinin plânlanması ve inşası sürecinde sanat adamlarına yeni bir toplumsal rol, yeni bir görev düşmektedir. Mimar ve ressamlar sadece projelendirme ödevleri almakla yetinmemekte, emirlerine önemli miktarda maddi araçlar verilmektedir. Ve kendileri birçok alanlarda pratik kararlar almak imkânına sahip bulunmaktadırlar. Partimiz yöneticileri, sanatçının sosyalist toplumdaki yeni rolünü belirtmenin yeterli olmadığını çok iyi bilmektedirler. Gelişmemizde elde edilen bütün tecrübeler, sanatçıların topluma faydalı olduklarını ve toplumdaki önemli yerlerini alabilmeleri için en elverişli koşullara kavuşmaları gerektiğini göstermektedir. Toplumun sanatçıyla yakından ilgilenmesi, sanatımızın gelişmesinde kesin bir rol oynamaktadır.»

## Parti ve ayoinlar

*«Gelişmiş sosyalist toplum kuruculuğu bütün parti üyelerine ve parti organlarına sorumluluk yükler, onlardan yeni nitelikte parti çalışmaları ister.»*

(ABSP programından)

### *Partinin aydinlar arasındaki çalışmaları*

ADC'nde aydinların başarıları kolayca elde edilmemiştir. Aydinların yaratıcı faaliyetlerini yöneten Marksist-Leninist partinin iyi düşünölmüş ve gayretli çalışmaları olmasaydı bu başarılarla ulaşamazdı. ABSP örgütleri, ölkenin toplumsal-politik hayatının bütün alanlarında gayretle ve aralıksız olarak çalışmaktadırlar. Alman komünistlerinin ve ABSP'nin, aydinlar arasındaki çalışmalarda Leninci prensipleri uyguladıklarını belirten K. H. Şulmayster, partinin aydinlar arasındaki ideolojik çalışmaları üzerinde durarak şunları söylemiştir: «Partimiz, Lenin'in aydinlar arasında çalışmalara ilgili görüşlerini ardıcıl olarak gerçekleştirmeye devam etmektedir.» Konuşmacı, Lenin'in, burjuva aydinlarının sosyalizm kuruculuğuna çekilmelerinin gerekliliğine ve onlara karşı nasıl davranılacağına dair düşünceleri üzerinde uzun uzun durmuş ve bu Leninist görüşün Alman işçi sınıfının partisi tarafından verimli bir şekilde nasıl gerçekleştirildiğini anlatmıştır. Lenin'in kültür devrimine dair öğretisinin yığınlar arasında okuma-yazma bilmezliğin ortadan kaldırılması anlamında alınması halinde değerinden çok şeyler kaybettiğini belirten K. H. Şulmayster şöyle devam etmiştir: «Lenin'e göre kültür devrimi, bilim ve sanatın tüm değerlerinden geniş halk yığınlarının yararlanabilmesi ve sosyalist bilim, teknik ve sanatın, dünya ölçüsünde bir düzeye yükseltilmesidir. İşte bunun içindir ki, her yeni dönemde Lenin'in

kültür devrimine dair tarihsel öğretisinin anlamını daha derinden anlamaktayız. Vladimir İliç Lenin'in doğumunun 100. yıldönümü yaklaşıırken bunun belirtilmesinin çok büyük bir önem taşıdığı kanısındayım» diyen K. H. Şulmayster sözlerine şöyle devam etmiştir:

«Ulusun yönetici gücü olan işçi sınıfı ve onun partisi, Alman emperyalizminin harp kundakçılığındaki suçunu açıklamak, Alman halkının özgürlük, demokrasi ve hümanizmle ilgili geleneklerinin yeniden canlandırılmasında işçi sınıfı ile partisinin tarihsel rolünü aydınlatmak için büyük bir eğitim faaliyeti yürütmüştür. Sovyetler Birliği'nin, faşizmin ezilmesinde en büyük tarihsel rolü oynadığı ve bu suretle Alman halkının nazilikten ve militarizmden kesin şekilde kurtulmasını, sosyalist demokrasi yolunda gelişmeye koyulmasını sağladığı, gerçek delillerle anlatılmış, halk yığınları ikna edilmiştir.

Bütün bunlar, çetin bir mücadele sonucunda elde edildi. Pekçok Alman komünisti, insanlarımızın yeni bir hayata uyanarak değişeceklerine inandıkları için, manevi alanda yürütülen bu mücadeleyi öteden beri arzuluyorlardı. Kanaatimce böyle bir istek, ADC'deki Alman halkının çeşitli tabaka ve sınıflarında uyanmış bulunmaktadır. Ve biz, nispeten kısa bir süre içinde burjuva aydınlarının büyük çoğunluğunu sosyalizm kuruculuğuna çekmeye muvaffak olduk. Bu başarının bir etkeni de Partinin, insanların kafasında meydana gelecek psikolojik süreçlere temel olmak üzere, manevi alanda daima teorik rezervler yaratmış olmasıdır.»

İşçi sınıfıyla aydınlar arasındaki işbirliğinin, Alman işçi hareketinin geleneklerinden biri olduğunu belirten K. H. Şulmayster, Marks ile Engels'in, Frayligrat, Herveg ve Hayne ile yaptıkları işbirliğini, Bebel'in sosyalizm ve aydınlar konusunda üniversite öğrencilerine konferanslar verişini, işçi sınıfı temsilcilerinden Vilhelm Pik, Valter Ulbriht ve diğerlerinin, Yohanes Beher, Vili Bredel, Fridrih Volf gibi şair ve yazarlarla birlikte daha 30 yıllarında Ulusal Cephenin ideoloji ve kültür alanlarındaki politikasına dair teklifler hazırlamalarını, bu işbirliğine örnek olarak göstermiştir.

Konuşmacı, aynı zamanda, Y. Beher, V. Bredel, F. Volf, E. Vaynert ve diğerlerinin, «Özgür Almanya» örgütünün Ulusal Komitesinde, Alman mültecilerinin İngiltere, İsveç gibi ülkelerde kurdukları Özgür Alman Kültürbund'unda aydınları tek hedefe yöneltmek için yaptıkları çalışmalar üzerinde durmuştur.

ABSP'nin taban örgütlerinin aydınlar arasındaki çalışmalarını ele alan doktor K. Şpurgat (ABSP üyesi, «Filmfabrik Volfen» adlı halk işletmesinin parti sekreteri) şunları söylemiştir:

«İşletmemizde aşağı yukarı 2.200'ü aydın olmak üzere 23.000 kişi çalışmaktadır. 1975'te işletmedeki aydınların sayısı, 1965 yılındakine kıyasla

hemen hemen bir kat fazlalaşacaktır. «Filmfabrik» teki aydınların yüzde 56'sı işçi sınıfından gelmez. Uzmanlarımızın yüzde 92'si yüksek öğrenimlerini 1945 yılından sonra yapmışlardır. Bunların yüzde 15.2'si ABSP üyesidir; aydınların hemen hemen üçte biri toplumsal işlerde görev almışlardır.

Parti örgütü, her şeyden önce bilimsel-teknolojik gelişmeyi sağlayan ideolojik çalışmalarla meşgul olmaktadır. Bu çalışmalar sırasında ortaya bir çok sorunlar çıkmaktadır. İşletmemizde, özellikle kimya alanındaki işleri yöneten 10–20 yıllık üretim tecrübesine sahip, orta ameliyelerdeki uzmanlar, bazı üretim süreçlerinin elektronik makinelerle hesaplanmasını doğru bulmamaktadırlar. Onların kanısına göre üretim sürecinin yönetimi ve foto-kimya alanındaki hesap işleri ampirik olarak gerçekleştirilmektedir. Son yıllarda öğrenim görmüş genç uzmanlar ise, kusursuz hesapları ve çalışma metodlarını şart saymakta, fakat, orta ameliyelerdeki kimya uzmanlarının hazırlık çalışmaları olmaksızın, bu yenilikleri uygulayamamaktadırlar.

İşletmedeki parti örgütü, bu gibi sorunların, ideoloji ve eğitim alanında gayretli çalışmalar yapılmaksızın çözümlenemeyeceğini tecrübelerle anlamıştır. Bazı uzmanların işleri düpedüz ampirik metotlarla yürütmeleri yüzünden, işletmenin gelişmesine dair öngörülerini hazırlamak mümkün olmamaktadır. Burada, aydınların Marksist-Leninist felsefi görüşlerini kuvvetlendirme meselesi olanca önemiyle karşımıza çıkmaktadır. Ampirik görüşler, araştırmacılık alanında özgürlüğün yanlış anlaşılmasından, araştırma işlerinin plâna ve sürelerle bağlanamayacağı kanısından ileri gelmektedir. Bu gibi tutumlar kişisel (ferdi) çalışma metodlarının bir sonucudur ve işçi sınıfıyla aydınların kolektif emeklerinin gelişmesinde ideolojik bir engel rolünü oynamaktadır.

Genç aydınlara gelince, onlar bilimsel-teknolojik devrimin daha çabuk gerçekleşmesini istemektedirler. Fakat onlar da bazan bilimsel-teknolojik devrime kendi mesleklerinin, kendi işletmelerinin çerçevesi açısından bakmakta, çoğu defa, bilimsel-teknolojik ödevleri çözme işinin bağlı bulunduğu toplumsal süreçleri gözönünde bulundurmamakta, bu devrimi, işçi-köylü iktidarının toplumsal-ekonomik ihtiyaç ve olanaklarından ayrı düşünmektedirler. Bu ise, belirli bir ölçüde, emeğe sınıfsal özelliği olmayan bir olay gözü ile bakan teknizme yol açmaktadır.

Şurası açıkça görülüyor ki, son zamanlarda aydınların bilinç ve davranışlarında yeni meslek ahlâkının unsurları gitgide daha fazla belirip yerleşmektedir. Bizler, eğitim faaliyetimizde, aydınların kendi kendilerine sık sık «niçin çalışıyorum?» sorusunu sormalarını sağlamaya çalışıyoruz. Parti örgütü, uzmanların, üretim ödevlerinin çözümüne sınıfsal ödev gözüyle bakmalarını, çağımızın, yalnız Almanya ölçüsünde değil, aynı zamanda dünya çapında temel sorunu olan «kim kimi yenecek?»



probleminin çözümüne katkıda bulunmalarını istemekte, onları bu istikamete yöneltmektedir. Biz, bilimsel-teknolojik devrimle ilgili felsefi sorunların ve organizasyonla ilgili çağdaş bilime ait sorunların aydınlar tarafından esaslı surette incelenmesini sağlamak için çalışmaktayız.

İşletmemizde öncülere mahsus bir akademi vardır ve burada işçi ve aydınların en seçkin temsilcileri söz konusu sorunları incelemektedirler. Genç aydınların, yarın üretim yönetmenleri arasında yer alacaklarını gözönünde bulundurarak çalışmalarına özel bir önem vermekteyiz.»

Hukuk doktoru profesör A. Grandke (ABSP üyesi, ABSP Merkez Komitesi Politbürosuna bağlı Kadınlar Arasında Çalışmalar Komisyonu üyesi, Humboldt Üniversitesinde medeni Hukuk ve aile hukuku profesörü, sosyalist toplumda kadınların durumuna ve aile hukukuna dair eserler yazarı), ADC'nde kadınların toplumsal durumu açısından Partinin aydınlar arasındaki çalışmaları üzerinde durarak şunları belirtmiştir:

«Kadınlar, aydın emeği alanında çalışmaya ancak işçi-köylü iktidarı döneminde başlamışlardır. Eski toplum düzeninde aydın kadınların sayısı son derece azdı ve kendilerine ancak belirli alanlarda iş veriliyordu. Birçok kadın-aydın, bu faaliyetleri sırasında kişisel fedakârlıklar yapmak zorunda kalıyordu. Bu durumun değiştirilmesi ve kadının tam özgürlüğe kavuşması sosyalist devrimin amaçlarından biridir. Bunun yanısıra şunu da belirtmek lâzımdır ki, biz eski toplumsal ilişkilerin ortadan kaldırılmasıyla kadınların toplumsal sorunlarının kendiliğinden çözümleneceğini hiçbir zaman düşünmedik. Kadının yeni toplumsal koşullardan faydalanmasına imkân vermek için iyi düşünülmüş ve amaca uygun çalışmalarda bulunmak gereklidir. Bunu şöyle izah edebiliriz: Birinci, kadınlar arasından yetişen yeni aydınlar içinde toplumsal-politik bakımdan geri kalmış durumda olanların sayısı çok fazlaydı. İkincisi de, yeni mesleki faaliyet alanları, kadınların ailedeki rolünü azaltmamaktadır. ABSP kadınların toplumsal durumu ile ilgili ideolojik sorunların çözümlenmesine daima büyük bir önem vermiş ve kadınların her alanda öğrenim yapmaları için geniş olanaklar sağlamıştır.

ADC kanunlarında kadınların himayesiyle ilgili maddeler vardır. Örneğin, İş Kanunu, işletmeleri, kadınların ihtisaslarını yükseltmeleri için özel tedbirler almak ve kendilerine ihtisaslarıyla ilgili işler sağlamakla yükümlü tutmaktadır. Birçok kadınların büyük ailevi yükümleri gözönünde bulundurularak, ihtisaslarını artırabilmeleri için özel tedbirler alınmaktadır. Öte yandan, kadınların toplumsal durumu ile ilgili meselelerle uğraşan özel organlar meydana getirilmiştir. Bunlar, kadınlar arasındaki çalışmalarla ilgili teklifler hazırlayıp partiye vermektedirler. Parti, kadınları, işletme ve dairelerde kadın komiteleri meydana getirmeye teşvik etmiştir. Bu komitelerde aydın kadınlarla ilgili sorunlar üzerinde önemle durulmaktadır. İşletmelerdeki kadın komitelerinde işçiler, hizmet personeli

ve aydın kadınlar yer almaktadır. Bütün üniversitelerde ve diğer öğretim müesseselerinde de kadın komiteleri vardır. Bunlar kadınların öğretim müesseselerine alınmaları ile ilgili sorunların çözülmesine etkide bulunmakta, öğrenimlerini başarıyla tamamlamalarına ve ihtisaslarına uygun işlere verilmelerine yardımcı bulunmaktadır.

Şimdi teknik alanlara daha fazla kadın celbetmek sorunu ile karşı karşıyayız, çünkü bu alanda çalışan kadınların oranı henüz pek önem-sizdir. Toplumumuzun gelişmesinin her döneminde, toplumla ilgili yeni sorunlarla birlikte, kadınlarla ilgili yeni yeni sorunlar da ortaya çıkmaktadır. Şimdiye kadar birçok kadının meslek sahibi olması ve kendi ihtisaslarında ödev almaları bizim için büyük bir başarıydı. Bugün ise, bilimsel-teknolojik devrim süreci içinde kadınların karşısına yeni sorunlar çıkmaktadır. Bunların başlıcaları, yeni ihtisas sahibi olmaları, yeni ödevler yüklen-meleri, teknik alanlarda daha geniş çapta yer almalarıdır. Kadınlara bu hususta yardımcı bulunmak topluma ait bir ödevir.

Orta dereceli öğretim müesseselerini bitirenlerin her yıl yüzde 25'inden fazlasının üniversiteye veya orta dereceli ihtisas okullarına devam etmelerini istiyorsak, bu işi ancak, söz konusu mesleklere eğilimi olan bütün kızları daha yüksek dereceli öğrenime devam etmeye ve sonra da ihtisasları alanında çalışmaya ikna edebildiğimiz takdirde başarabiliriz. Bu amaçla son yıllarda orta dereceli ihtisas okullarında aile yuvası kurmuş genç kadınlar için özel sınıflar açılmıştır. Bu sınıflarda kadınlar belirli bilgi ve alışkanlıklar elde etmekte, böylelikle de gelecekteki meslekleriyle ilgili koşullar sağlanmaktadır.

Bizi meşgul eden sorunlardan biri de kadınların daha sorumlu mevkilere yükseltilmeleridir. Hâlen birçok kadın aile durumlarındaki bazı güçlükler, ya da birtakım müesseselerde kadın emeğine karşı hâlâ mevcut olan anlayışsızlıktan dolayı, ihtisasları çerçevesi içinde yönetici mevkiler işgal edememektedir. Parti örgütleri, bu durumu, çalışmalarında gözönünde bulundurmakta ve bu engelleri yoketmeye çalışmaktadırlar.»

«Varnov-Verft» Müessesesi Araştırma Dairesi Direktörü doktor *E. Mek*, ABSP II Komitesinde meydana getirilen öngörü ve araştırmalar şubesini 5 yıldan beri hiçbir ücret almadan yönetmekte olduğunu söyledikten sonra şunları belirtmiştir: «Her iki işi de bir arada yürütmem, parti görevimde olduğu kadar devlet aparatındaki işimde de bana faydalı olmaktadır. Toplumsal temellere dayanan söz konusu şubede Rostok ilin-deki çeşitli sanayi müesseselerinde çalışan 30 bilim adamı ödev almıştır ki, bunlar doğal bilimlerden ekonomi ve felsefeye kadar, muhtelif bilim kollarını temsil etmektedirler. Biz, üyeleri meslek itibarıyla araştırma işlerinde çalışan parti gruplarının, parti direktiflerinin gerçekleştirilme-sindeki sorumluluklarını artırmaya çalışıyoruz. «Varnov-Verft» müessesese-sinde bilim alanlarında çalışan parti üyelerinin oranı yüzde 50'den

fazladır. Ödevlerimizden biri, parti gruplarının araştırma işlerindeki çalışmalarını geliştirmek, teknik ve ekonomik işlerle doğrudan doğruya ilgisi olan ideolojik sorunları onların yardımıyla çözümlemektedir. Böyle hareket etmedikçe partinin toplumuza verdiği ödevleri yerine getirmemiz mümkün değildir. Bilimsel-teknolojik devrim koşulları içinde daha iyi çalışmamız niçin gereklidir; bu alanda bilimin rolü nedir; aydınların sorumluluğu neden ibarettir; sosyalist kollektif emeğin rolü nedir vb. gibi sorulara açık, inandırıcı cevaplar vermemiz gereklidir. Bu sorulara ve benzerlerine verilecek cevaplar bilimsel araştırmaların etkili şekilde yürütülmesinde büyük bir önem taşımaktadır. Günlük pratik çalışmalar süreci içinde bütün bu sorulara cevap vermek, tüm üretim kollarındaki parti gruplarının ödevidir.

#### *Alman karakteri ve sosyalist insanın gururu*

Görüşmeler sırasında şöyle bir soru ortaya atıldı: «İkinci Dünya Harbinden sonra Alman halkının ve aydınlarının en iyi temsilcileri harbin açılmasından ve yıkıcı sonuçlarından kendilerini suçlu sayıyorlardı. Acaba namuslu Almanlar bu ezici vicdan azabından kendilerini nasıl kurtardılar ve güçlerine yeniden güvenmeyi nasıl başardılar?»

Doktor J. Poltsin: «Bu güç soruyu, kendi tecrübeme dayanarak cevaplandırmıya çalışacağım. Çünkü suçluluk bilinci özellikle biz genç Almanları ezmekteydi. Şahsen ilk dersi, harbin sona ermesinden iki ay önce bir Sovyet askeri hastanesinde aldım. Sıradan bir Rus kadın doktor, bana bir matematik kitabı getirerek, Almanca: «Kendini yetiştir, öğretmen ol ve hayatta daha dikkatli davran!» dedi. O zamanlar öğretmen olmayı aklımdan bile geçirmiyordum. Benim için bir hayaldi bu. İkinci dersi memleketime döndüğümde aldım: Gençler öğretmen olmaya çağırılıyordu. Bu, Alman anti-faşistleri ile Sovyet halkının, faşizm eğitimi ile yetişmiş olan bizlere gösterdiği büyük itimadın bir defiliydi. Harpte son derece zarar görmüş bölgelerden birine tayin edildim. Gayet ilkel koşullar içinde yaşamamız, elektriksiz bodrumlarda oturmamız, harabeler arasında çalışmamız gerekiyordu. Bu benim için, Alman olarak duyduğum suçluluğun ilk tecrübe alanıydı. Parti üyesi olabilmemi tarım işçisi bir komüniste borçluyum. Bana doğru yolu gösteren ve: «insanın suçunu bizzat ortadan kaldırması en doğru harekettir. Herşeyden önce Potsdam anlaşmaları şartlarının yerine getirilmesi için çalışmalıyız. Alman halkı diğer halklar arasında şerefli bir yeri ancak böyle alabilir» diyen odur.

İşte biz geleceğimize güvenmeyi böyle öğrendik. Artık ADC'nde Potsdam anlaşmaları gerçekleşti, diyebiliriz. Bizler yeni Almanya'yı, demokratik ve sosyalist Almanya'yı kuran insanlarız. Bu yüzden, -kanaatimce bunu açıkça söyleyebiliriz-bizim, Batı Almanya'da olduğu gibi geçmişe bakmaktan korkmamıza lüzum yoktur. Emeğimizle, sosyalist yolda gelişmemizle geçmişe ortadan kaldırdığımızı inanıyorum.»

Profesör G. Haydorn: «Şpringer'in gazetecilik tröstü hakkındaki yeni bir kitabın yazarı olan H. D. Müller, bu tröstün yığınları şaşırtmak için son on beş yılda sekiz ideolojik sistemden faydalandığı sonucuna varmış ve bu sistemler arasında karşılaştırmalar yapmıştır. H. D. Müller'e göre bunlardan birincisi pişmanlığın yenilmesi. Şpringer'in etrafında toplanan «kahverengi üniforma âşığı» ideologlar-eski SS subayları veya Vili Şlom gibi dönekler-ardsız arasız şu görüşü ileri sürmektedirler: «Biz Almanlar pişman olanlar arasında yer almamalı, suçluluk duygusundan bir an önce kurtulmalıyız» H. D. Müller bunu belirttiikten sonra, birçok Alman için tabii bir şey olan suçluluk duygusuna parmak basmakta, ve namuslu bir adam olduğu için, bu duygunun burjuva ideologlarına ve onların efendilerine neden bu kadar dokunduğunu ve sorumluluğunu taşıdıkları facianın derin sebeplerini gizlemeye kalkışan dünya emperyalizminin ve özellikle Alman emperyalizminin bu duyguyu niçin yoketmeye çalıştıklarını göstermektedir.

Kanaatimce, şu nokta çok önemlidir: Sovyetler Birliği, daha başlangıçta, faşizmin suçu ile sıradan Almanların suçunu açıkça sınırlandırmıştır. Kendi tecrübeme dayanarak söyleyebilirim ki, aramızdan birçok kimse, ancak faşizmin tüm kalıntıları tamamiyle temizlendikten sonra gelecekteki gelişmelerimize iyimser bir gözle bakmaya başlayabilmişlerdir. Suçluluk kompleksinin olumlu yanı budur. Parti ve faşizme karşı savaşımış olan diğer güçler, yığınları itham etmemekle, onlara karşı cephe almamakla ve daha başlangıçta, halka, yeni sahillere ancak birlikte ulaşabileceğimizi telkine çalışmakla son derece doğru bir yol tutmuşlardır.»

Doktor E. Mek, ADC'nin başarılarını kabul etmek zorunda kalan burjuva ideologlarının, bu başarıları sadece Almanların ulusal karakterine bağlama çabaları üzerinde durarak şunları belirtmiştir: «Kanaatimce Alman işçi sınıfının ve tüm Alman halkının gayret ve dürüstlikle çalışma hünerine sahip olduğunu haklı olarak ve hatta gurur duyarak söyleyebiliriz. Ama bu, aynı şeyin başka halklar için de söylenemeyeceği anlamına gelmez. Almanlara mahsus, üstün emek verimliliği diye bir şey yoktur. Geleneklere ve eğitim düzeyine gelince, şüphe yok ki yeryüzünde bu bakımdan bir hayli farklar mevcuttur. Fakat bunlar da bir ölçü sayılamaz, çünkü insanların kabiliyetlerinin tamamiyle ortaya çıkabilmesi için gerekli toplumsal temellerin yaratılması gereklidir. Kapitalist toplumda, insanların emeklerinden bütün toplumun refahı için tam olarak faydalanılması prensip bakımından imkânsızdır. Ama üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet hakkının ortadan kaldırılması da yeterli değildir. ADC kurulduğu günden beri emek veriminin artırılması için bilimsel temellere dayanan örgütsel ve ideolojik tedbirler alınmaktadır. Muhakkak ki, ADC'nin 20 yıllık başarılarında bütün bu tedbirlerin büyük etkileri olmuştur.»

Profesör G. Haydorn: «ADC'nin halk ekonomisi alanında son yıllarda elde ettiği başarıları, sadece, Almanların ulusal karakterine bağlamaya

kalkışanların biricik hedefi sosyalizmi gözden düşürmektir. Batı Almanya'yı ziyaretlerimden birinde, bana: «Evet, bir gün Federal Cumhuriyetin ve ADC'nin ekonomik potansiyellerini birleştirmek mümkün olursa, Almanya yeniden büyük devletler arasında yer alır» dediler. Şüphesiz ki, bu sözlerin ardında: «O zaman öteki devletlere Allah acısın» anlamı gizlenmektedir.

Memleketimize gelen ve «genç menajerler» dedikleri kimselerle görüşen bazı Batılı gözlemciler, görüştükleri insanları «eski ideologlardan daha faal saymakta ve şöyle demektedirler: «Bu gibi kimseler iktidarda olsalar, kendileriyle bu potansiyelin nasıl işlenebileceğini görüşmek mümkün olur...» Tabii ki, kapitalist metodları kastettikleri aşikârdır. Bana kalırsa kurnazca hazırlanmış bir komplo karşısındayız. Ama biz bu tuzağa düşmeyeceğiz. Artık yüksek düzeyde sanayileşmiş bir memleket haline geldik. Bu sadece işçilerimizin, köylülerimizin ve aydınlarımızın gayretli çalışmalarının ürünü olmakla kalmıyor, aynı zamanda emek sevgilerinin ancak sosyalizm sayesinde mümkün olduğunu ortaya koyuyor. Başarılarımız, hiç şüphe yok ki, her şeyden önce sosyalizmdir.»

Berlin görüşmeleri, çağdaş sosyalist toplumda aydınların çok taraflı bir hayatı bulunduğunu ve sosyalizm kuruculuğuna katkılarının büyük olduğunu göstermiştir. Hiç şüphe yok ki, görüşmeler sırasında aydınların sosyalizmdeki çok taraflı rollerinin tümü aydınlatılamamıştır. Görüşmelerde hazır bulunanlar, özellikle bilimsel-teknolojik devrimin sosyal sonuçları, işçi sınıfıyla aydınlar arasındaki yakınlaşma sürecinin özellikleri, yaratıcılık özgürlüğü, parti prensibi vb gibi aktüel sorunlar üzerindeki fikir değiş tokuşunun devamını arzuladıklarını belirtmişlerdir. Bunu ve okuyucularının benzer arzularını gözönünde bulunduran dergimiz, aydınların çağdaş toplum hayatındaki rolünü aydınlatma sorunu üzerine dikkatle eğilmeye devam edecektir.

*Lenin ve Bolşevik Partisinin, Oktobr Devrimi arifesinde askerleri kazanmak için yürüttükleri mücadele*

V. İ. Lenin, Bolşevik Partisinin ordu içinde yürüttüğü mücadelenin sonuçları hakkında 1919 Kasım'ında şunları yazmıştı: «Sınıf düşmanımızın güçlerini çökerttiğimiz sırada, silâhlı işçi-köylü yığınlarını sömürücülere karşı savaşta kendi tarafımıza kazanarak görevimizi yerine getirdik. Bununla gurur duyuyoruz.» Gerçekten de, bolşevikler bunu yapmasalardı, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin hızla zafere ulaşması imkânsızdı. Şurasını belirtmeliyiz ki, 1917 yılı başlarında Rus ordusunda 9 milyon asker vardı ve bunların 7 milyonu cepheydi.

Orduyu burjuvazinin elinden almanın devrim için hayati bir önem taşıdığını Marksist teorisyenler her zaman ortaya koymuşlardı. Bunu, her

şeyden önce, sömürücüleri, sınıfsal egemenliklerinin en büyük dayanak ve silâhından yoksun etme zorunluluğu gerektiriyordu. Bir yandan da, askerlerin devrim tarafına geçmeleriyle devrim, maddi silâhlı kuvvetler kazanmış oluyordu.

Bolşeviklerin, Ekim Devrimi arifesinde ve devrim sırasında askerleri kazanmak için yürüttükleri savaşın tecrübeleri çok yönlüdür ve öğreticidir. Bu tecrübelerin, ulusal özellikleriyle birlikte, bugün de teorik ve pratik değeri olan birçok genel yönleri vardır.

Sovyet tarihçileri, bolşeviklerin askerleri kazanma uğrunda yürüttükleri savaşın tarihini inceleme işine büyük bir önem veriyorlar. «1917 yılında Rus ordusunda devrim hareketi»<sup>(1)</sup> adı altında yayınlanan belgeler derlemesi bunun bir delilidir. Bu derlemede zengin arşiv belgelerine ve bolşevik basınında 1917 yılında çıkan yazılara geniş yer verilmiştir. Derlemeye alınan belgelerin çoğu ilk defa yayınlanmaktadır.

Şubat Devrimi'nin ilk aylarında, askerler, kendiliğinden oluşan bir hareket içinde harbe son verilmesi için mücadele ediyordu. Fakat, bir yandan da, geçici burjuva hükümetinin ortaya attığı «devrimi savunmak» için harbe devam propagandasının geniş ölçüde etkisi altında bulunuyor ve burjuva hükümetine güveniyorlardı. Özellikle burjuvazinin ve küçük burjuva demokrasisi partilerinin destekleyip yaydıkları «devrimi savunma» görüşü askerlerin devrim savaşına aktif olarak katılmalarını zorlaştıran başlıca ideolojik engeldi. Burjuvazinin muazzam propaganda makinesi 1917 yılında bolşeviklere ateş püskürüyordu. Öte yandan, devrimin ilk aylarında askerlerin ve asker örgütlerinin önemli bir kısmı da, menşeviklerle eserlerin etkisi altında bulunuyordu.

Fakat Bolşevik Partisi, Lenin'in direktifleri gereğince, Şubat Devrimi'nden hemen sonra, askerler arasında devamlı ve sabırlı bir politik faaliyete koyularak ters akıma karşı kesin harekete geçti. Parti, harp ve devrimin yarattığı elverişli olanaklardan, – yani köylülerin en aktif kısmının orduda toplanmasından, kışlaların şehirlerde ve sanayi merkezlerinde bulunmasından, nisbeten geniş politik özgürlükten – gerektiği gibi yararlandı.

Bolşevikler, halkın hayatının yeni baştan kurulmasını ve herşeyden önce harbe derhal son verilmesini öngören bir devrim programı hazırladılar ve bunu, askerler dahil, bütün halka sundular. Program, geniş emekçi yığınlarının köklü menfaatlerini yansıtıyordu. Bundan dolayı da milyonlarca Rus işçisinin, askerinin ve köylünün kalbinde ve kafasında derin yankılar yarattı. Programda şunlar öngörülmüyordu: İktidarın sovyetlerin (şuraların) eline geçmesi, harbin istilâci, emperyalist karakterinin açığa

---

(1) «Rus ordusunda 1917 yılındaki devrim hareketi» Nauka basınevi, Moskova, 1968, 619 sayfa

vurulması, sermayenin hâkimiyetini devirmek suretiyle harpten devrim yoluyla çıkılması, halk yığınlarının silâhlandırılarak burjuva ordusunun yerine geçirilmesi, ordunun demokratikleştirilmesi.

Bolşevik Partisi, askerleri, işçi sınıfıyla sıkı bağlar kurarak örgütlü savaşa çağırıyor, aynı zamanda sadece halk düşmanlarına yarayan dağınık ve kendiliğinden hareketlerin tehlikelerini belirtiyordu. Genel ve demokratik barışı ve harbe derhal son verilmesini öngören Bolşevik Partisi Programının dikkate değer bir özelliği şu idi: Askerlerin de yabancı olmakdıkları ve benimsedikleri genel demokratik istekleri burjuva hükümetini devirme isteği ile başarılı bir şekilde birleştiriyordu. Örneğin komutanların seçilmesi ve bunların askeri örgütler (bölük, alay, tümen vb. leri) tarafından kontrol edilmesi bu isteklerdendi. Subaylardan büyük bir kısmının devrime düşman olmaları şartları içinde bu tedbirler, devrimin elde ettiği kazanımların savunulmasını garanti altına alıyor, öte yandan da, askerlerin devrimle ilgili girişim ve eylemlerini artırıyordu.

Derlemede yer alan belgelerde açıkça görülüyor ki, 1917'de siyasi hasımların, şimdi de burjuvanın hizmetindeki tarih kalpazanlarının iddia ettikleri gibi, bolşevikler, orduyu ve cepheyi dezorganize etmek hedefini gütmemişler, askeri, süngüleri yere saplayıp harbe son vermeye çağırmamışlar, bozgunculuk fikirleri yaymamışlardır. O döneme ait belgeler, V. İ. Lenin'in «Bolşevizmin açık konuşabildiği yerde düzensizlik yoktur» sözlerinin doğruluğunu göstermektedir. Askeri örgütlere ait belgelerde, ordunun savaş gücünü kaybetmesinden ve çöküşünden Geçici Hükümetin suçlu olduğu açıkça görülmektedir. Eserlerle menşeviklerin yönetiminde olan bu hükümet, memleketin takati üstünde olan emperyalist harbi, halkın istememesine rağmen, devam ettirmek cinayetini işlemiş, ordunun demokratikleştirilmesini önlemiş, cephede harp malzemesinin iyileştirilmesi, askerlerin giydirilmesi ve açlıktan kurtarılması için hiçbir şey yapmamıştır. 14. istihkâm alayından bolşeviklerden yana bir grup askerin, ordunun «dağılmasından» suçlu olanlara dair subaylara verdikleri cevap derlemede yer almıştır. Belgede şöyle deniliyor: «Sizce orduyu çökertenler bizleriz. Doğru, biz, kabalığın ve gaddarlığın timsali olan bir ordunun, — çarlık koşullarında başka türlü zaten olmaz — yıkıcılarıyız. Fakat, aynı zamanda, askerlerle subayların birbirine saygı ve güven beslediği, emirlerin bilinçli olarak ve inançla yerine getirildiği, yönetmenlerin ilk çağrısı üzerine her türlü mahrumiyetin ve ölümün göze alındığı yeni bir ordunun kurucularıyız. Orduyu çökertenler bizler değil, sizlersiniz». (sayfa 122)

Orduda, askerler arasında çalışmalara son derecede büyük bir önem veren Bolşevik Partisi, V. İ. Lenin'in girişimiyle, Şubat Devrimi'nden hemen sonra askeri parti örgütleri kurmaya başladı. Daha sonra bunlar kara ordularında ve donanmada partinin temel dayanak noktaları oldular. Daha Mart ayında, Rusya Sosyal Demokrat İşçi (Bolşevik) Partisi'nin Peterburg Komitesine bağlanan ve başkent garnizonundaki bolşevikleri

bir araya getiren askeri örgüt kuruldu. Partinin Moskova Komitesine bağlı askeri şube de o sıklarda meydana getirildi. Diğer büyük şehirlerdeki garnizonların örgütleri de askerler arasında geniş bir faaliyete koyuldular. 1917 yılının Mart-Haziran aylarında ordu birliklerinde bolşevik örgütleri kuruldu ve bunlar, askerler arasında büyük bir nüfuz kazandılar.

Harp ve barış, toprak ve ekmek, iktidar gibi günün en önemli konularına doğru çözüm yolları arayan askerler arasında, partinin askeri örgütleri birer çekici merkez haline geldiler. Baş komutanın, Beşinci Ordudaki askerlerin psikolojisini belirten telgrafında: «Birçok birliklerde durum son derecede gergindir, bazı birlikler kendileri için Lenin'den başka otorite olmadığını açıkça söylüyorlar» demesi boşuna değildir. (sayfa 157)

Cephe ve garnizonlardaki askeri örgütleri, Rusya Sosyal Demokrat İşçi (Bolşevik) Partisi Merkez Komitesine bağlı Askeri Büro yönetiyordu. Bu büro, Petersburg Parti Komitesinin askerlik şubesinin temeli üzerinde Nisan sonlarında kurulmuştu. Bolşevikler, Rusya Sosyal Demokrat İşçi (Bolşevik) Partisi askeri örgütlerinin, 43 cephe ve 17 cephe-gerisi örgüt temsilcilerinin katıldığı Rusya Konferansını topladılar. Konferans, devrimin ilk aylarında savaş alanlarında Bolşevikler tarafından elde edilen yığın yığın tecrübeleri genelleştirdi, yeni ödevleri başarabilecek seviyeye yükselmeleri için onlara yardımda bulundu. Derlemede yayınlanan (bugünkü durum, harp, barış ve taaruz, ordunun demokratikleştirilmesi, askeri örgütlerin hedef ve ödevleri, askeri örgütler tüzüğü tasarısı gibi) konferans kararları, bolşeviklerin, bu devrede ordudaki faaliyetlerinin hedef ve karakterini açıkça göstermektedir.

Şunu da belirtmek gerekir ki, hiçbir siyasi parti, orduda bolşevikler kadar sağlam ve savaş kabiliyeti yüksek örgütler kurmaya muvaffak olamamıştır. Burjuva Kadet'ler Partisinin askerler arasında dayanağı yoktu, kurduğu örgütler de yalnız subaylara dayanıyordu. Menşevikler, devrimin ilk aylarında bile (ki o zamanlar işçi ve askerlerin bir kısmı tarafından destekleniyorlardı) esaslı yığınsal askeri örgütler kurmayı başaramamışlardı. İlk aylarda örgütlerine yüzbinlerce askeri çekmeye muvaffak olan eser'ler daha büyük bir başarı göstermişlerse de Ekim başlarında köylü askerler eser'lerden ayrılınca, onların da askeri örgütleri hızla azalmıştı.

Burjuva partileri (kadetler) gibi küçük burjuva partileri de (yani eser'ler ve menşevikler) devrimin esas ödevlerini halkın yararına çözümlenecek bir programla ortaya çıkacak durumda değildiler. Burjuvazi, harp gibi hayati bir konuda, «zafere kadar devam» çağrısında bulunmuştu. Eser'ler le menşevikler, sözde, harbi yiyor ve demokratik barıştan yana olduklarını söylüyorlardı. Fakat, aynı zamanda, asker yığınlarını, harbe ancak «müttefiklerle birlikte» son verilebileceğine inandırmak istemekle aslında harbi devam ettirme yolunda yürüyorlardı.



Bolşeviklerin askerler arasında ideolojik etkilerde bulunmasında basın büyük bir rol oynuyordu. Parti, Şubat Devrimi'nden hemen sonra kara orduları ve bahriyeliler için bir parti gazetesinin çıkarılmasını kararlaştırdı. Ve Rusya Sosyal Demokrat İşçi (Bolşevik) Partisi Merkez Komitesine bağlı Askerlik Bürosunun organı olarak «Soldatskaya pravda» gazetesi çıkmaya başladı. Diğer parti gazeteleri de çeşitli makaleler yayınlıyarak askerlere hitap ediyorlardı. Bu ödevi en başta, Bolşevik Partisi yöneticilerinin ve tanınmış gazetecilerin makalelerinin yayınlandığı «Pravda» gazetesi yapıyordu. Bolşevik gazetelerinin her birine karşılık, eser ve menşeviklerin askerler için 20 kadar gazetesi çıkmasına rağmen, bolşevik basını askerler arasında hızla itibar kazandı ve popüler hale geldi. Bolşevik basının kudreti, Lenin'in fikirlerindeki çekici gücünden ileri geliyordu. Bu basın, askerlerin haklarını sonuna kadar savunuyor, ağır hayat şartlarının nedenlerini doğru olarak aydınlatıyor, harbin soyguncu karakterini, burjuvazinin ve «Geçici hükümet»in maceracı ve halk aleyhtarı politikasını devamlı olarak ve cesaretle açığa vuruyor, yılmadan enternasyonalizm propagandası yapıyor, genel ve demokratik bir barış imzalanmasının lüzumunu ortaya koyuyordu. Bütün bunlar, askerleri geniş ölçüde etkiliyor, «devrimi korumak» için harbe devam edilmesi hayallerinden kurtulmalarına, bilinçlenmelerine ve örgütlenmelerine yardım ediyordu.

Bolşevik fikirlerinin ordu saflarında yayılmasına yardım eden esas yollardan biri de cephe-gerisi garnizonlarından cepheye gelen ikmal birlikleriydi. Bolşeviklerin ve devrimci işçilerin, yedek alaylardaki askerler arasında yürüttükleri ajitasyon çalışmaları ve şehirlerle sanayi merkezlerinde toplum hayatına faal olarak katılmaları o kadar büyük etki yapıyordu ki, askerlerin, cepheye gidecekleri zaman, bolşevik fikirlerini benimsemiş oldukları görülüyordu. Derlemedeki belgeler bunu en inandırıcı şekilde ortaya koymaktadır. Örneğin, Başkomutanın ordudaki durumu belirten bir raporunda şöyle deniyor: «Cephelerden gelen bütün raporlarda, Rusyadan gönderilen ikmal birliklerinin bozguncu etkisi belirtiliyor. Cephe-gerisinde bolşevik propagandasının etkisi altında kalmış piyade birlikleri cephede savaşanların saflarını değil, tam aksine memnuniyet-sizlerin saflarını çoğaltıyor.» (sayfa 215)

V. İ. Lenin, ordu ile cephe-gerisi ve askerlerle işçiler arasındaki bağların sağlamlaştırılmasına büyük bir önem veriyordu ve devrimin gelişebilmesi için işçi sınıfı ile askerler arasındaki devrimci birliğin şart olduğunu belirtiyordu. Bunu gözönünde bulunduran bolşevikler, kitaplar ve çeşitli hediyeler dağıtan işçi heyetlerinin cepheyi ve ordu birliklerini ziyaret etmeleri, askeri heyetlerin fabrikaları gezmeleri, fabrikalarla çeşitli askeri kıtaların birbirlerine bayrak hediye etmeleri gibi şekillerden istifade ediyorlardı.

Yayınlanan belgeler, askerlerin, orduyu demokratik hale getirmek için yürüttükleri gayretli savaşı yansıtmaktadır. Daha Şubat Devrimi sıra-

larında askerler arasında kendiliğinden yayılmaya başlayan, orduda yeni bir demokratik düzen kurma mücadelesini Bolşevik Partisi daha ilk andan itibaren desteklemiş ve bu savaşı iktidarın sovyetlerin eline geçmesi yoluna doğru yönelmiştir.

Barış sorunu bolşeviklerin propagandasında başlıca yeri alıyordu. Üç yıl savaştan askerler harpten bıkmışlardı, harbin haklı olduğuna dair hiçbir inançları kalmamıştı, barışa susamışlardı. Derlemedeki belgeler, 1917 yılında barış arzusunun yenilmez bir güç olarak bütün askerleri sardığını ve «harbe son vermek, evlerine dönmek» istediklerini göstermektedir.

Harbe karşı devrimci savaş şekillerinden biri de kardeşleşme hareketiydi. Askerlerin teşebbüsüyle doğan bu savaş şekline Bolşevik Partisi açık bir politik yön veriyordu. Devrimci Rus askerleri karşı tarafın askerleriyle görüşüyor, konuşuyor, ortak mitingler düzenliyorlardı. Bu amaçla Almanca olarak basılanlar da dahil, gazete ve broşürler dağıtıyorlar, harbi sürdürmekten vazgeçmeleri gerektiğini anlatıyorlardı. Batı Cephesi karargâhı, o cephede bulunan askerlerin durumunu belirten bir raporda Alman askerleriyle yapılan birçok kardeşleşme görüşmelerini inceliyor ve bu hareketin yığinsal bir karakter aldığını kaydediyordu. (sayfa 528). Raporda, kardeşleşme yoluyla barışa kısa bir sürede kavuşacaklarına inandıklarını söyleyen 248. piyade bölüğü askerlerinin sözleri yer almaktadır. Şüphesiz ki, kardeşleşme hareketi Alman ve Avusturya – Macaristan ordularının askerlerine devrimci ruhun aşılmasında önemli bir rol oynamıştır.

Bolşeviklerin, harbe devrimci yolla son verilmesi çağrısı ve genel demokratik barış uğrunda yürüttükleri savaş, elverişli bir zemin bulmuştu. Bu devrede Bolşeviklerin ve Lenin'in askerler arasında nüfuzunun hızla arttığını, derlemede yayınlanan, Sibiryadaki 17. Tümenin askerleri tarafından yazılan mektup da göstermektedir. Bu mektupta şöyle denilmektedir: «Hepimizin yoldaşı Lenin, sizden yardımımıza koşmanızı candan rica ediyoruz. Şimdiye kadar kanımızı içen ve yine içmek isteyen burjuvaların elinde bırakmayın bizi. Bolşevik yoldaşlar, «Zafere kadar harp» diye bağırıp çağıran burjuvalara haddini bildirin. Eğer onlarla başa çıkmazsanız, bizleri yardıma çağırın, biz onlarla hesaplaşmayı başarırız.» (sayfa 225)

Burjuvazi ve Ordu Komutanlığı, bolşeviklerin orduda yaptıkları harp aleyhtarı propagandaya engel olmak gayesiyle bolşevikleri, ve devrimci askerleri bozguncu, hain, Alman casusu olarak niteledi ve ordunun geri kalan kısmını onlara karşı kışkırtmaya çalıştı. Fakat gerçekler, bu uydurmaları yalanladı, bolşevik şiarlarının doğruluğunu ve hayatiyetini askerlere gösterdi.

V. İ. Lenin'in yönettiği Bolşevik Partisi'nin tarihsel hizmeti, barış mücadelesini, iktidarın sovyetlere geçmesi savaşına sıkı sıkıya bağlaması, asker yığınlarını, insan kıyımından kurtarmak için sosyalist devrimden başka çare olmadığına inandırmasıdır.

P. Volovuef

## KISA HABERLER

### ARJANTIN'DE

Arjantin Komünist Partisi, illegal koşullar içinde bulunmasına rağmen, Uluslararası Danışma Toplantısı belgelerini halk arasında yayma çalışmalarını geliştirmektedir. Bu olayın, emperyalizme karşı savaşı güçlendirme alanındaki önemi üzerinde konuşmalar yapılmakta, konferanslar verilmektedir. Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısının belgeleri Arjantin Komünist Partisinin bütün örgütlerinde incelenmektedir. Aralarında Arjantin Komünist Partisi Delegasyonu Başkanı R. Gioldi'nin konuşması da bulunan Danışma Toplantısı belgeleri «Noestra Palabra»da (AKP MK organı) yayınlanmıştır. «Frente Unido» (Komünist Partisinin Buenos-Ayres eyaleti organı) gazetesinde ve diğer parti yayınlarında Danışma Toplantısıyla ilgili yorumlara yer verilmiştir. Parti dergilerinden «Nuevo Ere» ve «Kuaderios de Kultura» da Danışma Toplantısına ve belgelerine büyük yer ayırmışlardır. Danışma Toplantısı belgeleri ve SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev'in Danışma Toplantısındaki konuşması ayrı broşürler halinde yayınlanmıştır.

### BELÇİKA'DA

Belçika Komünist Partisi Başkanı Mark Drümo «Drapo Ruj» gazetesinde yayınladığı bir yazıda, son aylarda Belçika'da radikal bir siyasi değişikliğin gerekli olduğu fikrinin yüzbinlerce vatandaşın faaliyetlerine yön verdiğinin açıkça görülmekte olduğunu belirtmekte ve şöyle demektedir:

«Şimdi sınıf mücadelesinin dikkate değer bir aşamasına geldik. Devrimci değişiklikler artık zorunlu bir hal almıştır. Bütün tekellerin politik iktidarındaki zayıflık ve kararsızlığın, özellikle Sosyal-Hristiyan Partisi ve Özgürlük ve İlerleme Partisi gibi büyük burjuva partilerindeki bunalımın, sol güçlere, önümüzdeki seçimlerde fazla çaba sarfetmeden çoğunluk sağlamak için yeterli olabileceği ümidine kapılmamalıyız.»

M. Drümo, işçi sınıfının ve demokratik hareketin birliğini kuvvetlendirmek, işçi kontrolüne dayanan yapı değişikliği yapmak, devlet egemenliğinin komünler ve bölgeler esasına göre örgütlenmesini sağlayacak devletsel reformlar gerçekleştirmek ve dünyadaki bütün güçlerin uluslararası ittifakını amaç edinen yeni bir dış politika gütmek için emekçileri mücadeleye çağırmaktadır.

### DANİMARKA'DA

Danimarka Komünist Partisi de dahil olmak üzere on iki ilerici siyasal ve toplumsal örgütün teşebbüsüyle Danimarka'nın NATO'dan çıkması uğrunda bir savaş haftası tertiplenmiştir. Danimarka'nın NATO dışında

kılması için birçok şehirlerde yapılan gösteriler başkent Kopenhag'da emekçilerin büyük bir mitingiyle sona ermiştir. Mitingte söz alan Danimarka Komünist Partisi Başkanı Knud Esperens, memleketin NATO'dan çıkması, silâhsızlaşma ve tarafsızlık yolunu tutması gerektiğini söylemiştir. Esperens, ülkedeki bütün solcu güçleri, gerginliğin azaltılması, askeri bloklar siyasetinden vazgeçilmesi uğrunda savaşa birleşmeye çağırmıştır.

#### **BATI BERLIN'DE**

Batı Berlin Birleşik Sosyalist Partisi Yönetim Kurulunun XV. Toplantısında, Parti Yönetim Sekreterliği üyelerinden Bruno Kuster, Uluslararası Danışma Toplantısı sonuçlarına ve Batı Berlin Birleşik Sosyalist Partisi delegasyonunun toplantıdaki faaliyetine dair bir rapor okumuştur. Parti Yönetim Kurulu, Danışma Toplantısının tarihsel belgelerini ve Batı Berlin Birleşik Sosyalist Partisi delegasyonunun konuşmalarını onaylamış ve bütün parti örgüt ve üyelerini, teorik bakımdan büyük değer taşıyan, politik tecrübeye dayanan ve derin bir ideolojik özü olan Uluslararası Danışma Toplantısı belge ve materyallerini sistemli surette öğrenmeye çağırmıştır.

Batı Berlin'in Noy Köln semtinde bine yakın parti işçisinin katıldığı bir toplantı yapılmıştır. Hazır bulunanlara hitaben bir konuşma yapan Batı Berlin Birleşik Sosyalist Partisi Başkanı Gerhard Danelius, bütün parti üyelerini, halk arasında verimli çalışmalarda bulunabilmek için, Danışma Toplantısı belgelerinden daimi surette yararlanmaya çağırmıştır. Bölge parti yönetmenlikleri tarafından tertiplenen konuşma ve forumlar şehrin diğer bölgelerinde de yapılmıştır. Bu toplantılarda Batı Berlin Birleşik Sosyalist Partisini Moskova Danışma Toplantısında temsil eden heyet üyeleri konuşmuşlardır.

#### **İSRAIL'DE**

İsrail Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Kurulu, Parti Genel Sekreteri M. Vilner'in, Komünist ve İşçi Partileri Moskova Danışma Toplantısına dair raporunu dinlemiştir. Genel kurul, İsrail Komünist Partisi delegasyonunun Danışma Toplantısındaki faaliyetini onaylamış ve bu uluslararası forumun belgelerini destekleme kararını almıştır. Genel toplantı, 28 Kasım 1969'da yapılacak Gistagrut (Yahudi İşçiler Federasyonu) genel seçimleri ve parlamento seçimleriyle ilgili parti çalışmalarını da incelemiştir.

İsrail'in büyük şehirlerinde Uluslararası Danışma Toplantısı ile ilgili toplantılar yapılmıştır. Danışma toplantısının belgeleri Partinin teori organı olan «Arahim» dergisinin özel sayısında yayınlanmıştır.

## ÜRDÜN'DE

Ürdün Komünist Partisi tarafından Ürdün nehrinin İsrail tarafından işgal edilen kıyısındaki bölgede yayınlanan «Al Vatan» gazetesinde çıkan bir makale «Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısı, halkların emperyalizme, gericiliğe ve siyonizme karşı savaşını destekledi» başlığını taşımaktadır. Uluslararası Danışma Toplantısının komünist hareketinde birliğin sağlamlaştırılması bakımından taşıdığı önemi belirten gazete, Danışma Toplantısının, Arap ülkeleri komünist partileriyle İsrail Komünist Partisinin teklifi üzerine kabul ettiği Yakın Doğuyla ilgili bildirgenin Arap âleminde tasviple karşılandığını yazmakta ve bu bildirgede Arap ülkelerine karşı yürütülen emperyalist-siyonist saldırısının ve siyonizmin işlediği cinayetlerin takbih edildiği, işgal edilmiş topraklardan askerlerin çekilmesinin istenildiği ve dünyadaki bütün demokratik güçlerin Arap halklarının savaşını desteklemeye çağrıldığı ifade edilmektedir.

## İTALYA'DA

İtalya emekçileri, komünist basın fonu için maddi yardım kampanyası açmışlardır. 18 Mayıs 1969'da başlayan kampanyada Ağustos ayı sonuna kadar 1 milyar 342 milyon lireten fazla para toplanmıştır. Livorno şehrinde 9 Eylül'den 14 Eylül'e kadar «Unita» gazetesini destekleme haftası düzenlenmiştir. Bu vesileyle, Komünist Partisi yönetim üyeleriyle emekçiler arasında görüşmeler yapılmıştır.

## PORTEKİZ'DE

Ağustos ayı içinde Portekiz Komünist Partisi Merkez Komitesi toplantısı yapılmıştır. Parti Merkez Komitesi, ülkedeki politik durumu tahlil etmiş, «Portekiz'deki politik durum ve faşist diktatörlüğüne karşı ertelenmez savaşın ödevleri»ne dair bir karar kabul etmiştir. Merkez Komitesi, aynı zamanda, Portekiz Millet Meclisi seçimleriyle ilgili bir belgeyi onaylamıştır. Portekiz Komünist Partisi Merkez Komitesi, Moskovada yapılan Komünist ve İşçi partileri Uluslararası Danışma Toplantısı çalışmalarının sonuçları üzerinde durmuş ve bununla ilgili bazı kararlar almıştır. Merkez Komitesi Vladimir İliç Lenin'in doğumunun yüzüncü yıldönümü hazırlıklarıyla ilgili tedbirleri de onaylamıştır.

## ÖZEL SAYFALAR

### *Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesinin Alman Birleşik Sosyalist Partisi Merkez Komitesine kutlama mesajı*

Değerli Yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Alman Demokratik Cumhuriyetinin XX. kuruluş yılı dolayısıyla Alman Birleşik Sosyalist Partisini, Alman Demokratik Cumhuriyeti Hükümetini ve bütün Alman halkını Türk komünistleri adına yürekten kutlar.

Hitler faşizmi, Sovyet Ordularının ezici kesin darbeleriyle yok edildikten, İkinci Dünya Savaşı sona erdikten sonra batı emperyalist devletler, başta Birleşik Amerika olmak üzere, Potsdam kararlarına aykırı olarak Almanya'yı parçalama, Almanya'da emperyalizmi, militarizmi yeniden diriltme yolunu tutmuşlar, Almanya'nın, işgalleri altındaki batı kısmında çöreklenen büyük Alman burjuvazisini ve eski nazi artıklarını destekliyerek, Alman tarihinin olumsuz, gerici niteliklerini kendinde toplayan devleti, Alman Federal Cumhuriyetini kurdurmuşlardı.

Almanya'da gericiliğin ve militarizmin tarih boyunca acısını çeken, ilk ve başlıca kurbanlarından olan Alman halkının, onun ilerici güçlerinin başta işçi sınıfı olmak üzere bu olaylara verdiği karşılık kesin oldu: 7 Ekim 1949 günü ilk Alman işçi-köylü devleti, Alman Demokratik Cumhuriyeti kuruldu. Bu büyük devrimci adım, bütün Avrupalının sosyal ve politik tarihinde bir dönüm noktası oldu. Alman tarihinde yeni bir çağ, sosyalizm çağı açıldı.

Harp kışkırtıcılarının, emperyalist tekellerin, yunkerlerin zorbalığına son verilmiş bir Almanya'da Marksçı-Leninci bir partinin önderliğindeki işçi-köylü egemenliğinin, kapitalist sömürden kurtulmuş emekçi halk yığınlarının, yirmi yıl gibi nispeten kısa bir tarihi süre içinde neler başarabileceği bir kere daha dünyaya gösterildi.

İkinci Dünya Savaşının memleketi sürüklediği ağır durum, Almanya'nın ikiye bölünmesinin yarattığı olumsuz sonuçlar, emperyalizmin ADC'ne karşı giriştiği baltalayıcı, yıkıcı faaliyetlerin etkileri, memleketin milli ekonomisindeki büyük oransızlık, Alman Birleşik Sosyalist Partisinin basiretli önderliği altında, işçi sınıfının ve bütün halkın kahramanca mücadelesi ve emeğiyle yenildi.

Bilimsel sosyalizm teorisini yaratıcı bir şekilde uygulayan ABSP, çalışmalarını, sosyalist devletin maddi temelini, sosyalist ekonominin hızla geliştirilmesi amacına yöneltti. Kısa bir süre içinde, ADC, yer yüzünün en ileri sanayi devletlerinden biri haline geldi. Memlekette petrol, kimya, metalurji, elektron sanayileri, gemi yapımı vb gibi birçok yeni ve büyük sanayi alanları doğdu. ADC sanayii, 1936 yılında bütün Almanya'nın bir yılda çıkardığı mamulleri bugün 10 ayda çıkarıyor. Bu gerçek sosyalist Almanya'nın kalkınma hızını, sosyalizmin gücünü kavramaya yeter.

Harbin bir yıkıntı haline getirdiği birçok şehirlerin yeniden imar edildiği ve ayrıca yepyeni şehirler kurulduğu da başka bir gerçektir.

Köyde gerçekleştirilen köklü toprak reformu, yünkerlerin kapitalist ve feodal mülkiyetlerini ortadan kaldırmıştır. Toprak, işliyenlerinin eline geçmiştir. Köylülerin kooperatifleştirilmesi tam bir başarı sağlamış, köyde sosyalist ilişkilerin gelişmesini kolaylaştıracak ana temel atılmıştır.

Sosyalist sanayiinin gelişmesi, entansif tarım üretimine geçilmesi imkânlarını sağlamıştır. Bugün tarımda 1950 yılına nispetle 4 misli fazla, yaklaşık olarak 160 bin traktör ve 18 bin biçer-döver kombayn çalışıyor; ADC'de tarım üretimi, bu alanda en gelişmiş ülkelerle boy ölçüşecek niteliktedir.

ABSP, sosyalizmin maddi – teknik temelini daha da geliştirmeyi başlıca hedef edinmiş bulunmaktadır. Onun Marksçı-Leninci önderliğinde sosyalizm yolunda atılan geniş adımlar, ADC halkının yaratıcı gücü, başta Sovyetler Birliği olmak üzere, diğer sosyalist ülkelerle kardeşçe işbirliği ve barışçı dış politika, çizilen perspektif plânının başarısını garantilemektedir.

Sosyalizmde, kapitalizmde görülenin aksine olarak, ekanamik, teknik ve politik gelişme, ADC'de de gördüğümüz gibi, her şeyden önce bu gelişmenin yaratıcısı olan insanlara, işçi sınıfına ve bütün emekçi halka daha iyi bir hayat, daha iyi bir gelecek sağlamak amacını güder. Sosyalist Almanya'da kamu zenginliğinin artışı, ilk önce etkisini emekçi yığınların yaşama şartlarında gösterdi. Milli gelir 1950 yılına oranla 3 misli arttı, 100 milyar marka yükseldi. Aynı süre içinde iş ücretleri 3 buçuk misli bir artış gösterdi. Buna paralel olarak da, iş saatleri azaldı, 5 günlük çalışma haftası uygulandı, ücretli izin müddetleri artırıldı. Devletin halk eğitimine, uzman hazırlama, sağlık işlerine, sosyal güvenliğe, bilime, sanata, kültür işlerine masrafı 12 yılda iki misli artarak 24 milyar marka çıktı.

Karl Marks'ın, Friderik Engels'in büyük ideali, onların öz yurdunda gerçekleşmiş bulunmaktadır. Bu tarihi olay, yeryüzünde, bu büyük ideal uğrunda savaşan insanların yüreklerini gururla, mücadele azmiyle dolduruyor.

Sosyalist sistemin öz niteliğinden gelen barış içinde yanyana yaşama prensibi, ADC'nin dış politikasında dile getirilmiştir. Batı Alman emperyalizmi, ADC'nde hak iddia etme, bütün Almanya'da egemenliği tekeli

altına alma gayretindedir, Avrupa'ya yayılma çabaları göstermekte, sömürgeci ve saldırgan niyetlerle yakın ve orta doğuda ekonomik, politik ve askeri nüfuz sahaları aramaktadır, en güvendiği ortağı Amerikan emperyalizminin desteğine dayanarak harıl harıl silâhlanmaktadır. Bugün militarizm Batı Almanya'nın sosyal ve politik hayatının en belirgin özelliğini teşkil etmektedir. Nazizm yeniden canlandırılmış, revanşizmi besleyen ortamın kuvvetlendirilmesi, genişletilmesi çabaları artırılmıştır. .

Avrupa'da ve bütün dünyada barışı tehlikeye düşüren bu saldırgan ve ölümcül politikanın en kuvvetli panzehiri, ADC'nin ve başta Sovyetler Birliği olmak üzere bütün diğer sosyalist devletlerin artan ekonomik, teknik ve askeri gücü, tutarlı ve şaşmaz barışçı dış politikasıdır.

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin enternasyonalist dış politikası, kurtuluşları, milli bağımsızlıkları uğrunda, emperyalizme karşı savaşılan halklara karşılıksız yardımları, ona karşı beslenen milletlerarası sevgi ve saygıyı derinleştirmiş, otoritesini artırmıştır. Özellikle son zamanların politik olayları birçok barışçı, anti-emperyalist Asya ve Afrika devletiyle politik ilişkiler kurması bunun açık bir belirtisidir.

Alman Birleşik Sosyalist Partisi, Marks'ın, Engels'in, Lenin'in ölümsüz prensiplerini, proletarya enternasyonalizmine bağlılığını ADC'nin güçlü varlığında somutlaştırmış bulunuyor.

Dünya komünist hareketinde birliğin kuvvetlendirilmesi savaşında, komünist ve işçi partilerinin son danışma toplantısının hazırlanması ve gerçekleştirilmesine ABSP'nin büyük katkısı bu bağlılığın ifadesidir.

Yaşasın Alman Birleşik Sosyalist Partisi!

Yaşasın Alman Demokratik Cumhuriyeti!

Yaşasın barış ve sosyalizm!

7. 10. 1969

*Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi*

*Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesine*

Sevgili yoldaşlar!

Çok kıymetli Başkanımız Ho Şi Min'in aramızdan ayrılması münasebetiyle Türkiye Komünist Partisinin içten ve yoldaşça başsağlığı dileği bizi çok duygulandırdı.

Viyetnam Emekçiler Partisi ve Viyetnam İşçi sınıfı adına partilerimiz ve halklarımız arasında dayanışma ve dostluğun günden güne kuvvetlenmesini ve gelişmesini dileriz.

Hanoy, 30. IX. 1969

*Viyetnam Emekçiler Partisi Merkez Komitesi*



## GENEL SEÇİMLER VE ULUSAL GELİŞMELER

Ahmet Saydan

### Genel seçimler ve sonuçları

TKP Merkez Komitesi 11. 9. 1969 tarihinde yayınladığı seçim çağrısında memleketin durumunu genel hatlarıyla şu şekilde tespit ediyordu: «İktidar partisi ve hükümet yöneticilerinin sık sık sözünü ettikleri «kalkınma» ve «refah», ancak ve sadece yabancı tekeller ve yerli işbirlikçileri için, büyük sermayeciler, büyük toprak ağaları için doğrudur. Geniş halk yığınlarının perişan durumu, memleketin sürüklendiği ekonomik çıkmaz, mali yıkım, onları pek ilgilendirmiyor. Onları ilgilendiren, vurgunu güven altına almak, devam ettirmektir. Onları ilgilendiren, halkımızın ekonomik ve sosyal çıkarlarının savunulması için uzun savaşlarla kazanılmış demokratik hakların korunması ve genişletilmesi için, memleketin bağımsızlığı için açılan savaş önlemek, yurdun ilerici, anti-emperyalist güçlerini ezmektir. AP, iktidarı ele geçirdiği gündenberi Meclis içi ve Meclis dışı çalışmalarını ve bütün icraatını bu amaca yöneltmiştir».

12 Ekim genel seçimlerinin sonuçları TKP Merkez Komitesinin bildirisinde tespit edilen bu tahlili doğrulamıştır. Çünkü genel seçimlerin sonuçları, emekçi halk yığınlarının, işçi sınıfının, devrimci gençlik ve öteki devrimci akımların yıllardan beri sürdürdükleri bağımsızlık, demokrasi, halkınma, ekmeğe ve özgürlüğe yönelen savaşını devam ettirmekten, hattâ bu mücadelede yeni yöntem ve araçlar aramaktan başka çare kalmadığını göstermiştir. Çünkü geniş emekçi yığınlarını temsil edenler yine Meclis dışında kalmış, halkın çoğunluğunu teşkil eden emekçilerin temsilcileri Mecliste yine küçük azınlık durumuna düşmüş, toplumda azınlık olan bir avuç büyük sermaye çevreleri ile büyük toprak ağaları ve emperyalist tekellere bağlı olanlar, Mecliste ezici çoğunluğu tekrar ele geçirmişlerdir.

Toplumun politik ve sosyal yapısındaki bu çelişme, her şeyden önce, yığinsal ve devrimci hareketi daha da kuvvetlendirecektir. Çünkü parlamento çoğunluğu, geçen yıllarda da görüldüğü gibi, işbirlikçi zümrenin halka karşı sınıfsal çıkarlarını korumaya yönelen bir eyleme geçecektir. Geçen yıllar, işbirlikçi burjuvazinin bağımsızlık, kalkınma, demokratik ve barışçı bir Türkiye kurmak gibi büyük ulusal meseleleri çözümlenmekten âciz olduğunu, sınıfsal menfaatlerinin bu meselelerin çözümüne yanaşmaya elverişli bulunmadığını göstermiştir. Dört yıllık Demirel iktidarı,

bağımlılığı, enflasyonu, geniş halk yığınlarının sömürüsünü daha da arttırmaktan, işsizler ordusunu daha da büyütmekten, toprak ve vergi reformlarına sırt çevirmekten, ağa-derebeyi hegemonyasını daha da kuvvetlendirmekten yana bir faaliyet göstermiştir.

Ekonomik durumda, 12 Ekim genel seçimlerinden sonra da hızla enflasyona, emperyalizme bağlı işbirlikçilerin yarattığı talan düzeninin şiddetlenmesine doğru gidiş devam etmektedir. Demirel hükümeti genel seçimlerden hemen sonra, bir yandan yeni yeni zam furyaları ile emekçi halka yüklenmeye, buna paralel olarak da devrimci güçlere karşı kanlı bir terör uygulamaya yönelmiş bulunmaktadır.

Geçen yıl bütçe açığını 800 bin lira olarak gösteren iktidar yalan söylemiştir. Muhalefetin belirttiği gibi, yıl sonuna doğru bütçe açığının 5 milyar lira civarında olduğu anlaşılmıştır. Bu açığı, emekçi halk, lok-masından keserek ödemiştir. Bu yıl Başbakan Demirelin itiraf ettiği bütçe açığı 2 milyar 200 milyon liradır. Fakat yeni bütçe tasarısındaki açığın 5 milyarın da üstünde olduğu bilinen bir gerçektir. Bütçe açığının yanında dış ticaret ödeme dengesindeki açık da 1969 yılı içinde 350 milyon dolara yükselmiştir. Transfer bekliyen tahsislerin yekûnu Mayıs ayında 180 milyon dolardır. Buna karşılık altın ve döviz rezervleri yalnız 18 milyon dolardır. (Mayıs ayından sonraki durumu yansıtan rakkamlar henüz yayınlanmış değildir.) NATO Brüksel Merkezinden açıklandığına göre, Türkiye'nin 1968 yılında NATO için yaptığı harcamaların yekûnu 16 milyar liradır. Hükümet geçen yıl Osmanlı hanedanından kalma 140 ton gümüşü Londra piyasasında külçe fiyatına 2 milyon dolara satacak kadar iflâsa sürüklenmiştir.

12 Ekim genel seçimlerinden hemen sonra yayınlanan 1970 bütçe tasarısının önemli bir açıkla bağlanmış olması yeni zamları ve vergileri zorunlu hale getirmiştir. Bu yeni zam ve vergilerin niteliği büyük toprak ve çiftlik beylerini, yerli-yabancı vurguncu çevreleri koruyacak ve emekçi halkı daha da sömürecek niteliktedir. Bu devamlı enflasyon, zamlar ve yeni vergilerin sebep olduğu fiyat artışları Türk parasının iç ve dış satın alma gücünü üçte bir oranında düşürmüştür. Bu demektir ki, işçi, memur, öğretmen gibi emekçilerin eline geçen gerçek gündelik ve maaşlar üçte birine yakın bir oranda azalmıştır. Ortak Pazar, Türkiye'ye Yardım Konsorsiyumu ve NATO çevreleri Türk parasının devalüe edilmesini açıkça istemektedirler. Türk parası yüzde 10 devalüe edilirse, bu, dövizle ödemesi gereken dış borçlarda otomatikman 266 milyon dolar bir artışa sebep olacaktır. Türkiye'de yatırım yapan yabancı sermayeciler, «Yabancı sermayeyi koruma kanunu» gereğince devalüasyona karşı garanti edildiklerinden, yabancı tekeller, büyük ithalât-ihracat şirketleri ve devalüasyon söylenilerinin yayılmasıyla beraber altına ve gayri menküllere büyük yatırımlar yapan spekülâtörler yeni yeni vurgunlar vuracak ve bu vurgunları yine emekçi halk yığınları ile orta tabakalar ödiyeceklerdir. Ekonomik yıkım

öylesine ağırlaştırmıştır ki, Maliye Bakanı Erez'in de itiraf ettiği gibi, evvelce yapılan yatırımların devamını sağlayacak krediler bile 1970 bütçe tasarısına konmamıştır. Yani yeni bütçe tamamen harp masraflarıyla cârî harcamaları karşılayacak bir bütçedir.

Emekçi halk ve orta tabakalarla emperyalizme bağlı büyük burjuvazi arasındaki çelişmeler 12 Ekim genel seçimleriyle ortadan kalkmamış, daha da sertleşmiştir. Toprak reformu gibi demokratik reformlar yapılmadan, demokratik devrimlerle toplumun sosyal yapısı halkçı bir yönde değiştirilmeden, ağa, derebeyi, aşiret ve işbirlikçi burjuvazi düzeninin diktası altında genel seçimlere gidildiğinden, yeni parlamento da bu sınıf ve zümrelerin hâkimiyetini devam ettirmekten başka sonuç vermiyecektir.

#### *Emperyalizmin yeni oyunları ve sosyalist hareket*

Büyük burjuvaziye karşı emekçi halktan, orta tabakalardan, milli burjuvazi çevrelerinden gelen memnuniyetsizliği kutuplaştırmak, politik bir akım haline getirmek üzere teşebbüslerin yapıldığını görüyoruz. Bunların başında Erbakan hareketi geliyor. Borsa, Ticaret ve Sanayi Odaları Genel Sekreterliğini yapan, büyük sermayeciler ve emperyalist tekellerle kurduğu bağlar sayesinde bu çevrelerde dönen büyük tâlan dolaplarını gayet iyi bilen Erbakan, genel seçimler arifesinde emekçi halktan, orta tabakalardan, özellikle Anadolu burjuvazisinden Demirel'e karşı yükselen memnuniyetsizliği kutuplaştırmak ve politik bakımdan organize etmek üzere harekete geçti. Erbakan ve arkadaşları, emperyalist tekellerin ve aracı burjuvazinin hegemonyasına karşı gelişmekte olan tepkiyi, hatta sol akımların bu yıllar arasında bulduğu gelişme imkânını, din ve mukaddesat sömürücülüğü unsurunu da ustaca kullanarak bazı başarılar kaydettiler. Bu grup, bir yandan dinci, bir yandan anti-emperyalist ve solcu şiarlarla hareket etmektedir. Hatta Erbakan, «Cumhuriyet» gazetesine verdiği bir demeçte, kendisinin sağcı olduğunu, fakat bunun solun bazı şiarlarını kullanmasına engel olmadığını, solun, sosyalizmin bazı haklı şiarları ortaya attığını kabul etmiştir. AP içinde «Bilgiçiler grubu» diye gelişen akımın da aynı endişe ve hedeflerle hareket ettiğine şüphe yoktur. Hattâ, İslâm sosyalizmi prensipleriyle ortaya çıktığı anlaşılan «Büyük Anadolu» Partisi teşebbüsçülerinin de, emperyalist tekeli hegemonyasına karşı halk yığınlarından ve orta tabakalardan yükselmeye başlayan direniş politik bir akım haline getirmek arzu ve istekleriyle hareket ettiklerine şüphe yoktur.

Emperyalizm ve işbirlikçi burjuvazi, milli burjuvaziyi ve enflasyonist politikanın bütün yükünü çekmeye mahkûm halk yığınlarını bazı politika canbazlarının aracılığı ile sonuna kadar aldatmaya ve onlardan yükselen memnuniyetsizliği kanallı etmeye, sosyalist hareketi yığından, tabanından yoksun etmeye muvaffak olacaklar mı? Bu konuda, herşeyden önce şunu

Kabul etmek gerekmektedir: Sosyalist hareket, bütün provokasyonlara, parçalamaya, parti faaliyetlerini iç savaşa doğru yöneltme çabalarına rağmen, sosyalist fikirleri geniş halk yığınlarına, köy emekçilerine kadar yaymaya, 50 yıldan beri sosyalist fikirleri yayma yönünde gösterilen gayretler sonucunda yaratılan militanlar kadrosunu önemli ölçüde organize etmeye ve bunlara yenilerini katmaya, yani kamuoyunda sosyalizm yararına bir eğilim, parti teşkilâtı olarak bir militanlar bazı meydana getirmeye muvaffak olmuştur. İşbirlikçi burjuvazi halk yığınlarıyla çelişmelerini yenip, bazı aldatıcı şiarlarla sonuna kadar bu yığınları bir parlâmenter sistem mekanizması içinde peşine takamıyacak, Türkiye’de yerleşmiş ve gelişmek için bütün objektif şartları haiz sosyalist hareketi yenmeyi ve onun bazı iç çekişmeler sonunda geçici bir zaman için bıraktığı boşluğu sürekli olarak doldurmayı başaramıyacaktır. Çünkü sosyalist hareketin sürekli bir şekilde savunduğu bağımsızlık ve emperyalizme karşı savaş ve sosyal adalet ilkeleri, bu hedeflere devrimci bir eylemle ulaşma çabaları, gençlik hareketini ve silâhlı kuvvetleri yakından ve kuvvetle etkilemektedir. Yurtsever gençlikte, sosyalist hareketin aşıldığı bu ilkeler sıra sıra şehitler verecek kadar kuvvetle yerleşmiştir. Yurtsever gençliğin bu fedakârce savaşını desteklemek, işbirlikçi iktidarın cinayetlerini yermek üzere İstanbul’da 69 deniz subayının yayınladığı bildiri, sosyalist hareketin uzun yıllardan beri savunduğu emperyalizme karşı savaş ve tam bağımsız Türkiye ilkelerinin silâhlı kuvvetleri derinden etkilediğinin yeni bir delilidir. Bu bakımdan denebilir ki, silâhlı kuvvetlerin de katılacağı ve bütün devrimci güçlerin başaracağı yarının devrim hareketinin başlıca niteliği, anti-emperyalist, sosyal adaletle bağlı ve sosyalizme açılan demokratik bir düzenden yana olacaktır.

«Tunçkanat raporu»nda da belirtildiği gibi, emperyalizmin, sol akımları parçalamak, özellikle işçi sınıfının politik güçleri arasında anti-emperyalist, demokratik bir cephe kurulmasını engellemek maksadıyla «milli demokratik devrim», «sosyalist proleter» gibi maske ve paravanalarla hareket eden likidatör gruplarının da yardımıyla giriştiği çabalar, emperyalizmin umut ettiği sonuçları sağlayamamıştır. Bu amaçla CHP, ilk önce parçalanmış, daha sonra da «ortanın solu» politikasının şampiyonluğunu yapanların «Bayarcıları, DP kalıntılarını kuyudan çıkarmak» taktiğiyle işbirlikçiliğin kuyusuna itilmiştir. Dediğimiz gibi maksat, milli burjuvazinin ve işçi sınıfının politik güçleri arasında bağ ve köprülerin kurulmasını kesinlikle önlemektir. Emperyalizm bu taktiği ile sosyalist hareketi öteki ulusal güçlerden tamamen tecrit etmek ve sonunda da ezmek olan hedefine ulaşamamış, bu alanda kendisi için ancak kısa vâdeli faydalar sağlayabilmiştir. Çünkü milli burjuvazi ile emperyalizm arasındaki bağdaşmaz çelişme, milli burjuvazinin bazı politik önderlerinin işbirlikçiliğe doğru sürüklenmesi ve buna benzer taktik çalımlarla giderilecek cinsten değildir. Ama emperyalizmin, milli burjuvazinin kalbur üstü önderlerini kendi tara-

fına çekerek, bunların işçi sınıfının politik güçleriyle eylem birliğini engelleme taktiği, anti-emperyalist demokratik akımlar için önemli bir gerçeğin bir daha belirmesine sebep oldu: Emperyalizme karşı ulusal ve sosyal kurtuluş savaşında komünistlerden, sosyalistlerden başka sağlam, güvenilir politik güç yoktur. Bu gerçeğin bu şekilde belirmesi, gençlik, silâhlı kuvvetler ve yurtsever aydınlar arasında sosyalizmin cazibesini, dolayısıyla sosyalist hareketin itibarını arttırmıştır. Bundan ötürü denebilir ki, sosyalist partiyi parçalama gayretlerine ve bu yolda emperyalist-işbirlikçi ittifakının elde ettiği bazı mevzii başarılarla rağmen, yurtsever akımlar arasında objektif olarak sosyalizmin itibarı artmıştır. Yarının devrim hareketi, yani işbirlikçi idare yerine ulusal bir yönetimi iktidara geçirme mücadelesi, bağımsız ülke, emperyalizme karşı sürekli savaş, sosyal adalet, kapitalist olmanın gelişme yolu gibi sosyalizmin bazı ana prensiplerinin damgasını muhakkak taşıyacaktır. Türkiye’de son yıllarda bilimsel sosyalizmin ana prensiplerini yayan klâsik ve çağdaş eserlerin yığinsal ölçülerle rağbet görmesi bu objektif gelişmenin bir sonucudur.

#### *Parlâmento dışı mahalefet meselesi*

Devrimci hareketin, parlâmento içi muhalefeti her zaman gözönünde tutmakla beraber parlâmento dışında yığinsal bir nitelikte geliştiği görülmektedir. Yığinsal hareketin hepsi bir boydan ve bir soydan değildir. CHP’ye bağlı bazı gençlik ve öğrenci kollarının muhalefeti yığinsal olduğu gibi, TKP’nin, sosyalist akımın, sendikaların, yurtsever gençlik hareketinin, yurtsever subayların, yurtsever basın ve hazine topraklarını ağa-derebeyi tasallutundan kurtarma şeklinde beliren ve toprak reformu fikriyle beslenen köylü yığınlarının hareketleri de, demokratik ve devrimci eylemlerdir. 12 Ekim genel seçimleri sonuçlarının da gösterdiği gibi, parlâmento çoğunluğu ve bu çoğunluktan doğan iktidar, toplumda küçük bir azınlık olan çiftlik beyleriyle büyük burjuvazinin menfaatlerini temsil edenlerin elindedir. Toplumun ezici çoğunluğunu teşkil eden emekçi halk, parlâmentoda pek küçük bir azınlık olarak temsil edilmektedir. Burjuva parlâmentarizminin yapısından ileri gelen bu özellik, yığinsal devrimci eylemleri, burjuva kapitalist düzeni içinde kaçınılmaz bir zorunluk haline getirmiştir. Öylesine ki, kapitalist ülkelerde işçi sınıfı ile beraber öteki devrimci güçler uzun yıllar süren savaşları, grev, miting, gösteri ve yürüyüş gibi eylemleri sonucunda, elde ettikleri kazanımları, burjuva iktidarlarına, kendi demokratik hakları olarak dayatmışlar, hattâ yer yer bunları Anayasa hakları durumuna bile getirebilmişlerdir. Bu bakımdan Demirel iktidarının yığinsal ve devrimci eylemlere karşı her cephe alışında, kendiliğinden, burjuva Anayasasının bile dışına düştüğü, Anayasaya karşı bir iktidar haline geldiği görülmektedir. Yine bundan ötürü parlâmento dışı yığinsal devrimci hareket, işçi sınıfı ve öteki devrimci güçler için bir Anayasa hakkı olarak belirmekte ve bu niteliği ile toplumdaki geliş-

meleri etkiliyebilmektedir. Bundan ötürü yığınsal devrimci hareket sayesinde, işbirlikçi çevreleri ve onların iktidarını demaske etmek ve bir yandan da halk yığınlarını devrimci bir savaş içinde eğitmek, devrimci militan kadroları hazırlamak, emperyalizme karşı savaş cephesini, ulusal ve sosyal kurtuluşu daha da kuvvetlendirmek imkânlarını elde edebilmektedir. Buna karşılık, bir yandan iktidarın ve bazı burjuva muhalefet çevrelerinin yığınsal devrimci hareketi «Anayasa dışı» bir eylem gibi göstermek, ulusal ve sosyal kurtuluş savaşını yalnız ve yalnız parlâmento duvarları arasına sıkıştırmak için sarfettikleri çabalar, yığınsal devrim hareketini engellemek, ve bu yoldan da emperyalizmin, işbirlikçi burjuvazinin sömürsünü, büyük toprak beyliği, ağalık, derebeylik ve aşiret gibi ortaçağ kalıntısı bir düzeni şehir ve köy emekçilerine dayatmak, yani karşı-devrimi Türkiye’de zorla ayakta tutmak gayretlerinden başka bir şey değildir.

#### *İşçi sınıfının savaşında yeni gelişmeler*

1969 yılında işçi hareketi çok önemli ve çok yönlü gelişmeler kaydetmiştir. Bu yönleri özetle şöyle belirleyebiliriz: İşçi sınıfını NATO’ya, emperyalist tekellere ve işbirlikçi iktidara karşı savaşında yeni gelişmeler kaydetmiş ve milletin bütününü emperyalizme ve işbirlikçilere karşı sürdürdüğü ulusal bağımsızlık savaşında tarihsel ödevi, öncülük ödevini yükümlenmeye başlamıştır. Bu gibi yükümlenmeler, işçi sınıfının Silâhtarağa-Koç Holding Demir-Çelik Dökümhanesi, Singer, Keban Barajı inşaatı, Ereğli Demir-Çelik Kombinası grevlerinde belirlemiştir. Bu grevlerde işçiler, yer yer iktidarın silâhlı saldırılarına karşı kendilerini fabrikalarda ele geçirdikleri araçlarla savunmuşlardır. Bu savunma şekli, iktidar çevrelerinin kışkırtmalarına, «silâhlı saldırı» gibi göstermeye yeltenmelerine rağmen kamuoyunda olumlu etkiler uyandırmakta ve bütün devrimci güçleri birleştirici bir nitelik kazanmaktadır.

İşçi sınıfı ayrıca 1969 yılı içindeki mücadelesi ve zaman zaman iktidarın kanlı saldırı ve zor kullanım yöntemlerine direnişi sırasında, bir yandan da geniş ölçüde sarı sendikacılığı demaske etmek ve önemli ölçüde devrimci sendikacılık mihverinde toplanmak imkânını da bulmuştur. Öte yandan gerek Amerikan iş yerlerindeki müteahhit şirketlerin, gerekse Morrison, Kopers veya Singer gibi tekellerin, hükümet eliyle devlet organlarını, savcılarını, toplum polisini, hattâ silâhlı kuvvetleri bile zaman zaman grev hareketlerine ve grevcilere karşı kanlı bir terör yürütmek için kullandıklarına, yani emperyalizmin devlet organlarından sömürü ve tâlan düzenini korumak için baskı aracı olarak yararlandığına şahit olduk. Demirel iktidarı da, yukarda işaret ettiğimiz grev olaylarına karşı hem Amerikan Taft-Hartley kanunundan aktarılmış işçi düşmanı bir hükmü, özellikle yabancı tekellere ve yabancı tekellerle ortaklaşa kurulan şirketlere karşı ilân edilen grevleri ertelemek üzere istisnasız kullanırken, öte

yandan da toplum polisini ve memleketin bağımsızlık ve egemenlik haklarını, devlet sınırlarını savunmak üzere kurulmuş olan silâhlı kuvvet-seri, gayelerinin dışında, işçi sınıfının emperyalizme ve işbirlikçi burjuvaziye karşı direnişini kırmak üzere, yani kendi sınıfsal menfaatini savunmak için de kullanmaya kalkıştığını gördük. Fakat Taft-Hartley hükümlerine dayanılarak uygulanan grev ertelemeleri, kamuoyunun, demokratik güçlerin ortak baskısıyla ve bu baskıya önemli ölçüde kulak veren Danıştayın kararlarıyla bozulmakta ve grevler devam etmektedir. İktidarın ekonomik ve politik bakımdan emperyalist tekellerden yana bir tutum takınmasına karşılık, işçi sınıfının, Amerikan tekelleri ve NATO işyerlerindeki grevlerinde 1969 yılı içinde çok önemli bir niteliği daha belirliyor: İşçi sınıfı, işbirlikçilerin emperyalistlere ve özellikle Amerikan emperyalistlerine peşkeş çektiği milli egemenlik hakkını bütün millet adına savunuyor ve yine bütün millet adına ona sahip çıkıyor. Bu durum Ereğli Demir-Çelik grevlerinde belirttiği gibi, 1969 Nisan ayının sonlarına doğru Harp-İş ve NATO-İş sendikalarının Amerikan ve NATO işyerlerindeki grevinde de daha açık bir şekilde belirtmiştir. Bu grevlerde, çoğu askeri üslerde bulunan Amerikan işyerleri, grev gözcüleri ve grevci işçiler tarafından abluka edilmiş, Amerikan subaylarının ve personelinin buralara girmesi yasaklanmış, hatta Harp-İş, hükûmetin ve Amerikalıların baskısı arttığı takdirde Amerikan iş yerlerini işgâl kararını bile almıştır. Bu demektir ki, bütün milletin yürüttüğü milli bağımsızlık, demokrasi ve devrim savaşının öncüsü ve yürütücüsü durumuna geçme gayreti içindedir işçi sınıfı. İşbirlikçilerin emperyalistlere peşkeş çektiği milli egemenlik hakkını, belirli ölçülerde ve sınırlı bir zaman için bile olsa işçi sınıfı, bütün millet adına geri alabiliyor. İşçi sınıfının emperyalizme karşı savaşta bu şekilde bir rol oynaması, emperyalizme karşı olan bütün ulusal güçlerin mihveri haline gelmesi gibi bir sonuç da doğuruyor. Meselâ NATO iş yerleri grevlerinde, hattâ, Ereğli Demir-Çelik grevinde, yurtsever gençlik, basın ve yurtsever subaylar, işçi sınıfının etrafında halkalanmış ve cephe halinde Amerikan emperyalistlerine karşı yürütülen savaşa aktif olarak katılmışlardır.

Burada dikkat edilecek noktalardan biri de, gerek 6'ncı filonun ziyaretlerinde, gerek emperyalist işbirlikçi hegemonyasına karşı yapılan grevlerde, yani belirli savaş alanlarında cepheleşmeler, iş ve eylem birliği hareketi kendini göstermekte, çoğu zaman işçi sınıfının etrafında öteki yurtsever güçler halkalanmaktadır. Hatta bu cepheleşme, iktidarın 1969 yılı içinde «Anayasa nizamını koruma kanunu» gibi faşist tasarıları kanunlaştırmak eylemlerine karşı da belirmiş ve bu davranışların yenilgeye uğramasını sağlamıştır. İşçi, öğrenci ve aydın cepheleşmesi, burjuva ve küçük burjuva muhalefetinin de zaman zaman iktidara karşı tutum takınmasında rol oynamıştır. Bu eylem birliği, bazan, iktidarın parlâmentodaki parmak çoğunluğunu felce bile uğratabilmiştir.

### *Parlâmentarizm ve diğer mücadele yolları*

Fakat bu cepheleşme akımı, sürekli, derlitolu politik bir hareket haline gelememektedir. İşçi sınıfının legal, illegal hareketlerine sızabilen profesyonel likidatörler, grupçular, emperyalizmin açık ajanları, Troçkistler, Maocular ve «milli demokratik devrim» etiketiyle hareket edenlerin elebaşları, evvelâ sol cephede parçalamalar yaratabilmişler, ondan sonra yurtsever sol akımların omurgası durumunda olan işçi ve sosyalist hareketini belirli ölçüde keşmekeşe sürükleyebilmişlerdir. Fakat durumun bu şekilde gelişmesinde sağ oportünizmine sapan bazı sosyalist yöneticilerin de payı büyüktür. Bilimsel sosyalizme, yani Marksizm-Leninizme karşı cephe almak, sosyalist hareket içinde parçalanmalara ve karşı tepkilere sebep olduğundan likidatörlerin işini kolaylaştırmaktadır. Sosyalist hareket içindeki bu keşmekeş ve dağınıklık emperyalizme karşı bütün yurtsever güçleri sevkette faaliyetini ve bu faaliyetin yığınlar ölçüsünde potansiyel bir güç durumundan yöneticiler kademesinde sürekli bir politik etkene dönüşümünü önemli ölçüde aksatmaktadır. Emperyalizmin ajanları bu durum karşısında pek memnun görünmektedir. Meselâ Aydın Yalçın, AP Ankara Gençlik Kolu Kongresinde, «aşırı sol tam bir keşmekeş içine itilmiştir. Aşırı sola karşı mücadele cephesini tutan AP'nin bir başarisıdır bu» demiştir.

Sosyalist hareket içinde sağ oportünizmine sapanların tutumunu şu şekilde özetlemek mümkündür: Parlâmenterizmi tek mücadele yolu olarak kabul etmek, proletarya enternasyonalizmini ve proletarya diktaturasını açıkça reddetmek.

Parlâmenterizmi sınıf savaşında tek mücadele yolu olarak kabul etmeye imkân yoktur. Çünkü bizzet burjuvazi ve emperyalizm, parlâmenterizmi tek mücadele yolu olarak kabul etmemekte ve böyle tek bir savaş taktiğini kesinlikle reddetmektedir. Bunun en tipik örneğini 1967 yılı Nisanında Yunanistan'da yapılan askeri darbe vermiştir. Demirel iktidarı da parlâmenterizmin temel yasalarını kabaca çiğnemektedir. 1969 seçim kampanyasında, komandocu toplum polisinin saldırılarında, sosyalist militanları sindirmek, siyasi cinayetler tertiplemek, ön seçimlerde oy pazarları açarak seçmenleri satın almak ve Amerikan emperyalistlerinin AP'ye seçim masrafları olarak 80 milyon lira kadar para sağlamaları gibi yöntemlerde bunun örneklerini gördük. İşçi sınıfı parlâmentarizm dışında başka savaş yolları aramazsa, büyük sermayenin ve emperyalizmin hegemonyasını sürdürmek için uyguladığı değişik taktiklere karşı duramaz ve bu hegemonyadan kurtulamaz. Bu bakımdan parlâmenterizmi tek savaş yolu olarak bellemek, sınıf savaşında tekellerin, emperyalizmin hegemonyasına baştan teslim olmak anlamına gelmektedir.

Bundan başka işçi sınıfı, emperyalizmin uluslararası dayanışmalarına, halklara karşı-devrimleri dayatma teşebbüslerine, NATO'lar, SENTO'lar



ve SEATO'lar şeklinde beliren uluslararası gerici dayanışma ve ittifaklarına karşı proletarya enternasyonalizmi ile, yani emekçi halkın kurtuluş savaşında öteki halkların yardım ve dayanışmasını sağlamak zorundadır. Bundan yoksun kaldı mı, milli kurtuluş savaşlarına atılan halklar, emperyalizmin uluslararası ittifakları karşısında çaresiz kalmakta ve büyük kayıplara uğramaktadırlar.

İşçi sınıfı, gerek kapitalist düzende, gerekse iktidarı aldıktan sonra kazanımlarını savunmanın ve bu kazanımları daha da genişletmenin yollarını mutlaka arayıp bulmalıdır. Kazanımlarını, kapitalist düzende burjuva iktidarına karşı, iktidarı aldıktan sonra da burjuvazi kalıntılarına ve emperyalizmin karşı-devrimleri dayatma teşebbüslerine karşı savunacaktır. İşçi sınıfının silâhlı veya silâhsız yollardan iktidara geçmesi büyük ölçüde kendi iradesine kalmış bir mesele de değildir. Silâhlı olmayan yollardan iktidara geçmesi, mutlaka parlamento yolundan olmaz. Parlâmentar yol bir yöntem olarak bazı imkânlar sağlamaktadır. Fakat kapitalizmi devirmenin ve işçi sınıfının iktidara gelmesinin daha başka yön ve yöntemleri de vardır. Her zaman silâha sarılan, kanlı teröre başvuran daima burjuvazi olmuş, işçi sınıfı da burjuvazinin saldırılarına karşı kazanımlarını ve kendini savunmak zorunda kalmıştır. Esasen Türkiye'de mütegalibe-derebeyi-komprador zümresinin şehir ve köy emekçilerine karşı sınıfsal saldırısı ve bu saldırılarda silâha sarılması devamlı ve sürekli bir nitelikdir. Bu zümreler, 141 ve 142 gibi faşist kanun maddelerini, açık-gizli polisi, öğretmenlerin grevinde görüldüğü gibi devlet polisini ve adalet teşkilâtını, dini ve irticai kullanarak, «kanlı pazar»lar tertipli-yerek, genç devrimcileri sıra sıra öldürterek sınıfsal hâkimiyetlerini, ayakta tutmaya çalışıyor. Kanlı pazarı tertipleyen işbirlikçi burjuvazi, sınıfsal çıkarlarını, emperyalizmle ortaklığını silâh ve kanla dayatmaktan bir an bile geri durmayacağını ispatlamıştır.

İşçi sınıfı, devrimci sendikacılar, bilimsel sosyalizme bağlı sosyalistler, komünistler, 1969 yılında emperyalizme, tekellere ve işbirlikçi burjuvaziye karşı savaşta yeni yeni tecrübeler elde ettiler. En başta Silâhtarağa-Koç Holding dökümhanesinde olduğu gibi silâhlı saldırıya karşı kendilerini ve bütün egemenlik haklarını savunmada yeni yöntemler kullandılar. Bu savaşlarda işçi sınıfının sınıfsal bilinci daha da keskinleşti. Sınıf düşmanlarını, emperyalizmi daha açık, daha seçik bir şekilde görmek ve ekonomik savaşları politik bir plânda ele almak imkânlarını buldu. Şüphe yok ki, bu savaşlarda işçi sınıfının en bilinçli militan kadroları gerek politik, gerekse sendikal alanlarda işçi sınıfının ve yurdun önünde duran ödevleri çözmek için yeni bilgilerle silâhlandı. Yarının tam bağımsız, demokratik, barışçı ve sosyalizme yönelmiş Türkiye'sinde bu militan kadro öncülük gibi temelli bir rol oynayacaktır. Bu tespiti, Türkiye tarihinde ilk defa yapılan öğretmenlerin yığinsal boykotu da doğrulamaktadır. Öğretmenlerin yığinsal boykotu, bir yandan Demirel iktidarının terör politika-

sının, bir yandan da İnönü muhalefetine işçi sınıfına karşı niteliğinin açıkça belirmesini sağlamıştır. Emekçi halk yığınlarıyla, özellikle köy emekçileriyle yakın temasta bulunan öğretmenlerin devrimci fikirlerle devrimci eylemi de şehir ve köy emekçilerine taşıdıklarını, işçi sınıfı ile köy emekçileri arasında sağlam bir köprü kurmaya yöneldiklerini de gördük.

#### *Köylü hareketindeki gelişmeler*

Köylü hareketine gelince, 1969 yılında işçi hareketinin paralelinde köylü eylemleri de, çok ilgi çekici yeni gelişmeler göstermiştir. Evvelâ köylü hareketinin tecritten kurtulma, işçi sınıfı ve öteki devrimci güçlerle bağlar kurma süreci hızlanmıştır. Demokratik bir toprak reformu fikri ve bu fikir etrafındaki savaş eylemleri de bir hayli kuvvetlenmiştir. Antalya-Elmalı, Amasya-Bellevi, İzmir-Atalan, Göllüce, Hortuna, Hanca, Ayrancılar, Kuşçuburun, Urfa-Rihayat, Antakya-Reyhanlı, Çorlu-Değirmen köy, Tekirdağ-Hayrabolu köylü hareketlerinin başta gelen özellikleri bunlardır. Demirel iktidarının demokratik bir toprak reformuna karşı kesin bir cephe alması, büyük toprak beylerinden yana bir iktidar olduğu gerçeğinin köy emekçileri ve yurt kamuoyu tarafından daha açık bir şekilde anlaşılması, yurdun birçok noktalarında köy emekçilerini yer yer hazine ve yer yer de ağaların eline geçen kendi öz topraklarını kurtarma hareketlerine zorlamıştır.

1970 yılı Eylül ayının 10'unda kuruluşunun 50. yıldönümü kutlanacak olan TKP'nin, yani Türkiye işçi sınıfının öncü, devrimci örgütünün, köy emekçilerine, ulusal kurtuluş hareketine ve yurdun demokratik gelişmesine yaptığı, en büyük yardımlardan biri, toprak reformu fikrini uzun yıllar kanlı bir teröre karşı savuna savuna ulusal bir sorun haline getirmesi, önemli ölçüde köy emekçilerine de mal edebilmesidir. TKP'nin köy ilişkileri sorununda elde ettiği büyük başarılarından bir diğeri de, burjuvazinin köy emekçilerini daha serbestçe sömürebilmek, derebeyi-aşiret düzenini ayakta tutabilmek için, onları işçi sınıfından tecrit etme politikasını önemli ölçüde yenilgeye uğratması, işçi sınıfı ile köy emekçileri arasında işbirliği kurulmasını milli bir sorun haline getirebilmesidir.

Toprak reformu fikri Türkiye'de başta TKP olmak üzere öteki devrimci akımların da gayretiyle, ekonomik, politik, sosyal ve insani nedenler bakımından kaçınılmaz bir zorunluk haline gelmiştir. Ortaçağ kalıntısı ilişkileri değiştirmek, demokratik bir düzene kavuşmak ve milli bağımsızlık hareketini olumlu bir şekilde sonuçlandırmak isteyen toplumun bilincine işleştiren artık demokratik toprak reformu fikri. Çünkü demokratik toprak reformu fikri, bütün bu politik, ekonomik, sosyal sorunlara sıkı sıkıya bağlıdır. Demokratik toprak reformu fikri öylesine ulusal bir sorun haline gelmiştir ki, uzun yıllar boyunca bu fikri boğmak için TKP'ye

karşı gaddarca kanlı bir terör sürdüren CHP idarecileri bile, tabii temsil ettikleri sınıf ve zümrelerin menfaatları açısından, bir toprak reformu fikrini savunmaya başlamışlardır.

TKP, ağa, derebeyi, çiftlik beyi gibi en gerici zümrelerin elinde toprak bırakmamaya taraftardır. Ağalık, derebeylik, aşiret gibi ortaçağ müesseselerinin ancak köklü bir toprak reformuyla ortadan kaldırılacağına inanıyor TKP.

CHP, ağalık, derebeylik, aşiret reisliği gibi müesseselerin toprak reformuyla ortadan kaldırılmasına taraftar değildir. Bu zümrelerin mülkiyet hakkının sınırlanmasından yanadır. Bundan ötürü CHP'nin toprak reformu anlayışında bölgelere göre değişen tavan ve taban ölçüleri vardır. Ağa, derebeyi ve aşiret reislerine bırakılacak toprak, bölgelere, toprağın cins ve niteliğine göre 500 ile 5 bin dekar arasında değişmektedir. Şunu kaydetmek gerekir ki, CHP'nin toprak reformu anlayışında ağa, derebeyi zümrelerinin politik, ekonomik ve sosyal varlığına son verilmediğinden, bu zümrelerin evvelâ muvazaa yoluna giderek (1945'te olduğu gibi) toprakları aile fertleri, yahut güvenilir şahıslar adına parselliyerek tapulamak, böylece de taban ve tavan ölçüleri dışında kalmak imkânları vardır. Bundan başka ekonomik, politik güçlerini muhafaza eden bu gerici zümreler zamanla köylüye dağıtılan toprakları tekrar elde etmek olanağına sahiptirler.

TKP'nin toprak reformu anlayışında ağa, derebeyi zümrelerinin elinden yalnız toprağın değil, bütün tarım araçlarının, ambarlarının, kredi, banka imkânlarının devletleştirilmesi ve toprak reformuyla topraklandırılan köylüye dağıtılması öngörülür. TKP'ye göre toprak reformuyla topraklandırılmış köylüye faizsiz kredi, teknik araç, gübre gibi yardımların derhal sağlanması da gerekmektedir. CHP'de ise ağa ve derebeylerin üretim araçlarına el koymak fikri yoktur.

TKP, toprağı ağa ve derebeylerinden bedava almak ve devletleştirmek amacındadır. CHP kamulaştırılmasında, günün gerçek raici üzerinden ağa ve derebeylerine ve peşin para olarak toprağın bedelini ödemeye taraftardır.

TKP'nin toprak reformu anlayışına göre, devletleştirilen toprak yoksul ve az topraklı köylüye tamamen bedava verilecektir. Kamulaştırma ve köylüyü topraklandırma işleri, köylü komiteleri tarafından düzenlenecektir. Bu komiteler vasıtasıyla yoksul köylünün toprak reformunu başarma savaşında teşkilatlanması ve ön plânda bir rol oynaması öngörülmektedir. Atalan, Göllüce ve İzmir-Torbalı ilçesine bağlı diğer köylerde, Çorlu-Değirmen köyünde ve köylü hareketlerinin yoğunlaştığı öteki bölgelerde, ağaların işgal ettikleri hazine topraklarının kurtarılması, kurtarılan toprakların işletilmesi gibi işleri düzenlemek üzere sendikacıların, devrimci yurt-

sever gençliğin ve aydınların da yardımıyla köylü komiteleri kurulmuştur ve bu komitelerden bazıları hâlâ faaliyet halindedir. CKP'nin görüşüne göre, toprağı kamulaştırma ve dağıtma işleri Tarım Bankalığının teşebbüsü ve teklifiyle hükümet tarafından, yani yukardan idare edilecektir.

Toprak reformundan sonra, hatta toprak reformuyla beraber, toprağın işlenmesinde, TKP'ye göre, kooperatif işletme şekli teşvik ve takviye edilecektir. Bu konuda Atalan ve Göllüce'de, Reyhanlıda, Değirmen köyünde, Samsun ve Amasya illerinin bazı köylerinde TKP'nin bu görüşünü doğrulayacak ilgi çekici bazı gelişmeler kaydedilmiştir. Köylü hareketinin yoğunlaştığı yerlerde ağa, derebeyi topraklarına el koyan köylüler, toprakları aralarında dağıtmaya gitmemiş, köyce işlemek gibi, bölgenin özelliklerine göre kooperatif işleme yolunu seçmişlerdir. Köy emekçilerine düşman ağa ve derebeylerinden yana bir iktidarın baskı kuvvetlerine karşı ortak savaş eylemleriyle elde ettikleri toprakları muhafaza edebilmek için köylüler, bir yandan ağa ve derebeylerine, bir yandan da onların iktidarına karşı elele direnmek gibi bir zorunlulukla karşı karşıyadırlar. Bu zorunluk, toprağın ortak, yani kooperatif işlenmesini de mecbur kılıyor. Yani köy emekçileri, ortak savaş ve ortak fedakârlıklarla elde ettikleri toprakları, düşman bir düzene ve onun iktidarına karşı savunmak gayesiyle paylaşmıyor ve ortak, yani kooperatif işletme yoluna gidiyorlar. Bu durum köy ve toprak sorunlarında yeni bir gelişmedir, toprak reformu fikrini ve toprak reformu programını etkileyecek, köy ekonomisinde üretim, kredi, hattâ satış kooperatifçiliğini teşvik edecek niteliktedir.

TKP'nin görüşü gereğince, mevcut üretim, kredi ve satış kooperatifleri toprak ağalarının yararına işliyen kuruluşlar olmaktan çıkarılacak ve bunların topraklandırılmış köylünün yararına işlemeleri sağlanacaktır.

CHP'de de tarım kooperatifleri fikri vardır. Hatta ortanın solu idarecileri köylüyü araçların sömürsünden kurtaracak satış kooperatifleri fikrini bir hayli işlemişlerdir. Fakat hemen ilâve etmek gerekir ki, ortanın solu idarecilerine göre kooperatifler, sosyalist ilişkileri geliştirmeye değil, tamamen aksine, kapitalist işletmeciliği geliştirmeye yaramalıdır. Bundan başka CHP'nin toprak reformu görüşüne göre, ağa ve derebeylerin kapitalist çiftlik işletmeciliğine doğru yönelmeleri ekonomik ve politik varlıklarının korunması gibi bir sonuç vereceğinden, tarımsal üretim, kredi ve satış kooperatiflerinin ergeç bu zümrelerin menfaatine göre çalışmaya doğru yönelme tehlikesi de mevcuttur.

İktidar partisi AP yöneticilerinin, toprak reformuna tamamen düşman oldukları, ağa, derebeyi ve çiftlik beyleri yararına bir tarım reformu tasarladıkları, yılda 9-10 milyar liraya varan krediler, tohumluk, tarım âletleri yardımlarıyla bu tarım reformunu gerçekleştirmeye başladıkları, ayrıca buğday, pamuk, tütün, incir, üzüm üreten büyük toprak sahiplerinin ürünlerini baş fiyatlarla satın olarak gerici zümreleri bu yönden de palazlandırdıkları bilinen bir gerçektir.

Büyük toprak sahipleri, ağa ve çiftlik beyleri iktidarının, bir yandan da küçük ve orta köylüyü, küçük ve orta tütün, pamuk, fındık, hayvan, meyve ve sebze üreticisini fiyat politikasıyla, aracı ve tefecilere, büyük tarım alım şirketlerine sağladığı himaye ile ezdiği, köydeki bu orta tabakaların gittikçe fakirleştiği ve orta tabakaların, iktidara, büyük toprak sahiplerine, tefeci ve aracılara karşı direnişlerinin arttığı görülmektedir. Yürüyüşler ve protesto mitingleri sıklaşmaktadır. Köylerdeki bu yeni gelişmelerin üzerinde dikkatle durulması gerekir.

### *Öğrenci hareketi*

1969 yılı içinde öğrenci hareketi işçi ve sosyalist hareketinin bir kolu olarak hızlı bir gelişme kaydetmiştir. CHP'deki ortanın solu yöneticilerinin, bilindiği gibi, iktidarın dümen suyuna girmesinden sonra yurtsever gençliğin sosyalist harekete doğru yönelmesi hızlanmış ve yurtsever gençliğin devrimci eğilimleri, ulusal bağımsızlığı kazanma ve demokratik bir düzen kurma hareketine katkısı, sosyalizme yönelmiş bir idare şekli uğrındaki savaşı daha da yoğunlaştırmış, daha da bilinçlendirmiştir. Bu gelişmeye *paralel olarak da iktidarın, CIA ajanlarının, toplum polisinin, gizli açık baskı mekanizmasının devrimci gençliğe saldırısı da artmıştır.*

1969 yılı içinde faşist komando birliklerinin saldırısı sonucunda 9 şehit veren devrimci gençliğin, emperyalizmin ve emperyalizme bağlı iktidarın kanlı terörüne göğüs gere gere yürüttüğü bağımsızlık, eğitimi ve tüm toplum hayatını demokratikleştirme savaşının emekçi halkı aydınlattığına, iktidarın halk düşmanı politikasını demaske ettiğine, hattâ memlekette devrimci bir havanın yaratılmasına yardım ettiğine şüphe yoktur. Gençlik hareketinin devrimci yolda daha da gelişmesi, onun «milli demokratik devrim»cilere karşı direnmede ve bilimsel sosyalizmin esaslarını benimsemede göstereceği gelişmelere bağlıdır.

## İÇİNDEKİLER

sayfa

### *Sosyalist ülkelerde*

*Valter Ulbriht*

Sosyalist Almanya yirmi yaşında . . . . . 717

*Düşünce değiş tokuşu*

*Rostislav Ulyanovski*

Kapitalist olmayan gelişme yolunun bazı sorunları . . . . . 732

*Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümüne doğru*

*Jan Frevil*

Lenin ve Fransa'daki devrimler . . . . . 746

Kapitalist ülkelerde

*Güs Hol*

Emperyalizmin tarihinde ve bunalımlarında büyük değişimler . . . 758

*Komünist ve İşçi Partilerinde*

*Ezekias Papayoaou*

Gericiilere ve harpçilere karşı . . . . . 766

*Pavel Avespers-Vilem Novi*

Çekoslovakya'da yeni gelişmeler . . . . . 776

*Tomas Sinuraya*

Endonezya'da komünist hareketinin durumu . . . . . 788

*x x*

Amerika Birleşik Devletleri Komünist Partisinin 50. Kuruluş

yıldönümü . . . . . 794

*Yuvarlak masa toplantısı*

*Sosyalizm ve aydınlar*

Almanya Demokratik Cumhuriyeti bilim ve kültür adamları

konusuyor . . . . . 797

*Kitaplar, dergiler*

*P. Volovuef*

Lenin ve Bolşevik Partisinin, Oktobr Devrimi arifesinde, askerleri

kazanmak için yürüttükleri mücadele . . . . . 831

Kısa haberler . . . . . 837

*Özel sayfalar:*

TKP MK'nin ABSP MK'ne kutlama mesajı . . . . . 840

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesine . . . . . 842

*Ahmet Saydan*

Genel seçimler ve ulusal gelişmeler . . . . . 843

## B A R I Ş V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

---

*İngilizcesi:*

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

*İtalyancası:*

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2. Roma

*Almancası:*

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,  
Höchstädtplatz 3

*Yunancası (Kıbrıs'ta):*

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r., Nicosia

*Ruşçası:*

Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

*Fransızcası:*

Societe d'Editon et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

*İspanyolcası:*

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

*Japoncası:*

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

*İsveç dilinde:*

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

*Bulgarcası:*

Raznoiznos, 1, Rue Tzar Assen, Sofia

*Türkçesi:*

«YENİ ÇAĞ» – Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6,  
Thákurova 3

---

Fiyatı 1 lira